

การกำหนดความผิดทางอาญาที่ราษฎรมีอำนาจจับ

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE CRIMINAL MEASURES FOR CITIZEN'S ARREST

Miss Sasiradee Sadao

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Laws
Faculty of Law
Chulalongkorn University
Academic Year 2015
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การกำหนดความผิดทางอาญาที่ราษฎรมีอำนาจจับ

โดย

นางสาวศศิธรดี สะเดา

สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวินิชย์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ร้อยตำรวจโท ดร.อุทัย อาทิวา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวินิชย์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(พันตำรวจเอก ดร.ศิริพล กุศลศิลป์ภูษิต)

ศศิริดี สะเดา : การกำหนดความผิดทางอาญาที่ราษฎรมีอำนาจจับ (THE CRIMINAL MEASURES FOR CITIZEN'S ARREST) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร.ปาริณา ศรีวณิชย์, 149 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงอำนาจจับของราษฎร กรณีความผิดซึ่งหน้า ตั้งแต่เงื่อนไขหลักเกณฑ์การจับของราษฎร ขอบเขตความผิดทางอาญาที่ราษฎรมีอำนาจจับ วิธีการจับโดยราษฎร การตรวจสอบการจับของราษฎร และผลการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายของราษฎร

จากการศึกษาพบว่า ความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับในความผิดซึ่งหน้าตามบทบัญญัติกฎหมายไทย จะต้องเป็นความผิดที่ระบุตามบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยหากเพิ่มเติมฐานความผิดอาญาที่สมควรกำหนดให้ราษฎรมีอำนาจจับได้ ได้แก่ ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ และความผิดฐานบุกรุกเคหสถาน จะทำให้ราษฎรมีบทบาทในการป้องกันสิทธิในทรัพย์สิน และสิทธิในการอยู่อาศัยในเคหสถานได้ทันทั่วทั้งที่ ซึ่งในต่างประเทศ ได้แก่ รัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส และประเทศนิวซีแลนด์ ได้มีการกำหนดให้ราษฎรมีอำนาจจับในความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สิน และความผิดฐานบุกรุกเคหสถาน ที่ให้ความสำคัญในหลักการคุ้มครองความปลอดภัยต่อชีวิตในเคหสถานอันเจ้าบ้านพึงมี

ด้วยเหตุผลที่กล่าวข้างต้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงทำการศึกษาวิเคราะห์อำนาจจับของราษฎร กรณีความผิดซึ่งหน้า เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมฐานความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับ ได้แก่ ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ และความผิดฐานบุกรุกเคหสถาน โดยบัญญัติให้ครอบคลุมเพียงพอที่จะตอบสนองนโยบายรัฐในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการปกป้องดูแลสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย อันช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมได้ดียิ่งขึ้น

สาขาวิชา นิติศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

5686023634 : MAJOR LAWS

KEYWORDS: CITIZEN'S ARREST

SASIRADEE SADAO: THE CRIMINAL MEASURES FOR CITIZEN'S ARREST. ADVISOR:
ASST. PROF.PAREENA SRIVANIT, Ph.D., 149 pp.

This thesis presents the study on citizen's arrests in the case of flagrant offenses, including conditions and criteria for citizen's arrest, scope of criminal offenses for which the citizen has the power of arrest, citizen's arrest methods, examination of the citizen's arrest, as well as results of illegal citizen's arrests.

According to the study, the citizen's power of arrest, flagrant offenses under the scope in which a citizen has the power of arrest must be the offenses specified in the Schedule Annexed to the Criminal Procedure Code. It was found that it is prescribed in foreign countries that a citizen shall have the power of arrest with respect to offenses of mischief, which protects the rights in property, and offenses of trespass to dwelling, in which the principle of life safety protection entitled by the dwelling owner is emphasized

For the aforesaid reasons, this thesis proposes a guideline for amending offenses for which the citizen has the power of arrest, by prescribing provisions regarding the offenses of mischief and offenses of trespass to dwelling that are sufficiently inclusive to satisfy the government policies on promoting and supporting citizen participation in efficiently overseeing and protecting the society.

Field of Study: Laws

Academic Year: 2015

Student's Signature

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปาริณา ศรีวินิชย์ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และสละเวลาอันมีค่า แม้ท่านมีภาระมากเพียงใด ท่านยังเมตตาให้คำปรึกษาและคำชี้แนะต่างๆตลอดระยะเวลาในการศึกษาที่เป็นประโยชน์อย่างมากในการเขียนวิทยานิพนธ์ ซึ่งทำให้ผู้เขียนวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้เขียนจึงกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.อุทัย อาทิเวช ที่กรุณารับเป็นประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ ที่รับเป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งคอยชี้แนะเพิ่มเติมแก้ไขเพิ่มเติมให้ผู้เขียนเห็นถึงแง่มุมทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ที่มีอบความรักไม่เสื่อมคลายและคอยส่งเสริมและสนับสนุนให้โอกาสทางการศึกษาเรื่อยมา ทำให้ผู้เขียนสามารถทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จไปด้วยดี รวมถึงขอขอบพระคุณอาจารย์สุรศักดิ์ ชูผล และคุณอุกฤษ สะเดา ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมาก ตลอดจนเพื่อนร่วมรุ่น รุ่นพี่ รุ่นน้อง หัวหน้าและเพื่อนร่วมงาน ที่คอยให้กำลังใจ ในการทำวิทยานิพนธ์แก่ผู้เขียนด้วยดีเสมอมา

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณแก่บิดา มารดา คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกื้อกูลผู้เขียน แต่หากมีอะไรผิดพลาดประการใดผู้เขียนขอรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	1
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.3 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	5
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 ความทั่วไปเกี่ยวกับการจับโดยราษฎร.....	7
2.1 ความหมายของการจับ.....	7
2.2 ประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการเกี่ยวกับการจับโดยราษฎร	9
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการให้อำนาจจับแก่ราษฎร	10
2.3.1 แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลัก Hue and cry	10
2.3.2 แนวคิดเรื่องการจัดระเบียบชุมชน.....	13
2.3.3 ทฤษฎีสัญญาประชาคมเกี่ยวกับอำนาจในการจับ.....	14
2.3.4 ทฤษฎีการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย (Self Defence).....	15
2.3.5 ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control)	20
2.3.6 ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process of Law).....	21

2.4 แนวคิดในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการไม่ถูกจับโดยราษฎร	22
2.4.1 กฎบัตรสหประชาชาติ (Charter of the United Nation).....	22
2.4.2 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Right 1948).....	23
2.4.3 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1978 (International Covenant on Civil and Political Rights).....	25
2.4.5 อนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1950 (The European convention of Human Rights, 1950)	27
2.4.6 หลักประกันสิทธิการจับตามกฎหมายรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา	29
บทที่ 3 อำนาจและขอบเขตอำนาจการจับของราษฎรตามกฎหมายไทย.....	31
3.1 ความทั่วไปเกี่ยวกับอำนาจการจับของราษฎร	31
3.2 เหตุแห่งการให้อำนาจราษฎรในการจับกรณีความผิดซึ่งหน้า	38
3.3 ขอบเขตความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับกรณีความผิดซึ่งหน้า.....	40
3.4 วิธีการจับโดยราษฎรกรณีความผิดซึ่งหน้า	42
3.5 การตรวจสอบการจับของราษฎรกรณีความผิดซึ่งหน้า.....	45
3.6 ผลการจับของราษฎรโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายกรณีความผิดซึ่งหน้า	46
3.7 ข้อจำกัดในการจับ.....	48
บทที่ 4 แนวทางการกำหนดความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับ	54
4.1 มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา	54
4.1.1 เงื่อนไขและหลักเกณฑ์การจับโดยราษฎร	56
4.1.2 ขอบเขตความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับ	58
4.1.3 วิธีการจับโดยราษฎร.....	62
4.1.4 การตรวจสอบการจับของราษฎร	69
4.1.5 ผลการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายของราษฎร	70

4.2 ประเทศอังกฤษ.....	71
4.2.1 เงื่อนไขและหลักเกณฑ์การจับโดยราษฎร	72
4.2.2 ขอบเขตความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับ	74
4.2.3 วิธีการจับโดยราษฎร.....	78
4.2.4 ตรวจสอบการจับของราษฎร	80
4.2.5 ผลของการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายของราษฎร.....	80
4.3 ประเทศฝรั่งเศส	81
4.3.1 เงื่อนไขและหลักเกณฑ์การจับโดยราษฎร	82
4.3.2 ขอบเขตความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับ	83
4.3.3 วิธีการจับโดยราษฎร.....	87
4.3.4 การตรวจสอบการจับของราษฎร	89
4.3.5 ผลของการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายของราษฎร.....	93
4.4 ประเทศนิวซีแลนด์.....	95
4.4.1 เงื่อนไขและหลักเกณฑ์การจับโดยราษฎร	95
4.4.2 ขอบเขตความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับ	96
4.4.3 วิธีการจับโดยราษฎร.....	98
4.4.4 การตรวจสอบการจับของราษฎร	100
4.4.5 ผลการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายของราษฎร	101
บทที่ 5 แนวทางที่เหมาะสมในการให้ราษฎรมีอำนาจจับ	103
5.1 เหตุเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่ราษฎรมีอำนาจจับ	103
5.2 การกำหนดขอบเขตความผิดการจับโดยราษฎร.....	105
5.3 การกำหนดวิธีการจับโดยราษฎร	135
5.4 การกำหนดการตรวจสอบการจับโดยราษฎร	139

ญ

หน้า

5.5 ผลการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายของราษฎร.....	141
รายการอ้างอิง	144
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	149

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 จำนวนคดีที่ได้รับแจ้งเปรียบเทียบกับการจับกุม ประจำปีงบประมาณ 2250 – 2554....	51
ตารางที่ 2 สถิติการรับแจ้งและจับกุมกลุ่มคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ที่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2550 – 2556	52
ตารางที่ 3 เปรียบเทียบฐานความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับ	115

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตบทบาทของราษฎรในการจับกุมความผิดซึ่งหน้า มีความสำคัญมาอย่างช้านานแล้ว โดยปรากฏตามหลักฐานจากกฎหมายลักษณะโจร¹ และกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127² โดยการมีส่วนร่วมในการปกป้องสังคมถือเป็นหน้าที่ของพลเมืองที่จะต้องช่วยกันสอดส่องดูแลความสงบเรียบร้อยในสังคมเพราะการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นจะต้องมีกฎหมายเป็นเครื่องมือจำกัดขอบเขตคนในสังคมให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบที่รัฐกำหนดไว้ ผู้ที่ละเมิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวย่อมถือเป็นผู้กระทำความผิดและจำต้องมีการจับกุมเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษต่อไป³

อำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด เป็นมาตรการที่นำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาตามกฎหมายการควบคุมอาชญากรรม⁴ (Theory of Crime Control) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการระงับอาชญากรรมและปราบปรามอาชญากรรมเป็นสำคัญ เพราะอาชญากรรมที่เกิดขึ้นหากปล่อยทิ้งไว้จะเป็นผลร้ายยิ่งกว่า แต่ในขณะเดียวกันการจับก็เป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพในเนื้อตัว ร่างกายของผู้ถูกจับด้วยเช่นกัน การจับกุมจึงต้องกระทำโดยเคารพสิทธิเสรีภาพและอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่ให้อำนาจไว้ โดยหลักผู้ที่มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษนั้น ได้แก่ เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (16) บัญญัติไว้ว่า "พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ" หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้รวมทั้งพศติ เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าพนักงานอื่น ๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปรามซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนวิธีการจับให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยปกติการจับนั้นเจ้าพนักงานจำต้องมีหมายจับแสดงตัวก่อนทำการจับกุม

¹ กัธร์ เลียงสังข์ธรรม, กฎหมายตราสามดวง เล่ม 3 ฉบับพิมพ์มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง(กรุงเทพฯ: สถาบันปริทัศน์ พนมยงค์, 2548: สถาบันปริทัศน์ พนมยงค์, 2548).

² เรื่องเดียวกัน, หน้า27.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า28.

⁴ ประธาน วัฒนวานิช, ระบบความยุติธรรมทางอาญา : แนวความคิดเกี่ยวกับการควบคุมอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรม(วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520). หน้า 150.

อย่างไรก็ดี ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดข้อยกเว้นให้สามารถจับผู้กระทำความผิดได้โดยไม่มีหมายจับนั้นต้องเป็นกรณีที่การกระทำความผิดนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าผู้มีอำนาจจับ, หรือในกรณีที่พบบุคคลใดโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น โดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถอาจใช้ในการกระทำความผิด, หรือเป็นกรณีที่มีเหตุที่จะออกหมายจับบุคคลนั้นแต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้, และในกรณีสุดท้ายคือเป็นการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีหรือจะหลบหนีหรือในระหว่างถูกปล่อยชั่วคราว⁵

นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังได้กำหนดให้ราษฎรมีอำนาจจับผู้กระทำความผิดได้ เพื่อที่จะช่วยป้องกันอาชญากรรมในสังคม แต่อำนาจจับของราษฎรนั้นจะไม่ทัดเทียมอำนาจจับของตำรวจ เนื่องจากการจับเป็นมาตรการทางกระบวนการยุติธรรมที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน

ทั้งนี้ การที่ราษฎรจะสามารถจับผู้กระทำความผิดได้นั้น ต้องเป็นความผิดซึ่งหน้าหรือมีพฤติการณ์ที่ถือว่าเป็นความผิดซึ่งหน้า เช่น เมื่อบุคคลหนึ่งถูกไล่จับตั้งผู้กระทำโดยมีเสียงร้องเอะอะหรือเมื่อพบบุคคลหนึ่งแทบจะทันทีทันใดหลังจากการกระทำผิดในถิ่นแกล้วใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุขึ้น และมีสิ่งของที่ได้อาจมาจากการกระทำความผิด หรือมีเครื่องมือ อาวุธหรือวัตถุอย่างอื่นอันสันนิษฐานได้ว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือมีร่องรอยพิรุณเป็นประจักษ์ที่เสื้อผ้าหรือเนื้อตัวของผู้นั้น และความผิดซึ่งหน้าที่ราษฎรสามารถจับได้นั้นยังต้องเป็นความผิดที่มีการระบุตามบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอีกด้วย ซึ่งในปัจจุบันมีความผิดดังต่อไปนี้

1. ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 107 - 112

⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 บัญญัติว่า “พนักงานฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลนั้นไม่ได้ เว้นแต่

- (1) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำ ความผิดซึ่งหน้าดังได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 80
- (2) เมื่อพบบุคคลโดยมีพฤติ การณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น โดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถอาจใช้ในการกระทำความผิด
- (3) เมื่อมีเหตุที่จะออกหมายจับบุคคลนั้นตาม มาตรา 66 (2) แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้
- (4) เป็นการจับผู้ต้องหาหรือ จำเลยที่หนีหรือจะหลบหนีในระหว่างถูกปล่อยชั่วคราวตามมาตรา 117”

2. ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 113 - 118
3. ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 119 - 129
4. ความผิดต่อความสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 130 - 135
5. ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138 - 142 และมาตรา 145
6. ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 190 - 191
7. ความผิดเกี่ยวกับศาสนา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 206 - 207
8. ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 215 - 216
9. ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 217 - 224 , 226 , 229 - 232 , 235 และ 237
10. ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 240 - 247 และ 249
11. ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 - 280 , 282 - 285
12. ความผิดต่อชีวิต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 - 290
13. ความผิดต่อเสรีภาพ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 309 - 310 ทวิ
14. ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 - 336 ทวิ
15. ความผิดฐานกรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 337 - 340 ตริ

ความผิดเหล่านี้ถือเป็นความผิดซึ่งหน้าซึ่งราษฎรมีอำนาจจับได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ และเป็นความผิดที่มีการกำหนดให้ราษฎรมีอำนาจจับมาตั้งแต่สมัยกฎหมายลักษณะอาญา และยังไม่มีการแก้ไขบัญญัติแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบที่เกิดขึ้นในกรณีที่ว่า หากราษฎรจับผู้กระทำความผิดและความผิดฐานดังกล่าวไม่ได้ระบุไว้ตามบัญญัติแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาย่อมจะเกิดผลเสียต่อราษฎรผู้จับ กล่าวคือ ราษฎรผู้จับอาจถูกดำเนินคดีโดยถือว่ามีความผิดต่อเสรีภาพต่อผู้ถูกจับ, ราษฎรผู้จับไม่ได้รับความคุ้มครองในเรื่องสิทธิเสรีภาพ และความปลอดภัยต่อชีวิตและร่างกายของมนุษย์ในการจับผู้กระทำความผิด เป็นต้น ดังนั้น จึงได้มีการพิจารณาในประเด็นเกี่ยวกับการจับกุมผู้กระทำความผิดโดยราษฎรตามบัญญัติแนบท้ายประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยได้มีการประชุมคณะพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ครั้งที่ 51-19/2506 เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ.2506 ณ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา⁶ เพื่อหารือเรื่องการยกเลิกบัญชีระบุนายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่กระนั้น ก็ยังไม่มีกรยกเลิกบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่อย่างใด

ด้วยเหตุดังกล่าว ความผิดทางอาญาที่ราชภูมามีอำนาจจับกุมตามบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงยังคงมีการใช้เรื่อยมาตลอดตั้งแต่ครั้งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127⁷ มีผลบังคับใช้ และยังไม่ได้มีการปรับปรุงให้ทันสมัยกับปัจจุบัน แม้ว่าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีการบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจจับของราชภูม แต่ก็ไม่เพียงพอต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในปัจจุบัน อีกทั้งยังไม่มีการบัญญัติฐานความผิดให้ครอบคลุมในความผิดที่ควรจะให้ราชภูมสามารถจับได้ คือ ความผิดฐานบุกรุกเคหสถาน ซึ่งเป็นความผิดที่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในการอยู่อาศัย, ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ซึ่งเป็นความผิดที่ละเมิดทรัพย์สินของผู้อื่น ทำให้ราชภูมไม่สามารถมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เห็นว่าจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาถึงการกำหนดความผิดทางอาญาในกรณีความผิดซึ่งหน้าที่ราชภูมามีอำนาจจับ เพื่อปรับปรุงแก้ไขบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน เช่น การเพิ่มเติมฐานความผิดขึ้นจากเดิมให้ครอบคลุมกับการกระทำความผิดลักษณะต่าง ๆ โดยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์แก่สังคมอย่างแท้จริง

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีพื้นฐาน มูลเหตุ วิวัฒนาการของอำนาจจับของราชภูมกรณีความผิดซึ่งหน้า
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ ขอบเขตความผิดที่ราชภูมามีอำนาจจับวิธีการจับโดยราชภูม การตรวจสอบการจับโดยราชภูม และผลการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายของบทบัญญัติเกี่ยวกับการจับโดยราชภูมในความผิดซึ่งหน้าที่ใช้ในปัจจุบันทั้งตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

⁶ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, "รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาครั้งที่ 51-19/2506," (วันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ.2506).

⁷ กำนธ เลียงสังกรธรรม, กฎหมายตราสามดวง เล่ม 3 ฉบับพิมพ์มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง, หน้า 25.

3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลทางกฎหมายและปัญหาทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนผลกระทบอันเกิดจากราชกรรมาผู้กระทำความผิดในฐานความผิดที่ไม่ได้ระบุดำเนินการตามบัญญัติท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

4. เพื่อศึกษาและเสนอแนวทางในการกำหนดขอบเขตฐานความผิดทางอาญาที่ควรบัญญัติเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและเป็นประโยชน์ต่อสังคม

1.3 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่กำหนดให้ราชกรรมาอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด ในกรณีความผิดซึ่งหน้าโดยเป็นความผิดที่ระบุดำเนินการตามบัญญัติท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญานั้นยังไม่สามารถตอบสนองในการป้องปรามการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นบางฐานความผิดได้ดี เท่าที่ควร หากเพิ่มเติมฐานความผิดอาญาที่สมควรกำหนดให้ราชกรรมาอำนาจจับได้ คือ ความผิดฐาน ทำให้เสียหาย และความผิดฐานบุกรุกเคหสถาน ในบัญญัติท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา จะทำให้ราชกรรมาบทบาทในการป้องกันสิทธิในทรัพย์สิน และสิทธิในการอยู่อาศัยใน เคหสถานได้ทันทั่วถึง อันเป็นการสนับสนุนให้ราชกรรมาอำนาจป้องกันการกระทำอันละเมิดต่อ กฎหมาย เพื่อความสงบสุขของสังคมตลอดจนประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในทาง ป้องปรามอาชญากรรม

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงแนวคิดและบทบัญญัติที่กำหนดให้ราชกรรมาอำนาจจับกุมในกรณี ความผิดซึ่งหน้าตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ อันได้แก่ รัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส และประเทศนิวซีแลนด์ โดยทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบหลักเกณฑ์ เรื่องการกำหนดฐานความผิดทางอาญาที่ราชกรรมาอำนาจจับกุมกรณีความผิดซึ่งหน้าตามกฎหมาย ต่างประเทศและกฎหมายไทย ตลอดจนกระบวนการจับกุมโดยราชกรรมา เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุง แก้ไขบัญญัติท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้เหมาะสมและครอบคลุมกับความผิด ที่เกิดขึ้นในสภาพสังคมปัจจุบันต่อไป

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษาโดยวิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลทางด้านเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งตัวบทกฎหมาย, ข้อบังคับ,

ระเบียบปฏิบัติและเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาทิ บทความ, ความเห็นของนักวิชาการ และคำพิพากษาฎีกาต่าง ๆ ที่ศาลได้วินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานในเรื่องนี้ไว้ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบแนวคิด ทฤษฎีพื้นฐาน มูลเหตุ วิวัฒนาการของอำนาจจับของราษฎรกรณีความผิดซึ่งหน้า
2. ทำให้ทราบเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ ขอบเขตความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับ วิธีการจับโดยราษฎร การตรวจสอบการจับโดยราษฎร และผลการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายของบทบัญญัติเกี่ยวกับการจับโดยราษฎรในความผิดซึ่งหน้าที่ใช้ในปัจจุบันทั้งตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ
3. ทำให้ทราบผลในทางกฎหมายและปัญหาทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย และผลกระทบอันเกิดจากราษฎรจับผู้กระทำความผิดในฐานความผิดที่ไม่ได้ระบุตามบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
4. ทำให้ทราบแนวทางการกำหนดขอบเขตฐานความผิดทางอาญาที่ควรบัญญัติเพิ่มเติมหรือตัดทอนอำนาจจับของราษฎรกรณีความผิดซึ่งหน้าให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและเป็นประโยชน์ต่อสังคม

บทที่ 2

ความทั่วไปเกี่ยวกับการจับโดยราษฎร

การจับเป็นอำนาจที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคล เพราะเป็นการลิดรอนและจำกัดสิทธิของบุคคลที่ได้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดต่อบุคคลอื่น ตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติไว้เป็นความผิด ซึ่งเมื่อสังคมมีจำนวนประชากรที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อมีการละเมิดสิทธิเสรีภาพระหว่างบุคคล อาชญากรรมในรูปแบบต่างๆ จึงเกิดขึ้นมาอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ทำให้กลไกการป้องกันของรัฐอาจไม่ครอบคลุมทั่วถึง การที่ให้บุคคลภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยการสอดส่องดูแลสังคม และให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการช่วยเหลือหรือร่วมกันจับผู้กระทำความผิดเพื่อนำมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และกำหนดโทษตามความเหมาะสมจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ซึ่งในบทนี้ผู้เขียนจะอธิบายถึงความหมายของการจับ และแนวคิดหลักการของการให้อำนาจจับแก่ราษฎร รวมทั้งประวัติความเป็นมาของการจับโดยราษฎร ดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายของการจับ

คำว่า การจับ ยังเป็นที่ถกเถียงกันในหมู่นักกฎหมายและในเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจับว่า การจับจะต้องประกอบไปด้วยการกระทำอย่างไรบ้าง เช่น การจับจำเป็นต้องมีการควบคุมตัว หรือการจำกัดสิทธิในการเคลื่อนที่หรือไม่ หรือเพียงแต่เจ้าพนักงานผู้จับแจ้งว่าบุคคลนั้นต้องถูกจับดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาความหมายของการจับเสียก่อน

ในเรื่องความหมายของ “การจับ” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาณัน ไม่ได้บัญญัติให้ความหมายไว้โดยเฉพาะจึงจำเป็นต้องศึกษาจากความหมายทั่วไป หรือจากตำราจากต่างประเทศเพื่อที่จะทราบความหมายของการจับ โดยตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของ “การจับ” ไว้ว่า¹ หมายถึง “อาการที่ใช้มือแตะต้องสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ตลอดจนกำไว้, ยึดไว้, เกาะกุมตัวมิให้หนี เช่น จับผู้ร้าย, จับยึดตัวเอาไว้”

สำหรับคำอธิบายในตำราของไทยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการจับว่าเป็นการกระทำขั้นต้นเพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพในการเคลื่อนไหว เปลี่ยนที่ทางของบุคคล ซึ่งเสรีภาพในการเคลื่อนไหวเปลี่ยนที่ทางของบุคคลนี้ หมายถึง เสรีภาพในการที่จะไปไหนได้โดยปราศจากการถูกจำกัด

¹ ราชบัณฑิตยสถานกรุงเทพมหานคร, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน(กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์ พศ. 2542,) หน้า 24.

เขตและเป็นส่วนหนึ่งของเสรีภาพในร่างกายตามรัฐธรรมนูญ และยังอธิบายขยายความไปถึงว่าเป็น การกระทำขั้นต้น เพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพในการเคลื่อนไหวเปลี่ยนที่ทางของบุคคลที่จะถือว่าเป็นการ จับตามกฎหมาย จะต้องเป็นการกระทำโดยชอบตามขั้นตอนของกฎหมาย การจับจะสิ้นสุดลงหรือ สมบูรณ์เมื่อได้มีการมอบตัวผู้ถูกจับ ณ ที่ทำการของเจ้าพนักงานหรือศาล² หรือการจับเป็นการจำกัด เสรีภาพในร่างกายของผู้ถูกจับในลักษณะที่ทำให้เสรีภาพในการเคลื่อนไหวสิ้นสุดลงเพื่อดำเนินการ ตามกระบวนการยุติธรรมขั้นต่อไป ซึ่งอาจไม่ถูกเนื้อต้องตัวกันก็ได้³

ขณะที่ในหนังสืออ้างอิงต่างประเทศใน BLACK'S LAW DICTIONARY⁴ ได้ให้คำจำกัดความคำ ว่า “จับ” (ARREST) ไว้ว่า การจับเป็นการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของบุคคลโดยกฎหมาย ภายใต้ กฎหมายให้บัญญัติให้อำนาจ และควบคุมบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ได้ข้อมูลในการกระทำความผิด⁵

ในส่วนกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการบัญญัติความหมายของคำว่า “จับ” ไว้ใน The Uniform Arrest Act ซึ่งบัญญัติขึ้นในปี ค.ศ. 1947 เพื่อเป็นแนวทางแก่รัฐต่างๆที่จะได้จัด ร่างบทบัญญัติเกี่ยวกับการจับให้เป็นแบบอย่างเดียวกัน โดยใน The Uniform Arrest Act มาตรา 1⁶ ได้ให้คำจำกัดความของคำว่าจับไว้ดังนี้ “การจับเป็นการนำตัวบุคคลให้อยู่ในความ ควบคุมเพื่อที่จะได้ข้อมูลในการประกอบอาชญากรรม”

เมื่อพิจารณาตามความหมายของไทย และของต่างประเทศแล้ว สามารถสรุปความหมายของ “การจับ” ได้ว่า หมายถึง การทำให้สิ้นเสรีภาพของบุคคลในการเคลื่อนไหว โดยอำนาจของกฎหมาย ด้วยวิธีการควบคุมตัวไว้ เพื่อให้บุคคลมาแก้ข้อกล่าวหาที่ถูกกล่าวหาทางอาญา โดยมีได้จำกัดว่าเป็น การจับโดยตำรวจเท่านั้น ฉะนั้นการจับโดยราษฎรจึงมีความหมายในลักษณะเช่นเดียวกัน

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากความหมายของคำว่า “จับ” ประกอบกับคำนิยามของคำว่า “ควบคุม” ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (21) แล้ว จะเห็นได้ว่าการจับ

² เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการดำเนินคดีในขั้นตอนก่อนการ พิเคราะห์, (กรุงเทพมหานคร: พลสยามพริ้นตัง, 2553). หน้า 361.

³ พ.ต.อ. จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช, "คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยหมายเรียกหมายอาญา : กลยุทธ์ศึกษาและคู่มือปฏิบัติงานในการออกหมายเรียก จับ ค้น (ควบคุม) ชัง จำคุก ปลดปล่อย (ปล่อยชั่วคราว), กรุงเทพฯ : ภาควิชา กฎหมายวิธีสบัญญัติ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ,"(กรุงเทพฯ ภาควิชากฎหมายวิธีสบัญญัติ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ 2548). หน้า 67.

⁴ Bryan A. Garner, *Black's Law Dictionary*, tenth edition ed.(Thomson West Publishing Co, 2014).

⁵ “ARREST”: To deprive a person of his liberty by legal authority , taking under real or assumed authority , custody of another for the purpose of holding him to answer a criminal charge

⁶ Hazel B. Kerper, *Introduction to the Criminal Justice System*.p. 251.

นั้นเป็นการกระทำขั้นต้น เพื่อจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหวเปลี่ยนที่ทางของบุคคล แต่การจับดังกล่าวจะต้องเป็นการกระทำโดยชอบตามกฎหมายด้วย⁷ เช่น การจับโดยราษฎร มีกฎหมายให้อำนาจกระทำได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามมาตรา 79⁸

ดังนั้น จึงกล่าวได้โดยสรุปว่า การจับนั้นจะต้องมีกฎหมายรับรองให้อำนาจกระทำได้ และผู้กระทำได้กระทำลงไปภายในกรอบ หรือขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ มิฉะนั้นแล้ว ผู้กระทำการจับนั้นเอง อาจอยู่ในฐานะเป็นผู้กระทำความผิดเสียเองในความผิดเกี่ยวกับการทำให้บุคคลอื่นเสื่อมเสียเสรีภาพ

2.2 ประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการเกี่ยวกับการจับโดยราษฎร

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในช่วงรัชกาลที่ 1 มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจราษฎรจับผู้กระทำความผิดในกฎหมายตราสามดวง มาตรา 4 วรรคสาม⁹ โดยกำหนดให้ราษฎรมีหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิดเจ้าขุนมูลนายที่เป็นเจ้าบ้านที่มีบ่าวไพร่เป็นโจร มีหน้าที่ต้องนำตัวบ่าวไพร่ผู้นั้นมาให้ทางการ และมาตรา 15 วรรคสอง กำหนดให้ชาวบ้านที่อยู่อาศัยในระยะ 3 เส้น 15 วา จากบริเวณที่เกิดเหตุมีการปล้นมีหน้าที่ต้องช่วยจับโจร หากไม่ทำตามจะถูกเขียนด้วยลวดหนังกบ้านที่อยู่ใกล้กับที่เกิดเหตุจะรับโทษมากกว่าบ้านที่ห่างออกไป ซึ่งต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 แนวคิดนี้ปรากฏอีกครั้งในกฎหมายโจรห้าเส้น¹⁰

ต่อมาเมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป ในรัชสมัยรัชกาลที่ 4 ราษฎรจึงได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อบ้านเมือง โดยช่วยกันสอดส่องดูแลความสงบเรียบร้อยของสังคมมากขึ้น ให้เจ้าของบ้านดูแลเรื่องการประกอบอาหารให้จัดบ่าวไพร่เลี้ยงยามดูแลความเรียบร้อย ป้องกันปัญหาโจรผู้ร้ายทะเลาะวิวาทแย่งชิงทรัพย์สิน โดยให้จับตัวส่งกรมพระนครบาล และให้รางวัลแก่ผู้นำจับส่งด้วย อันเป็นการร่วมกันรับผิดชอบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ในขณะที่เดียวกันมีการจัดตั้งกองตำรวจ เรียกว่า

⁷ คณิต ฌ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1 หน้า 83.

⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 79 บัญญัติว่า “ราษฎรจะจับผู้อื่นไม่ได้เว้นแต่จะเข้าอยู่ในเกณฑ์แห่ง มาตรา 82 หรือเมื่อผู้นั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า และความผิดนั้นได้ ระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายนี้ด้วย”

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 424.

¹⁰ อริยา มนุสซุช, “การจับ : ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดซึ่งหน้า,” (วิทยานิพนธ์ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต: 2548). หน้า 46.

กองโปลิศ¹¹ เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เนื่องจากต่างประเทศอ้างว่ากระบวนการยุติธรรมล่าช้า ไม่ยุติธรรม

สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 27 ข้อ 7¹² และมาตรา 37¹³ ให้อำนาจราษฎรในฐานะลูกบ้านในหมู่บ้านหรือในตำบลแล้วแต่กรณีร่วมกับกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านออกต่อสู้ติดตามจับผู้ร้าย ซึ่งแสดงว่าราษฎรก็มีอำนาจจับผู้กระทำความผิด เพียงแต่จะต้องเป็นการจับในลักษณะเป็นการช่วยเหลือกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในการจับผู้กระทำความผิด

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการจับโดยราษฎร มีกฎหมายให้อำนาจทำได้มาตั้งแต่ครั้งโบราณอันสะท้อนให้เห็นว่าการส่งเสริมให้ราษฎรมีส่วนร่วมดูแลความสงบเรียบร้อยของสังคมมีมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว โดยออกมาในรูปแบบของการให้ราษฎรมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดได้ด้วย

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการให้อำนาจจับแก่ราษฎร

2.3.1 แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลัก Hue and cry

แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลัก Hue and cry หรือ The concept of the posse comitatus¹⁴ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามคนร้ายโดยราษฎรต้องร้องตะโกน ส่งเสียงดัง เพื่อแจ้งให้ราษฎรคนอื่นรู้เพื่อติดตามจับผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีทางอาญา ซึ่งบทบาทของราษฎรในการจับกุมอาชญากรเรียกว่า การจับโดยราษฎร มีต้นกำเนิดจากหลักใน

¹¹ จิรัช ชูเวช พล.ต.ต., บทบาทของตำรวจในการดำเนินคดีอาญา(law.stou.ac.th/dynfiles/41717-4-na.pdf).

¹² พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 27 ผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าของราษฎรในหมู่บ้านของตนตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้มีหน้าที่และอำนาจในทางปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยของราษฎรดังจะกล่าวต่อไปนี้ ข้อ 7 บัญญัติว่า “ถ้าเกิดเหตุจลาจลก็ดี ฆ่ากันตายก็ดี ตีชิงก็ตี ปล้นทรัพย์ก็ดี หรือไฟไหม้ก็ดี หรือเหตุร้ายสำคัญอย่างใดๆ ในหมู่บ้านของตน หรือในหมู่บ้านที่ใกล้เคียงอันสมควรจะช่วยเหลือเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านจะต้องเรียกลูกบ้านของตนออกช่วยต่อสู้ติดตามจับผู้ร้ายเอาของกลางคืนหรือดับไฟ หรือช่วยอย่างอื่นที่สมควรโดยเต็มกำลัง”

¹³ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 37 บัญญัติว่า “ถ้าเกิดเหตุจลาจลก็ดี ฆ่ากันตายก็ดี ชิงทรัพย์ก็ดี ปล้นทรัพย์ก็ดี ไฟไหม้ก็ดี หรือเหตุร้ายสำคัญอย่างใดๆ ในตำบลของตน หรือในตำบลที่ใกล้เคียงอันสมควรจะช่วยเหลือได้ก็ดี หรือมีผู้ร้ายแต่ที่อื่น ๆ มาฆ่าผู้สมในตำบลนั้นก็ดี หรือมีเหตุอันควรว่าลูกบ้านในตำบลนั้น บางคนจะเกี่ยวข้องเป็นโจรผู้ร้ายก็ดี เป็นหน้าที่ของกำนันจะต้องเรียกผู้ใหญ่บ้านและลูกบ้านในตำบลออกช่วยต่อสู้ติดตามจับผู้ร้าย หรือติดตามเอาของกลางคืน หรือดับไฟ หรือช่วยอย่างอื่นตามควรแก่การโดยเต็มกำลัง”

¹⁴ Ibid, p. 5.

ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ อันมีที่มาจากการปฏิบัติที่สืบทอดกันมาในช่วงยุคกลางของประเทศอังกฤษ ซึ่งพัฒนามาจากหน้าที่ตามธรรมเนียมประเพณีของราษฎร ในการส่งเสียงร้องเตือนราษฎรคนอื่นๆ เมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้นในหมู่บ้านนั้น ดังนั้นการกระตุ้นให้ราษฎรเพื่อนบ้านในหมู่บ้าน ได้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการติดตามตัวผู้กระทำความผิด¹⁵ อีกทั้งความไม่เพียงพอของเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่ในการป้องกันให้ทันทั่วทั้งที่ กล่าวคือการจับเป็นความรับผิดชอบของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบังคับใช้กฎหมาย¹⁶

หลัก Hue and cry เป็นแนวคิดตามระบบคอมมอนลอว์ การจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า จะกระทำต่อเมื่อมีพฤติการณ์ที่เห็นหรือได้ยินเสียงขณะกระทำความผิด ในอังกฤษมีบทบัญญัติของวินเชสเตอร์ซึ่งเป็นแนวทางพื้นฐานสำหรับวิธีพิจารณาความอาญา ภายใต้กฎเกณฑ์เหล่านี้ การบังคับใช้กฎหมายเป็นเรื่องส่วนตัวและประชาชนแต่ละคนก็มีหน้าที่ต่อการจับ ในสถานการณ์ที่ต้อง "หยุดการทำงานทั้งสิ้นเมื่อได้ยิน เสียงตะโกนร้องขอความช่วยเหลือเพื่อเข้าร่วมการติดตามอาชญากร" (Each citizen had a positive duty to "drop all work when the 'hue and cry' was raised, and . . . 'join immediately in the pursuit'" of criminals)¹⁷ ซึ่งถือเป็นการกำหนดให้ราษฎรผู้รู้เห็นการกระทำความผิดต้องส่งเสียงร้องและ ต้องสกัดกั้นกั้นการหนีของอาชญากรได้ทันทั่วทั้งที่ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นหลักการจับโดยราษฎรในระบบคอมมอนลอว์ ที่อนุญาตให้ราษฎรมีอำนาจทำการจับกุม โดยเป็นอำนาจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐ ดังนั้น หลัก Hue and cry ถือได้ว่าเป็นหลักที่ส่งเสริมให้ราษฎรจับผู้กระทำความผิดได้

นอกจากนี้ หลัก Hue and cry ยังสอดคล้องกับทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ โดยทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ เป็นทฤษฎีที่อาศัยความร่วมมือของภาครัฐ และภาคประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์ให้ชุมชนและประชาชนสามารถป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับแนวคิดของนักอาชญาวิทยาสำนักชิคาโก ซึ่งกล่าวถึง การไร้ระเบียบทางสังคม (social disorganization) ว่าเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมกับพื้นที่ในเมือง พื้นที่ที่มีความเจริญมาก อาชญากรรมยิ่ง

¹⁵ Jessica Conaway, "Reversion Back to a State of Nature in the United States Southern Borderlands: A Look at Potential Causes of Action to Curb Vigilante Activity on the United States/Mexico Border," *Mercer Law Review Summer* (2005), p. 6.

¹⁶ Major Matthew J. Gilligan, "Opening the Gate?: An Analysis of Military Law Enforcement Authority over Civilian Lawbreakers on and Off the Federal Installation," *Military Law Review* (September, 1999), p. 5.

¹⁷ Jessica Conaway, "Reversion Back to a State of Nature in the United States Southern Borderlands: A Look at Potential Causes of Action to Curb Vigilante Activity on the United States Mexico Border," p. 6..

มีสูงขึ้น ประกอบกับแนวความคิดหมู่บ้านในเมืองของ เฮอริเบิร์ต แกนส์ กล่าวถึงความสำคัญของความสามัคคีของคนในชุมชนและความร่วมมือร่วมใจภาคประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมอันมีความสอดคล้องกับการจัดสภาพชุมชนให้เอื้ออำนวยต่อการมีบทบาทของประชาชน¹⁸

ทั้งนี้ ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ตั้งอยู่บนพื้นฐาน ทฤษฎี Normative Sponsorship ว่าทุกคนเป็นคนดี ร่วมกันทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หากทุกคนมีจุดประสงค์เดียวกันเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชน ก็จะมีการร่วมมือเพื่อประโยชน์ต่อชุมชนมากขึ้นและทฤษฎี Critical Social ว่าเพราะเหตุใดทุกคนจึงร่วมกันแก้ไขปัญหาสังคมที่พวกเขาประสบพบเจอ และมีวิธีดำเนินการกับปัญหาอย่างไร โดยศาสตราจารย์ ร.ต.อ. ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ กล่าวถึงทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ว่า เป็นการจัดสภาพของชุมชนให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมป้องกันชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของตนและผู้อื่น และง่ายต่อการควบคุม ตรวจสอบ โดยตำรวจทำหน้าที่วางแผน ส่งเสริม คอยแนะนำให้ชุมชนป้องกันอาชญากรรม และประชาชนมีหน้าที่รักษาความเรียบร้อยของชุมชน¹⁹

ดังนั้น ชุมชนสัมพันธ์ จึงเป็นการส่งเสริมให้ราษฎรมีความสามารถในการป้องกันหรือช่วยเหลือตนเองจากอาชญากรรมอันเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชนของตน และช่วยประสานงานกับเจ้าหน้าที่ในการจัดการอาชญากรรม ดังคำกล่าวที่ว่า ตำรวจคือประชาชน ประชาชนก็คือตำรวจ ซึ่งอาศัยความร่วมมือกันระหว่างประชาชนและตำรวจ โดยราษฎรมีบทบาทป้องกันอาชญากรรมภายในชุมชน ช่วยกันทำหน้าที่เพื่อส่วนรวม ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจดูแลความปลอดภัยของสังคมดังเช่น ในประเทศญี่ปุ่น มีอาสาสมัครป้องกันอาชญากรรมเป็นประชาชนในท้องถิ่นนั้น ประเทศฟิลิปปินส์ ประชาชนคอยเป็นตำรวจในเวลาว่างคืนในท้องที่ตน เรียกว่า บารังกาย เป็นต้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์เป็นทฤษฎีที่สนับสนุนให้ราษฎรซึ่งทำหน้าที่รักษาความสงบในสังคมของตนมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดได้

¹⁸ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ [ออนไลน์] เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2559 แหล่งที่มา <http://highway.police.go.th/cpo.pdf>

¹⁹ ร.ต.อ.ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, .การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม : หลักทฤษฎีและมาตรการ.(สำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991 จำกัด, 2545).

2.3.2 แนวคิดเรื่องการจัดระเบียบชุมชน

แนวคิดนี้ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดของอาเธอร์ ดันแฮม²⁰ที่เห็นว่าในสมัยก่อนราษฎรพึ่งพาอาศัยกัน มีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมมือป้องกันและควบคุมอาชญากรรม ช่วยกันเป็นหูเป็นตา ถ้ามีอาชญากรรมเกิดขึ้นจะมีการแจ้งเตือนและร่วมมือกันในการจับผู้กระทำความผิด อันเป็นการจัดระเบียบชุมชนที่เป็นการแก้ปัญหาในสังคมสมัยนั้น แต่ปัจจุบันสังคมมีผู้อยู่อาศัยกันมากขึ้นไร้ความสามัคคี จึงต้องมีการจัดระเบียบชุมชน เพื่อเป็นกำลังในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม เช่น เมืองชิคาโกมีการตั้ง Neighborhood Organization²¹ซึ่งมีคณะกรรมการจากการเลือกตั้งคนในชุมชน อันส่งเสริมให้มีการร่วมมือกันในกลุ่มเพื่อนบ้านของชุมชน เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนนั้นๆ

จากแนวคิดดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่า การป้องกันและควบคุมอาชญากรรมในสังคมขึ้นอยู่กับประชาชนในสังคมนั้นเป็นสำคัญ โดยเมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นในสังคม ถือว่าประชาชนได้รับความเดือดร้อน เนื่องจากอาชญากรรมนั้นได้ทำลายศีลธรรม ความสงบเรียบร้อย และคุณธรรมทางสังคม²² ทำให้เกิดความหวาดกลัวในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพอย่างปกติสุข เป็นต้นว่า ได้มีการเกิดคดีอุกฉกรรจ์ เช่น การฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา การข่มขืนกระทำชำเรา การชิงทรัพย์ การปล้นทรัพย์ขึ้น ย่อมทำให้ประชาชนในสังคมเกิดความไม่เชื่อมั่นต่อการบังคับใช้กฎหมายโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้น ประชาชนจึงควรมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมตามแนวคิดที่ว่าประชาชนคือตำรวจ เพื่อให้เกิดการรักษาความสงบเรียบร้อยและการสร้างความสงบสุขในสังคม เพราะการที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยและการสร้างความสงบสุขในสังคมได้จำเป็นต้องมีส่วนร่วมจากประชาชนในสังคมนั้น ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้เกิดมาตรการต่าง ๆ ขึ้น เช่น มาตรการสายตรวจประชาชน มาตรการอาสาจราจร เป็นต้น

จึงกล่าวได้ว่า แนวคิดในการจัดระเบียบชุมชน เป็นการให้ความสำคัญกับประชาชนในการรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชน โดยให้ประชาชนมาทำหน้าที่สายตรวจ หรืออาสาจราจร ซึ่งจะต้องให้เครื่องมือแก่ประชาชนดังกล่าวด้วย อันได้แก่อำนาจการจับกุมผู้กระทำความผิด ดังนั้น จึง

²⁰ Ibid p. 23.

²¹ Solomon Kobrin, *Chicago Area Project in Juvenile Delinquency*(New York: John Wiley-Sons Inc, 1966).p. 473-475.

²² Ibid.

ถือได้ว่า แนวคิดในการจัดระเบียบชุมชนเป็นแนวคิดที่สนับสนุนให้ราษฎรมีอำนาจจับผู้กระทำความผิดได้

2.3.3 ทฤษฎีสัญญาประชาคมเกี่ยวกับอำนาจในการจับ

แนวความคิดของรูสโซ²³ ถือเจตนารมณ์ของสังคมเป็นสำคัญ โดยมี “General Will” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนอันมาจากความตกลงของประชาชนในสังคมละสิทธิกลสิทธิตามธรรมชาติให้แก่อธิปัตย์ (Sovereign) อันถือเป็นการที่ประชาชนมอบสิทธิให้แก่สังคมส่วนรวม โดยทฤษฎีสัญญาประชาคมมีรากฐานมาจากสภาพดั้งเดิมของมนุษย์เป็นสภาพที่ขาดระเบียบวินัย มีความโหดร้ายทารุณ ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่ต้องการ จึงร่วมกันตกลงก่อตั้งชุมชนทางสังคม (Social Community) ขึ้นอันจะนำไปสู่การก่อตั้งรัฐที่ถูกต้องตามหลักเหตุผลที่แท้จริง²⁴ แต่ถ้าข้อตกลงนั้นไม่มีลักษณะที่ดำเนินไปเพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชนในรัฐอำนาจดังกล่าวจะกลับคืนมาเป็นของราษฎร²⁵

ตามทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงข้อตกลงร่วมกันของประชาชนที่จะสละอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยของแต่ละคนให้แก่รัฐ เพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างความมั่นคง โดยยอมให้รัฐทำการผูกขาดอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยแต่เพียงผู้เดียว แต่อย่างไรก็ดี ด้วยปัจจัยด้านจำนวนบุคลากร หน้าที่ของรัฐในการบังคับใช้อำนาจดังกล่าวอาจไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถทำการรักษาความสงบสุขได้ในทุกสถานการณ์ ดังนั้น อำนาจดังกล่าวจึงกลับคืนมาเป็นของประชาชนโดยประชาชนมีอำนาจในการรักษาความสงบสุขเรียบร้อยได้²⁶ เช่น หลักการป้องกันตนเอง (Self Defence) หรือหลักการจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าโดยราษฎร ตามหลัก Hue and cry ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิดเรื่องทฤษฎีสัญญาประชาคมที่นำมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และเป็นแนวคิดที่ให้ราษฎรมีอำนาจจับผู้กระทำความผิดได้

²³ รูสโซ แหล่งที่มาจาก : website – Wikipedia, the free encyclopedia,rousseau

²⁴ บวรศักดิ์ อวรรณโณ, กฎหมายมหาชน เล่ม 1: วิวัฒนาการทางปรัชญาและลักษณะของกฎหมายมหาชนยุคต่าง ๆ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550). หน้า 53.

²⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 54.

²⁶ Jurgen Oelkers, *Jean Jacques Rousseau* (Bedford Square Bloomsbury, 2014), p 58-60

2.3.4 ทฤษฎีการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย (Self Defence)

ในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ โดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้รับอิทธิพลแนวคิดทางกฎหมายอาญา มาจากประเทศอังกฤษ ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไป เรียกว่า Judge made law แต่หลักการดังกล่าวไม่เป็นที่ยอมรับในประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนั้น กลุ่มวิชาชีพกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ และนักกฎหมาย จึงรวมตัวเป็น American Law Institute (ALI) เพื่อจัดทำร่างประมวลกฎหมายอาญาขึ้น หรือที่เรียกกันว่า Model Penal Code (MPC) โดยเป็นการรวบรวมหลักการกฎหมายและกำหนดกฎเกณฑ์ให้ชัดเจนและง่ายขึ้น เพื่อเป็นต้นแบบให้มลรัฐต่างๆ นำไปใช้เป็นต้นแบบในการบัญญัติกฎหมายต่อไป ซึ่งปัจจุบัน มีประมาณ 35 มลรัฐได้ยอมรับเอา MPC เป็นต้นแบบในการบัญญัติกฎหมายอาญาภายในรัฐ ในขณะที่อีก 15 มลรัฐรวมถึงศาลในระดับรัฐบาลกลางและศาลสูงสุด ใช้ระบบคอมมอนลอว์ ประกอบการ ตีความและวินิจฉัยคดี²⁷

โดยในเรื่องการใช้กำลัง (Use of force) ซึ่งเป็นอำนาจจับกุมเพื่อให้ได้ทรัพย์สินคืนตามหลักติดตามเอาทรัพย์สินคืน การใช้กำลังบังคับเพื่อป้องกันมิให้บุกรุกเข้ามาในเคหสถาน และการใช้กำลังจับกุมผู้กระทำความผิดเพื่อให้ออกจากดินของตนเอง มีการผสมผสานในแบบ Model Penal Code และคอมมอนลอว์เช่นกัน²⁸ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

การใช้กำลังป้องกันอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย หรือ Deadly force

การใช้กำลังในลักษณะดังกล่าวตาม Model Penal Code เป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมเท่าที่ควร แต่หากผู้กระทำเชื่อว่าจำเป็นต้องใช้กำลัง ต้องปรากฏว่าผู้กระทำจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงอันตรายนั้นก่อน ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการกระทำที่อาจจะก่อให้เกิดความตาย หรืออันตรายต่อร่างกายอย่างร้ายแรง หรือ การป้องกันการก่อเหตุลักพาตัวเด็ก หรือเพื่อป้องกันมิให้มีการบังคับข่มขืนโดยใช้กำลังหรือขู่เชิญ จะใช้กำลัง ซึ่งเป็นอันตรายที่มีลักษณะรุนแรงได้

²⁷ ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ, พ.ต.อ. ผู้กำกับการ ฝ่ายอำนวยการ สถาบันฝึกอบรมระหว่างประเทศเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย.สัมภาษณ์, 4 กรกฎาคม 2559.

²⁸ ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ, พ.ต.อ. ผู้กำกับการ ฝ่ายอำนวยการ สถาบันฝึกอบรมระหว่างประเทศเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย.สัมภาษณ์, 4 กรกฎาคม 2559.

การใช้กำลังป้องกันที่ไม่ก่อให้เกิดความตาย หรือ Non-deadly force

การใช้กำลังดังกล่าวตาม Model Penal Code เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อป้องกันจากภัยอันตรายที่จะมาถึง อย่างไรก็ตามการใช้กำลังต้องไม่เกินกว่าภัยอันตรายที่จะได้รับ ซึ่งผู้นั้นต้องไม่มีหน้าที่ในการหลีกเลี่ยง (no duty to retreat) และสามารถใช้อำนาจเพื่อป้องกันมิให้ผู้อื่นลักทรัพย์หรือพยายามลักทรัพย์ของตนเองได้ด้วย

ในส่วนการใช้ Deadly force ตามคอมมอนลอว์ สหรัฐอเมริกานั้น จะสามารถใช้ได้เท่าที่ เชื่อว่ามีภัยอันตรายที่เข้ามาใกล้และเป็นภัยอันตรายต่อชีวิตร่างกาย โดยเชื่อว่ามี ความจำเป็นที่จะป้องกัน ภัยอันตราย

โดยในเรื่องการใช้กำลังมีหลักการป้องกันตนเองและการใช้กำลังที่เหมาะสมกับพฤติการณ์ เพื่อวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ลักษณะ ในเรื่องการป้องกันตนเอง ป้องกันผู้อื่น และป้องกันทรัพย์สิน โดยมี รายละเอียด ดังต่อไปนี้

(1) การป้องกันตนเอง (Self Defence) ตามหลักคอมมอนลอว์ สหรัฐอเมริกา ถือเป็น สิทธิที่จะใช้การป้องกันตนเองจากการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยการป้องกันตนเองนั้น จะ กระทำด้วยการใช้กำลัง เพื่อต่อต้านการใช้กำลังของผู้กระทำความผิดที่มีชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเกิดขึ้น ในปัจจุบัน หรือกำลังจะเกิดขึ้น โดยการใช้กำลังป้องกันตนเองนั้นจะต้องไม่เกินกว่าภัยอันตรายที่เกิดขึ้น โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น และจะต้องกระทำพอสมควรแก่กรณี การใช้กำลังต่อต้านภัยอันตรายนี้ ต้องคำนึงถึงหลักการได้สัดส่วนของการกระทำ แต่ทั้งนี้ ผู้ใช้กำลังป้องกันนั้น จะต้องไม่เป็นผู้ก่อภัย และนอกจากนี้ผู้ใช้กำลังป้องกันจะต้องอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เว้นแต่ภัยอันตราย เกิดขึ้นในที่อยู่อาศัยหรือที่ทำงาน ผู้กระทำไม่มีหน้าที่ต้องหลีกเลี่ยงภัยอันตรายนั้น โดยเฉพาะในกรณี ที่อยู่ในบ้านของตนเอง²⁹

ส่วน Model Penal Code ตามมาตรา 3.04 ประกอบ มาตรา 3.09 นั้น ผู้กระทำเชื่อว่ามี ความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องใช้อำนาจป้องกันตนเองต่อการกระทำที่ผิดกฎหมายในปัจจุบันทัน ต่วน โดยผู้กระทำไม่ใช่ผู้ก่อเหตุ ทั้งนี้ การใช้กำลังป้องกันไม่อาจกระทำได้ หากเป็นการใช้กำลัง ชัดขวางการจับกุมของเจ้าหน้าที่ และต่อต้านการใช้สิทธิติดตามเอาคืนทรัพย์ที่ผู้นั้นเอาไป³⁰

²⁹ “LexisNexis : Capsule Summary Criminal Law 2004.” . [Online]. 5 July 2015 Available: whyjack.blogs.com/barristerbyday/files/crim.pdf.

³⁰ Emanuel Steven L, Criminal Law, 6 ed.(Newyork: Aspen Publisher, 2007).

กล่าวโดยสรุป การที่ผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดของผู้อื่นจับกุมตัวผู้กระทำความผิดนั้นไว้ ก็เพื่อป้องกันผู้กระทำความผิดไม่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ตน ทั้งป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น จึงถือได้ว่า การที่ผู้ได้รับความเสียหายจับตัวผู้กระทำความผิดไว้เป็นการป้องกันตนเองตามหลักการนี้ ดังนั้น หลักการป้องกันตนเองจึงเป็นหลักที่สนับสนุนให้ราษฎรมีอำนาจจับได้

(2) การป้องกันผู้อื่น (Defence of Another) ตามหลักการของคอมมอนลอว์ของกฎหมายอเมริกันนั้น ราษฎรสามารถป้องกันผู้อื่นให้พ้นจากภัยอันตรายร้ายแรงที่ละเมิดต่อกฎหมายได้ โดยถือเป็นหน้าที่ของบุคคลที่จะต้องช่วยกันป้องกันการกระทำความผิด และสามารถที่จะใช้สิทธิป้องกันได้เสมือนหนึ่งเป็นการป้องกันตนเองโดยชอบด้วยกฎหมาย

ขณะที่ Model Penal Code มาตรา 3.05 อนุญาตให้ใช้สิทธิป้องกันได้กับมิตรสหายหรือแม้แต่คนแปลกหน้าจากการถูกข่มขู่ กำหนดให้ใช้สิทธิป้องกันผู้อื่นโดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างจำเลยและผู้ช่วยเหลือ โดยปรากฏว่ามีภัยอันตรายต่อผู้อื่น ซึ่งเชื่อว่าผู้อื่นตกอยู่ในภัยอันตรายหรือถูกทำให้ได้รับอันตรายสาหัส ทั้งนี้ ระดับการใช้กำลังต้องไม่เกินความจำเป็นป้องกันภัยอันตราย และเชื่อว่าบุคคลที่ตนทำการช่วยมีสิทธิที่จะใช้สิทธิป้องกัน³¹ การใช้สิทธิป้องกันผู้อื่นตามหลัก MPC ยึดถือความเชื่อของผู้นั้นว่าสามารถใช้กำลังป้องกันบุคคลที่ตนทำการช่วยนั้นมีสิทธิที่จะใช้สิทธิป้องกันเป็นสำคัญอันจำเป็นที่จะปกป้องบุคคลนั้น³²

จากที่กล่าวมา การป้องกันผู้อื่นให้รอดพ้นจากภัยอันตรายที่เกิดจากการกระทำที่ละเมิดต่อกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ผู้ซึ่งจะใช้การป้องกันนั้นมีอำนาจหยุดยั้งผู้กระทำความผิดได้ซึ่งการหยุดยั้งดังกล่าวอาจจะเป็นการจับ โดยลักษณะหนึ่งของการหยุดยั้ง

³¹ *ibid.*,p. 130-131.

³² American Law Institute :Uniform Rules of Criminal Procedure Reproduced with Permission of the National Conference of Commissioners on Uniform State Laws; Model Penal Code Official Text [Online]. Available:<http://www.kentlaw.edu/perritt/courses/seminar/IR-materials/MPC3.05-defense-of-others.htm>

คือ การจับผู้กระทำความผิดไว้ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การป้องกันผู้อื่นเป็นการสนับสนุนให้ราษฎรมีอำนาจจับได้

(3) การป้องกันทรัพย์สิน (Defence of Property) ทุกคนมีสิทธิที่จะปกป้องทรัพย์สินจากการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายที่มากกระทำต่อทรัพย์สินของตนได้ ซึ่งในคอมมอนลอว์สหรัฐอเมริกา บุคคลสามารถใช้กำลัง non deadly force เพราะเหตุเชื่อว่าจะมีความจำเป็นต้องป้องกันภัยอันตรายและการครอบครองทรัพย์สินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อผู้กระทำความผิดได้ แต่ไม่สามารถใช้กำลังถึงขั้น deadly force ได้

ขณะที่ Model Penal Code มาตรา 3.06 กำหนดว่า เมื่อเจ้าของทรัพย์สินเชื่อว่าจำเป็นต้องกระทำโดยทันทีทันใด เพื่อป้องกันมิให้มีการบุกรุกเข้าไปในที่ดินของตนเองโดยไม่ชอบ ป้องกันมิให้มีการขโมยสังหาริมทรัพย์ไป หรือจำเป็นต้องใช้กำลังเพื่อแย่งชิงหรือติดตามเอาทรัพย์สินของตนเองจากผู้อื่น เพื่อทวงสิทธิ์ในการเข้าไปในดินแดนของตนเองหากถูกแย่งชิง โดยการป้องกันทรัพย์สินของตนนั้น ถือเป็นสิทธิพิเศษในการที่ผู้ครอบครองทรัพย์สินจะได้สิทธิในการป้องกันทรัพย์สินของตน เพื่อป้องกันการเข้ามาหรือเอาทรัพย์สินไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งการป้องกันทรัพย์สินนี้อาจจะจำเป็นต้องใช้กำลังก็ได้ แต่จะต้องใช้กำลังให้อยู่ในระดับพอสมควร ไม่เกินกว่าความจำเป็นที่จะต้องใช้กำลังเพื่อป้องกันการเอาทรัพย์สินไป โดยกระทำในลักษณะที่ทันทีทันใดหรือในลักษณะ fresh pursuit หรือ ในกรณี que เห็นว่าหากไม่ใช้กำลังในขณะนั้นแล้วก็ยากที่จะได้ทรัพย์สินคืน และหากปรากฏว่าได้มีการเรียกร้องให้หยุดการกระทำแล้วแต่ไม่เป็นผล อันเป็นการที่เจ้าของทรัพย์สินได้ใช้สิทธิปกป้องทรัพย์สินของตนแล้วแต่ผู้กระทำความผิดกลับใช้กำลังตอบโต้ กฎหมายก็ยอมให้เจ้าของทรัพย์สินใช้กำลังป้องกันได้³³ และหากผู้กระทำความผิดใช้กำลังที่มีลักษณะที่จะเป็นภัยอันตรายถึงแก่ชีวิตต่อเจ้าของทรัพย์สิน กฎหมายก็ยอมให้เจ้าของทรัพย์สินสามารถใช้กำลังได้ถึงระดับ Deadly force³⁴ แต่ถ้าผู้กระทำความผิด เพียงกระทำต่อทรัพย์สินหรือเคหสถาน โดยไม่ปรากฏว่าการกระทำ

³³ ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ, พ.ต.อ. : ความรับผิดชอบทางอาญา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<http://www.bloggang.com/m/viewblog.php?id=jurisprudence&date=04-11-2009&group=2&gblog=50>.

³⁴ Deadly force คือ การใช้กำลังอันมีผลถึงแก่ความตาย หรือให้ได้รับอันตรายสาหัส

นั่นจะเป็นอันตรายต่อชีวิตของเจ้าของทรัพย์สิน เจ้าของทรัพย์สินก็ไม่มีอำนาจป้องกันตนเองได้ถึงขั้น Deadly force แต่สามารถใช้กำลังป้องกันตนเองได้เพียงระดับ Non Deadly force ทั้งนี้ เนื่องจากกฎหมายตระหนักถึงชีวิตมนุษย์มากกว่าสิทธิในทรัพย์สิน รวมทั้งจะปกป้องทรัพย์สินล่วงหน้าไม่ได้³⁵

จากที่กล่าวข้างต้น การใช้สิทธิป้องกันทรัพย์สิน จึงเป็นสิทธิที่ผู้ป้องกันใช้เพื่อคุ้มครองทรัพย์สินไม่ให้ได้รับความเสียหาย สูญหาย การจับตัวผู้ที่จะมาเอาทรัพย์สินไป หรือทำให้ทรัพย์สินเสียหายนั้นไว้ จึงเป็นการป้องกันทรัพย์สินอย่างหนึ่ง ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การป้องกันทรัพย์สินกับการให้ราษฎรมีอำนาจจับผู้กระทำความผิดที่ทำให้ทรัพย์สินเสียหาย หรือสูญหายนั้นสนับสนุนซึ่งกันและกัน

(4) การป้องกันในที่อยู่อาศัย (Defence of Dwelling) การป้องกันในที่อยู่อาศัยเป็นสิทธิป้องกันในที่อยู่อาศัย โดยบางกรณีอาจใช้กำลัง Deadly force เพื่อปกป้องเคหสถานได้โดยคอมมอนลอว์ สหรัฐอเมริกา มีการตีความไว้สามทางด้วยกัน คือ

1) ตีความแบบกว้าง ใช้กำลัง Deadly force เพื่อปกป้องเคหสถานของตนได้ เมื่อมีการบุกรุกเข้ามาในเคหสถานโดยใช้กำลัง หรือสิ่งอื่นใด ซึ่งผู้ครอบครองเคหสถานได้เรียกร้องให้หยุดการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าว แต่ไม่เป็นผล

2) ตีความอย่างเคร่งครัด ต้องเป็นการกระทำความผิดร้ายแรงหรือแสดงว่ามีภัยอันตรายร้ายแรง ว่าใช้กำลัง Deadly force เฉพาะผู้บุกรุกเข้ามาประสงค์จะกระทำความผิดอาญาร้ายแรง หรือกระทำอันตรายต่อผู้ที่อยู่ในเคหสถาน เช่น กรณีที่ผู้ป้องกันมีสิทธิยิงผู้บุกรุกที่เข้ามาลักทรัพย์ได้ โดยไม่ต้องมีเหตุให้เชื่อว่าเขามีอาวุธหรือทำอันตรายหรือไม่

3) ตีความตามสมัยใหม่ ต้องเป็นความผิดอาญาร้ายแรง ซึ่งตีความจำกัดมากกว่าเดิมโดยปรากฏอันตรายจากการที่ผู้บุกรุกเข้ามากระทำความผิดอาญาร้ายแรง หรือกระทำอันตรายต่อผู้ที่อยู่ในเคหสถาน ในแนวคิดนี้ ไม่มีสิทธิที่จะใช้ Deadly force เว้นแต่มีเหตุเชื่อว่า มีอาวุธหรือมีภัยอันตรายต่อผู้อยู่อาศัยในเคหสถาน

³⁵ Ibid,p. 132

กรณี Model Penal Code เมื่อปรากฏว่าการเรียกร้องให้ออกจากเคหสถาน ไม่เพียงพอที่จะปกป้องเคหสถานได้ ดังนั้น การจะใช้กำลัง Deadly force ทำได้ต่อเมื่อผู้ครอบครองเคหสถานเชื่อว่าผู้บุกรุกกำลังกระทำความผิดอาญาร้ายแรง และเชื่อว่าจะใช้ Deadly force หรือผู้ครอบครองเคหสถานจะถูกทำให้ได้รับอันตรายหรือได้รับอันตรายสาหัส อย่างไรก็ตามกรณีนี้หากผู้ครอบครองเคหสถานไม่มีเหตุเชื่อว่าผู้บุกรุกมีอาวุธหรือข่มขู่ผู้อยู่อาศัยให้ได้รับอันตรายสาหัส ก็ไม่มีสิทธิที่จะใช้กำลัง Deadly force ซึ่งตาม Model Penal Code มาตรา 3.06 มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้บุกรุกเข้ามาที่ดินของตนโดยมิชอบ มิให้ขโมยทรัพย์สินไป โดยต้องใช้กำลังเพื่อติดตามเอาทรัพย์สินหรือเพื่อติดตามเอาที่ดินของตนคืน โดยความหมายของที่อยู่อาศัย ไม่จำกัดเฉพาะเคหสถาน แต่รวมถึงที่ที่ผู้อยู่อาศัยอย่างสงบแทนบ้าน เช่น โรงแรม หรือเป็นแขกที่อาศัยอยู่ในบ้านผู้อื่น³⁶

ด้วยเหตุดังกล่าว การที่ผู้ครอบครองเคหสถานจับกุมตัวผู้บุกรุกเข้าไปในเคหสถานไว้ ย่อมเป็นการป้องกันสิทธิของผู้ครอบครองเคหสถานให้พ้นจากอันตรายที่เกิดขึ้น และป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายร้ายแรงมากยิ่งขึ้น ดังนี้ สิทธิในการป้องกันที่อยู่อาศัย จึงเป็นสิ่งสนับสนุนให้ราษฎรมีอำนาจจับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการบุกรุกเคหสถานได้

2.3.5 ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control)

ทฤษฎีนี้มีแนวคิดเพื่อควบคุมระงับและปราบปรามอาชญากรรม โดยเน้นการจับกุมผู้กระทำความผิดเพื่อมิให้บุคคลนั้นสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม และนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลของการควบคุมอาชญากรรมในทุกขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือ เพื่อความสงบเรียบร้อยของคนในสังคม อันเป็นเป้าหมายของการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ฉะนั้น แต่ละขั้นตอนจึงต้องดำเนินการนำตัวผู้กระทำความผิดมาโดยเร็ว³⁷

ดังนั้น เมื่อทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นการปราบปรามอาชญากรรมเป็นสำคัญ ซึ่งเครื่องมือหนึ่งในการปราบปรามอาชญากรรม คือ การจับกุมผู้กระทำความผิด ตามทฤษฎีนี้จึงให้อำนาจจับกุมที่กว้างขวางจนบางครั้งส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของ

³⁶ Ibid,p 132-133

³⁷ Ibid,p 151.

ประชาชนเกินสมควร ซึ่งการจับกุมดังกล่าว อาจเป็นการจับกุมโดยราษฎรก็ได้ จึงถือได้ว่าทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมเป็นทฤษฎีที่สนับสนุนในการให้อำนาจแก่ราษฎรที่จะจับผู้กระทำความผิด³⁸

2.3.6 ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process of Law)

ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม เป็นทฤษฎีที่เน้นเรื่องขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย จะเห็นได้จากการดำเนินคดีกับผู้ต้องหาต้องอยู่ภายใต้ความคุ้มครองตามมาตรฐานหลักเสรีภาพ การได้มาซึ่งพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงต้องได้มาโดยกระบวนการอันชอบธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ บุคคลผู้ถูกกล่าวหาจะยังไม่มีความผิดจนกว่าจะมีพยานหลักฐานที่แน่ชัดและมีคำพิพากษาซึ่งชี้ขาดตามกฎหมายให้อำนาจว่าบุคคลนั้นมีความผิดจริง³⁹ รวมทั้งการจับผู้กระทำความผิดก็ต้องเป็นไปตามหลักกฎหมายโดยเคร่งครัด เพราะฉะนั้นรัฐที่ยึดถือทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม จึงต้องมีกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เน้นหนักไปในทางที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้บริสุทธิ์มิให้ถูกล่วงละเมิดโดยไม่เป็นธรรม เช่น สิทธิของผู้เสียหาย สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาสิทธิของจำเลย แม้บางกรณีมีพยานหลักฐานขึ้นสำคัญในการที่จะพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ แต่หากว่ากระบวนการที่ได้มานั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็ไม่อาจจะรับฟังเพื่อลงโทษจำเลยได้

ด้วยเหตุนี้ ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรมเป็นทฤษฎีที่มุ่งให้การดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแต่ละขั้นตอนต้องเป็นไปตามหลักกฎหมาย ดังนั้น การจะให้ราษฎรมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดในข้อหาใดโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับทฤษฎีนี้ จึงจำเป็นต้องบัญญัติข้อหาความผิดนั้นไว้ในกฎหมายด้วย

หากพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างทฤษฎีควบคุมอาชญากรรม (Crime Control) กับทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process of Law) แล้ว จะเห็นได้ว่า ทั้งสองทฤษฎีมีความแตกต่างกันพอสมควร โดยทั้งสองทฤษฎีมีข้อดีและข้อเสียแตกต่างกัน เพราะหากยึดตามแนวทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมมากเกินไปจะส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนเกินสมควร แต่ถ้าหากยึดถือตามแนวทฤษฎีกระบวนการนิติธรรมมากเกินไป ก็จะทำให้การปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพลดลง ด้วยเหตุนี้แต่ละประเทศจึงพยายามรักษาสมดุลระหว่างสองทฤษฎีนี้ให้เท่าๆกัน เว้นแต่มีบางกรณีหากรัฐต้องประสบกับเหตุที่ทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในสังคม อาจจะทำให้ความสำคัญกับ

³⁸ Herbert Packer, *The Limits of Criminal Sanction*(Stanford, 1968).

³⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 152.

ทฤษฎี Crime Control มากกว่า เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ในกรณีเหตุการณ์ถล่มตึกเวิลด์เทรด เป็นต้น

ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการยุติธรรมจึงขึ้นอยู่กับความเชื่อมโยงระหว่างหลักการในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนให้สัมพันธ์กับหลักปฏิบัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา⁴⁰ และสอดคล้องกับความเป็นจริงในการบังคับใช้กฎหมายและการดำเนินคดีอาญา โดยคำนึงถึงดุลยภาพที่เหมาะสมระหว่างหลักการควบคุมอาชญากรรมและหลักนิติธรรม⁴¹

2.4 แนวคิดในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการไม่ถูกจับโดยราษฎร

การที่จะดำเนินการให้ทุกคนในสังคมที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้รับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพโดยเท่าเทียมกันอย่างแท้จริงนั้น เป็นเป้าหมายที่ทุกสังคมมุ่งให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แต่ในความเป็นจริงของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา มีความเป็นไปได้น้อยมาก เนื่องจากโดยสภาพของกระบวนการในแต่ละขั้นตอนจะต้องมีการกระทบกระเทือนสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างแน่นอน เช่นการจับผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ย่อมเป็นไปได้ที่ผู้ถูกจับทุกคนจะได้รับการคุ้มครองสิทธิอย่างแท้จริงและเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ เพราะระบบกฎหมายวิธีพิจารณาความทางอาญา ไม่ว่าจะเป็ระบบใด ก็ยังไม่มี ความสมบูรณ์ในทุกเรื่องอันจะทำให้การดำเนินการหรือการปฏิบัติการณ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามที่ต้องการนั้นของทุกฝ่าย ดังนั้น ทุกประเทศจึงได้พัฒนาคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากแนวคิดเรื่องการคุ้มครองและจำกัดสิทธิเสรีภาพที่เกี่ยวข้องกับการจับ ดังที่จะได้อธิบายต่อไปนี้⁴²

2.4.1 กฎบัตรสหประชาชาติ (Charter of the United Nation)

กฎบัตรสหประชาชาติ ถือได้ว่าเป็นกฎเกณฑ์เริ่มต้นที่สำคัญของการเคารพสิทธิมนุษยชนในระดับโลก ดังปรากฏในคำปรารภ ซึ่งมีสาระสำคัญบางตอนยืนยันว่า “เราในฐานะประชาชนของสหประชาชาติมีเจตจำนงแน่วแน่ที่จะยืนยันความศรัทธาในสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน, ในศักดิ์ศรี

⁴⁰ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, *กระบวนการยุติธรรมบนเส้นทางของการเปลี่ยนแปลง*(กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2543).หน้า 11.

⁴¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 12.

⁴² Gerhad O.W. Mueller and Pre le Griffiths, *Comparative Criminal Procudure*.pp. 12-13.

และคุณค่าของมนุษย์...⁴³” โดยมีสาระสำคัญ คือ การห้ามเลือกปฏิบัติ ทั้งนี้ กำหนดให้รัฐต้องสนับสนุนการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยไม่เลือกปฏิบัติเนื่องจากเหตุผลด้านเผ่าพันธุ์, เพศ, ภาษาและศาสนา ต่อมาหลักการดังกล่าวได้ถูกบรรจุในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน มาตรา 3 โดยได้เขียนชัดเจนขึ้นว่า “ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน” และตราสารสิทธิมนุษยชนต่อมาเกือบทุกเรื่องได้บรรจุหลักการนี้ไว้ในมาตราต้น ๆ ⁴⁴ เช่น กติการะหว่างประเทศ เป็นต้น

จากแนวคิดกฎบัตรสหประชาชาติที่ให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมกันของบุคคลเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ หลักการนี้จึงไม่มีลักษณะเป็นการสนับสนุนให้ราษฎรมีอำนาจจับ

2.4.2 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Right 1948)

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเป็นความร่วมมือกันระหว่างประเทศ ที่แต่ละประเทศได้ตกลงกันว่าจะนำหลักการเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนไปใช้ โดยปรากฏในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติต่างๆอันรับรองคุ้มครองสิทธิที่มนุษย์พึงได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายบัตรสหประชาชาติรวมทั้งเสรีภาพขั้นมูลฐานสำหรับทุกคนไม่มีการเลือกปฏิบัติ รวมทั้งผู้ต้องหาด้วย อีกทั้งวางกรอบในการจำกัดการแทรกแซงของรัฐไว้อย่างกว้างๆ⁴⁵ โดยหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการคุ้มครอง ดังนี้ มนุษย์เกิดมาพร้อมกับความมีอิสระ มีความเท่าเทียมกันทั้งศักดิ์ศรีและสิทธิ ⁴⁶ โดยบุคคลใดจะถูกทรมาน หรือได้รับการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁴³ จรัญ โฆษณานันท์, สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน ปรัชญา กฎหมาย และความเป็นจริงทางสังคม. (กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2545). หน้า 269.

⁴⁴ วิชัย ศรีรัตน์, พัฒนาการของสิทธิมนุษยชน, ดุลพาท (กันยายน-ธันวาคม 2544). หน้า 32.

⁴⁵ อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ, "สิทธิผู้ต้องหาในประเทศไทย" สิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2529). หน้า 12.

⁴⁶ Universal Declaration of Human Right 1948, Article 1. All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood

ปฏิบัติหรือลงโทษโดยวิธีการโหดร้าย ไร้มนุษยธรรมได้⁴⁷ และทุกคนย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ไร้ซึ่งการเลือกปฏิบัติ⁴⁸ รวมทั้งบุคคลใดจะถูกจับ กักขังโดยพลการมิได้⁴⁹

หลักการดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า มนุษย์ทุกคนย่อมมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และมีสิทธิเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย แม้บุคคลนั้นจะเป็นผู้กล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดทางอาญาก็ตาม การจับกุม กักขัง รวมถึงการปฏิบัติต่อผู้ถูกกล่าวหาจะต้องคำนึงถึงหลักการเหล่านี้ กล่าวคือจะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด และต้องปฏิบัติต่อบุคคลเช่นนี้ โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์⁵⁰ และการคุ้มครองดังกล่าวยังรวมถึงการคุ้มครองระหว่างการพิจารณาคดี เช่น สิทธิเท่าเทียมกันที่จะได้รับการพิจารณาอย่างเปิดเผย⁵¹ โดยอยู่บนข้อสันนิษฐานไว้ก่อน⁵² เป็นต้น

จากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ข้างต้น จะเห็นได้ว่า มุ่งคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา และให้ความสำคัญกับศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ทั้ง สิทธิ

⁴⁷ Universal Declaration of Human Right 1948, Article 5. No one shall be subjected to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment.

⁴⁸ Universal Declaration of Human Right 1948, Article 7. All are equal before the law and are entitled without any discrimination to equal protection of the law. All are entitled to equal protection against any discrimination in violation of this Declaration and against any incitement to such discrimination

⁴⁹ Universal Declaration of Human Right 1948, Article 9. No one shall be subjected to arbitrary arrest, detention or exile.

⁵⁰ ชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ, สิทธิมนุษยชนกับกระบวนการยุติธรรม, “ บทบัณฑิตย์ 4, 55 (5 ธันวาคม 2542): 169-170.

⁵¹ Universal Declaration of Human Right 1948, Article 10. Everyone is entitled in full equality to a fair and public hearing by an independent and impartial tribunal, in the determination of his rights and obligations and of any criminal charge against him.

⁵² Universal Declaration of Human Right 1948, Article 11.(1) Everyone charged with a penal offence has the right to be presumed innocent until proved guilty according to law in a public trial at which he has had all the guarantees necessary for his defence.

(2) No one shall be held guilty of any penal offence on account of any act or omission which did not constitute a penal offence, under national or international law, at the time when it was committed. Nor shall a heavier penalty be imposed than the one that was applicable at the time the penal offence was committed.

ที่เท่าเทียมกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ไม่สนับสนุนแนวคิดให้ราษฎรมีอำนาจจับ

2.4.3 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1978 (International Covenant on Civil and Political Rights)

ในส่วนกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่มีเนื้อหาสาระเป็นการรับรองหลักการว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ โดยมีบทบัญญัติรวมทั้งสิ้น 53 ข้อ ในข้อ 1 -27 เป็นการรับรองสิทธิเสรีภาพ ส่วนในข้อ 28 -53 เป็นวิธีการดำเนินงานเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามสิทธิเสรีภาพที่ได้รับรองไว้ได้วางหลักประกันสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาโดยมีใจความสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนหลายประการ เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน มาตรา 9 ซึ่งองค์การสหประชาชาติได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “จับกุม คမ်းขัง โดยพลการ” ว่าหมายถึง การจับกุม คမ်းขังที่ผิดกฎหมายและไม่ยุติธรรมตามกฎหมายสากลเห็นถึงการให้ความสำคัญกับ สิทธิพลเมือง (Civil Rights of Resistance) ในการต่อต้านอำนาจของระบอบการปกครองที่พลเมืองยังคงสงวนไว้เสมอเพื่อถ่วงดุลระบอบการปกครองที่อาจจะลุแก่อำนาจอย่างไร้ขอบเขต โดยบุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความมั่นคงของตน และจะถูกจับกุมหรือคุมขังโดยพลการ หรือถูกลดทอนเสรีภาพของตนมิได้ ยกเว้นเป็นเหตุและอาศัยกระบวนการที่ชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งผู้ถูกจับกุมย่อมได้รับการแจ้งถึงเหตุผลในการจับกุม และการแจ้งข้อหาอันใดเป็นปฏิปักษ์ต่อตนโดยพลันในเวลาที่มีการจับกุม ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย⁵³

จากกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1978 ดังกล่าวข้างต้น มีลักษณะที่รับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น จึงไม่มีส่วนใดสนับสนุนแนวคิดเรื่องการจับกุมโดยราษฎร

⁵³ Article 9 (1). Everyone has the right to liberty and security of person. No one shall be subjected to arbitrary arrest or detention. No one shall be deprived of his liberty except on such grounds and in accordance with such procedure as are established by law.

(2). Anyone who is arrested shall be informed, at the time of arrest, of the reasons for his arrest and shall be promptly informed of any charges against him.

2.4.4 ปฏิญญาสากลว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานของผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบ (Declaration of basic principles of justice for victims of crime and abuse of power 1985)

ในปี ค.ศ. 1985 มีการประชุมคองเกรสสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันและการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและได้ร่วมกันร่าง Magna carta for victims เรื่องการชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมในคดีอาญา โดยต่อมามีมติที่ประชุมใหญ่ 40/34 ประกาศรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานของผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบ (Declaration of basic principles of justice for victims of crime and abuse of power, 1985)⁵⁴ อันเป็นการเคารพสิทธิของผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมในคดีอาญาจากการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมซึ่งควรที่จะได้รับการคุ้มครองและชดเชยในสิ่งที่ถูกละเมิดไปได้แก่⁵⁵

- สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากผู้ต้องหา (The right to protection from the accused)
- สิทธิที่จะได้รับการแจ้งข่าวสาร (The right to notification)
- สิทธิที่จะไม่ถูกกีดกันจากกระบวนการพิจารณาคดี (The right not to be excluded from proceedings)
- สิทธิที่จะแสดงความเห็นในกระบวนการพิจารณาคดี (The right to speak at criminal justice proceedings)
- สิทธิที่จะปรึกษารื้อกับพนักงานอัยการ (The right to consult with the prosecuting attorney)
- สิทธิที่จะได้รับค่าเสียหาย (The right to restitution)
- สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการดำเนินคดีที่ล่าช้าโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร (The right to a proceedings free from unreasonable delay)
- สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรม และเคารพศักดิ์ศรีและสิทธิส่วนตัวของเหยื่อ (The right to be treated with fairness, and respect for the victims' dignity and privacy)

⁵⁴ กุลพล พลวัน. "การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย." วารสารอัยการนิเทศ. เล่มที่ 54 2535, หน้า 79

⁵⁵ ชันัญญา กิจทวี. การชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมในคดีอาญาโดยรัฐ (วิทยานิพนธ์ สาขา นิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ 2546). หน้า 1-2.

เนื่องจากรัฐมีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันอาชญากรรม ดังนั้น รัฐจึงควรรับผิดชอบชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมจากการตอบสนองหลักการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมควบคู่กันไป

แม้ปฏิกฤษาจะกล่าวด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานของผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบ จะให้ความสำคัญกับการคุ้มครองผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมก็ตาม แต่ในขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญผู้ถูกกล่าวหาเช่นเดียวกัน โดยในปฏิกฤษาดังกล่าว ไม่มีหลักการให้ราษฎรจับผู้กระทำความผิดได้ จึงไม่อาจกล่าวได้ว่าปฏิกฤษากล่าวด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานของผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบมีส่วนร่วมสนับสนุนให้ราษฎรมีอำนาจจับแต่อย่างใด

2.4.5 อนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1950 (The European convention of Human Rights, 1950)

หลักการรับรองสิทธิของบุคคลให้มีเสรีภาพและความมั่นคงกล่าวถึงเรื่องการจับ การควบคุมที่อนุญาตให้ทำได้ไว้ในอนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ปรากฏตามข้อ 5 ในข้อ 5.1 (a)-(f)⁵⁶ ซึ่ง

⁵⁶ The European convention of Human Rights, 1950 Article 5 Right to liberty and security

1. Everyone has the right to liberty and security of person. No one shall be deprived of his liberty save in the following cases and in accordance with a procedure prescribed by law:

(a) the lawful detention of a person after conviction by a competent court;

(b) the lawful arrest or detention of a person for noncompliance with the lawful order of a court or in order to secure the fulfilment of any obligation prescribed by law;

(c) the lawful arrest or detention of a person effected for the purpose of bringing him before the competent legal authority on reasonable suspicion of having committed an offence or when it is reasonably considered necessary to prevent his committing an offence or fleeing after having done so;

(d) the detention of a minor by lawful order for the purpose of educational supervision or his lawful detention for the purpose of bringing him before the competent legal authority;

(e) the lawful detention of persons for the prevention of the spreading of infectious diseases, of persons of unsound mind, alcoholics or drug addicts or vagrants; (f) the lawful arrest or detention of a person to prevent his effecting an unauthorised entry into the country or of a person against whom action is being taken with a view to deportation or extradition

(f) the lawful arrest or detention of a person to prevent his effecting an unauthorised entry into the country or of a person against whom action is being taken with a view to deportation or extradition

กล่าวถึงกระบวนการจับ และการควบคุมที่ต้องกระทำให้ถูกต้องกระบวนการยุติธรรม ส่วนการตรวจสอบการจับและควบคุมโดยศาล หรือโดยพนักงานเจ้าหน้าที่เรื่องการชดเชยความเสียหายอันเกิดจากการจับหรือควบคุมโดยมิชอบนั้น ได้มีบทบัญญัติไว้ในข้อ 5.2⁵⁷, 5.3⁵⁸, 5.4⁵⁹ และ 5.5⁶⁰ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาที่ถูกจับพึงได้รับความคุ้มครองจากการดำเนินคดีอย่างรวดเร็วและยุติธรรมตลอดสิ้นสุดกระบวนการดำเนินคดี

หลักเกณฑ์ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามอนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1950 ถือว่าเป็นหลักสากลที่ได้รับการยอมรับมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ที่ตกเป็นผู้ต้องหาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ไม่ว่าจะเป็น การจับ การค้น การคุมขังซึ่งใช้มาตรการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเนื้อตัวร่างกาย รวมถึงทรัพย์สินและชื่อเสียงของผู้ถูกใช้มาตรการดังกล่าวด้วยโดยตรง ดังนั้นจึงได้มีการวางหลักเกณฑ์ในการใช้มาตรการดังกล่าวให้เป็นบรรทัดฐานเพื่อให้เกิดความสมดุล เพื่อให้การใช้อำนาจรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และยังเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกใช้มาตรการดังกล่าวด้วย โดยวางหลักที่สำคัญในการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกจับหลายประการ อาทิ หลักในการไม่เลือกปฏิบัติ การจับต้องไม่กระทำโดยพลการ และจะใช้กำลังได้ต่อเมื่อมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนเท่านั้น นอกจากนี้ยังได้วางมาตรการในการตรวจสอบการใช้อำนาจดังกล่าวเพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ได้วางไว้ อาทิการให้ศาลเป็นผู้ตรวจสอบเหตุในการจับกุมขังและยังได้สร้างมาตรการเยียวยาผู้ต้องเสียหายอันเนื่องมาจากการจับกุมหรือคุมขังโดยไม่ชอบหลักการดังกล่าวมีที่มาและได้รับการยอมรับจากประเทศในซีกโลกตะวันตก ซึ่งได้แพร่กระจายและซึมซับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของไทยด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁵⁷ Article 5.2 Everyone who is arrested shall be informed promptly, in a language which he understands, of the reasons for his arrest and of any charge against him.

⁵⁸ Article 5.3 Everyone arrested or detained in accordance with the provisions of paragraph 1 (c) of this Article shall be brought promptly before a judge or other officer authorised by law to exercise judicial power and shall be entitled to trial within a reasonable time or to release pending trial. Release may be conditioned by guarantees to appear for trial.

⁵⁹ Article 5.4 Everyone who is deprived of his liberty by arrest or detention shall be entitled to take proceedings by which the lawfulness of his detention shall be decided speedily by a court and his release ordered if the detention is not lawful

⁶⁰ Article 5.5 Everyone who has been the victim of arrest or detention in contravention of the provisions of this Article shall have an enforceable right to compensation

จึงกล่าวได้ว่า หลักการสำคัญของอนุสัญญาโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1950 ที่มุ่งคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาทั้งการจับ การค้น และการคุมขัง จึงไม่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมแนวคิดที่ให้ราษฎรมีอำนาจจับ

2.4.6 หลักประกันสิทธิการจับตามกฎหมายรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา

การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลในเรื่องการจับ ปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 (Fourth Amendment)⁶¹ ดังนี้

“สิทธิของบุคคลที่จะได้รับความปลอดภัยในร่างกาย บ้านเรือน เอกสารทรัพย์สิน ให้พ้นจากการค้นและการยึดโดยไม่มีเหตุอันสมควร จะถูกล่วงละเมิดมิได้ และห้ามมิให้มีการออกหมายค้นแต่มีพยานหลักฐานตามสมควร และหมายเช่นนั้นจะออกได้ต่อเมื่อปรากฏเหตุอันน่าเชื่อถือประกอบกับได้มีการสาบานให้ถ้อยคำรับรอง โดยจะต้องระบุสถานที่ที่จะถูกค้นตัวบุคคล หรือสิ่งของที่จะจับหรือยึดด้วย”⁶²

เป้าหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 คือ การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลและอิสรภาพจากการละเมิดสิทธิของการกระทำรัฐโดยการจับเป็นการที่ใช้อำนาจในการจำกัดสิทธิเสรีภาพในการเคลื่อนไหวของบุคคล ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาจึงตีความว่าเป็น การยึด อย่างหนึ่งคือเป็น การยึดตัวบุคคล จึงอยู่ในความหมายของรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 4 (The Fourth Amendment) ด้วยเหตุนี้การจับที่จะชอบด้วยกฎหมายจึงต้องมี “ความสมเหตุสมผล” และหากจะมีการออกหมายจับต้องมี “พยานหลักฐานตามสมควร” จึงจะสามารถออกหมายได้ และให้ศาลมีหน้าที่ตรวจสอบการออกหมายจับ โดยจะต้องเป็นศาลที่มีความเป็นกลางและเป็นอิสระ ทั้งนี้ จะออกหมายจับได้ก็ต่อเมื่อปรากฏพยานหลักฐานอันสมควรเพียงพอที่จะออกหมายจับบุคคลนั้น เพราะการ

⁶¹ “Fourth Amendment Cornell University Law School, ” [online] 2015, February 22, Available from http://www.law.cornell.edu/wex/fourth_amendment.

⁶² Fourth Amendment “The right of the people to be secure in their persons, houses, papers, and effects, against unreasonable searches and seizures, shall not be violated, and no warrants shall issue, but upon probable cause, supported by oath or affirmation, and particularly describing the place to be searched, and the persons or things to be seized.”

จับเป็นการกระทบกระเทือนสิทธิเสรีภาพของบุคคล การออกหมายจับจึงต้องกระทำด้วยความระมัดระวังและพิเคราะห์ถึงพยานหลักฐานอันชัดแจ้งถึงเหตุแห่งการจับ⁶³

หากพิเคราะห์ถึงหลักการจับตามรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาแล้ว จะเห็นได้ว่า กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกามีความระมัดระวังในเรื่องการจับเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากประเทศสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง จึงต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการจับที่เคร่งครัด จึงอาจกล่าวได้ว่า กฎหมายรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ไม่มีลักษณะเอื้อต่อการให้ราษฎรมีอำนาจจับ

⁶³ สุเมธ ลิขิตธนานันท์, “เหตุในการจับกุม” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529), หน้า 15-16.

บทที่ 3

อำนาจและขอบเขตอำนาจการจับของราษฎรตามกฎหมายไทย

การจับโดยราษฎรของไทยมีมาแต่ครั้งสมัยก่อน เนื่องจากความเป็นอยู่ของราษฎรในประเทศไทย มีลักษณะครอบครัวขนาดใหญ่ บ้านใกล้เรือนเคียงต่างอาศัยพึ่งพาซึ่งกันและกัน ดังปรากฏตามกฎหมายตราสามดวง และพระไอยการลักษณะวิเวท ซึ่งมีแนวคิดป้องกันอาชญากรรมโดยชุมชน กำหนดให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการจับผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ในสมัยอยุธยา กรณีมีโจรปล้นบ้านทำร้ายเจ้าของให้ผู้ปกครองเมืองและราษฎรจับผู้กระทำความผิดให้ได้ จะเห็นได้ว่าตั้งแต่สมัยโบราณมีการกำหนดให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลสังคม ทั้งนี้ การจับผู้กระทำความผิด มิใช่เป็นหน้าที่ของรัฐเพียงฝ่ายเดียว ยังต้องอาศัยความร่วมมือของราษฎรอีกฝ่ายในการจับผู้กระทำความผิด จวบจนปัจจุบันอำนาจจับของราษฎรยังคงมีอยู่ตามบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งผู้เขียนจะอธิบายรายละเอียด ดังนี้

3.1 ความทั่วไปเกี่ยวกับอำนาจการจับของราษฎร

ปกติแล้วการจับกุมผู้กระทำความผิด เป็นการใช้อำนาจรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม โดยเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และเจ้าพนักงานอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนดเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ¹ แต่เนื่องจากเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยมีจำนวนไม่เพียงพอหรือบางครั้งเหตุการณ์ไม่มีเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่จะทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยได้ทันทั่วถึง ซึ่งอาจทำให้เกิดเหตุร้ายทวีความรุนแรงขึ้น หรือผู้กระทำความผิดหลบหนีไปได้ กฎหมายจึงให้อำนาจราษฎรที่เห็นเหตุการณ์กระทำความผิดนั้นจับผู้กระทำความผิดได้ แต่ความผิดนั้นต้องเป็นความผิดที่สำคัญซึ่งบัญญัติไว้ในบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และบางครั้งเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้มีหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายจะต้องจับกุมบุคคลตามหมายจับ แต่มีเหตุที่ต้องขอให้ราษฎรที่อยู่ใกล้เคียงช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับการร้องขอนั้น ก็มีอำนาจจับกุมบุคคลดังกล่าวได้ หรือในกรณีที่ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการประกันชั่วคราว หนีหรือจะหลบหนี หรือทำสัญญาประกันหรือเป็นหลักประกันก็มีอำนาจจับผู้ต้องหา หรือจำเลยที่หนี หรือจะหลบหนีได้เอง หากไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ทันทั่วถึง

¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (16) บัญญัติว่า "พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ" หมายความว่า ถึง เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบ เรียบร้อยของประชาชน ให้รวมทั้งพศติ เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมืองและเจ้าพนักงาน อื่น ๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิด กฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม

ซึ่งทั้งสามกรณีดังกล่าวนี้ล้วนแต่เป็นกรณีที่กฎหมายให้อำนาจราษฎรในการจับ เพียงแต่ในการจับของราษฎรในแต่ละกรณีมีลักษณะที่แตกต่างกันไป โดยกรณีเจ้าพนักงานร้องขอให้ช่วยจับ ซึ่งบางกรณีเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจจับตามหมายจับบุคคลตามหมายจับหลายคน แต่กำลังเจ้าหน้าที่ที่มาจับไม่เพียงพอในขณะนั้น หรือไม่ได้เตรียมการมาเพื่อจับแต่มีเหตุให้ต้องจับบุคคลตามหมายจับกฎหมายจึงกำหนดให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จับตามหมายจับนั้นมีอำนาจร้องขอให้ราษฎรที่อยู่ใกล้เคียงนั้นช่วยจับบุคคลตามหมายจับ ซึ่งเป็นกรณีที่ทำให้ราษฎรมีอำนาจจับได้ โดยอำนาจจับของราษฎรในกรณีนี้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 82 บัญญัติว่า “เจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายจับ จะขอความช่วยเหลือจากบุคคลใกล้เคียงเพื่อจัดการตามหมายนั้น ก็ได้แต่จะบังคับให้ผู้ใดช่วยโดยอาจเกิดอันตรายแก่เขาไม่ได้”

โดยมีเงื่อนไขในการจับดังต่อไปนี้

(1) ต้องเป็นกรณีที่เจ้าพนักงานจะทำการจับบุคคล

เงื่อนไขประการแรกของการจับโดยราษฎรในกรณีนี้ จะต้องเริ่มจากการที่เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน จะทำการจับบุคคลใดๆตามอำนาจหน้าที่ของตน ดังนั้น ถ้าผู้ที่จะทำการจับไม่ใช่เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายแล้ว ย่อมทำให้ราษฎรไม่มีอำนาจจับด้วย

(2) การจับนั้นเป็นการจับบุคคลตามหมายจับ

เงื่อนไขประการที่สอง ต้องเป็นกรณีที่เจ้าพนักงานผู้จะทำการจับนั้น จะทำการจับบุคคลตามหมายจับ ดังนั้น หากการจับของเจ้าพนักงานเป็นการจับในความผิดซึ่งหน้า ย่อมไม่เข้ากรณีตามเหตุแห่งการการจับของราษฎรตามบทบัญญัติในมาตรานี้

(3) การจับนั้นเป็นการจับเนื่องจากพนักงานร้องขอ

เงื่อนไขประการที่สามนั้น ต้องเป็นกรณีที่เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจจับตามกฎหมาย และเป็น การจับตามหมายจับร้องขอให้ราษฎรซึ่งอยู่ในบริเวณนั้นช่วยจับ ดังนั้น หากเจ้าพนักงานดังกล่าวไม่ร้องขอให้ราษฎรช่วยจับ ราษฎรที่อยู่บริเวณดังกล่าวย่อมไม่มีอำนาจที่จับบุคคลตามหมายจับนั้นได้

หากพิจารณาจากหลักเกณฑ์การให้อำนาจราษฎรจับในกรณีที่เจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายจับร้องขอ จะเห็นได้ว่ามีข้อจำกัดที่มากมาย โดยการจับของราษฎรในกรณีนี้นั้นเป็นการจับภายหลังเกิดเหตุมาพอสมควรแล้ว ซึ่งจะเห็นได้จากได้ผ่านขั้นตอนการขอหมายจับมาแล้ว ซึ่งไม่เอื้อ

ต่อการป้องกันเหตุร้ายที่เกิดต่อสุจริตชนในลักษณะฉับพลันทันด่วน จึงอาจกล่าวได้ว่าอำนาจจับของ ราชฎกรณีนี้นั้น ไม่สามารถป้องกันเหตุหรือเป็นเครื่องมือให้ราชฎกรทั่วไปใช้สำหรับป้องกันคุ้มครอง สิทธิของตนเองได้ ทั้งนี้ อำนาจจับของราชฎกรในกรณีที่เจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายจับขอความ ช่วยเหลือจากราชฎกรที่อยู่ใกล้เคียงเพื่อจัดการตามหมายนั้นไม่มีข้อจำกัดเรื่องขอบเขตของความผิดที่ ราชฎกรจะมีอำนาจจับได้ เพราะอำนาจการจับของราชฎกรในกรณีนี้ มีข้อจำกัดเพียงว่าต้องเป็นการ จับโดยหมายจับเท่านั้น โดยไม่ต้องพิจารณาว่าเป็นการจับตามหมายจับในความผิดใด ส่วนกรณีที่เจ้า พนักงานร้องขอให้ช่วยจับนั้น เป็นการที่ราชฎกรร่วมจับกับเจ้าพนักงาน แม้ราชฎกรจะมีอำนาจจับกุม ผู้กระทำความผิดได้ตามเจ้าพนักงานร้องขอก็ตาม แต่ก็ถือว่าการจับดังกล่าวอยู่ในการควบคุมสั่งการ ของเจ้าพนักงาน จึงควรเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการที่จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

- (1) แจ้งแก่ผู้ที่จะถูกจับนั้นว่าเขาต้องถูกจับ ซึ่งมีรายละเอียดเช่นเดียวกันกับกรณี ราชฎกรจับโดยลำพัง
- (2) สั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนในท้องที่ที่ถูกจับพร้อมด้วยผู้ จับแต่ถ้าจำเป็นก็ให้จับตัวไป ซึ่งมีรายละเอียดเช่นเดียวกันกับกรณีราชฎกรจับโดยลำพัง
- (3) แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ ซึ่งหมายถึง การแจ้งข้อเท็จจริงและรายละเอียด เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ผู้กล่าวหา
- (4) หากมีหมายจับก็ให้แสดงให้ผู้ถูกจับดู ซึ่งหมายความว่าหากขณะนั้นเจ้าพนักงาน ฝ่ายปกครองหรือตำรวจนำหมายจับไปด้วย
- (5) แจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับทราบว่าผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การ หรือให้การก็ได้และ ถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ และผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบและ ปกษานายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ
- (6) เมื่อนำตัวไปถึงที่ทำการพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่จับแล้วให้เจ้าพนักงานผู้ จับแจ้งข้อกล่าวหา และรายละเอียดเกี่ยวกับการจับ และนำหมายจับและผู้ถูกจับดูและอ่านให้ฟัง
- (7) มอบสำเนาการบันทึกจับกุมแก่ผู้ถูกจับ
- (8) เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งมีผู้นำผู้ถูกจับมาส่งได้รับตัวผู้ถูกจับแล้ว พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจนั้น แจ้งสิทธิแก่ผู้ต้องหา² ทราบว่า²

² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 บัญญัติว่า “ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิ แจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติ หรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึงการถูกจับกุมและสถานที่ถูกควบคุมใน โอกาสแรก และให้ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาสิทธิดังต่อไปนี้ด้วย

- ผู้ต้องหามีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึงการจับและสถานที่ควบคุมในโอกาสแรก
 - ผู้ต้องหามีสิทธิพบและปรึกษาผู้ซึ่งเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว
 - ผู้ต้องหามีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำ
- ตนได้ในชั้นสอบสวน
- ผู้ต้องหามีสิทธิได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติพอสมควร
 - ผู้ต้องหามีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

จากวิธีการข้างต้น เป็นการจับกรณีเจ้าพนักงานร้องขอให้ราษฎรช่วยจับ โดยการแจ้งสิทธิต่างๆให้แก่ผู้ถูกจับนั้น เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่จะต้องดำเนินการแจ้งสิทธิให้ครบถ้วนตามกฎหมาย โดยมีราษฎรช่วยเหลือเจ้าพนักงานในขั้นตอนการจับผู้กระทำความผิด

เมื่อราษฎรจับตัวผู้ถูกจับ ในกรณีเจ้าพนักงานร้องขอให้ช่วยจับตามหมายจับได้แล้วนั้น ในเรื่องการตรวจสอบการจับ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดการตรวจสอบการจับของราษฎรที่ชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติพอถือได้ว่าศาลจะเป็นผู้ตรวจสอบการจับโดยจะตรวจสอบการจับในขั้นตอนการฝากขัง

เมื่อปรากฏว่าราษฎรผู้ทำการจับกรณีเจ้าพนักงานร้องขอนั้น กระทำไปโดยผลการ เช่น เจ้าพนักงานไม่ได้มีหมายจับผู้กระทำความผิดก็ดี เจ้าพนักงานผู้มีความหมายจับผู้กระทำความผิดไม่ได้ร้องขอให้ราษฎรช่วยจับก็ดี นอกจากผลการจับที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกรณีเจ้าพนักงานร้องขอให้ช่วยเหลือจะมีลักษณะเดียวกันกับผลการจับที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายการจับกรณีความผิดซึ่งหน้าแล้วนั้น ผู้ที่ต่อสู้ขัดขวางการจับโดยไม่ชอบของราษฎร จะไม่มีความผิดฐานต่อสู้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138³ เพราะการที่จะมีความผิดฐานต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานหรือผู้ซึ่งช่วยเจ้าพนักงาน

-
- (1) พบและปรึกษาผู้ซึ่งเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว
 - (2) ให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ในชั้นสอบสวน
 - (3) ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติได้ตามสมควร
 - (4) ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหามีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหานั้นทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง”

³ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา มาตรา 138 บัญญัติว่า “ผู้ใดต่อสู้หรือขัดขวางเจ้าพนักงานหรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าการต่อสู้หรือขัดขวางนั้น ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือ ชูสัญญาณว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน สองปีหรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

นั้น จะต้องเป็นการขัดขวางเจ้าพนักงาน หรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งหมายความว่า ผู้ซึ่งต้องช่วยนั้น ต้องมีอำนาจในการจับก่อน นอกจากนี้ ผู้ถูกจับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายอาจเรียกค่าเสียหายทางแพ่งได้ด้วย

อำนาจจับของราษฎรต่อไป คือ กรณีการจับโดยนายประกัน เป็นการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยนายประกันนั้น เป็นกรณีที่กฎหมายให้อำนาจผู้ซึ่งทำสัญญาประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อพนักงานสอบสวน ต่อพนักงานอัยการ หรือศาลแล้วแต่กรณี ซึ่งหากมีพฤติการณ์อันเชื่อว่าจะทำให้ผู้ซึ่งทำสัญญาประกันนั้นจะเกิดความเสียหายเพราะผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี หรือหนีกฎหมายก็ให้ราษฎรผู้เป็นนายประกันนั้น มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ตนทำสัญญาประกันนั้นได้ ทั้งนี้ ก็เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับนายประกัน ทั้งยังเป็นการช่วยไม่ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนี การดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรมได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 117⁴ ซึ่งกำหนดหลักการให้อำนาจจับแก่ราษฎรไว้ ดังนี้ เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยหนีหรือจะหลบหนี บุคคลซึ่งทำสัญญาประกันที่พบเห็นการกระทำความผิดดังกล่าว และไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานได้ทันทั่วถึง ก็ให้อำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เอง

โดยปกติเมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยหนี หรือจะหลบหนี พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ อย่างไรก็ตาม ราษฎรซึ่งเป็นผู้ทำสัญญาประกันหรือหลักประกันหากพบเห็นผู้ต้องหาหรือจำเลย และไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากพนักงานปกครอง หรือตำรวจได้ทันทั่วถึง ราษฎรผู้ทำสัญญาประกันหรือหลักประกันย่อมมีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เอง⁵

จากหลักการจับของราษฎรที่เป็นผู้ทำสัญญาประกันหรือหลักประกันนั้นมีเงื่อนไขในการจับดังต่อไปนี้

(1) เป็นการจับของบุคคลผู้ทำสัญญาประกันหรือเป็นหลักประกัน

⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 117 บัญญัติว่า “เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยหนีหรือจะหลบหนี ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่พบการกระทำความผิดดังกล่าวมีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ แต่ในกรณีที่บุคคลซึ่งทำสัญญาประกันหรือเป็นหลักประกันเป็นผู้พบเห็นการกระทำความผิดดังกล่าว อาจขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุดจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ ถ้าไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานได้ทันทั่วถึง ก็ให้อำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เอง แล้วส่งไปยังพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุด และให้เจ้าพนักงานนั้นรับจัดส่งผู้ต้องหาหรือจำเลยไปยังเจ้าพนักงานหรือศาล โดยคิดค่าพาหนะจากบุคคลซึ่งทำสัญญาประกันหรือเป็นหลักประกันนั้น”

ราษฎรที่มีอำนาจจับตามเงื่อนไขข้อนี้กำหนดคุณสมบัติเฉพาะว่าจะต้องเป็นบุคคลซึ่งทำสัญญาประกันหรือเป็นหลักประกันเท่านั้น โดยราษฎรผู้อื่นทั่วไปไม่มีอำนาจจับตามหลักข้อนี้

(2) เป็นการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งตนทำสัญญาประกันไว้

(3) ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นหลบหนี หรือจะหลบหนี

เงื่อนไขตามข้อนี้จำเป็นต้องเป็นกรณีที่จำเลยนั้นหลบหนีหรือจะหลบหนี ซึ่งกรณีดังกล่าวต้องได้ข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยว่ามีพฤติการณ์หนีหรือจะหลบหนี แต่ไม่รวมถึงกรณีที่ผู้ทำสัญญาประกันมีความหวาดระแวงว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี เพราะกรณีดังกล่าวผู้ทำสัญญาประกันสามารถที่จะแจ้งต่อพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือแถลงต่อศาลเพื่อขอคืนตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยได้อยู่แล้ว

(4) ขณะนั้นไม่สามารถขอความช่วยเหลือเจ้าพนักงานได้ทัน่วงที

การที่บุคคลซึ่งทำสัญญาประกันจะมีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้สำหรับการนี้ ต้องได้ความว่าขณะนั้นไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ เพราะถ้าข้อเท็จจริงฟังได้ว่า หากขณะนั้นผู้ทำสัญญาประกันสามารถขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่อยู่ใกล้เคียงช่วยจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีหรือจะหลบหนีได้ ผู้ทำสัญญาประกันก็ต้องให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้จับ มิเช่นนั้น การจับของผู้ทำสัญญาประกันก็จะไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เมื่อพิจารณาถึงหลักเกณฑ์การจับของผู้ทำสัญญาประกันแล้ว จะเห็นได้ว่ามีข้อจำกัดมากมาย นับตั้งแต่ผู้มีอำนาจจับต้องเป็นบุคคลซึ่งทำสัญญาประกันหรือเป็นหลักประกัน และจับผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งตนผู้ทำสัญญาประกันในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหนีหรือหลบหนีเท่านั้น ซึ่งอำนาจจับของราษฎรในกรณีนี้ นั้น อาจกล่าวได้ว่าไม่เอื้อต่อการที่จะให้ราษฎรใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันตนเองหรือทรัพย์สินของตนในเหตุปัจจุบันทันด่วนได้

ในเรื่องอำนาจการจับของราษฎรในกรณีที่เป็นผู้ทำสัญญาประกันหรือเป็นหลักประกันในการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น ข้อหาหรือลักษณะความผิดไม่ถูกนำมาใช้เป็นสิ่งจำกัดอำนาจการจับหรือใช้เป็นสิ่งในการให้อำนาจในการจับแก่ผู้ทำสัญญาประกัน ทั้งนี้เพราะอำนาจจับของราษฎรในกรณีนี้ นั้น กำหนดคุณสมบัติของราษฎรผู้จะทำการจับไว้เพียงว่า ราษฎรผู้นั้นต้องเป็นผู้ทำสัญญาประกัน และผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ตนประกันนั้นหลบหนีหรือจะหลบหนี โดยไม่ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะกระทำความผิดใดหรือลักษณะใด โดยผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นจะหลบหนีและเป็นบุคคลที่นายประกันเป็นผู้ทำ

สัญญาประกัน หากผู้ทำสัญญาประกันไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานได้ทันเวลาที่ นายประกันผู้นั้นยอมมีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้

ผู้เขียนเห็นว่าอำนาจจับของราษฎรในกรณีผู้ทำสัญญาประกันนั้นอาจกล่าวได้ว่ามีมูลมาจาก ความรับผิดชอบแห่งเป็นหลักเพราะผู้ทำสัญญาประกันจะมีอำนาจจับก็ต่อเมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ตน ประกันหลบหนีหรือจะหลบหนี แต่กฎหมายก็ยังให้ความคุ้มครองผู้ทำสัญญาประกันนั้น ซึ่งหาก เปรียบเทียบกับความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในกรณีที่ราษฎรโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เสียหายพบเห็นหรืออยู่ ในภาวะที่มีคนร้ายเข้ามาทำร้ายทรัพย์สินของตน หรือบุกรุกเข้ามาในเคหสถานของตนสภาพความ เสียหายหรือความรุนแรงที่เกิดกับผู้เสียหายนับได้ว่ามากกว่าผู้ทำสัญญาประกันมาก จึงเป็นการ สมควรอย่างยิ่งที่จะให้ราษฎรมีอำนาจจับบุคคลที่ทำความผิดซึ่งหน้าในความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ และความผิดฐานบุกรุกเคหสถาน

เนื่องจากอำนาจจับของราษฎรในกรณีของผู้ทำสัญญาประกันนั้นเป็นการจับผู้ต้องหาหรือ จำเลยที่หลบหนีหรือมีพฤติการณ์ว่าจะหลบหนีซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างจากการที่ราษฎรจับผู้กระทำความ ผิดซึ่งหน้าในความผิดตามบัญญัติแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกรณีที่ เจ้าพนักงานร้องขอให้ช่วยจับ เพราะการจับในกรณีดังกล่าวเป็นการจับในกรณีที่บุคคลผู้กระทำความ ผิดนั้นไม่เคยถูกจับมาก่อนเลย แต่การจับโดยผู้ทำสัญญาประกันเป็นการจับผู้ต้องหาซึ่งเคยถูกจับ ในความผิดที่ถูกกล่าวหาแล้ว ซึ่งหากพิจารณาจากวิธีการจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญามาตรา 83 และมาตรา 84 ผู้เขียนเห็นว่ากรจับโดยผู้ทำสัญญาประกันไม่อยู่ในบังคับของ วิธีการจับตามบทบัญญัติของทั้งสองมาตราดังกล่าว

กรณีการจับโดยนายประกันนั้น ไม่ปรากฏว่ามีการตรวจสอบการจับบัญญัติไว้ เพราะเป็นการ จับกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีสัญญาประกันซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดแล้ว หากมีการจับ กรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีสัญญาประกันได้ก็ต้องนำส่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ ที่สุด และให้เจ้าพนักงานนั้นรีบจัดส่งผู้ต้องหาหรือจำเลยไปยังเจ้าพนักงานหรือศาล

เนื่องจากอำนาจจับของราษฎรในกรณีนี้ นั้น ราษฎรผู้จับต้องเป็นผู้ทำสัญญาประกัน หรือ หลักประกัน หากพบผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ตนประกันนั้นหลบหนีหรือจะหลบหนี และผู้ทำสัญญา ประกันไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานได้ทันเวลาที่ นายประกันผู้นั้นยอมมีอำนาจจับ ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้ แต่หากเป็นกรณีที่เข้าใจไปเอง โดยไม่ปรากฏพฤติการณ์อันแสดงว่าผู้ต้องหา หรือจำเลยที่ตนประกันนั้นหลบหนีหรือจะหลบหนี ย่อมเป็นเรื่องของการฟ้องร้องในความผิดที่ได้ ละเมิดผู้ถูกจับเป็นกรณีไป เช่น หากผู้ทำสัญญาประกันทำร้ายร่างกายต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ตน ประกันนั้นย่อมฟ้องร้องเป็นคดีความกันอีกความผิดไป

จากที่กล่าวมา เป็นการอธิบายให้เห็นถึงอำนาจจับของราษฎรกรณีเจ้าพนักงานร้องขอให้ช่วยจับ และกรณีการจับโดยนายประกัน ซึ่งในหัวข้อต่อไปนี้จะเป็นการอธิบายเฉพาะอำนาจจับของกรณีความผิดซึ่งหน้าเท่านั้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.2 เหตุแห่งการให้อำนาจราษฎรในการจับกรณีความผิดซึ่งหน้า

ในเรื่องอำนาจการจับของราษฎรตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น กฎหมายกำหนดเหตุแห่งการจับโดยราษฎรแต่ละกรณีไว้แตกต่างกัน โดยบางเหตุกฎหมายให้อำนาจราษฎรจับได้เพียงลำพัง บางเหตุจะต้องเป็นการจับร่วมกับเจ้าพนักงาน และบางเหตุกฎหมายให้เฉพาะบุคคลที่เป็นผู้ทำสัญญาประกัน หรือหลักประกันมีอำนาจจับ ซึ่งในหัวข้อนี้ผู้เขียนจะอธิบายรายละเอียดเฉพาะการจับโดยราษฎร กรณีความผิดซึ่งหน้า

โดยในกรณีที่ราษฎรประสบเหตุการณ์การกระทำความผิด ไม่ว่าจะราษฎรนั้นจะอยู่ในลักษณะผู้เสียหายหรือไม่ก็ตาม ราษฎรผู้ประสบเหตุนั้นจะมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดได้ตามลำพังของราษฎร โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า ราษฎรจะจับผู้อื่นไม่ได้เว้นแต่เมื่อผู้นั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า และความผิดนั้นได้ระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายนี้⁶ ซึ่งจากหลักเกณฑ์ดังกล่าว การจับในกรณีนี้มีเงื่อนไข คือ ต้องเป็นความผิดซึ่งหน้า โดยคำว่า ความผิดซึ่งหน้า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติให้ความหมายไว้ว่า⁷ ได้แก่ ความผิดซึ่งเห็นกำลังกระทำ หรือพบในอาการใดซึ่งแทบจะไม่มี ความสงสัยเลยว่าเขาได้กระทำความผิดมาแล้วสุด ๆ นอกจากนี้ ความผิดอาญาที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายนี้ ให้ถือว่าความผิดนั้นเป็นความผิดซึ่งหน้าในกรณีดังนี้

(1) เมื่อบุคคลหนึ่งถูกไล่จับตั้งผู้กระทำโดยมีเสียงร้องเอะอะ

⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 79 บัญญัติว่า “ราษฎรจะจับผู้อื่นไม่ได้เว้นแต่จะเข้าอยู่ในเกณฑ์แห่ง มาตรา 82 หรือเมื่อผู้นั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า และความผิดนั้นได้ระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายนี้ด้วย”

⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 80 บัญญัติว่า “ที่เรียกว่าความผิดซึ่งหน้านั้นได้แก่ ความผิดซึ่งเห็นกำลังกระทำ หรือพบในอาการใดซึ่งแทบจะไม่มี ความสงสัยเลยว่าเขาได้กระทำความผิดมาแล้วสุด ๆ

อย่างไรก็ดี ความผิดอาญาดังระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายนี้ ให้ถือว่าความผิดนั้นเป็นความผิดซึ่งหน้าในกรณี ดังนี้

(1) เมื่อบุคคลหนึ่งถูกไล่จับตั้งผู้กระทำโดยมีเสียงร้องเอะอะ

(2) เมื่อพบบุคคลหนึ่งแทบจะทันที่ทันใดหลังจากการกระทำความผิด ในถิ่นแควใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุและสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือมีเครื่องมือ อาวุธหรือวัตถุอย่างอื่นอันสันนิษฐานได้ว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือมีร่องรอยพิกุลเห็นประจักษ์ที่เสื้อผ้าหรือเนื้อตัวของผู้นั้น ”

(2) เมื่อพบบุคคลหนึ่งแทบจะทันทีทันใดหลังจากการกระทำผิด ในถิ่นแถวใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุขึ้นและมีสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำผิด หรือมีเครื่องมือ อาวุธหรือวัตถุอย่างอื่นอันสันนิษฐานได้ว่าได้ใช้ในการกระทำผิด หรือมีร่องรอยพิรุณเห็นประจักษ์ที่เสื้อผ้าหรือเนื้อตัวของผู้นั้น

จากบทบัญญัติดังกล่าว สามารถแยกความผิดซึ่งหน้าออกเป็น 4 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1.1) ความผิดซึ่งหน้าซึ่งเห็นกำลังกระทำ เช่น นายดำเห็นนายแดงกำลังชกต่อยนายขาว หรือนายดำเห็นนายแดงกำลังทุบรถยนต์ของนายขาว เช่นนี้ถือว่าการกระทำของนายดำเป็นความผิดซึ่งหน้านายขาว

(1.2) ความผิดซึ่งหน้าที่เป็นการพบในอาการใดซึ่งแทบจะไม่มีควมสงสัยเลยว่าเขาได้กระทำความผิดมาแล้วสุดๆ เช่น ขณะนายดำยืนอยู่ตรงประตูด้านนอกห้องพักได้ยินเสียงปิ่นดังมาจากในห้องดังกล่าวจึงรีบผลักประตูห้องเข้าไปดู เห็นนายแดงยื่นถือปืนอยู่ในมือ และมีนายขาวซึ่งถูกยิงที่ลำตัวนอนอยู่กับพื้นห้องห่างจากนายแดงประมาณหนึ่งเมตร เช่นนี้ถือว่าเป็นการที่นายดำพบในอาการใดซึ่งแทบจะไม่มีควมสงสัยเลยว่าเขา (นายแดง) ได้กระทำความผิดมาแล้วสุดๆ

(1.3) ความผิดซึ่งหน้า ที่เป็นกรณีมีบุคคลถูกไล่จับตั้งผู้กระทำความผิดอาญาดังระบุไว้ในบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยมีเสียงร้องเอะอะ เช่น นายดำเห็นนายขาววิ่งไล่นายแดงโดยนายขาวร้องตะโกนว่านายแดงฆ่านายเหลือง ช่วยจับนายแดงไว้ด้วย เมื่อความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตายเป็นความผิดตามบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่นนี้ถือว่าการกระทำของนายแดงเป็นความผิดซึ่งหน้านายขาว

(1.4) ความผิดซึ่งหน้าที่เป็นกรณีพบบุคคลแทบจะทันทีทันใดหลังจากการกระทำผิดในถิ่นแถวใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุขึ้นและมีสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำผิด หรือมีเครื่องมือ อาวุธหรือวัตถุอย่างอื่นอันสันนิษฐานได้ว่าได้ใช้ในการกระทำผิด หรือมีร่องรอยพิรุณเห็นประจักษ์ที่เสื้อผ้าหรือเนื้อตัวของผู้นั้น เช่น มีเหตุลักรถจักรยานยนต์ในบ้านพักครู แล้วนายดำเห็นนายแดงจูงรถจักรยานยนต์คันที่ถูกลักอยู่ที่บริเวณสนามฟุตบอลด้านหน้าโรงเรียน ซึ่งห่างจากจุดเกิดเหตุประมาณ 50 เมตร เมื่อความผิดฐานลักทรัพย์เป็นความผิดตามบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่นนี้ถือว่าการกระทำของนายแดงเป็นความผิดซึ่งหน้านายดำ ทั้งนี้ กรณีความผิดซึ่งหน้าที่จะให้ราษฎรมีอำนาจจับได้นั้น ต้องเป็นกรณีซึ่งหน้าราษฎรผู้จะจับ ไม่ใช่กรณีซึ่งหน้าผู้อื่นแล้วผู้นั้นมาบอกราษฎรผู้จะจับ อย่างนี้ไม่ใช่ความผิดซึ่งหน้าของราษฎรผู้จะจับ (เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกา 381/2491) ซึ่งในเงื่อนไขประการแรกนี้ ผู้เขียนเห็นว่ามีความเหมาะสมแล้วในการเป็นเงื่อนไขหนึ่งในการให้ราษฎรมีอำนาจจับ คือ ราษฎรต้องพบขณะกำลังกระทำความผิด อันเป็นการส่งเสริมให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการปกป้องสังคมภายใต้วิธีการที่ถูกต้อง และตรงตามหลักกระบวนการ

ยุติธรรม อย่างไรก็ตาม ยังอำนาจจับของราษฎรเงื่อนไขต่อไป จะต้องเป็นความผิดตามบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยในเรื่องรายละเอียดในความผิดตามบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น ผู้เขียนจะอธิบายในหัวข้อขอบเขตความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับต่อไป

จะเห็นได้ว่า การที่กฎหมายให้อำนาจราษฎรจับผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าได้นั้น กฎหมายกำหนดให้จับได้เฉพาะในความผิดบางฐานตามที่ระบุในบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเท่านั้น ส่วนความผิดฐานอื่นที่ไม่ได้ระบุในบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แม้ราษฎรผู้พบเห็นการกระทำนั้น จะเป็นผู้เสียหายก็ไม่มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดได้ จึงอาจนำมาซึ่งความแค้นเคือง หรือใช้กำลังที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และอาจเป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดเกิดการได้ใจ หรือไม่เกรงกลัวในการกระทำความผิดได้

3.3 ขอบเขตความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับกรณีความผิดซึ่งหน้า

สำหรับขอบเขตความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับนั้น จะเป็นการกล่าวถึงลักษณะความผิดหรือข้อหาที่ราษฎรมีอำนาจจับในกรณีต่างๆ ซึ่งในประเด็นนี้เองที่ผู้เขียนเห็นว่าราษฎรควรมีอำนาจจับในความผิดที่เกิดขึ้นบ่อยในชีวิตประจำวัน และเป็นความผิดที่พบในทุกสังคม เนื่องจากกรณีการจับของราษฎรในความผิดอาญาดังระบุไว้ในบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น กฎหมายได้กำหนดลักษณะความผิดไว้ให้ราษฎรจับได้ ในความผิดที่ยังไม่ครอบคลุมความผิดพื้นฐาน และมีลักษณะสมควรให้ราษฎรมีอำนาจปกป้องสิทธิของตน ซึ่งความผิดอาญาดังระบุไว้ในบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีดังนี้

1. ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 107 – 110 , 112
2. ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 113-116
3. ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 119-120 , 123 – 124 , 127 - 128
4. ความผิดต่อความสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 130 -135

5. ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138-142และ
มาตรา 145
6. ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 190
- 191
7. ความผิดเกี่ยวกับศาสนา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 206-207
8. ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา
215 -216
9. ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ตามประมวลกฎหมาย
อาญา มาตรา199, 217 -218 , 220 , 222 – 223 , 226 , 229 - 231 , 233 235 และ 237
10. ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 240-247และ
249
11. ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276-280 , 282-285
12. ความผิดต่อชีวิต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288-290
13. ความผิดต่อเสรีภาพ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 309-310 ทวิ
14. ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา
334-336ทวิ
15. ความผิดฐานกรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ตามประมวล
กฎหมายอาญา มาตรา 337-340 ตริ

เมื่อพิจารณาจากลักษณะความผิดอาญาดังระบุไว้ตามบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จะเห็นได้ว่า เป็นความผิดที่มีลักษณะสำคัญ และมีอัตราโทษสูง โดยบางลักษณะความผิดมีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อย เช่น ความผิดต่อความสัมพันธ์ไมตรีต่อต่างประเทศ ความผิดบางลักษณะมีความเป็นไปได้น้อยที่จะเกิดขึ้นในลักษณะที่ราษฎรทั่วไปจะเข้าไปเกี่ยวข้องในฐานะผู้จับเช่น ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ ราชนินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หรือความผิดต่อความมั่นคงทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร แต่ในขณะที่ความผิดบางลักษณะ เช่น ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ และความผิดฐานบุกรุกเคหสถาน เป็นความผิดที่มีโอกาสเกิดขึ้นต่อหน้าราษฎรได้สูง ทั้งกระทบกระเทือนต่อความสงบสุขของชุมชนหรือสังคมเป็นอย่างยิ่ง แต่กลับไม่มีบัญญัติไว้ในบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่อย่างใด เมื่อพิจารณาจากสถิติความผิดที่เกิดขึ้นในสังคม จะพบว่า ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ และความผิดฐานบุกรุกเคหสถาน มีอัตราเกิดค่อนข้าง

สูง การที่ไม่มีความผิดดังกล่าวในบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงเป็นข้อบกพร่องที่ทำให้เกิดปัญหากรณีราษฎรสำคัญผิดว่าตนมีอำนาจจับ ซึ่งอาจทำให้ราษฎรที่ถูกละเมิดในสิทธิทรัพย์สินของตนก็ดี สิทธิอยู่อาศัยในเคหสถานก็ดี ทั้งไม่สามารถป้องกันผู้กระทำความผิดต่อทรัพย์สินตน หรือเคหสถานได้ แล้ว อาจถูกฟ้องจากผู้กระทำความผิดว่าราษฎรไม่มีอำนาจจับตน เนื่องจากความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ และความผิดฐานบุกรุกเคหสถานไม่มีระบุในบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายอาญาแต่อย่างใด ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องอำนาจจับของราษฎรที่ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่าสมควรปรับปรุงแก้ไขบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคม

3.4 วิธีการจับโดยราษฎรกรณีความผิดซึ่งหน้า

การจับผู้กระทำความผิดมีทั้งกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้จับและกรณีที่ราษฎรเป็นผู้จับ ซึ่งกฎหมายกำหนดวิธีการจับไว้ในลักษณะที่แตกต่างกัน โดยในชั้นนี้ผู้เขียนจะได้อธิบายเฉพาะกรณีที่การจับโดยราษฎรดังต่อไปนี้

กรณีการจับโดยราษฎร ซึ่งทำการจับในความผิดซึ่งหน้าโดยเป็นความผิดที่ได้ระบุไว้ในบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น เป็นการที่ราษฎรจับผู้กระทำความผิดโดยลำพัง ไม่มีเจ้าพนักงานขัดข้องหรือตำรวจร่วมจับกุม โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 83⁸ กำหนดวิธีการจับโดยราษฎรไว้ ดังต่อไปนี้

⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 บัญญัติว่า “ในการจับนั้น เจ้าพนักงานหรือราษฎรซึ่งทำการจับต้องแจ้งแก่ผู้ที่จะถูกจับนั้นว่าเขาต้องถูกจับ แล้วสั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับพร้อมด้วยผู้จับ เว้นแต่สามารถนำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้ในขณะนั้น ให้นำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดังกล่าว แต่ถ้าจำเป็นก็ให้จับตัวไป

ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับ ต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ หากมีหมายจับให้แสดงต่อผู้ถูกจับ พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่า ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้และถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ และผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ ถ้าผู้ถูกจับประสงค์จะแจ้งให้ญาติหรือ ผู้ซึ่งตนไว้วางใจทราบถึงการจับกุมที่สามารถดำเนินการได้ โดยสะดวกและไม่เป็นการขัดขวางการจับหรือการควบคุมผู้ถูกจับ หรือทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด ก็ให้เจ้าพนักงานอนุญาตให้ผู้ถูกจับดำเนินการได้ตามสมควรแก่กรณี ในกรณีนี้ให้เจ้าพนักงานผู้จับนั้นบันทึกการจับดังกล่าวไว้ด้วย

ถ้าบุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับ หรือหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนี ผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายเท่า ที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับนั้น”

(1) ต้องแจ้งแก่ผู้ที่ถูกจับว่าเขาต้องถูกจับ

การที่กฎหมายกำหนดให้ผู้จับไม่ว่าจะเป็นเจ้าพนักงานหรือราษฎรต้องแจ้งแก่ผู้ที่ถูกจับว่าเขาต้องถูกจับนั้นก็เพื่อให้ผู้ถูกจับรู้ถึงการกระทำที่ผู้จับกำลังกระทำต่อผู้ถูกจับ ซึ่งบางครั้ง การแจ้งดังกล่าว ก็ต้องขึ้นอยู่กับสถานการณ์ด้วย เพราะในบางสถานการณ์ เช่น กรณีที่ผู้ที่จะถูกจับวิ่งจะหลบหนี ผู้จับก็ไม่อยู่ในวิสัยที่จะสามารถแจ้งผู้ที่จะถูกจับได้ว่าเขาจะต้องถูกจับจนกว่าผู้จับจะควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้ได้แล้ว ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามแต่ละสถานการณ์ในการจับ แต่อย่างไรเสียผู้จับก็ต้องแจ้งผู้ถูกจับในทันทีที่สามารถทำได้ว่าเขาต้องถูกจับ

(2) สั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนในท้องที่ที่ถูกจับพร้อมด้วยผู้จับแต่ถ้าจำเป็นก็ให้จับตัวไป

ในการที่ราษฎรเพียงลำพังจับผู้กระทำความผิด หากราษฎรผู้จับ แจ้งผู้ถูกจับว่าเขาต้องถูกจับ แล้วสั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการพนักงานสอบสวนแล้ว ผู้ถูกจับยอมไปแต่โดยดี ก็คงไม่มีปัญหา แต่ถ้าผู้ถูกจับไม่ยอมไป ราษฎรผู้จับย่อมมีอำนาจจับกุมควบคุมตัวผู้ถูกจับนั้นไว้แล้วนำตัวไปยังที่ทำการพนักงานสอบสวนได้ และหากผู้ถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวาง หรือหลบหนี หรือพยายามจะหลบหนี ราษฎรผู้จับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์นั้นได้ เช่น หากผู้ที่จะถูกจับใช้กำลังต่อสู้หรือขัดขวางราษฎรผู้จับ ราษฎรใช้กำลังต่อสู้หรือขัดขวาง ราษฎรก็มีอำนาจใช้กำลังตามสมควรแก่พฤติการณ์ หรือหากผู้ถูกจับหลบหนีหรือจะพยายามหลบหนี ราษฎรผู้จับย่อมมีอำนาจใช้เครื่องพันธนาการได้⁹ โดยที่ทำการพนักงานสอบสวนซึ่งราษฎรผู้จับต้องนำตัวผู้ถูกจับไปนั้น คือ ที่ทำการพนักงานสอบสวนในท้องที่ที่มีการจับนั้น ส่วนระยะเวลาที่ราษฎรผู้จับต้องนำตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่จับนั้น ราษฎรผู้จับต้องนำตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการพนักงานสอบสวนโดยทันที และเมื่อไปถึงแล้วก็ให้ราษฎรผู้จับส่งตัวผู้ถูกจับนั้นให้กับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจของที่ทำการพนักงานสอบสวน¹⁰

⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคสาม บัญญัติว่า “ถ้าบุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับ หรือหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนี ผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายเท่า ที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับนั้น”

¹⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 บัญญัติว่า “เจ้าพนักงานหรือ ราษฎรผู้ทำการจับต้องเอาตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนตาม มาตรา 83 โดยทันทีและเมื่อถึงที่นั้นแล้ว ให้ส่งตัวผู้ถูกจับแก่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจของที่ทำการของพนักงานสอบสวนดังกล่าว เพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับให้เจ้าพนักงานผู้จับนั้นแจ้งข้อกล่าวหา และรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุแห่งการจับให้ผู้ถูกจับทราบ ถ้ามีหมายจับให้แจ้งให้ผู้ถูกจับทราบและอ่านให้ฟัง และมอบสำเนาบันทึกการจับแก่ผู้ถูกจับนั้น

จะเห็นได้ว่า การจับโดยราษฎรเพียงลำพังโดยไม่มีพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจร่วมกัน ราษฎรผู้จับไม่ต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ ทั้งไม่ต้องแจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับทราบว่าผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การ หรือให้การก็ได้และถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ และผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ โดยจะแตกต่างจากกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับ ซึ่งกฎหมายกำหนดให้เจ้าพนักงานผู้จับต้องแจ้งสิทธิดังกล่าวแก่ผู้ถูกจับด้วย

กล่าวโดยสรุป ในเรื่องวิธีการจับของราษฎรเป็นกระบวนการที่มีไว้เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกจับไม่ให้ถูกล่วงละเมิดสิทธิเกินสมควรจากกระบวนการยุติธรรม ในการหยุดยั้งการกระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม ส่วนกรณีการใช้วิธีการจับผู้กระทำความผิดนั้นตามครรลองกระบวนการยุติธรรมทางอาญาย่อมแสดงถึงการแก้ปัญหาความไม่สงบสุขของสังคม โดยตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมด้วยวิธีการที่ชอบด้วยกฎหมายอันตอบสนองหลักการกระบวนการนิติธรรม (Due Process) ทำให้การจับถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งวิธีการจับของราษฎรที่ชอบด้วยกฎหมายย่อมดีกว่าการจัดการแก้แค้นที่ไม่ทำตามกระบวนการยุติธรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดความร้ายแรงมากยิ่งขึ้น และทำให้เกิดการแก้แค้นไม่สิ้นสุดอันเป็นการกระทำที่นอกเหนือกฎหมายบัญญัติให้อำนาจกระทำได้ ดังนั้น วิธีการจับโดยราษฎรที่ชอบด้วยกฎหมายย่อมส่งผลต่อการจับชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาเข้าสู่การดำเนินคดีตามระบบยุติธรรมของไทยอย่างมีประสิทธิภาพ

(2) ในกรณีที่ราษฎรเป็นผู้จับ ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวบันทึกชื่อ อาชีพ ที่อยู่ของผู้จับ อีกทั้งข้อความและพฤติการณ์แห่งการจับนั้นไว้ และให้ผู้จับลงลายมือชื่อ กำกับไว้เป็นสำคัญเพื่อดำเนินการแจ้งข้อกล่าวหา และรายละเอียดแห่งการจับให้ผู้ถูกจับทราบ และแจ้งให้ผู้ถูกจับทราบว่าผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้ และถ้อยคำของผู้ถูกจับอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้เมื่อได้ดำเนินการ ตามวรรคหนึ่งแล้วให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งมีผู้นำผู้ถูกจับมาส่งแจ้งให้ผู้ถูกจับทราบถึงสิทธิตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา 7/1 รวมทั้งจัดให้ผู้ถูกจับสามารถติดต่อกับญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจเพื่อแจ้ง ให้ทราบถึงการจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมได้ในโอกาสแรก เมื่อผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนตามวรรคหนึ่ง หรือถ้ากรณีผู้ถูกจับร้องขอให้ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้แจ้ง ก็ให้จัดการตามคำร้องขอนั้นโดยเร็ว และให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจบันทึกไว้ ในการนี้มีให้เรียกค่าใช้จ่ายใดๆ จากผู้ถูกจับ ในกรณีที่จำเป็น เจ้าพนักงานหรือราษฎรซึ่งทำการจับจะจัดการพยาบาลผู้ถูกจับเสียก่อนนำตัวไปส่งตามมาตรานี้ก็ได้ ถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ ถ้าถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความ ผิดห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน แต่ถ้าเป็นถ้อยคำอื่น จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ต่อเมื่อ ได้มีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือตามมาตรา 83 วรรคสองแก่ผู้ถูกจับแล้วแต่กรณี”

3.5 การตรวจสอบการจับของราษฎรกรณีความผิดซึ่งหน้า

การตรวจสอบการจับเป็นกระบวนการที่กฎหมายตรวจสอบว่าการจับแต่ละกรณีเป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งหากการจับที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด ย่อมทำให้การจับดังกล่าวเป็นการจับที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งผู้เขียนจะได้ อธิบายในรายละเอียดดังนี้

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดการตรวจสอบการจับของราษฎรที่ชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติพอถือได้ว่าศาลจะเป็นผู้ตรวจสอบการจับโดยจะตรวจสอบการจับในขั้นตอนการฝากขัง¹¹ ซึ่งการฝากขังจะมีได้ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งศาลจะอนุญาตให้ฝากขังได้ก็ต่อเมื่อมีการควบคุมที่ชอบด้วยกฎหมายมาก่อน ซึ่งหากมี

¹¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูก จับไว้เกินกว่าจำเป็นตาม พหุติการณ์แห่งคดี

ในกรณีความผิดลหุโทษ จะควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้เท่าเวลาที่จะถามค่าให้การ และที่ผู้ต้องหาเป็นใคร และที่อยู่ของเขายู่ที่ไหนเท่านั้น

ในกรณีที่ผู้ถูกจับ ไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว และมีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวน หรือการฟ้องคดีให้นำตัวผู้ถูกจับไป ศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนตาม มาตรา 83 เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นอันมีอาจกล่าวถึงเสียได้ โดยให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอหมายขังผู้ต้องหานั้นไว้ ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่ามีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ และศาลอาจเรียก พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานหลักฐานมาเพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้

ในกรณีความผิดอาญาที่ได้กระทำลงเมื่ออัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งขังได้ครั้งเดียว มีกำหนดไม่เกินเจ็ดวัน

ในกรณีความผิด อาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่าหกเดือนแต่ไม่ถึงสิบปี หรือปรับเกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งขังหลายครั้งติดๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวันและรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินสี่สิบแปดวัน

ในกรณีความผิด อาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามศาลมีอำนาจสั่งขังหลายครั้งติดๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินแปดสิบสี่วัน

ในกรณีตามวรรคหกเมื่อศาลสั่งขังครบสี่สิบแปดวันแล้ว หากพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอขังต่อไปอีกโดยอ้างเหตุจำเป็น ศาลจะสั่งขังต่อไปได้ก็ต่อเมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนได้แสดงถึงเหตุจำเป็น และนำพยานหลักฐานมาให้ศาลไต่สวนจนเป็นที่พอใจแก่ศาล

ในการไต่สวนตามวรรคสามและวรรคเจ็ด ผู้ต้องหาที่มีสิทธิแต่งตั้งทนายความเพื่อแถลงข้อคัดค้านและซักถามพยาน ถ้าผู้ต้องหาไม่มีทนายความเนื่องจากยังไม่ได้มีการปฏิบัติตามมาตรา 134/1 และผู้ต้องหาร้องขอให้ศาลตั้งทนายความให้ โดยทนายความนั้นมิสิทธิได้รับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 134/1

ถ้าพนักงานสอบสวน ต้องไปทำการสอบสวนในท้องที่อื่นนอกเขตของศาลซึ่งได้สั่งขังผู้ต้องหาไว้ พนักงานสอบสวนจะยื่นคำร้องขอให้โอนการขังไปยังศาล ในท้องที่ที่จะต้องไปทำการสอบสวนนั้นก็ได้ เมื่อศาลที่สั่งขังไว้เห็นเป็นการสมควรก็ให้สั่งโอนไป”

การจับที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ย่อมทำให้การควบคุมไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย ดังนั้น หากมีการจับที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลจะไม่อนุญาตให้ฝากขังจึงพอถือได้ว่าเป็นการตรวจสอบการจับอย่างหนึ่ง จะเห็นได้ว่า เรื่องการตรวจสอบการจับของราษฎรตามกฎหมายไทย ยังไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจน มีเพียงวิธีการในทางปฏิบัติโดยการฝากขังต่อศาลที่ถ่วงดุลตรวจสอบการจับว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ อันถือได้ว่าเป็นการตรวจสอบการจับอย่างหนึ่ง

3.6 ผลการจับของราษฎรโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายกรณีความผิดซึ่งหน้า

การจับเป็นวิธีการในการหยุดยั้งผู้กระทำความผิดไม่ให้กระทำความผิดอันสร้างความเดือดร้อนและอันตรายต่อผู้อื่น อย่างไรก็ตาม ราษฎรผู้จับต้องกระทำการจับภายในกรอบที่กฎหมายบัญญัติให้ทำการจับได้เท่านั้น หากราษฎรผู้จับฝ่าฝืนบทบัญญัติการจับที่กฎหมายบัญญัติไว้ ย่อมนำมาซึ่งผลของการจับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังต่อไปนี้

หากราษฎรผู้ทำการจับ ไม่ได้มีเจตนาในการจับเพื่อประสงค์นำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม แต่มีเจตนาเพื่อต้องการกลั่นแกล้งผู้อื่นก็ดี กระทำไปโดยบังคับขู่เข็ญทำให้ผู้ถูกจับเสื่อมเสียเสรีภาพก็ดี ราษฎรผู้จับนั้นจะมีความผิดฐานทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียเสรีภาพ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 310¹² เนื่องจากการจับเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล และเป็นการบังคับผู้อื่นไม่ให้มีการเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ และหากการจับนั้นนำมาซึ่งอันตรายสาหัส หรือต่อชีวิตแก่ผู้ถูกจับ ราษฎรผู้จับจะมีความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นถึงแก่ความตาย ตามมาตรา 290¹³ ความผิดฐานทำ

¹² ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 310 บัญญัติว่า “ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำความผิดประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นเหตุให้ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวถูกกัก ขัง หรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกายนั้นถึงแก่ความตายหรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 290 มาตรา 297 หรือ มาตรา 298 นั้น”

¹³ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 290 บัญญัติว่า “ผู้ใดมิได้มีเจตนาฆ่า แต่ทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้นั้น ถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี

ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใดดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 289 ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงยี่สิบปี”

ร่ายร่างกายผู้อื่นให้ได้รับอันตรายสาหัส ตามมาตรา 297¹⁴ หรือมาตรา 298¹⁵ แล้วแต่กรณี อีกทั้งผู้จะถูกจับสามารถโต้ตอบต่อราษฎรผู้จับที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยอ้างป้องกันตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68¹⁶ ได้ แต่ยังคงอยู่บนพื้นฐานความเหมาะสมด้วย เพราะการจับกระทำขึ้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ ผู้ถูกจับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายอาจเรียกค่าเสียหายทางแพ่งได้ด้วย

ทั้งนี้ การให้อำนาจจับแก่ราษฎร ในการมีส่วนร่วมจับผู้กระทำความผิดมีทั้งในส่วนผลดี และผลเสีย ซึ่งในส่วนผลดีนั้น ผู้จะกระทำความผิดจะเกิดความหวาดกลัว หากกระทำความผิดกฎหมาย เพราะมีผู้มีอำนาจจับเป็นจำนวนมากช่วยกันรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม และการให้อำนาจจับแก่ราษฎรเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่เจ้าพนักงานผู้รักษาการตามกฎหมาย เนื่องจากลำพังอาศัยเจ้าพนักงานแต่เพียงฝ่ายเดียวย่อมไม่สามารถดูแลสังคมได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ การมีราษฎรคอยช่วยเหลือสอดส่องดูแลสังคมอีกทางหนึ่งด้วยเป็นการร่วมมือกันทั้งสองฝ่ายย่อมเกิดประสิทธิภาพที่ดีกว่า ทำให้สามารถป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้ทันทั่วทั้ง เพราะสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรมได้รวดเร็วเนื่องจากราษฎรมีอำนาจจับผู้กระทำความผิดได้ทันที หลังจากพบเห็นการกระทำความผิดซึ่งหน้า ผู้กระทำความผิดจึงไม่สามารถหลบหนีไปได้ หากรอเจ้า

¹⁴ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 297 ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จนเป็นเหตุให้ ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือน ถึงสิบปี
อันตรายสาหัส นั้น คือ

- (1) ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด หรือเสียขาประสาท
- (2) เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถสืบพันธุ์
- (3) เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้วหรืออวัยวะอื่นใด
- (4) หน้าที่เสียโฉมอย่างติดตัว
- (5) แหว่งลูก
- (6) จิตพิการอย่างติดตัว
- (7) ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต
- (8) ทุพพลภาพหรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่า ยี่สิบวัน หรือจนประกอบกรรมกิจตามปกติไม่ได้

เกินกว่ายี่สิบวัน

¹⁵ มาตรา 298 ผู้ใดกระทำความผิดตาม มาตรา 297 ถ้าความผิด นั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใดซึ่งบัญญัติไว้ใน มาตรา 289 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี

¹⁶ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 บัญญัติว่า "ผู้ใดจำต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตน หรือของผู้อื่น ให้พ้นจากภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด"

การกระทำเพื่อป้องกันนี้ ถึงแม้จะเกิดความเสียหายบ้าง แต่ถ้าได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุ ก็เป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นย่อมไม่มีความผิด

พนักงานอาจไม่ทันการณ์ได้ รวมทั้งเป็นการสกัดกั้นผู้กระทำความผิดออกจากสังคมโดยเร็วเพื่อป้องกันผู้กระทำความผิดสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น เพราะหากผู้กระทำความผิดหลบหนีไปได้ก็สร้างความหวาดกลัวแก่ราษฎร และผู้กระทำความผิดอาจก่อความเดือดร้อนเสียหายต่อราษฎรคนอื่น ๆ อีกได้รวมถึงผู้ได้รับความเสียหายมีสิทธิป้องกันตนเองจากการกระทำความผิด อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในการที่จะป้องกันตนเองจากภัยอันตรายที่ละเมิดต่อกฎหมาย และในส่วนเรื่องพยานหลักฐานจะได้พยานหลักฐานที่ครบถ้วน เพราะผู้กระทำความผิดอาจทำลายพยานหลักฐานในภายหลังหากหลบหนีไปได้

ในส่วนข้อเสียของการจับโดยราษฎรนั้น จะเห็นได้ว่าการให้ราษฎรมีอำนาจจับผู้กระทำความผิด ราษฎรผู้จับอาจยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องอำนาจของการจับ และในทางปฏิบัติราษฎรไม่มีทักษะวิธีการจับได้ดีเท่าเจ้าพนักงานที่ได้รับการฝึกอบรมมา จึงอาจเกิดข้อผิดพลาดและอันตรายต่อราษฎรผู้จับในการใช้อำนาจจับของราษฎรได้ อีกทั้ง ราษฎรอาจอาศัยอำนาจที่ตนมีใช้กลั่นแกล้งแสวงหาผลประโยชน์จากอำนาจดังกล่าว หรือเมื่อมีการจับโดยราษฎร ราษฎรผู้ถูกจับอาจหาทางแก้แค้นราษฎรผู้จับได้ทำให้เกิดความวุ่นวายในสังคมในการใช้อำนาจจับของราษฎรโดยมิชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งราษฎรอาจใช้อำนาจจับตามกฎหมายที่ตนมีก้าวล่วงอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามกฎหมายได้ เช่น ตามกฎหมายศุลกากร เจ้าพนักงานศุลกากรร่วมกันวางแผนจับสินค้าหนีภาษีตามแผนที่ตกลงกันไว้ ผู้ลักลอบสินค้าหนีภาษีได้นำของเข้ามาจำนวนน้อย เจ้าพนักงานได้ปล่อยผู้ลักลอบ เพื่อรอจับสินค้าในจำนวนที่มากกว่าตามแผน แต่หากปรากฏว่ามีราษฎรที่ไม่ทราบแผนของเจ้าพนักงานได้เข้าจับของหนีภาษีก็จะทำให้เกิดเสียหายได้

กล่าวโดยสรุป ถึงแม้อำนาจจับของราษฎรจะมีผลเสีย แต่ผลดีก็ย่อมสามารถหักล้างผลเสียได้ โดยการทำให้ราษฎรทุกคนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนที่มีส่วนช่วยดูแลสังคม เคารพกฎหมายใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายให้อำนาจไว้ไปในทางที่เหมาะสม โดยการปลูกฝังให้ราษฎรทุกคนมีการศึกษา มีคุณธรรม รู้สิทธิ หน้าที่ และมีความรับผิดชอบ รวมทั้งเคารพสิทธิหน้าที่ของผู้อื่นแก่เช่นสิทธิที่ตนมีจะส่งผลให้การใช้อำนาจจับของราษฎรเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

3.7 ข้อจำกัดในการจับ

อำนาจจับของราษฎรไม่มีกรณีที่ต้องคำนึงถึงเขตพื้นที่ที่ราษฎรมีอำนาจจับ หากแต่เพียงพิจารณาว่าการจับของราษฎรจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นย่อมขึ้นอยู่กับมีกฎหมายบัญญัติให้ราษฎรมีอำนาจจับหรือไม่ ซึ่งอำนาจจับของราษฎร กรณีความผิดซึ่งหน้า มี

ข้อยกเว้นได้แก่ห้ามจับในสถานที่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 81¹⁷ ซึ่งที่
 ราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (13) หมายความว่าต่าง ๆ ซึ่งมีใช้ใน
 สาธารณสถานที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(3) ในความหมายของคำว่า
 สาธารณสถานที่หมายถึง สถานที่ใดๆซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ จึงพอเทียบเคียงได้ว่า
 ที่รโหฐาน หมายความว่า สถานที่ใดๆซึ่งประชาชนไม่มีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ เช่น เคหสถาน
 เป็นต้น โดยเหตุผลที่กฎหมายจำกัดในเรื่องการจับในที่รโหฐานเพราะในที่รโหฐานนั้นควรต้องเป็นที่ที่
 ทุกคนอยู่อาศัยได้อย่างสงบและปราศจากการรบกวนจากภายนอก

ด้วยเหตุนี้ กฎหมายจึงกำหนดให้ผู้ที่ทำการจับในที่รโหฐานต้องมีอำนาจในการจับและ
 จะต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้นในที่รโหฐานด้วย

ส่วนกรณีห้ามมิให้เข้าไปทำการจับในพระราชวัง หรือบริเวณที่ประทับหรือพำนักของพระองค์
 กรณีดังกล่าว ปราบกฎหมายตามบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 81/1¹⁸
 นอกจากจะได้อำนาจจากนายกรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย และได้แจ้ง
 เลขานุการพระราชวัง หรือสมุหราชองครักษ์ทราบ

ซึ่งความหมายของพระราชวัง หมายถึง เขตพระบรมมหาราชวังทั้งหมด ต่อมาได้ทรงพระ
 กรุณาโปรดเกล้าพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ตำรวจเข้าไปตรวจตราจับกุมผู้กระทำความผิดใน
 เขตพระบรมมหาราชวังได้ ดังนั้น ในเขตพระบรมมหาราชวังชั้นในเท่านั้นที่ต้องปฏิบัติตามมาตรา 81
 (2) นี้ ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ของการกำหนดเขตพื้นที่ในกรณีการจับในบริเวณดังกล่าวนั้นก็เพื่อเป็นการ
 ถวายความเคารพอย่างสูงสุดและไม่ควรรบกวนต่อพระองค์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

¹⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 81” ไม่ว่าจะมิหมายจับหรือไม่ก็ตาม ห้ามมิให้จับในที่รโหฐาน เว้น
 แต่จะได้ทำตาม บทบัญญัติในประมวลกฎหมายนี้อันว่าด้วยการค้นในที่รโหฐาน”

¹⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 81/1 ไม่ว่าจะมิหมายจับหรือไม่ก็ตาม ห้ามมิให้จับใน
 พระบรมมหาราชวัง พระราชวัง วังของพระรัชทายาทหรือของพระบรมวงศ์ตั้งแต่สมเด็จพระเจ้าฟ้าขึ้นไป พระราชินี เสด็จ
 หรือในที่ซึ่งพระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท พระบรมวงศ์ตั้งแต่สมเด็จพระเจ้าฟ้าขึ้นไป หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
 ประทับหรือพำนัก เว้นแต่

(1) นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย อนุญาตให้จับ และได้แจ้งเลขานุการพระราชวัง หรือ
 สมุหราชองครักษ์รับทราบแล้ว

(2) เจ้าพนักงานผู้ถวาย หรือให้ความปลอดภัยแก่พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท พระบรมวงศ์ตั้งแต่สมเด็จพระ
 เจ้าฟ้าขึ้นไป หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็นผู้จับตามกฎหมายว่าด้วยราชองครักษ์ หรือตามกฎหมาย กฎ หรือระเบียบ
 เกี่ยวกับการให้ความปลอดภัย

นอกจากนี้กรณีทูตและกงสุลต่างประเทศ ราษฎรไม่สามารถทำการจับบุคคลดังกล่าวรวมถึงครอบครัวของบุคคลที่ประกอบอาชีพทูตและกงสุลต่างประเทศรวมถึงบริวารลูกจ้างเพราะบุคคลรวมถึงครอบครัวและบริวารข้างต้น ย่อมได้รับความคุ้มกันจากการจับ¹⁹ เนื่องจากเป็นการให้เกียรติต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

กล่าวโดยสรุป อำนาจจับของราษฎรมีสามกรณีด้วยกัน คือ กรณีการจับโดยราษฎร กรณีเจ้าพนักงานร้องขอให้ช่วยจับ และกรณีการจับโดยนายประกัน ซึ่งแต่ละกรณีล้วนกำหนดให้ราษฎรมีบทบาทปกป้องสังคมจากการกระทำความผิด อย่างไรก็ตาม กรณีการจับโดยราษฎร ซึ่งเป็นอำนาจจับของราษฎรโดยลำพังที่มีส่วนร่วมในการปกป้องสังคมนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากยังไม่มีกระบวนการความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ และความผิดฐานบุกรุกเคหสถาน อันเป็นความผิดที่พบมากในชีวิตประจำวัน ผู้เขียนจึงนำสถิติดังกล่าวมาชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ และความผิดฐานบุกรุกเคหสถาน ดังนี้

¹⁹ ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 3 บทที่ 7 ข้อ 45 ข้อ 46 ข้อ 47

ตารางที่ 1 จำนวนคดีที่ได้รับแจ้งเปรียบเทียบกับการจับกุม ประจำปีงบประมาณ 2550 – 2554

หน่วย : คดี

ประเภทคดี	2550		2551		2552		2553		2554	
	รับแจ้ง	จับได้	รับแจ้ง	จับได้	รับแจ้ง	จับได้	รับแจ้ง	จับได้	รับแจ้ง	จับได้
คดี อุกฉกรรจ์ และ สะเทือน ขวัญ	8,472	3,767 (44.5)	6,659	3,478 (52.2)	6,284	3,363 (53.5)	5,584	3,045 (54.5)	4,667	2,835 (60.7)
คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ	41,484	19,866 (47.9)	34,280	18,046 (52.6)	32,711	18,416 (56.3)	30,358	17,409 (57.3)	25,512	16,378 (64.2)
คดี ประทุษร้าย ต่อทรัพย์	76,894	30,578 (39.8)	66,590	32,178 (48.3)	61,045	25,886 (42.4)	57,416	26,338 (45.9)	50,606	24,983 (49.4)
คดีที่ น่าสนใจ	46,321	8,383 (18.1)	40,287	8,567 (21.3)	44,377	8,856 (20)	41,105	8,741 (21.3)	31,681	9,084 (28.7)

ที่มา : รายงานข้อมูลสถิติกระบวนการยุติธรรม ประจำปี 2550 – 2554 หน้า 1

จากตารางจะเห็นว่าสถิติคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์มีจำนวนคดีที่เกิดขึ้นจำนวนมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับทุกประเภทคดี แต่จำนวนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ที่จับได้นั้นมีจำนวนไม่เกินครึ่งของจำนวนคดีที่เกิดขึ้น สะท้อนให้เห็นว่า การจับกุมผู้กระทำความผิดคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์นั้น ประสิทธิภาพในการจับยังไม่เพียงพอต่อคดีที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก

ตารางที่ 2 สถิติการรับแจ้งและจับกุมกลุ่มคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ที่วราฯอาณาจักร

พ.ศ. 2550 - 2556

คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์	2550		2551		2552		2553		2554		2555		2556	
	รับแจ้ง	จับได้	รับแจ้ง	จับได้	รับแจ้ง	จับได้	รับแจ้ง	จับได้	รับแจ้ง	จับได้	รับแจ้ง	จับได้	รับแจ้ง	จับได้
ลักทรัพย์	62,007	24,934	57,457	25,150	50,412	19,945	48,790	21,682	41,446	17,023	43,294	18,140	43,142	19,664
วิ่งราวทรัพย์	2,906	1,723	2,817	1,797	2,446	1,627	2,081	1,385	1,618	988	1,929	1,213	2,256	1,449
ริตเอาทรัพย์	23	9	17	9	14	9	14	9	11	8	8	2	13	7
กรรโชกทรัพย์	205	116	251	146	222	131	198	119	167	85	191	111	151	93
ชิงทรัพย์ (รวม)	2,034	1,029	1,732	951	1,415	892	1,167	811	791	512	951	631	1,182	835
ปล้นทรัพย์	932	561	711	408	579	386	471	335	285	186	383	271	345	259
รับของโจร	244	204	207	170	165	131	203	148	142	108	180	132	198	144
ทำให้เสียทรัพย์	4,712	2,270	3,996	2,169	4,244	2,615	3,874	2,351	2,825	1,460	2,959	1,582	2,958	1,779

ที่มา : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หน่วย : คดี

ที่มา

จากสถิติดังกล่าว ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์มีจำนวนคดีเกิดขึ้นในปริมาณที่มากเป็นลำดับที่สามของกลุ่มคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์แต่ราษฎรก็ไม่มีอำนาจจับตามกฎหมาย แตกต่างกับความผิดฐานริบเอาทรัพย์ และความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ที่มีจำนวนคดีที่เกิดขึ้นน้อยมาก แต่ความผิดสองฐานดังกล่าว กฎหมายกำหนดให้ราษฎรมีอำนาจจับได้ ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่า การกำหนดความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับได้เพื่อตอบสนองการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมควรที่จะพิจารณาถึงความผิดที่สามารถเกิดขึ้นบ่อยในสังคม

อีกทั้ง ทรัพย์ากรบุคคลถือเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานเพื่ออำนวยความยุติธรรมและรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยในสังคม แต่ในปัจจุบันองค์กรภาครัฐประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากร ซึ่งทำให้ภาระงานกับบุคลากรที่มีอยู่ในกระบวนการยุติธรรมไม่สมดุลกัน ด้วยเหตุนี้ภาคประชาชนจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในลักษณะของหุ้นส่วนและภาคีของรัฐ

ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของราษฎรในการจับจึงมีส่วนสำคัญในการรักษาความสงบสุขของประชาชนเพราะฉะนั้น จึงควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการจับกุมผู้กระทำความผิดเนื่องจาก โดยปกติการจับนั้นมีความเสี่ยงอันตราย ยิ่งไปกว่านั้นหากการที่ราษฎรจับแล้วมีความผิดอีกเพราะความผิดที่ราษฎรจับนั้นมิได้เป็นความผิดที่ระบุในบัญญัติแนวท่ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จะทำให้การมีส่วนร่วมในภาคประชาชนไม่ได้รับการตอบสนองได้ดีเท่าที่ควร

จะเห็นได้ว่า อำนาจจับและขอบเขตอำนาจจับของราษฎรตามกฎหมายไทยที่กล่าวมาแล้วในบทนี้ กรณีความผิดซึ่งหน้า เริ่มต้นด้วยความทั่วไปเกี่ยวกับอำนาจจับของราษฎร เหตุแห่งการให้อำนาจราษฎรในการจับ ขอบเขตความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับ วิธีการจับโดยราษฎร การตรวจสอบการจับของราษฎร ผลการจับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และข้อจำกัดในการจับนั้น ซึ่งผู้เขียนได้ศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาดังกล่าวตามข้างต้นแล้ว และได้้นำสถิติความผิดที่เกิดขึ้นในสังคมมาประกอบการพิจารณา ในบทต่อไปจะเป็นการศึกษาถึงแนวทางการกำหนดความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับในต่างประเทศ ซึ่งประเทศที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษา ได้แก่ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส และประเทศนิวซีแลนด์

บทที่ 4

แนวทางการกำหนดความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับ

จากเหตุแห่งการให้อำนาจราษฎรในการจับกรณีความผิดซึ่งหน้า ขอบเขตความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับกรณีความผิดซึ่งหน้า วิธีการจับโดยราษฎรกรณีความผิดซึ่งหน้า การตรวจสอบการจับของราษฎรกรณีความผิดซึ่งหน้า และผลการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายของราษฎรกรณีความผิดซึ่งหน้า ตามกฎหมายไทยในบทที่ 3 นั้น ในบทนี้จะเป็นการนำเสนออำนาจจับของราษฎรเฉพาะกรณีความผิดซึ่งหน้าในบริบทของต่างประเทศ โดยจะศึกษากรณีของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส และประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งอำนาจการจับของราษฎรเฉพาะกรณีความผิดซึ่งหน้าในแต่ละประเทศจะมีความแตกต่างในเรื่องเงื่อนไขและหลักเกณฑ์การจับโดยราษฎร ขอบเขตความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับ วิธีการจับโดยราษฎร การตรวจสอบการจับของราษฎร และผลการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายของราษฎร ซึ่งผู้เขียนจะได้กล่าวในรายละเอียดเป็นรายประเทศ ดังนี้

4.1 มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นประเทศที่อยู่ในระบบคอมมอนลอว์ กล่าวคือ เป็นระบบที่เทียบเคียงคำพิพากษาที่มีข้อเท็จจริงลักษณะเดียวกันในอดีตก่อนมาเปรียบเทียบในการพิพากษาคดี โดยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิและเสรีภาพเป็นอย่างมาก ขณะเดียวกันในเรื่องการจับโดยราษฎรนั้น ประเทศสหรัฐอเมริกา ก็เปิดกว้างให้อำนาจแก่ราษฎรเช่นกัน ซึ่งในหลายมลรัฐ ได้มีบทบัญญัติให้อำนาจจับแก่ราษฎร หนึ่งในมลรัฐนั้น คือ มลรัฐแคลิฟอร์เนียซึ่งเป็นรัฐหนึ่งที่มีราษฎรส่วนใหญ่เป็นชาวเอเชีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีชาวไทยตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นจำนวนมาก และการตรากฎหมายออกใช้บังคับในรัฐนี้สามารถนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศไทยได้ ในด้านการให้อำนาจราษฎรในการจับกุม และการเคารพกฎหมายของราษฎร เพราะรัฐแคลิฟอร์เนียมีประมวลกฎหมาย Model Penal Code เหมือนเดียวกับประเทศไทยที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย โดยปรากฏตามกฎหมายอาญามลรัฐแคลิฟอร์เนีย (California penal code) ในส่วนกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลักษณะ 5 ว่าด้วยเรื่องจับกุม อีกทั้งยังมี The Community-Police Advisory Boards at the Los Angeles Police Department : A Model for Citizen Participation (California) ซึ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการตำรวจอันเป็นแนวปรัชญาใหม่ของ Los Angeles Police Department (LAPD) ที่มีการใช้ Community Police

Advisory Board¹ เพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากยิ่งขึ้นในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสภาพสังคม ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวของ LAPD ประสบผลสำเร็จอย่างมาก เพราะมีชุมชนที่ให้ความร่วมมือมากยิ่งขึ้นและสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ตรงจุดมากยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงเห็นสมควรนำหลักกฎหมายว่าด้วยการจับโดยราษฎรของมลรัฐแคลิฟอร์เนียมาศึกษาในประเด็นต่างๆ

โดยก่อนอื่นผู้เขียนขออธิบายโครงสร้างของระบบกฎหมายอาญาประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งประกอบด้วยรัฐบาลกลาง (Federal Government) มีอำนาจในการออกกฎหมายที่มุ่งควบคุมกิจกรรมของรัฐบาลในระดับมลรัฐได้ในเฉพาะสิ่งที่กำหนดไว้ ซึ่งเรียกว่า Enumerated Powers เช่น อำนาจเกี่ยวกับการจัดทำถนนหนทาง อำนาจทางการทูต และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อำนาจเกี่ยวกับการไปรษณีย์ อำนาจทางทหาร และอำนาจเกี่ยวกับการควบคุมการค้าระหว่างมลรัฐ หรือ Interstate Commerce ซึ่งอำนาจข้างต้น ล้วนแต่เป็นอำนาจที่สำคัญมาก โดยรัฐสภาได้ออกกฎหมายอาญาต่าง ๆ โดยอาศัยอำนาจข้างต้น เช่น การฉ้อโกงผู้อื่นโดยอาศัยวิธีการทางจดหมาย (Mail Fraud) หรือ การกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เช่น Computer Fraud, Money Laundering, RICO ได้อาศัยหลักการพื้นฐานที่ว่า การกระทำผิดข้างต้น จะก่อให้เกิดผลกระทำต่อการค้าระหว่างมลรัฐ (Interstate Commerce)² จะเห็นได้ว่า กฎหมายที่ออกโดยรัฐบาลกลางจะเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อประเทศในองค์รวม และเป็นกฎหมายที่มีลักษณะร้ายแรง สร้างผลกระทบมูลค่ามหาศาล

ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญได้บัญญัติถึงอำนาจของรัฐสภาไว้หลายประการด้วยกัน ตามที่แจกแจงไว้ในมาตรา 1 อนุมาตรา 8 อำนาจดังกล่าวรวมถึงการเรียกและเก็บภาษี ผลิตและควบคุมมูลค่าเงินตรา บัญญัติโทษสำหรับการปลอมเงินตรา จัดตั้งที่ทำการไปรษณีย์และถนน ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ด้วยการออกสิทธิบัตร จัดตั้งศาลกลางซึ่งรองจากศาลสูงสุด ปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัดและความผิดอาญาอุกฉกรรจ์ ประกาศสงคราม ระดมและสนับสนุนสรรพกำลังทางทหาร

¹ กระทรวงยุติธรรม.แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน - กระทรวงยุติธรรม [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: website2556.moj.go.th/upload/mini109_km/uploadfiles/2786_6770.doc.

² ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ, พ.ต.อ. ผู้กำกับการ ฝ่ายอำนวยการ สถาบันฝึกอบรมระหว่างประเทศเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย.สัมภาษณ์,4กรกฎาคม 2559.

จัดตั้งและดำรงไว้ซึ่งทัพเรือ วางระเบียบการใช้กำลังทางบกและทางน้ำ จัดตั้ง จัดหาอาวุธให้ และควบคุมวินัยกองกำลังอาสาสมัคร³

ในส่วนการออกกฎหมายในระดับมลรัฐ แต่ละมลรัฐมีอำนาจออกข้อบังคับได้เอง เช่น อำนาจที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย เห็นได้จาก ข้อสรุปที่เกิดขึ้นจากแนวคำพิพากษาของ The U.S. Supreme Court ได้วางหลักว่า กิจกรรมใด ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการแทรกแซงสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนแล้ว รัฐบาลกลางย่อมสามารถดำเนินการได้ทั้งหมด⁴ ดังนั้น อำนาจราษฎรในการจับ จึงไม่มีบัญญัติในกฎหมายระดับรัฐบาล เนื่องจากอำนาจจับของราษฎรเป็นเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่เป็นอำนาจการออกกฎหมายของแต่ละมลรัฐตามสภาพสังคมแตกต่างกันไป

4.1.1 เจื่อนไซและหลักเกณฑ์การจับโดยราษฎร

ก่อนที่จะกล่าวถึงเจื่อนไซและหลักเกณฑ์ในการจับโดยราษฎร จำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจกับความหมายของคำว่าจับ ในบริบทของกฎหมายมลรัฐแคลิฟอร์เนียเสียก่อน ซึ่งกฎหมายบัญญัติความหมายของการจับไว้ในประมวลกฎหมายอาญามลรัฐแคลิฟอร์เนีย ตามประมวลกฎหมายอาญา มลรัฐแคลิฟอร์เนีย (California penal code) ให้ความหมายของการจับไว้ใน มาตรา 834⁵ ซึ่งสรุปได้ว่า การจับ คือ การทำให้บุคคลอยู่ในความควบคุม ในกรณีที่กฎหมายให้อำนาจโดยการจับนี้อาจกระทำโดยตำรวจ หรือราษฎร ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ราษฎรมีอำนาจจับได้ด้วย โดยกำหนดเจื่อนไซและหลักเกณฑ์การจับโดยราษฎร มาตรา 837⁶ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

³ Cornell University Law School. The Constitution of the United States of America. [Online]. 7 July 2016. Available: <https://www.law.cornell.edu/constitution/overview>.

⁴ ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ, พ.ต.อ. : โครงสร้างของสหรัฐอเมริกา เกี่ยวกับระบบการปกครองและระบบกฎหมาย [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 8 กรกฎาคม 2559. แหล่งที่มา: <http://www.bloggang.com/viewblog.php?id=jurisprudence&date=09-05-2005&group=2&gblog=10>.

⁵ "California Legislative Information" [Online] 26 August 2015. Available from : <http://leginfo.legislature.ca.gov/pen> California penal code section 834 An arrest is taking a person into custody, in a case and in the manner authorized by law. An arrest may be made by a peace officer or by a private person

⁶ "California Legislative Information" [Online] 26 August 2015. Available from :

<http://leginfo.legislature.ca.gov/pen> Section 837 A private person may arrest another:

1. For a public offense committed or attempted in his presence
2. When the person arrested has committed a felony, although not in his presence

(1) เมื่อราษฎรพบเห็นการกระทำความผิดต่อสาธารณะซึ่งหน้า (Public Offense) ในขณะที่ได้มีการกระทำหรืออยู่ในชั้นลงมือกระทำความผิด

(2) เมื่อบุคคลที่ถูกจับได้กระทำความผิดอาญาร้ายแรง (Felony) แม้ว่าราษฎรจะไม่ได้พบเห็นซึ่งหน้าก็ตาม

(3) ความผิดอาญาร้ายแรงได้เกิดขึ้น และราษฎรมีเหตุอันควรเชื่อ (Reasonable cause) ว่าบุคคลที่ถูกจับนั้นได้กระทำความผิด

จากเงื่อนไขและหลักเกณฑ์การจับโดยราษฎรตามกฎหมายของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สรุปได้ว่า ในมลรัฐแคลิฟอร์เนียกำหนดให้อำนาจจับของราษฎรต้องเป็นความผิดอาญาไม่ร้ายแรง และความผิด Infraction⁷ ที่ราษฎรเห็นขณะมีการกระทำความผิดซึ่งหน้า ยกเว้นความผิดอาญาร้ายแรงที่ราษฎรสามารถจับได้โดยไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขความผิดซึ่งหน้า หรือหากราษฎรมีเหตุอันควรเชื่อ (Reasonable cause) ว่าบุคคลที่ถูกจับนั้นได้กระทำความผิดอาญาร้ายแรงทั้งนี้ ในประเด็นเรื่องความผิดซึ่งหน้านั้น ได้มีคำพิพากษาที่เกี่ยวข้อง คือ คดี *People v. Sjosten* (1968)⁸ ซึ่งศาลมลรัฐแคลิฟอร์เนียได้วางหลักว่า ความผิดซึ่งหน้านั้นหาได้จำกัดว่าต้องเป็นกรณีที่มีการพบเห็นการกระทำความผิดดังกล่าวซึ่งหน้าด้วยตนเองเท่านั้นไม่ แต่ยังหมายความรวมถึงกรณีก็ตามพฤติการณ์ของราษฎรผู้จับนั้นรู้สึกได้ว่า (sense) บุคคลผู้นั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าด้วย ซึ่งอาจสรุปได้ว่า

การจับโดยราษฎรตามกฎหมายมลรัฐแคลิฟอร์เนีย พิจารณาที่องค์ประกอบสองประการ คือ ราษฎรผู้จับเห็น หรือใกล้ชิดกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามที่กฎหมายกำหนด และองค์ประกอบเกี่ยวกับลักษณะความผิด

3. When a felony has been in fact committed, and he has reasonable cause for believing the person arrested to have committed it

⁷“California Legislative Information”[Online] 26 August 2015.Available from : <http://leginfo.legislature.ca.gov/pen> Section 19.6 An infraction is not punishable by imprisonment. A person charged with an infraction shall not be entitled to a trial by jury A person charged with an infraction shall not be entitled to have the public defender or other counsel appointed at public expense to represent him or her unless he or she is arrested and not released on his or her written promise to appear, his or her own recognizance ,or a deposit of bail

⁸ (*People v. Sjosten* (1968) 262 Cal.App.2d 539, 543–544 [68 Cal.Rptr. 832] “ ‘Presence’ is not mere physical proximity but is determined by whether the offense is apparent to the [person]’s senses.”

จะเห็นได้ว่า เงื่อนไขและหลักเกณฑ์การจับโดยราษฎรตามกฎหมายอาญามลรัฐแคลิฟอร์เนีย มีความคล้ายคลึงกับ การจับโดยราษฎรตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทย ที่กำหนดหลักเกณฑ์ประการหนึ่ง คือ ต้องเป็นความผิดซึ่งหน้า โดยกรณีความผิดซึ่งหน้านั้น ได้แก่ กรณีที่พบเห็นในขณะกระทำความผิดด้วยตนเอง หรือมีพฤติการณ์เชื่อได้ว่าบุคคลผู้นั้นได้กระทำความผิด

4.1.2 ขอบเขตความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับ

บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญามลรัฐแคลิฟอร์เนีย มาตรา 837 นอกจากได้วางเงื่อนไข และหลักเกณฑ์อำนาจจับของราษฎรแล้ว ยังกำหนดขอบเขตของความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับ เมื่อพิจารณาความหมายของอาชญากรรม (Crimes) และความผิดต่อสาธารณะ (Public offense) ประกอบมาตรา 16 แห่งประมวลกฎหมายอาญาแคลิฟอร์เนีย หมายถึง ความผิดอาญาร้ายแรง (Felony) ความผิดอาญาไม่ร้ายแรง (Misdemeanor) และ ความผิด Infractions

ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญามลรัฐแคลิฟอร์เนีย มาตรา 16⁹ วางหลักเกณฑ์คำนิยามของความผิดอาชญากรรม (Crimes) และความผิดต่อสาธารณะ (Public offense) ประกอบด้วย

- (1) ความผิดอาญาร้ายแรง (Felony)
- (2) ความผิดอาญาไม่ร้ายแรง (Misdemeanor)
- (3) ความผิด Infractions

การแบ่งประเภทความผิดดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี โดยความผิดอาญาร้ายแรง คือ ความผิดที่มีโทษประหารชีวิตหรือโทษจำคุกเกินกว่า 1 ปี (มาตรา 17a¹⁰) ส่วนความผิดที่มีโทษทางอาญาอย่างอื่นจัดเป็นความผิดอาญาไม่ร้ายแรง เว้นแต่ในความผิดนั้นระบุไว้ชัดเจนว่าเป็นความผิดประเภท Infraction (มาตรา 17a) โดยความผิดอาญาไม่ร้ายแรงโดยปกติจะมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือทั้งจำทั้งปรับ(มาตรา 19¹¹)

⁹ California Penal Code Section 16 Crimes and public offenses include:

1. Felonies;
2. Misdemeanors; and
3. Infractions

¹⁰ California Penal Code Section 17 (a) A felony is a crime that is punishable with death, by imprisonment in the state prison, or notwithstanding any other provision of law, by imprisonment in a county jail under the provisions of subdivision (h) of Section 1170. Every other crime or public offense is a misdemeanor except those offenses that are classified as infractions.

¹¹ "California Legislative Information"[Online] 26 August 2015.Available from :

เว้นแต่ความผิดที่กำหนดใน มาตรา 243(b)¹² ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 ดอลลาร์สหรัฐ ส่วนความผิดที่เรียกว่า Infraction นั้น จะไม่มีโทษจำคุก (มีเพียงโทษปรับ ยกเลิก เพิกถอนต่าง ๆ) ดังนั้น จำเลยจึงไม่มีสิทธิได้รับการพิจารณาโดยคณะลูกขุน ไม่มีสิทธิในการแต่งตั้งทนายจากรัฐ ไม่มีสิทธิในการขอลปล่อยตัวชั่วคราวในระหว่างการพิจารณา (การขอประกันตัว) (มาตรา 19.6¹³) ซึ่งคดีดังกล่าวจะดำเนินคดีโดยศาล Magistrate ความผิดที่มีการกำหนดเป็นความผิด Infraction เป็นความผิดที่ไม่มีการลงโทษจำคุก¹⁴ หากถูกจับข้อหาความผิดอาญาไม่ร้ายแรง มีสิทธิได้สวนโดยลูกขุนซึ่งอาชญากรรมหรือความผิดต่อสาธารณะ ตามประมวลกฎหมายอาญามลรัฐ

<http://leginfo.legislature.ca.gov/codes.xhtml> California Penal Code Section 19 Except in cases where a different punishment is prescribed by any law of this state, every offense declared to be a misdemeanor is punishable by imprisonment in the county jail not exceeding six months, or by fine not exceeding one thousand dollars (\$1,000), or by both

¹² (b) When a battery is committed against the person of a peace officer, custodial officer, firefighter, emergency medical technician, lifeguard, Security officer, custody assistant, process server, traffic officer, code enforcement officer, animal control officer, or search and rescue member engaged in the performance of his or her duties, whether on or off duty, including when the peace officer is in a police uniform and is concurrently performing the duties required of him or her as a peace officer while also employed in a private capacity as a part-time or casual private Security guard or patrolman, or a nonsworn employee of a probation department engaged in the performance of his or her duties, whether on or off duty, or a physician or nurse engaged in rendering emergency medical care outside a hospital, clinic, or other health care facility, and the person committing the offense knows or reasonably should know that the victim is a peace officer, custodial officer, firefighter, emergency medical technician, lifeguard, Security officer, custody assistant, process server, traffic officer, code enforcement officer, animal control officer, or search and rescue member engaged in the performance of his or her duties, nonsworn employee of a probation department, or a physician or nurse engaged in rendering emergency medical care, the battery is punishable by a fine not exceeding two thousand dollars (\$2,000), or by imprisonment in a county jail not exceeding one year, or by both that fine and imprisonment

¹³ “California Legislative Information” [Online] 26 August 2015. Available from : <http://leginfo.legislature.ca.gov/codes.xhtml> California Penal Code Section 19.6. An infraction is not punishable by imprisonment. A person charged with an infraction shall not be entitled to a trial by jury. A person charged with an infraction shall not be entitled to have the public defender or other counsel appointed at public expense to represent him or her unless he or she is arrested and not released on his or her written promise to appear, his or her own recognizance, or a deposit of bail.

¹⁴ California Penal Code.QWIK-CODE, [Law Summaries](#)(LawTech Publishing Group, 2016).

แคลิฟอร์เนีย มาตรา 15¹⁵ เป็นการกระทำหรือละเว้นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อข้อกำหนดของกฎหมาย คำสั่ง ประกาศ หรือคำพิพากษา ซึ่งผู้ที่ฝ่าฝืนดังกล่าวจะถูกลงโทษดังต่อไปนี้

- (1) ประหารชีวิต
- (2) จำคุก
- (3) ปรับ
- (4) ย้ายออกจากสถานที่ทำงาน
- (5) ยกเลิก เพิกถอนสัมปทาน สิทธิ ใบอนุญาต ข้อตกลงต่าง ๆ ที่รัฐเป็นผู้อนุญาต

ดังนั้น หากจะจำแนกประเภทอาชญากรรมในสังคม โดยจำแนกอาศัยตามลักษณะพฤติกรรมของอาชญากรรมเกี่ยวกับความผิดที่ให้อำนาจราษฎรจับในรัฐแคลิฟอร์เนียนั้นมีหลายประเภทของความผิด ไม่ว่าจะเป็น

Political crime เช่น ความผิดฐานเป็นกบฏ (มาตรา 37 – 38) ความผิดฐานร่วมจลาจล (มาตรา 405) ความผิดฐานมีส่วนร่วมชุมนุมผิดกฎหมาย (มาตรา 408)

Occasional crime เช่น ความผิดฐานเจ้าพนักงานเรียกรับสินบน (มาตรา 68) ความผิดฐานเจ้าพนักงานเรียกรับเงินรางวัลเพื่อจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ (มาตรา 74)

Organized Crime เช่น ความผิดฐานฟอกเงิน (มาตรา 186.10) ความผิดยาเสพติด Health & Safety Code ความผิดฐานค้ามนุษย์ (มาตรา 236.1) ความผิดฐานเรียกค่าไถ่ (มาตรา 208) และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ประเภทความผิด **Street crime** ในส่วนความผิดอาญาร้ายแรง เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น (มาตรา 190) ความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่น (มาตรา 204) ความผิดฐานชิงทรัพย์ (มาตรา 213) ความผิดอาญาไม่ร้ายแรง เช่น ความผิดฐานบุคคลยิงปืนที่ถนนหรือทางด่วนสาธารณะ (มาตรา 374 (c)) ความผิดฐานบุคคลใช้อาวุธอันตรายถึงตายในการทะเลาะวิวาท (มาตรา 417 (a)) ความผิดฐานข่มขู่ทำร้ายร่างกาย (มาตรา 417.25) ความผิดฐานบุคคลมีอาวุธปืนหรืออาวุธร้ายแรงถึงตายด้านหรือ

¹⁵ “California Legislative Information” [Online] 26 August 2015. Available from :

<http://leginfo.legislature.ca.gov/codes.xhtml> California Penal Code Section 15. A crime or public offense is an act committed or omitted in violation of a law forbidding or commanding it, and to which is annexed, upon conviction, either of the following punishments:

1. Death;
2. Imprisonment;
3. Fine;
4. Removal from office; or,
5. Disqualification to hold and enjoy any office of honor, trust, or profit in this State.

ป้องกันการจับ คุมขัง (มาตรา 417.8) ความผิดฐานบุคคลใช้ จัดหา สนับสนุน หรือช่วยเหลือ ใช้กำลัง ความรุนแรงในการเข้าที่ดินหรือค่อมขังบุคคลอื่นที่เป็นเจ้าของ (มาตรา 418) ความผิดฐานบุคคลผู้ย้าย จากที่ดินโดยผลทางกฎหมายและกลับเข้ามาตั้งรกรากโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือถือเป็นเจ้าของ (มาตรา 419) ความผิดฐานบุคคลขัดขวางจากการเข้าที่ดินโดยสงบ (มาตรา 420) ความผิดฐาน วางเพลิง (มาตรา 451) ความผิดฐานเข้าไปในบ้านห้องอพาร์ทเมนต์ ร้านค้า คลังสินค้า อาคาร รถ ไฟ ความผิดบุกรุกเข้าไปลักทรัพย์ (มาตรา 459) ความผิดฐานลักทรัพย์ในห้างสรรพสินค้าไม่เกิน มูลค่า 950 ดอลลาร์ (มาตรา 459.5(a)) ความผิดฐานปล้นทรัพย์ขณะแผ่นดินไหว ไฟไหม้ น้ำท่วม จลาจลมาตรา 463 (a) ความผิดฐานเข้าไปในอาคารกลางวันและกลางคืนทำลายเหล็กกัน ความ ปลอดภัย (มาตรา 464) ความผิดฐานลักทรัพย์เล็กน้อย มูลค่าไม่เกิน 1000 ดอลลาร์ (มาตรา 490) ความผิดฐานลักทรัพย์มูลค่าไม่เกิน 500 ดอลลาร์ (มาตรา 490.1(a)) ความผิดฐานบุกรุกหรือเดินเข้าไป หรือยังคงอยู่สถานที่ปราศจากเจ้าของอนุญาต ผู้เช่า ผู้ครอบครอง (มาตรา 555) ความผิดฐาน ทำลาย ทำให้เสียหายทรัพย์ (มาตรา 594) ความผิดฐานบุกรุกเข้าไปเคหสถาน (มาตรา 602)

จากการจำแนกประเภทความผิดข้างต้น ความผิดฐานบุกรุกเคหสถานโดยมีอาวุธ และความผิด ฐานทำให้เสียหายทรัพย์ ล้วนแต่ราชฎรมีอำนาจจับได้ ซึ่งความผิดดังกล่าว เป็นความผิดประเภท Street crime อันเป็นความผิดที่พบได้ทุกสังคม เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ และเป็นความผิดที่เกิดขึ้นได้บ่อยในชีวิตประจำวัน ซึ่งแตกต่างกับกฎหมายของไทยที่ราชฎรมไม่สามารถจับ ในความผิดฐานดังกล่าวได้

นอกจากนี้ความผิดที่รัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกายังกำหนดให้ราชฎรมจับได้ที่น่าสนใจ แต่ ประเทศไทยไม่สามารถจับได้ เช่น ความผิดขับขี่ยานพาหนะโดยมีแอลกอฮอล์เกินกำหนดโดยราชฎรม ติดตามผู้กระทำความผิดไปจนกระทั่งผู้กระทำความผิดถึงที่หมาย ซึ่งในสถิติรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา มีกรณีเสียชีวิตจากแอลกอฮอล์ประมาณ 1,500 คดีต่อปี เมื่อเทียบกับการจับใน ความผิดที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์มีมากถึง 200,000 ครั้ง ซึ่งคดีดังกล่าวสร้างปัญหาให้กับครอบครัว ญาติพี่น้อง โดยผู้กระทำความผิดได้มีพฤติการณ์การขับขี่ยานพาหนะอันเป็นอันตรายต่อผู้อื่น ดังนั้น การที่รัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกาคำหนดให้ราชฎรมมีส่วนร่วมในการจับผู้กระทำความผิดดังกล่าวได้ จึงเป็นการรณรงค์ให้ภาคประชาชนเข้ามาช่วยภาครัฐในการจัดการดูแลสังคมบนท้องถนน โดย บทลงโทษ ผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษจำคุกมากกว่า 6 เดือนและต้องเสียค่าธรรมเนียมทำใบอนุญาต ใหม่ อีกทั้งต้องเข้าโครงการอบรมการขับขี่ให้ปลอดภัยอีกด้วย¹⁶

¹⁶ DMV.com, "DUI & DWI in California" [Online] 6 April 2016. Available from: <http://www.dmv.org/california/automotive-law/dui.php>

ยิ่งไปกว่านั้น รัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ราชฎรมีอำนาจจับในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เนื่องจากความผิดดังกล่าวเป็นความผิดประเภท Felony และ Misdemeanor จัดอยู่ในกลุ่ม Organized Crime เช่น ความผิดฐานครอบครองยาเสพติด (Health & Safety Code 11350) ความผิดฐานครอบครองยาเสพติดมีไว้เพื่อจำหน่าย (Health & Safety Code 11351) ความผิดฐานจำหน่ายหรือขนส่งสารควบคุม (Health & Safety Code 11352)¹⁷ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ในรัฐแคลิฟอร์เนีย กฎหมายให้อำนาจราชฎรมีอำนาจจับผู้กระทำความผิด ไม่จำกัดขอบเขตความผิดจนเกินไป โดยพิจารณาจากประเภทของความผิด หากเป็นความผิดอาญาไม่ร้ายแรงหรือความผิด Infracton ความผิดทั้งสองประเภท อยู่ภายใต้เงื่อนไขความผิดซึ่งหน้า โดยราชฎรมีจะต้องเห็นขณะบุคคลกระทำความผิด เว้นแต่ความผิดอาญาร้ายแรงที่มีได้อยู่ในเงื่อนไขดังกล่าว ราชฎรมีต้องเห็นผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า เพียงแต่ผู้กระทำความผิดได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว ราชฎรมีก็สามารถจับผู้กระทำความผิดนั้นได้ รวมถึงหากราชฎรมีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลนั้นได้มีการกระทำความผิดอาญาร้ายแรง ซึ่งการกำหนดให้ราชฎรมีสามารถจับได้ โดยการแบ่งประเภทความผิดมีความสอดคล้องกับการป้องกันสังคม เนื่องจากความผิดที่ราชฎรมีจับได้จะต้องเป็นความผิดที่สร้างผลกระทบต่อสังคมมากพอที่จะให้อำนาจแก่ราชฎรมีในการจับ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้รักษาสิทธิของบุคคลที่จะป้องกันอันตรายต่อตนเอง ผู้อื่น และทรัพย์สิน เช่น ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุกเคหสถานที่กำหนดให้ราชฎรมีอำนาจจับได้

4.1.3 วิธีการจับโดยราชฎรมี

วิธีการจับของราชฎรมีตามบทบัญญัติมลรัฐแคลิฟอร์เนียระบุไว้ตาม มาตรา 841¹⁸ ว่าราชฎรมีผู้จับจะต้องแจ้งสาเหตุที่ทำการจับ และอำนาจที่ตนมีในการจะจับบุคคล เว้นแต่ราชฎรมีผู้จับมีเหตุอันควรเชื่อว่า (Reasonable cause to believe) ผู้กระทำความผิดมีส่วนเกี่ยวข้องในการประกอบอาชญากรรม หรือพยายามกระทำความผิด หรือผู้กระทำความผิดถูกไล่ติดตามทันทีทันใดหลังจากการ

¹⁷“shouselaw”[Online] 6 April 2016. Available From: <http://www.shouselaw.com/drug-crimes.html>

¹⁸ “California Legislative Information”[Online] 18 January 2016. Available from : <http://leginfo.ca.gov/codes/xhtml> Section 841 The person making the arrest must inform the person to be arrested of the intention to arrest him, of the cause of the arrest, and the authority to make it, except when the person making the arrest has reasonable cause to believe that the person to be arrested is actually engaged in the commission of or an attempt to commit an offense, or the person to be arrested is pursued immediately after its commission, or after an escape. The person making the arrest must, on request of the person he is arresting, inform the latter of the offense for which he is being arrested

กระทำความผิด หรือหลังจากการหลบหนี ราษฎรผู้จับจะต้องแจ้งข้อมูลดังกล่าวแก่ผู้กระทำความผิด ในเวลาต่อมา ซึ่งการแจ้งข้อมูลให้แก่ผู้กระทำความผิดที่จะถูกจับนั้น เป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา เมื่อราษฎรได้ดำเนินการจับผู้กระทำความผิดและได้แจ้งข้อมูลแก่ผู้กระทำความผิดให้ทราบแล้ว ราษฎรต้องนำตัวผู้กระทำความผิดที่ถูกระงับส่งศาล หรือนำตัวไปสถานีตำรวจ ทั้งนี้ตามมาตรา 847¹⁹(a) กำหนดให้ราษฎรที่จับผู้กระทำความผิดกฎหมายต้องนำตัวผู้กระทำความผิดนำส่งเจ้าหน้าที่โดยเร็ว ในเรื่องเวลาที่ราษฎรมีอำนาจจับได้ ตามบทบัญญัติมาตรา 840²⁰ แห่งประมวลกฎหมายอาญามลรัฐแคลิฟอร์เนีย ไม่ว่าจะมีความผิดอาญาร้ายแรง ความผิดอาญาไม่ร้ายแรง หรือ Infraction จะกระทำในเวลากลางวันหรือเวลา กลางคืนก็ได้ ราษฎรย่อมสามารถจับทุกช่วงเวลา ดังนั้น ราษฎรจึงสามารถจับผู้กระทำความผิดในทุก ความผิดที่สามารถจับได้ไม่จำกัดเวลาตามบทบัญญัติข้างต้น เนื่องจากการกระทำความผิดสามารถ เกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ การให้อำนาจจับแก่ราษฎรจึงถือได้ว่าเป็นเครื่องมือป้องกันตนเอง และผู้อื่นให้ ปลอดภัยจากการกระทำความผิดได้

ทั้งนี้ ราษฎรผู้จับอาจเรียกบุคคลอื่นๆเท่าที่จำเป็นที่จะช่วยจับผู้กระทำความผิดก็ได้ ตาม ประมวลกฎหมายอาญามลรัฐแคลิฟอร์เนีย มาตรา 839²¹ ซึ่งแสดงถึงการให้อำนาจราษฎรทุกคน ร่วมกันมีส่วนร่วมช่วยเหลือจับผู้กระทำความผิด อันเป็นการร่วมกันดูแลสังคม

ในเรื่องหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการจับ กรณีเจ้าพนักงานจะต้องจับกุมผู้กระทำความผิดโดยใช้ กำลังโดยมีเหตุอันควร (Reasonable force) ตามประมวลกฎหมายอาญามลรัฐแคลิฟอร์เนีย มาตรา 835a²² แม้มาตราดังกล่าวจะกำหนดวิธีการจับโดยเจ้าพนักงานว่าหากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลที่

¹⁹ “California Legislative Information”[Online] 18 January 2016.Available from : <http://leginfo.legislature.ca.gov/codes.xhtml> California Penal Code Section 847 (a) A private person who has arrested another for the commission of a public offense must, without unnecessary delay, take the person arrested before a magistrate, or deliver him or her to a peace officer.

²⁰ “California Legislative Information”[Online] 18 January 2016.Available from : <http://leginfo.legislature.ca.gov/codes.xhtml> California Penal Code Section 840. An arrest for the commission of a felony may be made on any day and at any time of the day or night. An arrest for the commission of a misdemeanor or an infraction cannot be made between the hours of 10 o'clock p.m. of any day and 6 o'clock a.m. of the succeeding day, unless:

(1) The arrest is made without a warrant pursuant to Section 836 or 837.

²¹ “California Legislative Information”[Online] 18 January 2016.Available from : <http://leginfo.legislature.ca.gov/codes.xhtml> California Penal Code Section 839 Any person making an arrest may orally summon as many persons as he deems necessary to aid him therein

²² “California Legislative Information”[Online] 18 January 2016.Available from : <http://leginfo.legislature.ca.gov/codes.xhtml> California Penal Code section 835a. Any peace officer who has

ทำการจับนั้นได้กระทำความผิดอาญาประเภทความผิดต่อสาธารณะ (Public offense) เจ้าพนักงานสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้ ซึ่งจะต้องกระทำโดยใช้กำลังตามเหตุอันควร (Use of reasonable force to arrest) เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้นั้นหลบหนี หรือป้องกันการต่อสู้ขัดขวางของบุคคลที่ถูกจับนั้น แม้ไม่ได้กำหนดกรณีวิธีการจับโดยราษฎรเอาไว้อย่างชัดเจน แต่การจับโดยราษฎรก็มีลักษณะการกระทำในลักษณะเดียวกับการจับโดยเจ้าพนักงาน กล่าวคือ การจับโดยราษฎรก็ต้องกระทำโดยใช้กำลังหากมีเหตุอันควรเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้นั้นหลบหนี หรือป้องกันการต่อสู้ขัดขวางของบุคคลที่ถูกจับด้วยเช่นกัน

ส่วนการจับอย่างไรจึงจะถือว่าเป็นการใช้กำลังตามสมควรนั้น ได้มีคำพิพากษาที่เกี่ยวข้อง คือคดี *Brown v. Ransweiler* (2009)²³ ที่ศาลมลรัฐแคลิฟอร์เนียได้วางหลักว่า ในการจับกุมนั้นหากผู้กระทำความผิดมีการกระทำหรือมีท่าทางที่มีนัยสำคัญให้เชื่อได้ว่าผู้กระทำความผิดจะก่อภัยคุกคามถึงแก่ความตายหรือก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายอย่างสาหัสต่อผู้จับกุมหรือบุคคลอื่น (Poses a significant threat of death or serious physical injury) ผู้จับกุมสามารถใช้กำลังถึงขั้นหมายเอาชีวิตต่อผู้กระทำความผิดได้ (Use of deadly force) ซึ่งจากคำพิพากษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การใช้กำลังตามสมควรในการจับกุมผู้กระทำความผิดนั้น พิจารณาจากหลักความได้สัดส่วนของการกระทำความผิดกับการใช้กำลังเพื่อจับกุมนั่นเอง

ส่วนมาตรา 846²⁴ แห่งประมวลกฎหมายอาญาแคลิฟอร์เนียได้ให้อำนาจราษฎรทำการจับบุคคลซึ่งถูกจับที่มีอาวุธ ต้องนำอาวุธที่บุคคลนั้นมีสงศาล เนื่องจากเหตุผลที่กฎหมายให้ราษฎรสามารถนำอาวุธของผู้กระทำความผิดนำส่งศาลได้เนื่องจากหากปล่อยให้อาวุธอยู่กับผู้กระทำความผิดย่อมสามารถเกิดอันตรายได้ทุกเมื่อ และศาลมีอำนาจจับได้เพราะถือว่าเป็นสิ่งของที่มีหรือได้ใช้ในขณะกระทำความผิด ส่วนการใช้กำลังในการจับ ในประมวลกฎหมายรัฐแคลิฟอร์เนียไม่ได้กำหนดไว้ แต่ก็เป็นที่ยึดถือกันมาตลอดว่า การใช้กำลังในการจับต้องได้สัดส่วนกับความรุนแรงของความผิดและไม่ละเมิดความเป็นมนุษย์ โดยตัดสินเป็นกรณีๆไป

reasonable cause to believe that the person to be arrested has committed a public offense may use reasonable force to effect the arrest, to prevent escape or to overcome resistance.

²³ *Brown v. Ransweiler* (2009) 171 Cal.App.4th 516, 527–528 [89 Cal.Rptr.3d 801] “A police officer’s use of deadly force is reasonable if the officer has probable cause to believe that the suspect poses a significant threat of death or serious physical injury to the officer or others.”

²⁴ “California Legislative Information” [Online] 30 January 2016. Available from : <http://leginfo.ca.gov/codes/xhtml> Section 846 Any person making an arrest may take from the person arrested all offensive weapons which he may have about his person, and must deliver them to the magistrate before whom he is taken.

กรณีความผิดอาญาร้ายแรง กฎหมายให้อำนาจราษฎรผู้จับเข้าไปในเคหสถานโดยทำลาย ประตูหรือหน้าต่างของบ้าน เพื่อทำการจับผู้กระทำความผิดได้ ภายใต้เงื่อนไขและหลักเกณฑ์ตาม บทบัญญัติ ประมวลกฎหมายอาญามลรัฐแคลิฟอร์เนีย มาตรา 844²⁵

(1) ในกรณีที่กระทำไปโดยมีเหตุอันสมควรเชื่อว่า (Reasonable grounds for believing) ผู้ถูกจับอยู่ในนั้น

(2) หรือหลังจากได้แจ้งจุดประสงค์ในการเข้าไปต่อผู้กระทำความผิดแล้ว

บทบัญญัตินี้เป็นการให้อำนาจราษฎรทำลายประตูหรือหน้าต่างของบ้าน หากมีการ กระทำความผิดอาญาร้ายแรง โดยมีเงื่อนไขว่าราษฎรผู้ทำการจับจะต้องมีเหตุอันสมควรเชื่อว่า ผู้กระทำความผิดนั้นได้มีการกระทำความผิด และภายหลังจากที่ราษฎรได้บอกกล่าวว่าร่าจะเข้าไป เพื่ออะไรให้ทราบแก่ผู้กระทำความผิดแล้ว ทั้งนี้จำกัดเฉพาะความผิดที่ร้ายแรงเท่านั้น ส่วน ความผิดอาญาไม่ร้ายแรง แม้ราษฎรจะมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีกระทำความผิดอาญาไม่ร้ายแรง เกิดขึ้น ราษฎรก็ไม่สามารถทำลายประตูหรือหน้าต่างเข้าไปในเคหสถานนั้น เนื่องจากกฎหมายมิได้ บัญญัติให้อำนาจแก่ราษฎรไว้ และกฎหมายยังให้อำนาจราษฎรสามารถเข้าไปในเคหสถานผู้อื่นได้เพื่อ จะทำการจับ อาจจะเข้าไปโดยทำลายประตู หน้าต่างเมื่อมีเหตุจำเป็นช่วยให้บุคคลที่ถูกคุมขังเป็น อิสระ²⁶ บางมลรัฐมีบทบัญญัติให้อำนาจเจ้าของร้านค้า ซึ่งกำหนดให้เจ้าของร้านค้ามีอำนาจป้องกัน ตน ถ้ามีผู้ต้องสงสัย โดยได้กระทำโดยมีเจตนาสุจริต (good faith) เพื่อหยุดผู้กระทำความผิดบน พื้นฐานมีเหตุควรเชื่อว่า (reasonable belief) มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ซึ่งได้ให้สิทธิในการคุมขัง เพื่อวัตถุประสงค์คุ้มครองเจ้าของร้านค้าในการนำส่งตำรวจ หรือรอกหมายของตำรวจ

²⁵ “California Legislative Information” [Online] 30 January 2016. Available from :

<http://leginfo.legislature.ca.gov/codes.xhtml> California penal code Section 844. To make an arrest, a private person, if the offense is a Felony, and in all cases a peace officer, may break open the door or window of the house in which the person to be arrested is, or in which they have reasonable grounds for believing the person to be, after having demanded admittance and explained the purpose for which admittance is desired.

²⁶ “California Legislative Information” [Online] 30 January 2016. Available from :

<http://leginfo.legislature.ca.gov/codes.xhtml> California penal code Section 845 Any person who has lawfully entered a house for the purpose of making an arrest, may break open the door or window thereof if detained therein, when necessary for the purpose of liberating himself, and an officer may do the same, when necessary for the purpose of liberating a person who, acting in his aid, lawfully entered for the purpose of making an arrest, and is detained therein

นอกจากนี้ ศาลมลรัฐแคลิฟอร์เนียยังได้วางหลักแนวคิดเรื่องการมอบอำนาจจับกุมของ ราษฎรให้แก่เจ้าพนักงาน (Delegated Citizen's Arrest Doctrine)²⁷ ซึ่งเป็นกรณีที่ราษฎรพบเห็น การกระทำความผิดเกิดขึ้นซึ่งหน้า แต่ราษฎรไม่จับกุมผู้กระทำความผิดด้วยตนเองเนื่องจากเหตุผล ด้านความปลอดภัย จึงแจ้งต่อเจ้าพนักงานให้เป็นผู้ทำการจับกุมแทน ซึ่งกรณีดังกล่าวศาลมลรัฐ แคลิฟอร์เนียถือว่าเป็นการจับกุมโดยชอบด้วยกฎหมาย แม้ว่าเจ้าพนักงานจะทำการจับกุมโดยไม่มี หมายจับ และไม่เข้าข้อยกเว้นที่จะจับกุมโดยไม่ต้องมีหมายจับ เนื่องจากเจ้าพนักงานไม่ได้พบเห็นการ กระทำความผิดซึ่งหน้าด้วยตนเองก็ตาม ซึ่งในการนำแนวคิดเรื่องการมอบอำนาจจับกุมของราษฎร ให้แก่เจ้าพนักงานมาใช้นั้น

ศาลมลรัฐแคลิฟอร์เนียกำหนดเงื่อนไขสำคัญไว้ 2 ประการ กล่าวคือ

ประการที่หนึ่ง ราษฎรต้องไม่กระทำให้เกิดความล่าช้าโดยไม่จำเป็น (Unnecessary Delay)

ประการที่สอง ราษฎรต้องมีเจตนาที่จะทำการจับกุม (Intent to Arrest)

เงื่อนไขประการแรกนั้น ศาลมลรัฐแคลิฟอร์เนียอธิบายว่า เมื่อราษฎรพบการกระทำความผิด เกิดขึ้น ราษฎรจะต้องทำการแจ้งต่อเจ้าพนักงานในทันทีทันใด เพื่อให้ทำการจับกุมผู้กระทำความผิด แทน ซึ่งช่วงระยะเวลาที่รอเจ้าพนักงานมาทำการจับกุมนั้น ถือเป็นความล่าช้าที่จำเป็น (Necessary Delay) จึงห้ามราษฎรทำการอื่นใดที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจับกุมในระหว่างช่วงระยะเวลา ดังกล่าวเพื่อไม่ให้เกิดความล่าช้าโดยไม่จำเป็นอีก และศาลมลรัฐแคลิฟอร์เนียยังวางหลักอีกว่าราษฎร จะต้องทำการเฝ้าสังเกต ติดตามผู้กระทำความผิดเพื่อให้สามารถระบุได้ว่าผู้กระทำความผิดเป็นใคร จนกระทั่งเจ้าพนักงานทำการจับกุมผู้กระทำความผิดได้

ส่วนเงื่อนไขประการที่สองเรื่องราษฎรต้องมีเจตนาที่จะทำการจับกุมนั้น ศาลมลรัฐ แคลิฟอร์เนียอธิบายว่าเจตนาในการจับกุมดังกล่าวแสดงออกผ่านการกระทำโดยราษฎรต้องสังเกต การกระทำความผิด แจ้งต่อเจ้าพนักงาน ติดตามผู้กระทำความผิดและอยู่ร่วมด้วยในการจับกุม จนกระทั่งเจ้าพนักงานสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้ โดยไม่ปล่อยให้เจ้าพนักงานทำการจับกุม ผู้กระทำความผิดแต่เพียงลำพัง ซึ่งเจตนาในการจับกุมดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่าง กรณีการมอบอำนาจจับกุมของราษฎรให้แก่เจ้าพนักงาน กับการที่ราษฎรแจ้งให้เจ้าพนักงานจับกุมซึ่ง เป็นกรณีที่ราษฎรเพียงแต่แจ้งรายงานเรื่องการกระทำความผิดต่อเจ้าพนักงานและปล่อยให้เจ้า พนักงานทำการจับกุมแต่เพียงลำพัง

²⁷Lael Harrison, "Citizen's Arrest or Police Arrest? Defining the Scope of Alaska's Delegated Citizen's Arrest Doctrine," *Washington Law Review* 82:431 (2007). pp. 431-453.

ดังนั้น ราษฎรเมื่อพบเห็นการกระทำความผิดซึ่งหน้า จึงไปบอกให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมาทำการจับอันเป็นการมอบหมายอำนาจจับความผิดซึ่งหน้าของตนให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจเรียกว่า Delegated Citizen's Arrest Doctrine แม้เจ้าหน้าที่ตำรวจจะไม่ได้เห็นความผิดซึ่งหน้านั้นด้วยตนเองก็ตาม เจ้าหน้าที่ตำรวจก็มีอำนาจจับได้ เนื่องจากราษฎรได้มอบหมายอำนาจจับความผิดซึ่งหน้าแล้ว

ในหลายคดี เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ได้อยู่ขณะที่ผู้ต้องสงสัยกระทำความผิด ตัวอย่างเช่น ผู้กระทำความผิดหนี หรือถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจค้นหาตัวผู้กระทำความผิด เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจคุมตัวผู้กระทำความผิด จนกระทั่งราษฎรมาถึงและทำการจับกุม ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจอาจจับเขาได้ ถ้าราษฎรมอบหมายสิทธิเขาให้นำตัวผู้ต้องสงสัยเข้าไปในที่คุมขัง ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าราษฎรพบการกระทำความผิดซึ่งได้มีการพยายามหรือการกระทำความผิดและอาจเรียกเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อช่วยและมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจนำตัวผู้กระทำความผิดไปที่คุมขัง²⁸

คดี Padilla v. Meese²⁹ ราษฎรอาจมอบหมายให้นำตัวผู้ต้องสงสัยไปที่คุมขัง

คดี People v. Campbell³⁰ ราษฎรมีสหิทธิมอบหมายการนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าที่คุมขังให้แก่บุคคลอื่นที่ตนร้องขอให้ช่วย

ทั้งนี้ การมอบหมายอำนาจ (Delegations of authority) สามารถเกิดขึ้นได้สองวิธีการ

วิธีแรก ราษฎรอาจแสดงการมอบหมายโดยกล่าวคำว่าไปจับเขา

วิธีที่สอง การมอบหมายโดยนัยถ้าการกระทำของราษฎรแสดงเจตนาจะจับผู้ต้องสงสัย

ศาลได้กล่าวไว้ในคดี Padilla v. Meese³¹ “การมอบหมายของการจับ โดยอาจจะบอกเป็นนัยจากการกระทำของราษฎรจากการขอร้องเจ้าหน้าที่ตำรวจรายงานความผิด และชี้ตัวผู้ต้องสงสัย ศาลมองว่าการมอบหมายของอำนาจเกิดขึ้น ในกรณีดังนี้

(1) ได้เรียกตำรวจ ราษฎรหรือบุคคลใด และ

(2) ราษฎรพยายามติดตาม ได้ติดตามผู้ต้องสงสัย หาเบาะแสเกี่ยวกับผู้นั้น แสดงว่าเขาต้องมีเจ้าหน้าที่จับเมื่อเจ้าหน้าที่มาถึง

²⁸ People v. Johnson (1981) 123 Cal.App.3d 495,499

²⁹ Padilla v. Meese (1986) 184 Cal.App.3d 1022,1030

³⁰ People v. Campbell(1972) 27 Cal.App.3d 849 ,854

³¹ (1986) 184 Cal.App.3d 1022,1030.

ตัวอย่างคดีที่ศาลมลรัฐแคลิฟอร์เนีย วินิจฉัยว่าเป็นการมอบอำนาจจับกุมของราษฎรให้แก่เจ้าหน้าที่ เช่น ในคดี *Green v. DMV Baughn*³² เห็น Imogene Green ขับรถมาอย่างรวดเร็ว ซึ่ง Baughn สงสัยว่าเธอมีเมามา Baughn จึงตามเธอไป จนกระทั่งระหว่างทางกลับบ้านของเธอ Baughn ตัดสินใจจับ แต่ด้วยความกลัวที่ว่าอาจจะไม่มีใครช่วย Baughn จึงมองหาเจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อได้พบจึงได้อธิบายสิ่งที่เขาเห็น เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงรีบไปที่บ้านของ Green พบเธอกำลังนอนหลับในรถ เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้จับเธอขอหาข้อหาขับขียานพาหนะโดยขณะมีเมามา Green ต่อสู้ว่าการจับไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ได้เห็นเธอขับรถ กล่าวคือ การกระทำความผิดไม่ได้เกิดขึ้นหน้า แต่ศาลมีหลักว่าไม่ใช่เป็นเรื่องสาระสำคัญเพราะการขับรถขณะมีเมามาปรากฏชัดเจนต่อหน้า Baughn และ Baughn ได้มอบหน้าที่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจจับ ศาลกล่าวว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจได้กระทำเสมือนเป็นตัวแทนช่วยเหลือการจับโดยราษฎรให้เกิดผล ลำดับเหตุการณ์ทั้งหมดเริ่มเมื่อ Baughn ตัดสินใจที่จับเธอและได้รับการช่วยประกอบการจับ

ในทางเดียวกัน คดี *People v. Johnson* ชายหนุ่มนามว่า Weatherford มองไปที่หน้าต่างของบ้านเขาใน San Jose เขาเห็น Johnson ถือกระบอกและด้ามมองๆ รอบบ้านของเพื่อนบ้าน ขณะที่ภรรยาของ Weatherford รายงานเหตุการณ์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ Weatherford ได้ติดตาม Johnson สักพัก แล้วจึงกลับมาบ้านบอกแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในสิ่งที่เขาเห็น เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงเข้าไปจับเขา ในชั้นอุทธรณ์ ศาลวางหลักว่า การกระทำของ Weatherford ชัดเจนแสดงถึงให้อำนาจกระทำแทน (Delegation of authority) แก่เจ้าหน้าที่ การกระทำของ Weatherford ในการเรียกเจ้าหน้าที่ตำรวจติดตามผู้ต้องสงสัยซึ่งเขาแสร้งเกี่ยวกับผู้ต้องสงสัยแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ และทำการจับ โดยราษฎรมีเหตุผลสนับสนุนการให้ Johnson ถูกจับ และตระหนักว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจับ เขาจึงมอบหมายอำนาจให้แก่ตำรวจ ดังเช่นกฎหมายอนุญาตให้ทำ

จากบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญามลรัฐแคลิฟอร์เนีย ที่เกี่ยวกับการจับโดยราษฎร จะเห็นได้ว่า มลรัฐแคลิฟอร์เนียเปิดกว้างให้ราษฎรมีอำนาจจับผู้กระทำความผิดอันเป็นการส่งเสริมให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการปกป้อง และดูแลสังคมส่วนรวม โดยการที่กฎหมายมลรัฐแคลิฟอร์เนียมีบทบัญญัติให้อำนาจราษฎรจับผู้กระทำความผิดตลอดเวลาไม่จำกัด ถือได้ว่า เป็นการให้อำนาจราษฎรในการป้องกันตนเองหรือผู้อื่นให้ทันท่วงที นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติที่ให้อำนาจราษฎรผู้จับสามารถเรียกราษฎรคนอื่น ๆ มาช่วยในการจับผู้กระทำความผิดได้ ซึ่งกฎหมายของไทยไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจในกรณีดังกล่าว

สำหรับบทบัญญัติที่ให้อำนาจราษฎรเข้าไปโดยทำลาย ประตู หรือหน้าต่างเพื่อจับผู้กระทำความผิดอาญาร้ายแรง หรือการที่ให้ราษฎรมีอำนาจเข้าไปในบ้านโดยทำลายประตู หรือหน้าต่างเพื่อ

³² (1977) 68 Cal.App.3d536.

ช่วยผู้ที่ถูกกักขังห้วงเหนียวนั้น โดยหลักเกณฑ์ลักษณะดังกล่าวไม่มีบัญญัติไว้ในกฎหมายของไทย ซึ่งอาจจะสร้างความกังวลแก่ราษฎรผู้จับในกรณีเหตุซึ่งหน้าที่เกิดในที่รโหฐาน ซึ่งไม่ใช่ที่รโหฐานของผู้จับพอสมควร

ในเรื่องหลักการมอบหมายอำนาจจับให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ (Delegated Citizen's Arrest Doctrine) นั้น ไม่มีบทบัญญัติไว้ในกฎหมายไทย ทั้งผู้เขียนเห็นว่า หลักดังกล่าวยังไม่เหมาะสมที่จะนำมาปรับใช้กับประเทศไทย เนื่องจากหลักการดังกล่าวง่ายต่อการที่ราษฎรจะกลั่นแกล้งกันเอง โดยใช้กฎหมายที่เปิดกว้างเป็นเครื่องมือ ซึ่งจะทำให้เกิดความวุ่นวายในสังคมมากกว่าความสงบสุข และเป็นการเพิ่มอำนาจจับให้เท่าเทียมเจ้าหน้าที่ตำรวจมากเกินไป ซึ่งขัดต่อหลักการจับโดยไม่มีหมายจับ ให้อำนาจในการจับกรณีเร่งด่วนโดยไม่ต้องขอหมายจากศาล หากเข้ากรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดไว้ เช่น ในกรณีความผิดซึ่งหน้า โดยผู้จับจะต้องพบเห็นการกระทำความผิดซึ่งหน้าตัวผู้จับ ดังนั้น หลักการมอบหมายอำนาจจับให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงขัดต่อหลักความผิดซึ่งหน้าตาม กฎหมายไทย

4.1.4 การตรวจสอบการจับของราษฎร

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า เมื่อราษฎรจับกุมผู้กระทำความผิดได้แล้ว ประมวลกฎหมายอาญาของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย มาตรา 849 กำหนดให้นำตัวผู้ถูกจับไปยังศาลโดยไม่ชักช้า เพื่อทำการตรวจสอบการจับ ทั้งนี้ ตามคู่มือคำแนะนำคณะลูกขุน (Judicial Council of California Civil Jury Instructions : CACI) ข้อ 1404³³ กำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบการจับกุมผู้กระทำความผิดโดยราษฎรนั้นเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งราษฎรผู้จับต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าบุคคลที่จับกุมนั้นได้กระทำความผิดหรือพยายามกระทำความผิด และตนได้พบเห็นการกระทำดังกล่าวซึ่งหน้า หรือในกรณีที่เป็นการผิดอาญาร้ายแรง ราษฎรผู้จับต้องพิสูจน์ให้ได้ว่ามีอาการกระทำความผิดอาญาร้ายแรง

³³ Section 1404. False Arrest Without Warrant Affirmative Defense Private Citizen Probable Cause to Arrest [Name of defendant] claims the citizen's arrest was not wrongful because [he/she] had the authority to cause [name of plaintiff] to be arrested without a warrant.

[If [name of defendant] proves that [name of plaintiff] committed or attempted to commit a crime in [name of defendant]'s presence, then the arrest was lawful.]

[or] [If [name of defendant] proves that a felony was committed and that [insert facts, that if proved, would establish that defendant had reasonable cause to believe that plaintiff had committed a felony], then the arrest was lawful.]

เกิดขึ้นและตนมีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลที่จับกุมนั้นเป็นผู้กระทำความผิด ถ้าพิสูจน์ได้ดังนี้ ถือว่าการจับกุมผู้กระทำความผิดโดยราษฎรเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

4.1.5 ผลการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายของราษฎร

การจับโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เป็นการจับโดยปราศจากเหตุอันสมควร เนื่องจากการอ้างว่ามีอำนาจจับผู้กระทำความผิดก็ดี ใช้กำลังในการจับเกินสมควรแก่เหตุก็ดี ซึ่งขัดต่อการบังคับใช้กฎหมาย ดังนั้น หากราษฎรผู้ทำการจับได้จับบุคคลอื่นโดยไม่ปรากฏว่ามีการกระทำความผิดขณะทำการจับ หรือไม่มีความผิดเกิดขึ้นราษฎรผู้นั้น ก็จะถูกฟ้องได้

กฎหมายที่คุ้มครองราษฎรจากการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หลายมลรัฐพิจารณาการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายในรูปแบบการคุมขังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย กฎหมายการคุมขังโดยมิชอบด้วยกฎหมายสื่อถึงเจตนาของผู้จับต้องการให้จำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหว บางมลรัฐจะเป็นการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายต้องมีการได้รับบาดเจ็บสาหัส ไม่ว่าจะทางกายภาพ ทางอารมณ์ หรือทางการเงิน อันเป็นผลเนื่องมาจากการคุมขัง ซึ่งภายใต้กฎหมายมลรัฐแคลิฟอร์เนียการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ถูกพิจารณาว่าเป็นการละเมิดโดยตรงตาม หลักประกันสิทธิการจับตามกฎหมายรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา³⁴ เพื่อที่จะพิสูจน์ความผิดจากการคุมขังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายอาญารัฐแคลิฟอร์เนีย มาตรา 236³⁵ ัยการต้องพิสูจน์ว่ามีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นกระทำการโดยเจตนาหน่วงเหนี่ยว หรือคุมขังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถเคลื่อนไหวไปได้

นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายอาญามลรัฐแคลิฟอร์เนียยังมี บทบัญญัติ มาตรา 170³⁶ ที่กำหนดความผิดฐานทำการค้นหรือจับโดยปราศจากเหตุอันควร อันเป็นการคุ้มครองการใช้อำนาจจับโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และตามหลักความถูกต้องตามกฎหมาย (Doctrine of Justification) กล่าวถึง เรื่องการจับโดยไม่มีหมายจับ จะต้องกระทำโดยมีพยานหลักฐานอันสมควร (Probable Cause) ดังนั้น การที่ราษฎรจับผู้กระทำความผิดโดยไม่มีเหตุอันสมควร จึงถือเป็นการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ทำให้พยานหลักฐานที่ได้ ไม่สามารถรับฟังในการพิจารณาคดีได้ ตามหลัก Exclusionary Rule อย่างไรก็ตาม ศาลสามารถใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวได้

³⁴ “The 4th Amendment ที่ว่า “The right of the people to be secure in their persons, houses, papers, and effects, against unreasonable searches and seizures, shall not be violated, and no Warrants shall issue, but upon probable cause, supported by Oath or affirmation, and particularly describing the place to be searched, and the persons or things to be seized.”

³⁵ California Penal code Section 236 False imprisonment is the unlawful violation of the personal liberty of another

³⁶ California Penal code Section 170 Every person who maliciously and without probable cause procures a search warrant or warrant of arrest to be issued and executed, is guilty of a misdemeanor

กล่าวโดยสรุป ในเรื่องการจับนั้น ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ขึ้นชื่อว่าเป็นประเทศที่สนับสนุนให้รักษาสีติ เสรีภาพของบุคคลประเทศหนึ่ง ดังจะเห็นจากรัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4³⁷ ว่าด้วยเรื่อง ห้ามบังคับใช้กฎหมายซึ่งกระทบสิทธิเสรีภาพของบุคคลในสหรัฐอเมริกา หรือการบังคับใช้กฎหมายอันลิดรอนชีวิต เสรีภาพ ทรัพย์สิน โดยปราศจากกระบวนการนิติธรรม หรือความเท่าเทียมกันของกฎหมาย แต่ขณะเดียวกันมลรัฐแคลิฟอร์เนียก็สนับสนุนในเรื่องอำนาจจับของราษฎรกรณีความผิดซึ่งหน้า ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติต่างๆที่ให้อำนาจแก่ราษฎรในการจับผู้กระทำความผิดด้วย

4.2 ประเทศอังกฤษ

ในอดีตกฎหมายอังกฤษจำแนกประเภทความผิดเป็นความผิดฐานกบฏ ความผิดอาญาร้ายแรง (Felony) และความผิดอาญาไม่ร้ายแรง (Misdemeanor) ต่อมา The Criminal Law Act 1967 ยกเลิกการแบ่งประเภทกลุ่มความผิดดังกล่าว และได้กำหนดอำนาจจับของราษฎรโดยแบ่งเป็นประเภทของความผิดได้แก่ความผิดที่สามารถจับได้ (Arrestable offence) และความผิดที่ไม่สามารถจับได้ (Non Arrestable offence) ปรากฏใน The Criminal Law Act 1967 และ The Serious Organised Crime and Police Act 2005³⁸ เนื่องจากอำนาจจับ ไม่ว่าจะเป็ความผิดอาญาร้ายแรง ความผิดอาญาไม่ร้ายแรง หรือความผิด Arrestable offence ใช้เกณฑ์แบ่งความผิดซึ่งมีระวางโทษสูงสุดสำหรับผู้ใหญ่ 5ปีหรือมากกว่านั้น เป็นความผิดที่สามารถจับได้ ต่อมามาตรา 2 แห่ง The Criminal Law Act 1967³⁹ ได้ถูกยกเลิกและแทนที่ด้วยมาตรา 24 แห่ง The Police and Criminal Evidence Act 1984 เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2006 ซึ่งมีลักษณะการให้อำนาจจับที่มีขอบเขตกว้างกว่าหลักเกณฑ์เดิม แต่ราษฎรจะสามารถจับความผิดร้ายแรงได้น้อยกว่ามาตรา 2 ของ The

³⁷ All persons born or naturalized in the United States, and subject to the jurisdiction thereof, are citizens of the United States and of the State wherein they reside. No State shall make or enforce any law which shall abridge the privileges or immunities of citizens of the United States; nor shall any State deprive any person of life, liberty, or property, without due process of law; nor deny to any person within its jurisdiction the equal protection of the laws

³⁸ Nicola Groves And Terry Thomas, *Domestic Violence and Criminal Justice*(Routledge Oxon, 2014).p 110-111

³⁹Criminal law act Arrest without warrant.

(2)Any person may arrest without warrant anyone who is, or whom he, with reasonable cause, suspects to be, in the act of committing an arrestable offence.

(3)Where an arrestable offence has been committed, any person may arrest without warrant anyone who is, or whom he, with reasonable cause, suspects to be, guilty of the offence.

Criminal Law Act 1967 โดยกำหนดเป็น ความผิด Indictable offence⁴⁰ ซึ่งผู้เขียนจะได้อธิบายในรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1 เงื่อนไขและหลักเกณฑ์การจับโดยราชฎร

ตามบทบัญญัติ Police and Criminal Evidence Act 1984 (PACE) มาตรา 24A⁴¹ กำหนดเงื่อนไขและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจับโดยของราชฎร ซึ่งใช้บังคับกับการกระทำที่เป็นความผิด indictable offence ไว้ดังนี้

(1) ราชฎรมีอำนาจจับบุคคลดังต่อไปนี้ได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ

(a) บุคคลที่กำลังกระทำความผิด Indictable offence ซึ่งหน้า

(b) บุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัย (Reasonable ground for suspecting) ว่า

กำลังกระทำความผิด Indictable offence

⁴⁰ Ibidp 71

⁴¹ Police and Criminal Evidence Act 1984 (PACE) Section 24A Arrest without warrant: other persons

(1) A person other than a constable may arrest without a warrant—

(a) anyone who is in the act of committing an indictable offence;

(b) anyone whom he has reasonable grounds for suspecting to be committing an indictable offence.

(2) Where an indictable offence has been committed, a person other than a constable may arrest without a warrant—

(a) anyone who is guilty of the offence;

(b) anyone whom he has reasonable grounds for suspecting to be guilty of it.

(3) But the power of summary arrest conferred by subSection (1) or (2) is exercisable only if—

(a) the person making the arrest has reasonable grounds for believing that for any of the reasons mentioned in subSection (4) it is necessary to arrest the person in question; and

(b) it appears to the person making the arrest that it is not reasonably practicable for a constable to make it instead.

(4) The reasons are to prevent the person in question—

(a) causing physical injury to himself or any other person;

(b) suffering physical injury;

(c) causing loss of or damage to property; or

(d) making off before a constable can assume responsibility for him.

(5) This Section does not apply in relation to an offence under Part 3 or 3A of the Public Order Act 1986

(2) ในกรณีที่มีการกระทำความผิดอาญา Indictable offence แล้ว ราษฎรนอกเหนือจาก ตำรวจมีอำนาจจับโดยไม่มีหมายจับได้ กรณี

(a) บุคคลได้กระทำความผิดกฎหมาย

(b) ผู้ซึ่งมีเหตุอันสมควรสงสัยว่ามีความผิด

(3) แต่อำนาจจับกุมในการจับตามอนุมาตรา 1 และ 2 สามารถใช้ได้ต่อเมื่อราษฎรซึ่งมีเหตุอันควรที่จะเชื่อได้ว่ามีเหตุตามที่ปรากฏในอนุมาตรา 4 และจำเป็นต้องจับบุคคลดังกล่าว ซึ่งได้แก่เหตุดังต่อไปนี้

(a) ถ้าราษฎรผู้จับมีเหตุอันควรเชื่อตามอนุมาตรา 4 จำเป็นต้องจับและ

(b) ปรากฏต่อราษฎรผู้จับว่ามีเหตุสมควรที่ไม่อาจรอเจ้าพนักงานตำรวจมาทำการจับได้

(4) เมื่อมีเหตุป้องกันบุคคลในกรณีดังต่อไปนี้

(a) เพื่อป้องกันมิให้บุคคลนั้นทำร้ายร่างกายตนเองหรือผู้อื่น

(b) เพื่อป้องกันมิให้บุคคลนั้นได้รับความเจ็บปวดทรมานอันเกิดจากบาดแผลที่ถูกทำร้าย

(c) เพื่อป้องกันมิให้บุคคลนั้นกระทำการอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน

(d) เพื่อป้องกันมิให้ผู้นั้นหลบหนีก่อนที่จะตำรวจดำเนินการ

(5) มาตรานี้ไม่นำมาใช้กับภาค 3 หรือภาค 3A ของ The Public Order Act 1956

The Police and Criminal Evidence Act 1984 บัญญัติเรื่องการจับโดยของราษฎร ในความผิด Indictable offence ไว้ 2 กรณี คือ กรณีความผิดซึ่งหน้า ซึ่งหมายถึงราษฎรต้องพบเห็นบุคคลที่กำลังกระทำความผิด Indictable offence ซึ่งหน้า หรือราษฎรมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิด Indictable offence และ กรณีไม่ใช่ความผิดซึ่งหน้าแต่เป็นกรณีได้มีการกระทำผ่านพ้นไปแล้ว โดยบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิด หรือราษฎรมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นมีความผิด ทั้งสองกรณีนี้ราษฎรต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าจำเป็นต้องจับ และขณะนั้นไม่สามารถจับโดยเจ้าพนักงานตำรวจ ทั้งนี้ต้องประกอบด้วยเหตุป้องกัน 4 กรณี ดังนี้ เพื่อป้องกันมิให้บุคคลนั้นทำร้ายร่างกายตนเองและผู้อื่น ป้องกันมิให้บุคคลนั้นได้รับความเจ็บปวดทรมานอันเกิดจากบาดแผลที่ถูกทำร้าย ป้องกันมิให้บุคคลนั้นกระทำการอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน หรือเพื่อป้องกันมิให้บุคคลนั้นหลบหนีก่อนที่จะตำรวจจะมาถึง⁴²

⁴² Odette Hutchinson and Angela Stanhope, *Optimize English Legal System*(Routledge:Oxon, 2014).p156.

ดังนั้น มาตรา 24A จึงเป็นการให้อำนาจจับกุมร้ายกาจแก่บรรดาอาชญากรอันจำกัดเฉพาะความผิด Indictable offence แต่ไม่รวมถึงความผิด Summary offence ซึ่งเป็นความผิดเล็กน้อยและต้องทำการไต่สวนในศาล Magistrates เท่านั้น

จึงกล่าวได้ว่า การจับโดยราชฎตามกฎหมายอังกฤษ จะกระทำได้อาจต้องมีเหตุอันสมควร (reasonable cause) หรือราชฎมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นน่าจะกระทำความผิด โดยพิจารณาจากการกระทำและพฤติการณ์โดยต้องกระทำโดยมีเหตุอันสมควร และราชฎมีเหตุอันควรเชื่อ (reasonable grounds for believing) จำเป็นในการจับตามเหตุผลอนุมาตรา 24A (3) 24A (4) หรือราชฎมีเหตุอันควรสงสัยบุคคลที่ตนจะจับมีความผิดซึ่งเป็นความผิดที่บุคคลนั้นได้กระทำให้ไปแล้ว และเป็นความผิดในกลุ่ม Indictable offence กับ Triable Either Way ซึ่งนับว่าเป็นกลุ่มที่มีลักษณะร้ายแรง โดยหากเปรียบเทียบกับความผิดฐานบุกรุกเคหสถาน และความผิดทำให้เสียทรัพย์ตามกฎหมายไทยแล้ว ก็ถือได้ว่าความผิดทั้งสองข้อหาดังกล่าวมีความใกล้เคียงกับความผิดใน 2 ลักษณะดังกล่าวของกฎหมายอังกฤษ

4.2.2 ขอบเขตความผิดที่ราชฎมีอำนาจจับ

ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ประเทศอังกฤษ ได้มีการจำแนกประเภทของความผิดที่ราชฎจับได้เป็นความผิด Indictable offence⁴³ และความผิด Triable either way offence ซึ่งประเภทของความผิดแต่ละประเภทมีความเชื่อมโยงกับความผิดที่ราชฎมีอำนาจจับได้ โดยมีรายละเอียดความผิดดังนี้

เดิมในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ ประเทศอังกฤษเคยแบ่งประเภทความผิดที่ราชฎมีอำนาจจับได้ออกเป็น ความผิดที่สามารถจับได้ (Arrestable Offence) คือ ความผิดที่ราชฎจับผู้กระทำความผิดได้โดยไม่ต้องมีหมายจับหรือคดีที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป และความผิดที่ไม่สามารถจับได้ (Nonarrestable Offence) คือ ความผิดที่มีโทษจำคุกน้อยกว่า 5 ปี และราชฎไม่สามารถจับผู้กระทำความผิดโดยไม่มีหมายจับ แต่ต่อมาได้เปลี่ยนหลักเกณฑ์การจับโดยราชฎ

โดยเปลี่ยนเป็นความผิด Indictable offence คือ ความผิดอาญาร้ายแรง ซึ่งเป็นความผิดที่ต้องมีการไต่สวนโดยคำฟ้องหลังจากสอบสวนเบื้องต้นไม่ว่าจะมีคดีมีมูลหรือมีเหตุที่สามารถนำมาฟ้องกันได้ Prima facie หรือโดย Grand jury และความผิด Triable either way offence⁴⁴ คือความผิดที่อนุญาตให้จำเลยเลือกกระหว่างไต่สวนโดยลูกขุนซึ่งมีคำฟ้องที่ศาล Crown Court หรือพิจารณาแบบ

⁴³ Chistine Rossini, *English as a Legal Language* (Kluwer Law International, 1998).p 96

⁴⁴ Professor David Ormerod David Perry, *Blackstone's Criminal Practice 2016*(Oxford University Press). p 94-95

เร่งรัดที่ศาล Magistrates' court อย่างไรก็ดี ถ้าอำนาจศาล Magistrates' court ไม่เพียงพอต่อความร้ายแรงของความผิดก็ต้องขึ้นศาล Crown Court⁴⁵ ส่วนความผิดที่เป็น Summary offence กฎหมายไม่อนุญาตทั้งนี้ บทบัญญัติ ตามมาตรา 64 Criminal law act 1977⁴⁶ ให้นิยามคำว่า “Indictable offence” “Triable either way” และ “Summary offence” ดังนี้ให้ราษฎรจับ

(a) Indictable offence⁴⁷ หมายถึงความผิดที่กระทำโดยผู้ใหญ่ มีการไต่สวนคำฟ้อง ไม่ว่าจะเป็นไต่สวน โดยลูกขุน หรือไต่สวนโดยมีคำฟ้องและไต่สวนโดยเร่งรัด

(b) Triable either way⁴⁸ ความผิดที่กระทำโดยผู้ใหญ่ มีการไต่สวนได้ทั้งโดยคำฟ้องหรือเร่งรัด โดย Triable either way offences⁴⁹ เกี่ยวข้องเป็น Summary offences เว้นแต่ผู้พิพากษา District judge ตัดสินว่าเป็นคดีที่เหมาะสมกับศาล The Crown Court มากกว่า หรือจำเลยร้องขอให้ไต่สวนที่ the Crown Court⁵⁰

⁴⁵ Government Uk [online] 15 January 2015 Available From: <http://www.nidirect.gov.uk/criminal-justice>

⁴⁶ Professor David Ormerod, *The Right Honourable Sir Anthony Hooper Blackstone's Criminal Practice* (Oxford 2011), page 3328

⁴⁷ Interpretation Act 1978

Construction of certain expressions relating to offences In relation to England and Wales—

(a) “indictable offence” means an offence which, if committed by an adult, is triable on indictment, whether it is exclusively so triable or triable either way;

(b) “summary offence” means an offence which, if committed by an adult, is triable only summarily;

(c) “offence triable either way” means an offence [other than an offence triable on indictment only by virtue of Part V of the Criminal Justice Act 1988] which, if committed by an adult, is triable either on indictment or summarily; and the terms “indictable”, “summary” and “triable either way”, in their application to offences, are to be construed accordingly. In the above definitions references to the way or ways in which an offence is triable are to be construed without regard to the effect, if any, of [Section 22 of the Magistrates’ Courts Act 1980] on the mode of trial in a particular case.

⁴⁸ Professor David Ormerod David Perry, *Blackstone’s Criminal Practice* (Oxford University Press, 2016). p100

⁵⁰ Government Uk [online] 15 January 2015 Available From: <http://www.nidirect.gov.uk/criminal-justice>.

(c) Summary offence เป็นความผิดที่ร้ายแรงน้อยที่สุดและอาจจะฟ้องที่ศาล Magistrates' Court เป็นความผิดที่กระทำโดยผู้ใหญ่ มีการไต่สวนอย่างเร่งรัดเท่านั้น ไต่สวนโดย Magistrate

ในส่วนเหตุอันควรสงสัย (Reasonable grounds for suspicion) ที่ใช้ประกอบการจับโดย ราชภูธรนั้น กฎหมายไม่ได้นิยามไว้ ศาลจะพิจารณาโดยสอบสวนความจริงในแต่ละคดีไป⁵¹

ประเภทความผิดที่ราชภูธรมีอำนาจจับมีความเกี่ยวข้องกับศาลในประเทศอังกฤษ ดังต่อไปนี้

The Courts Act 1971 กำหนดให้ศาลคราวน์คอร์ท (Crown Court) เป็นศาลมีอำนาจ พิเคราะห์คดีอาญาที่ต้องพิจารณาโดยใช้ลูกขุน (trial on indictment) มีเขตอำนาจครอบคลุม ความผิดที่เกิดขึ้นในอังกฤษและเวลส์ ผู้พิพากษาจะทำการพิจารณาคดีร่วมกับคณะลูกขุน แต่หากเป็น การพิจารณาคดีที่อุทธรณ์มาจากศาล Magistrate Court เฉพาะผู้พิพากษาเท่านั้นที่นั่งพิจารณา ผู้พิพากษาคณะใดคณะหนึ่งในศาลสูง (High Court) มีอำนาจนั่งพิจารณาคดีในศาลคราวน์คอร์ท แต่ปกติ จะเป็นผู้พิพากษาจากแผนกควีนเบนซ์ ในการพิจารณาความผิด Indictable offence จะเป็นการ พิจารณาคดีโดยผู้พิพากษาและลูกขุนในศาล Crown Court โดย Indictable offence เป็นความผิด อาญามีอัตราโทษสูง ต้องมีการไต่สวนมูลฟ้องที่ Magistrate Court หาก Magistrate Court ประทับ รับฟ้อง การพิจารณาคดีก็จะกระทำใน Crown Court ต่อหน้าคณะลูกขุนต่อไป เช่น ความผิดฐานฆ่า คนตายโดยเจตนา (Murder) ความผิดฐานข่มขืน (Rape) ชิงทรัพย์ (Robbery)

ส่วนความผิด Triable either way อาจพิจารณาโดยลูกขุนหรือโดยรวบรัด เช่น ความผิดลัก ทรัพย์ (thief) ลักทรัพย์ในเคหสถานในเวลากลางคืน (burglary) อันเป็นความผิดที่มีความร้ายแรงและ ต้องมีการฟ้องร้องดำเนินคดี

ในขณะที่ความผิดประเภท Summary offence เป็นความผิดเล็กน้อยที่ไม่จำเป็นต้อง พิจารณาต่อหน้าคณะลูกขุน ถือเป็นความผิดที่พิจารณาโดยรวบรัดในศาล Magistrates' Court ซึ่ง เป็นความผิดที่ไม่มีความร้ายแรงและไม่มีโทษจำคุก

ส่วนศาล Magistrate มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาประเภทความผิดเล็กน้อยโดยไม่ใช้ลูกขุน และเป็นศาลชั้นต้น ที่มีอำนาจพิจารณาคดีต่างๆ ในฐานะเป็นศาล Petty sessions พิจารณาคดีอาญา ที่ผู้กระทำผิดเป็นผู้ใหญ่ ในฐานะเป็นศาลคดีเด็กและเยาวชน พิจารณาคดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ที่ มีอายุต่ำกว่า 17 ปี ในฐานะเป็นศาลครอบครัว ศาลแพ่ง และศาลปกครอง

ดังนั้น ขอบเขตขอบเขตความผิดที่ราชภูธรมีอำนาจจับตามกฎหมายอังกฤษนั้น ต้องเป็น ความผิด Indictable offence และ Triable either way ราชภูธรจึงจะมีอำนาจจับได้ ทั้งนี้ต้องอยู่

⁵¹ John Murphy, *Street on Tort* 12 ed.(Oxford University Press, 2007).p 311

ภายใต้เงื่อนไขความผิดซึ่งหน้า หรือใกล้ชิดเหตุการณ์ หรือกรณีมีเหตุให้จับได้ตามกฎหมายซึ่งผู้เขียนได้จำแนกประเภทความผิดเป็นกฎหมายแต่ละประเภทที่ราชกรณมีอำนาจจับได้ โดยคำนึงถึงเงื่อนไขความใกล้ชิดกับเหตุการณ์ หรือเหตุให้จับอื่นๆ

ดังนั้น หากจำแนกความผิดที่ให้อำนาจราชกรณจับในประเทศอังกฤษ ตามประเภทอาชญากรรมในสังคม ซึ่งมีหลายประเภทของความผิดได้ ดังนี้

Political crime เช่น ความผิดฐานสมรู้ร่วมคิด ช่วยเหลือ ยุยงฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (มาตรา 51 & 53) ความผิดฐานจี้เครื่องบิน (มาตรา 1, 6) ตาม Aviation security Act 1982 ความผิดฐานกบฏ ตาม Treason Acts 1814 ความผิดฐานจลาจล (มาตรา 1) ตาม Public Order Act 1986

Organized Crime เช่น ความผิดฐานเรียกค่าไถ่ ความผิดฐานให้สถานที่เพื่อฝึกแก๊งก่อการร้าย (มาตรา 6(1)(5)) ตาม Terrorism Act 2006 ความผิดฐานเรียกค่าไถ่เด็กตาม Child Abduction Act 1984 ความผิดฐานค้ามนุษย์เพื่อค้าบริการทางเพศ (มาตรา 57) ความผิดตาม Misuse of Drugs Act 1971

ประเภทความผิด **Street crime** ที่พบมากที่สุดในชีวิตประจำวัน เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ความผิดฐานข่มขืน (มาตรา 1) ตาม Sexual Offences Act 2003 ความผิดฐานลักทรัพย์ (มาตรา 1) ความผิดฐานลักทรัพย์โดยบุกรุกเข้าไปในเคสสถาน (มาตรา 9) ความผิดฐานปล้นทรัพย์ (มาตรา 8) ตาม Theft Act 1968 ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทรัพย์สินอื่นๆเคสสถาน (มาตรา 1) ความผิดฐานวางเพลิงยานพาหนะทรัพย์สินที่ไม่อันตรายต่อชีวิต (มาตรา 1) ความผิดฐานข่มขู่จะทำลายทรัพย์สินตาม ที่ไม่อันตรายต่อชีวิต (มาตรา 1) ตาม Criminal Damage Act 1971 ความผิดฐานทำให้เสียหายทรัพย์ ตาม Criminal Damage Act 1971 ความผิดฐานบุกรุกโดยมีอาวุธปืนหรืออาวุธเลียนแบบปืนในอาคาร (มาตรา 20(1)) ตาม Firearms Act 1968 ความผิดฐานแสดงอนาจารต่อสาธารณะ (มาตรา 1 & 5) ตาม Indecent Displays Control Act 1981

จากที่กล่าวมาทั้งหมด เห็นได้ว่า ความผิดที่ราชกรณจับได้ตามกฎหมายอังกฤษ คือ ความผิด Indictable offence และ Triable either way offence สามารถได้จำแนกตามประเภทอาชญากรรม ได้แก่ Political crime Organized crime และที่สำคัญ Street crime ซึ่งถือได้ว่าเป็นการจำแนกประเภทความผิดไว้ชัดเจน รวมถึงมีการกำหนดหลักเกณฑ์พิจารณาว่าความผิดที่ราชกรณมีอำนาจจับได้ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขใด ซึ่งความผิดที่ราชกรณจับได้ของประเทศอังกฤษอาจกระจายอยู่ตามพระราชบัญญัติต่างๆ โดยความผิดฐานทำให้เสียหายทรัพย์ ตาม Criminal Damage Act 1971 และ ความผิดฐานบุกรุกโดยมีอาวุธปืนหรืออาวุธเลียนแบบปืนในอาคาร (มาตรา 20(1)) ตาม Firearms Act 1968 กฎหมายของอังกฤษกำหนดให้ราชกรณมีอำนาจจับได้ ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า ประเทศอังกฤษให้ความสำคัญกับการที่ราชกรณร่วมมือกันสอดส่องความสงบเรียบร้อยของสังคมในประเภทความผิดที่สามารถเกิดขึ้นได้ง่ายในชีวิตประจำวันเป็นสำคัญ

4.2.3 วิธีการจับโดยราษฎร

ในเรื่องวิธีการจับของราษฎร ไม่มีวิธีปฏิบัติที่ชัดเจน โดยราษฎรที่จับกุมผู้กระทำความผิดควรแจ้งแก่ผู้กระทำความผิดว่าจะถูกจับให้เร็วที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ อธิบายเหตุผลในการจับกุมราษฎรผู้กระทำความผิด เนื่องจากราษฎรเชื่อว่ามีภาระกระทำผิดกฎหมายกระทำลง ทั้งนี้ ราษฎรต้องดำเนินการจับกุมสามารถใช้กำลังที่มีเหตุอันควร Reasonable force อำนาจจับกุมที่มีการ "ละเมิดความสงบสุข" (Breach of the peace) ราษฎรดำเนินการจับกุมในสถานการณ์เหล่านี้ ถ้า

(a) ความผิดที่ละเมิดความสงบสุขได้กระทำซึ่งหน้า

(b) ราษฎรมีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลที่ถูกจับกุมจะฝ่าฝืนกฎหมายและจะกระทำการฝ่าฝืนนั้นทันทีในอนาคต หรือ

(c) ความผิดที่ละเมิดความสงบสุขมีขึ้นหรือบุคคลที่ได้รับผลกระทบต่อการจับกุมมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการละเมิดความสงบสุขเกิดขึ้นและการละเมิดจะถูกคุกคามต่อไป⁵²

นอกจากนี้ กฎหมายอังกฤษยังให้อำนาจในการจับโดยใช้กำลังโดยอยู่ในกรอบมาตรา 3 แห่ง Criminal Law Act 1967⁵³ เช่น การใช้กำลังต้องอยู่ในขอบเขตสมเหตุสมผล ราษฎรอาจใช้กำลังอย่างมีสมเหตุสมผลในการป้องกันการก่ออาชญากรรม หรือช่วยเหลือการจับผู้กระทำความผิด หรือผู้ต้องสงสัยหรือบุคคลที่กระทำการไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

โดยตามมาตรา 76 แห่ง the Criminal Justice & Immigration Act 2008 ได้ปรับหลักคอมมอนลอว์⁵⁴ จากคดีPalmer โดยกฎหมายอนุญาตให้ราษฎรใช้กำลังโดยสมควรเพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ เพื่อป้องกันตนเอง เพื่อป้องกันผู้อื่น เพื่อปกป้องทรัพย์สิน เพื่อทำการจับโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อขัดขวางอาชญากรรมกระทำความผิด Indictable offence ซึ่งหน้า โดยราษฎรมีเหตุอันควรสงสัยว่า (Reasonable suspicion) มีการกระทำความผิดซึ่งหน้า หรือราษฎรสงสัยว่าผู้กระทำ

⁵² The guardian UK [online] 2 May 2015 Available

From:<http://www.theguardian.com/law/2011/aug/09/guide-to-citizens-arrest>

⁵³ Criminal law Act 1967 Use of force in making arrest, etc.

(1) A person may use such force as is reasonable in the circumstances in the prevention of crime, or in effecting or assisting in the lawful arrest of offenders or suspected offenders or of persons unlawfully at large.

(2) SubSection (1) above shall replace the rules of the common law on the question when force used for a purpose mentioned in the subSection is justified by that purpose.

⁵⁴ <https://ffgqc.wordpress.com/2012/10/09/an-idiots-guide-to-self-defence/>

ความผิดได้กระทำ Indictable offence ต้องจับภายใต้เงื่อนไขตำรวจไม่สามารถจับ ได้และมีความจำเป็นเนื่องจากเป็นสาเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายผู้อื่น ผู้กระทำความผิดทรามจากการทำร้ายร่างกาย หากปล่อยทิ้งไว้จะเป็นสาเหตุเสียหายหรือทำลายทรัพย์สิน ผู้กระทำความผิดอาจหนีก่อนตำรวจนำตัว ผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

เมื่อมีการจับแล้วราชฎต้องนำตัวผู้กระทำความผิดที่ถูกจับไปศาล Magistrate หรือสถานีตำรวจ และถ้าราชฎผู้ถูกจับถูกไต่สวนที่ศาล ราชฎผู้จับต้องเป็นพยานในศาล ทั้งนี้ ราชฎมีอำนาจใช้กำลังพอสมควร (Reasonable force) ในการทำการจับกุม อย่างไรก็ตามก็ดี ความหมายของ "Reasonable" ไม่มีนิยามไว้ชัดเจนแต่จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์เป็นเรื่องๆไป

ในเรื่อง Reasonable suspicion และ Reasonable force นั้น เป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณาขอบเขตความสมควรในเวลาทำการจับ แม้ว่าศาลจะรู้สึกพอใจกับการมีส่วนร่วมของราชฎและเป้าหมายเพื่อปกป้องสิทธิ แต่ก็เป็นไปได้ที่ราชฎผู้จับจะถูกฟ้องจากการจับไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือเป็นการละเมิดทางแพ่ง

อนึ่ง การจับนั้นกระทำไปเพื่อการป้องกัน ซึ่งตามกฎหมายอังกฤษ Criminal law act 1967 กำหนดให้ มาตรา 3 (1) บุคคลสามารถกระทำการที่มีเหตุอันสมควรในสภาวะการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อป้องกันอาชญากรรม หรือช่วยเหลือในการจับกุมผู้กระทำความผิด ซึ่งการจับกุมนั้นชอบด้วยกฎหมาย โดยเมื่อพิจารณาจากหลักกฎหมายดังกล่าว หากได้กระทำโดยวัตถุประสงค์ตาม(1) ให้ถือว่าการกระทำนั้นชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งการกระทำที่จะถือว่าเป็นการป้องกันนั้น คือ ป้องกันอาชญากรรม หรือในเรื่องของการจับกุม ถ้าเป็นการจับกุมโดยชอบแล้ว ก็สามารถอ้างป้องกันได้

มาตรา 3 (2) ตามอนุมาตรา 1 ที่ว่า สามารถกระทำเพื่อป้องกันอาชญากรรม หรือในการจับกุมโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น สามารถเอาไปแทนที่ common law เลย เป็นการกระทำป้องกันโดยชอบ ผู้กระทำไม่ต้องรับผิดในหลักเดิมของ common law จากบทบัญญัติ ประเทศอังกฤษ ถือหลักกว่า ผู้ซึ่งไม่มีความผิดย่อมมีอำนาจในการใช้กำลังถึงขั้นร้ายแรง เช่น ฆ่าคนอื่น เพื่อป้องกันได้ ถ้าหากว่าผู้นั้นมีเหตุอันสมควรในความจำเป็นต้องกระทำเพื่อป้องกันจากการทำความผิดร้ายแรง เช่น การฆ่า การวางเพลิงเผาทรัพย์ การชิงทรัพย์ การปล้นทรัพย์ การข่มขืนกระทำชำเรา เหล่านี้ เป็นการกระทำผิดร้ายแรง ซึ่งอยู่ในความหมายอาชญากรรมการพิจารณาว่า การป้องกันนั้น เป็นการป้องกันที่พอสมควรแก่เหตุหรือไม่ จะพิจารณาด้วยกันอยู่ 2 กรณี คือ

(1) พิจารณาจากสัดส่วนของการกระทำที่ผู้กระทำนั้นได้กระทำการป้องกันโดยเทียบกับภัยอันตรายที่ผู้กระทำประสงค์จะป้องกัน

(2) พิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการที่จะใช้วิธีการป้องกันอย่างอื่น หรือต้องเป็นวิธีที่น้อยที่สุด หมายความว่า ถ้ามีวิธีอื่นที่สามารถจะกระทำ เพื่อป้องกัน ซึ่งเป็นวิธีที่ทำความเสียหาย

หรือทำให้เกิดอันตรายน้อยกว่านี้ ถ้ามีวิธีอื่นก็ต้องเลือกริธีอื่นนั้น ก็คือใช้กำลังที่เหมาะสมและสัดส่วนของการใช้กำลัง

อย่างไรก็ดี ควรหลีกเลี่ยงการจับเพียงลำพัง ควรมีผู้อื่นร่วมอยู่ด้วย เพราะผู้ถูกจับอาจกล่าวหาว่าราษฎรผู้จับได้ทำร้ายตนหรือกระทำการจับไม่ชอบด้วยกฎหมาย และหากเป็นไปได้ผู้จับควรบันทึกภาพและเสียงเหตุการณ์จับไว้ด้วย ตามที่กฎหมายให้อำนาจเพราะหากมีการโต้แย้งเรื่องการจับ อาจจะเป็นประโยชน์เมื่อต้องอธิบายให้ตำรวจและอัยการ หรือในชั้นศาล

จากบทบัญญัติที่ได้กล่าวมาข้างต้น ได้ชี้ให้เห็นว่า การจับโดยราษฎรนั้น ต้องกระทำโดยมีเงื่อนไขในการจับซึ่งหน้า เพราะเป็นการกระทำขณะเกิดเหตุการณ์ หรือมีกรณีให้ราษฎรจับได้ตามเหตุอื่น ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่สร้างความชัดเจน เมื่อพิจารณาความเหมาะสมระหว่างราษฎรผู้จับและราษฎรผู้กระทำความผิด

4.2.4 ตรวจสอบการจับของราษฎร

การตรวจสอบการจับของราษฎรตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ ปรากฏตาม “The Act of Habeas Corpus” บัญญัติขึ้นในปี ค.ศ. 1679 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน มีสาระสำคัญ คือ ถ้าบุคคลใดถูกจับกุมโดยเห็นว่าเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ถูกจับกุมหรือผู้มีส่วนได้เสียสามารถยื่นคำร้องขอโดยแสดงหลักฐานต่อศาลให้ทำการไต่สวน พิจารณาว่าการคุมขังดังกล่าวชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ได้ และเมื่อศาลได้รับคำร้องจะออกหมายเรียกที่มีชื่อว่า “Habeas Corpus ad Subjicidum” เพื่อเรียกผู้ที่จับกุมกักขังและผู้ที่ถูกจับกุมมาศาล เพื่อชี้แจงแสดงเหตุผลว่าการจับกุมนั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่⁵⁵

กล่าวโดยสรุป Writ of Habeas Corpus ad Subjicidum เป็นหมายพิเศษประเภทหนึ่งที่ใช้เพื่อรักษาเสรีภาพของบุคคลรวมถึงผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา ให้พ้นจากการถูกจับกุม คุมขัง โดยปราศจากเหตุอันควรตามกฎหมาย อันถือได้ว่าเป็นการตรวจสอบการจับของราษฎรตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ

4.2.5 ผลของการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายของราษฎร

ภายใต้กฎหมายคอมมอนลอว์ ราษฎรสามารถกระทำสิ่งที่มีเหตุผลและจำเป็นเพื่อที่จะปกป้องหรือปราบปรามการละเมิดความสงบสุขของสังคม แต่การจับเป็นการการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของบุคคล ดังนั้นในสังคมประชาธิปไตย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจับโดยราษฎร ถูกตรวจสอบ

⁵⁵ Terence Ingman, *The English Legal Process*, 13 ed.(Oxford University Pres, 2010).P168.

อย่างเข้มงวดและใช้บังคับโดยศาล อย่างไรก็ตาม หากมีการจับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเกิดขึ้นแล้ว ผู้ถูกจับอาจใช้สิทธิเรียกร้องเอาจากผู้จับที่จับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ได้ เนื่องจากสิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย⁵⁶ ดังนั้น ราษฎรผู้จับจะต้องยึดหลักกฎหมายในการจับเพราะการจับทำให้อิสรภาพของผู้ถูกจับสูญเสียไป หากราษฎรผู้จับกระทำไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ราษฎรผู้จับมีความผิดจากการจับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและการคุมขังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย⁵⁷

การใช้กำลังในการจับ หากเป็นการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ผู้ถูกจับอาจใช้กำลังต่อสู้เพื่อที่จะต่อต้านการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายได้⁵⁸ และราษฎรผู้จับย่อมไม่มีอำนาจคุมตัว หรือจับโดยปราศจากความยินยอม เว้นแต่มีกฎหมายให้อำนาจหรืออยู่ในพฤติการณ์ที่มีเหตุแห่งการจับตามหลักคอมมอนลอว์⁵⁹ การจับโดยราษฎรตามหลักกฎหมายของประเทศอังกฤษให้อำนาจแก่การควบคุมตัวไว้จนกระทั่งตำรวจมา โดยราษฎรผู้จับไม่มีอำนาจในการควบคุมเท่าการจับโดยตำรวจ และไม่มีควมคุ้มกันในการจับ การใช้กำลังเกินสมควร การคุมขังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ราษฎรผู้จับอาจถูกฟ้องที่ศาลแพ่งได้⁶⁰

4.3 ประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศส เป็นประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย(Civil law) เช่นเดียวกับประเทศออสเตรเลีย เยอรมัน ญี่ปุ่น ซึ่งในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในประเทศฝรั่งเศสได้มีการรับรองไว้ในมาตรา 7 ของประกาศสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1789 กำหนดว่า บุคคลใดจะถูกกล่าวหา คุมขัง มิได้ เว้นแต่บัญญัติตามกฎหมาย⁶¹ อย่างไรก็ตาม เพื่อการป้องกันอาชญากรรมจำเป็นต้องมีมาตรการสกัดกั้นการกระทำผิด ทั้งโดยเจ้าหน้าที่รัฐ รวมทั้งอาศัยความร่วมมือของราษฎรอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งประเทศฝรั่งเศสก็มีบทบัญญัติในเรื่องการจับโดยราษฎร ซึ่งรายละเอียดจะกล่าวดังต่อไปนี้

⁵⁶ Law Vivienne Harpwood, *Modern Tort*, 6 ed.(Great Britain: Cavendish publishing 2005). p 306.

⁵⁷ Alison Wakefield and Jenny Fleming, *The Sage Dictionary of Policing*(The Cromwell Press, 2009).

⁵⁸ John Murphy, *Street on Tort*, 12 ed.(Oxford University Press 2007).p 310.

⁵⁹ Odette Hutchinson and Angela Stanhope, *English Legal System*(Routledge Oxon, 2014).P 156.

⁶⁰ Alison Wakefield and Jenny Fleming, *The Sage Dictionary of Policing*.p19 -20

⁶¹ Article 7 of The Human Rights Declaration 1789 No man can be accused, arrested or detained except in cases determined by law

4.3.1 เงื่อนไขและหลักเกณฑ์การจับโดยราษฎร

เงื่อนไขและหลักเกณฑ์รวมถึงวิธีการการจับโดยราษฎรของประเทศฝรั่งเศสบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส ปี ค.ศ. 1993 ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกฎหมายของประเทศไทย เนื่องจากประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ เช่นเดียวกับประเทศไทย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศสกำหนด เหตุแห่งการจับโดยไม่มีหมายไว้ 2 กรณี ได้แก่ การจับกุมโดยตำรวจ และการจับกุมโดยราษฎร ซึ่งทั้ง 2 กรณีต้องมีเงื่อนไขที่สำคัญ คือ ต้องเป็น “ความผิดซึ่งหน้า” (Flagrant offence) โดยนิยามของ “ความผิดซึ่งหน้า” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 53 วรรคแรก หมายถึง ความผิดอุกฤษฏ์โทษ (Felony) หรือความผิดมิชฌิมโทษ (Misdemeanor) ซึ่งได้กำลังกระทำลงหรือเพิ่งจะกระทำลงสด ๆ และให้หมายรวมถึงกรณีที่บุคคลถูกไล่ติดตามโดยมีเสียงร้องเอะอะเพื่อขอความช่วยเหลือในที่สาธารณะ มีวัตถุในครอบครอง หรือปรากฏร่องรอยหรือพยานหลักฐานแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดเพื่อจับและกักขังตัวบุคคลนั้น⁶²

ทั้งนี้ มาตราดังกล่าว จำแนกเป็นกรณีความผิดซึ่งหน้า ออกเป็น (Flagrant offense) 4 ลักษณะ ได้แก่ กรณีความผิดที่ได้กระทำขึ้นทันที (First case) หรือได้มีการกระทำมาแล้ว (Second case) กรณีมีการกระทำความผิดอาญาชัดเจน เกิดขึ้นในระยะเวลาใกล้ขีด ผู้ต้องสงสัยมีเสียงร้องโวยวาย (Third case) หรือกรณีพบวัตถุที่ครอบครอง หรือแสดงสัญลักษณ์ เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด (Fourth case) มีเสียงร้องเอะอะ หรือมีวัตถุในครอบครอง หรือปรากฏร่องรอยหรือพยานหลักฐานว่าผู้นั้นมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดอุกฤษฏ์โทษหรือความผิดมิชฌิมโทษ⁶³

ตามมาตราข้างต้น เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงลักษณะของความผิดซึ่งหน้าซึ่งกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสให้ถือเป็นเงื่อนไขอำนาจจับของราษฎร โดยราษฎรจะต้องจับผู้กระทำความผิดในขณะที่กระทำความผิด หรือได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ซึ่งเป็นกรณีมีการกระทำความผิด ส่วน

⁶² [Legislationline](http://www.legislationline.org/download/action/download/id/1674/file/...htm/preview) [online] 2 May 2015 Available

From:<http://www.legislationline.org/download/action/download/id/1674/file/...htm/preview>

Criminal Procedure Code of the French Republic Article 53

A flagrant felony or misdemeanour is a felony or misdemeanour in the course of being committed, or which has just been committed. The felony or misdemeanour is also flagrant where, immediately after the act, the person suspected is chased by hue and cry, or is found in the possession of articles, or has on or about him traces or clues that give grounds to believe he has taken part in the felony or misdemeanour.

A flagrant offence investigation following the discovery of a flagrant felony or misdemeanour may not be carried on for longer than eight days.

⁶³ Ch. Parra, J. Montreuil, *op. cit.*, p. 181.

กรณีพฤติการณ์ เป็นต้นว่ามีเสียงร้องเอะอะ พบสิ่งของเกี่ยวกับการกระทำความผิด พบวัตถุที่ครอบครอง หรือแสดงสัญลักษณ์เกี่ยวข้องกับกระทำความผิดจึงเป็นการกำหนดข้อเท็จจริงทางกฎหมาย ให้ชัดเจนและเจาะจงเกี่ยวเนื่องด้วยความซึ่งหน้าตามมาตรา 53

ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส ได้กำหนดการจับโดยราษฎรไว้ในมาตรา 73⁶⁴ ว่าในกรณีที่มีการกระทำความผิดซึ่งหน้าที่เป็นความผิดอุกฤษฏ์โทษ หรือความผิดมัจฉิมโทษซึ่งมีอัตราโทษจำคุก “ราษฎรมีสิทธิทำการจับกุมผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดซึ่งหน้าดังกล่าว” และให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดไปยังสถานีตำรวจที่ใกล้ที่สุด กล่าวคือ หากผู้กระทำความผิดกระทำความผิดที่เป็นความผิดอุกฤษฏ์โทษและได้กระทำความผิดซึ่งหน้าราษฎร โดยราษฎรได้เห็นผู้กระทำความผิดขณะกำลังกระทำความผิดที่เป็นความผิดอุกฤษฏ์โทษ หรือราษฎรได้เห็นผู้กระทำความผิดขณะกำลังกระทำความผิดความผิดมัจฉิมโทษซึ่งหน้า ราษฎรสามารถจับผู้กระทำความผิดดังกล่าวได้ ดังนั้น จากหลักเกณฑ์การจับโดยราษฎรตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศฝรั่งเศสมาตรา 73 ดังกล่าวจึงสามารถสรุปเงื่อนไขของอำนาจจับราษฎรของประเทศฝรั่งเศสได้ดังนี้

- (1) ราษฎรจะต้องพบผู้กระทำความผิดกระทำความผิดซึ่งหน้า
- (2) เป็นความผิดอุกฤษฏ์โทษหรือความผิดมัจฉิมโทษที่มีอัตราโทษจำคุก

4.3.2 ขอบเขตความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับ

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศสให้อำนาจราษฎรสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดอาญาประเภทความผิดอุกฤษฏ์โทษ หรือความผิดมัจฉิมโทษที่กระทำลงซึ่งหน้า ซึ่งในส่วนี้ผู้เขียนจะได้อธิบายถึงขอบเขตความผิดที่ราษฎรสามารถจับได้ ทั้งนี้ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 111-1⁶⁵ จำแนกประเภทความผิดทางอาญา โดยยึดหลักความรุนแรงของความผิดออกเป็น ความผิดอุกฤษฏ์โทษ (Felony) ความผิดมัจฉิมโทษ (Misdemeanour) และความผิดเล็กน้อย (Petty offence)

⁶⁴ [Legislationline](http://www.legislationline.org) [online] 2 May 2015 Available

From:<http://www.legislationline.org/download/action/download/id/1674/file/...htm/preview>

Criminal Procedure Code of the French Republic Article 73 In the event of a flagrant felony or of a flagrant misdemeanour punished by a penalty of imprisonment, any person is entitled to arrest the perpetrator and to bring him before the nearest judicial police officer.

⁶⁵ [Legislationline](http://www.legislationline.org) [online] 2 May 2015 Available

From:<http://www.legislationline.org/download/action> Criminal Procedure Code of the French Republic Article 111-1 Criminal offences are categorised as according to their seriousness as felonies, misdemeanours or petty offences

เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ ตามมาตรา 73 ได้กำหนดว่า ราษฎรจะจับผู้กระทำความผิดได้นั้น ต้องเป็นความผิดอุกฤษฏ์โทษ หรือความผิดมัจฉิมโทษ ซึ่งมาตรา 131-1⁶⁶แห่งประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ได้กำหนด ความหมายของความผิดอุกฤษฏ์โทษ คือ ความผิดที่มีอัตราโทษ ดังนี้

- (1) จำคุกตลอดชีวิตหรือกักขังตลอดชีวิต
- (2) จำคุกหรือกักขังสามสิบปี
- (3) จำคุกหรือกักขังยี่สิบปี
- (4) จำคุกหรือกักขังสิบห้าปี
- (5) ระยะเวลาจำคุกหรือกักขังสำหรับความผิดอุกฤษฏ์โทษที่ต่ำที่สุดกำหนดไว้สิบปี

บทบัญญัติมาตรา 131-3⁶⁷ และมาตรา 131-4⁶⁸จัดลำดับประเภทของมัจฉิมโทษที่จะลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด คือ เป็นความผิดที่มีโทษจำคุก (L'emprisonnement) ความผิดมัจฉิมโทษดังนี้

⁶⁶ [Legislationline](http://www.legislationline.org) [online] 2 May 2015 Available

From:<http://www.legislationline.org/download/action> Criminal Procedure Code of the French Republic Article 131-1

The penalties incurred by natural persons for the commission of felonies are:

- 1° criminal imprisonment for life or life criminal detention;
- 2° criminal imprisonment or criminal detention for a maximum of thirty years;
- 3° criminal imprisonment or criminal detention for a maximum of twenty years;
- 4° criminal imprisonment or criminal detention for a maximum of fifteen years.

The minimum period for a fixed term of criminal imprisonment or criminal detention is ten years.

⁶⁷ [Legislationline](http://www.legislationline.org) [online] 2 May 2015 Available

From:<http://www.legislationline.org/download/action> Criminal Procedure Code of the French Republic Article 131-3

The penalties incurred by natural persons for the commission of misdemeanours are:

- 1 imprisonment;
- 2 a fine;
- 3 a day-fine;
- 4 a citizenship course;
- 5 community service;
- 6 penalties entailing a forfeiture or restriction of rights, set out under article 131-6;
- 7 the additional penalties set out under article 131-10.

⁶⁸ ARTICLE 131-4

The scale of custodial sentences is as follows:

- 1° A maximum of ten years;
- 2° A maximum of seven years;
- 3° A maximum of five years;

- (1) โทษจำคุกสิบปี
- (2) โทษจำคุกเจ็ดปี
- (3) โทษจำคุกห้าปี
- (4) โทษจำคุกสามปี
- (5) โทษจำคุกสองปี
- (6) โทษจำคุกหนึ่งปี
- (7) โทษจำคุกหกเดือน
- (8) โทษจำคุกสองเดือน

ทั้งนี้ ความผิดอุกฤษฏ์โทษและความผิดมิชฌิมโทษที่ราษฎรมีอำนาจจับได้และอยู่ภายใต้เงื่อนไขความผิดซึ่งหน้า แบ่งจำแนกตามประเภทอาชญากรรมในสังคมมีหลายประเภทของความผิด ดังนี้

Political Crime ความผิดอุกฤษฏ์โทษ เช่น ความผิดฐานฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (มาตรา 211-1) ความผิดฐานก่อกบฏ (มาตรา 411-3) ความผิดฐานก่อวินาศกรรม (มาตรา 411-9) ความผิดต่อความมั่นคงของประเทศ ความผิดฐานทำให้ประชาชนหรือกองทัพเข้าใจข้อมูลผิดและทำให้ผลประโยชน์ของชาติเสียหาย (มาตรา 411-10) ความผิดทำอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศ (มาตรา 412-1) ความผิดฐานยั่วยุให้เกิดกองทัพโดยไม่ชอบ (มาตรา 412-7) ความผิดฐานยุยงกองทัพต้านอำนาจรัฐ (มาตรา 412-8) ความผิดต่อการป้องกันประเทศ (มาตรา 413-1-8) ความผิดฐานเข้าไปในอาคารยานยนต์ที่เป็นของทหารโดยไม่ได้รับอนุญาต (มาตรา 413-5) ความผิดฐานขัดขวางการปฏิบัติการที่มีความสำคัญเพื่อป้องกันประเทศ (มาตรา 413-6) ความผิดเกี่ยวกับป้องกันความลับของประเทศ (มาตรา 413-9) ความผิดฐานก่อการร้าย (มาตรา 421)

Organized Crime เช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดฐานจี้เครื่องบิน เรือ หรือการเดินทางโดยทางอื่น ๆ ความผิดขบวนการค้ามนุษย์ ความผิดฐานจัดหาประเวณี (มาตรา 225-5) ความผิดฐานความผิดฐานทำเป็นขบวนการค้าประเวณี (มาตรา 225-8) ความผิดฐานพยายามถูกระงับ (มาตรา 225-11) ความผิดฐานฟอกเงิน (มาตรา 324-1)

ความผิดมิชฌิมโทษ เช่นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดฐานขนส่ง เสนอ ขาย ยาเสพติด (มาตรา 222-37) ความผิดฐานขาย เสนอยาเสพติดให้บุคคลใช้ในการบริโภค (มาตรา 222-39)

4° A maximum of three years;

5° A maximum of two years;

6° A maximum of one year;

7° A maximum of six months;

8° A maximum of two months.

ความผิดฐานบุคคลผู้ต้องพึงผู้ที่มีรายได้หรือทำธุรกิจยาเสพติด (มาตรา 222-39 -1) ความผิดฐานค้ามนุษย์ (มาตรา 225-4-1) ความผิดฐานช่วยเหลือ ได้ประโยชน์จากผู้ค้าประเวณี จ้างฝึก ผู้ค้าประเวณี (มาตรา 225-5) ความผิดฐานให้ความช่วยเหลือประเวณีเด็ก (มาตรา 225-12-1) และ ความผิดที่จำแนกประเภทความผิดเป็น **Street crime** เช่น

ความผิดอุกฤษฏ์โทษ เช่น ความผิดฆ่าผู้อื่น (มาตรา 221-1) ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย (มาตรา 222-2) ความผิดฐานข่มขืน (มาตรา 222-23)

ความผิดมิชฌิมโทษ เช่น ความผิดฐานบุกรุกเข้าไปในเคหสถานผู้อื่นโดยหลอกลวง ข่มขู่ กระทำด้วยความรุนแรง (มาตรา 226-4) ความผิดฐานอนาจารต่อหน้าสาธารณะ (มาตรา 222-32) ความผิดฐานการคุกคามทางเพศ (มาตรา 222-33) ความผิดฐานลักทรัพย์ (มาตรา 311-3) ความผิดฐานชิงทรัพย์ (มาตรา 311-5) ความผิดฐาน การทำให้เสียหาย ทำลาย เสื่อมค่าทรัพย์สินผู้อื่น (มาตรา 322-1) ความผิดฐานการทำให้เสียหาย ทำลาย เสื่อมค่าทรัพย์สินสาธารณะ อาคาร วัตถุโบราณ หรือที่เก็บในพิพิธภัณฑ์ ทรัพย์สินสำคัญต่อประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ มาตรา 322-2 ความผิดฐานการทำให้เสียหาย ทำลาย เสื่อมค่าทรัพย์สินผู้อื่น โดยระเบิดเพลิงไหม้โดยสร้างอันตรายแก่ผู้อื่นได้รับอันตราย (มาตรา 322-6)

จะเห็นได้ว่า การแบ่งประเภทความผิดตามระดับโทษ เป็นการแสดงให้เห็นถึงระดับความสำคัญของแต่ละฐานความผิด ซึ่งการจำแนกประเภทความผิดนี้มีความสอดคล้องกับสิทธิทำการจับกุมที่ราษฎรมีอำนาจจับผู้กระทำความผิดตาม มาตรา 73 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส และความผิดที่ได้กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด เป็นฐานความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดได้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส กำหนด โดยเฉพาะความผิดความผิดฐาน การทำให้เสียหาย ทำลาย เสื่อมค่าทรัพย์สินผู้อื่น (มาตรา 322-1) ความผิดฐานการทำให้เสียหาย ทำลาย เสื่อมค่าทรัพย์สินสาธารณะ อาคาร วัตถุโบราณ หรือที่เก็บในพิพิธภัณฑ์ ทรัพย์สินสำคัญต่อประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ มาตรา 322-2 ความผิดฐาน การทำให้เสียหาย ทำลาย เสื่อมค่าทรัพย์สินผู้อื่น โดยระเบิดเพลิงไหม้โดยสร้างอันตรายแก่ผู้อื่นได้รับอันตราย (มาตรา 322-6) ซึ่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศฝรั่งเศส ให้อำนาจราษฎรมีอำนาจจับได้ในขณะที่ความผิดทั้งสองฐานดังกล่าวตามกฎหมายไทย ไม่อนุญาตให้ราษฎรมีอำนาจจับ ทั้งนี้ผู้เขียนจะได้วิเคราะห์เปรียบเทียบฐานความผิดดังกล่าวกับฐานความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายไทยเพื่อวิเคราะห์หาแนวทางที่เหมาะสมในการปรับปรุงแก้ไขฐานความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับกุมตามกฎหมายไทยต่อไป

4.3.3 วิธีการจับโดยราษฎร

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส ได้กำหนดการจับโดยราษฎรไว้ในมาตรา 73⁶⁹ ว่าในกรณีที่มีการกระทำความผิดซึ่งหน้าที่เป็นความผิดอุกฤษฏ์โทษ หรือความผิดมิชฌิมโทษซึ่งมีอัตราโทษจำคุก ราษฎรมีสืทธิทำการจับกุมผู้กระทำความผิดที่กระทำซึ่งหน้าดังกล่าว และให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดไปยังสถานีตำรวจที่ใกล้ที่สุด ซึ่งมาตราดังกล่าวไม่ได้กำหนดวิธีการจับผู้กระทำความผิดไว้อย่างชัดเจน โดยกำหนดเพียงหน้าที่ให้แก่ราษฎรผู้ทำการจับกุมว่า เมื่อจับผู้กระทำความผิดได้แล้วให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดไปยังสถานีตำรวจที่ใกล้ที่สุดทันที

โดยหลังจากราษฎรนำตัวผู้กระทำความผิดมาส่งสถานีตำรวจที่ใกล้ที่สุด เป็นหน้าที่ของตำรวจในการแจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกจับดังนี้⁷⁰

(1) ผู้ถูกจับต้องได้รับการแจ้งสิทธิโดยทันที เนื่องจากการจับเป็นการกระหนาบสิทธิเสรีภาพของบุคคล ดังนั้น การแจ้งสิทธิจึงเป็นการคุ้มครองสิทธิที่สำคัญตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 63-1 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด รวมทั้งสิทธิต่าง ๆ เช่น สิทธิในกรณีที่จะได้รับการปล่อยตัว และสิทธิในการทราบการดำเนินการสอบสวนของพนักงานอัยการ หัวหน้าคดี เป็นต้น

(2) สิทธิได้รับการช่วยเหลือจากล่ามภาษา หรือล่ามคนพิการ

(3) สิทธิที่จะร้องขอให้แจ้งบุคคลอื่นเพื่อมาช่วยเหลือ เช่น ญาติ หรือนายจ้าง ซึ่งผู้ต้องสงสัยต้องร้องขอต่อพนักงานตำรวจฝ่ายคดีภายในเวลา 3 ชั่วโมง นับแต่ถูกควบคุมตัว

(4) สิทธิที่ได้รับการรักษาจากแพทย์

(5) สิทธิที่จะปรึกษาทนายความทันทีที่ถูกควบคุมตัว

ตำรวจมีหน้าที่ในการควบคุมตัว (La garde à vue)⁷¹ ซึ่งเป็นการเอาตัวบุคคลผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดหรือพยายามกระทำความผิดไว้ในความควบคุมไม่เกินกว่าสี่ชั่วโมง หากควบคุม

⁶⁹ [Legislationline \[online\]](http://www.legislationline.org) 2 May 2015 Available

From:<http://www.legislationline.org/download/action> Criminal Procedure Code of the French Republic Article 73

In the event of a flagrant felony or of a flagrant misdemeanour punished by a penalty of imprisonment, any person is entitled to arrest the perpetrator and to bring him before the nearest judicial police officer.

⁷⁰ ดร.อุทัย อาทิวา, "รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส," (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.เจ.พริ้นต์, 2554) หน้า 113-118

⁷¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 105-107.

ตัวในเกินออกไปอาจขยายออกไปได้อีกยี่สิบสี่ชั่วโมง เมื่อได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจาก
อัยการแห่งสาธารณรัฐ

ดังนั้นเพื่อให้ทราบถึงวิธีการจับผู้กระทำความผิด ผู้เขียนขออธิบายหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่
มีความเกี่ยวข้องกันในส่วนของสิทธิในการป้องกัน เนื่องจากในการที่ราษฎรเข้าจับกุมควบคุมตัว
ผู้กระทำความผิดนั้นย่อมต้องมีกรณีที่ผู้กระทำความผิดต่อสู้ขัดขวาง ซึ่งหากมีการต่อสู้ขัดขวางการจับ
เกิดขึ้น ราษฎรมีสิทธิป้องกันตัวเองหรือบุคคลอื่นเนื่องจากมีเหตุจำเป็น โดยหลักการป้องกันตนเอง
ดังกล่าวพิจารณาจากสถานการณ์ ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสมาตรา122-6⁷²เป็นบท
สันนิษฐานว่าบุคคลกระทำการป้องกันอันเหมาะสมในการใช้สิทธิป้องกันตนเอง ดังนี้

(1) เพื่อขับไล่บุคคล กรณีมีการบุกรุกในเคหสถานสถานที่ที่อาศัยอยู่โดยใช้กำลังรุนแรงหรือ
อุบายหลอกลวงในเวลากลางคืน

(2) เพื่อป้องกันการกระทำความผิดหรือขโมยหรือปล้นสดมภ์ด้วยความรุนแรง

ด้วยเหตุนี้ เมื่อราษฎรได้กระทำการจับผู้กระทำความผิดจึงถือเป็นการป้องกันตนเองและ
ป้องกันผู้อื่น อย่างไรก็ตาม ราษฎรจำต้องกระทำไปโดยพิจารณาความเหมาะสมระหว่างความร้ายแรง
ของความผิดและวิธีการจับอันเหมาะสมในการป้องกัน

โดยมาตรา122-5⁷³ ของประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส บุคคลไม่มีความรับผิดชอบทางอาญา
เมื่อเผชิญกับการทำร้ายหากกระทำการโดยการป้องกันตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่ได้ป้องกันโดยสัดส่วน

⁷² [Legislationline](http://www.legislationline.org/) [online] 2 May 2015 Available

From:<http://www.legislationline.org/download/action> Criminal Procedure Code of the French Republic Article
122-6

A person is presumed to have acted in a state of self-defence if he performs an action

1° to repulse at night an entry to an inhabited place committed by breaking in, violence or
deception;

2° to defend himself against the perpetrators of theft or pillage carried out with violence.

⁷³ [Legislationline](http://www.legislationline.org/) [online] 2 May 2015 Available

From:<http://www.legislationline.org/download/action> Criminal Procedure Code of the French Republic Article
122-5

A person is not criminally liable if, confronted with an unjustified attack upon himself or upon
another, he performs at that moment an action compelled by the necessity of self-defence or the defence of
another person, except where the means of defence used are not proportionate to the seriousness of the
attack.

A person is not criminally liable if, to interrupt the commission of a felony or a misdemeanour against property,
he performs an act of defence other than wilful murder, where the act is strictly necessary for the intended
objective the means used are proportionate to the gravity of the offence.

ไม่เหมาะสมกับความร้ายแรงของการทำร้าย และบุคคลไม่มีความรับผิดชอบทางอาญา ถ้ามีการกระทำ ความผิดอาญาร้ายแรงหรือความผิดอาญาไม่ร้ายแรงต่อทรัพย์สิน การกระทำโดยจำเป็นเพื่อป้องกันได้ สัตว์ส่วน ตามมาตรา122-7⁷⁴ แสดงให้เห็นว่าประเทศฝรั่งเศสเปิดกว้างในการจับของราษฎร โดยเฉพาะโทษที่จำคุก และให้อำนาจในการใช้เครื่องมือในการจับ

นอกจากนี้บทบัญญัติมาตรา 803⁷⁵บัญญัติถึงข้อจำกัดการใช้วิธีการบีบบังคับของการจับ โดยราษฎร จำต้องใช้วิธีการที่ควบคุมตัวผู้กระทำความผิด หากผู้กระทำความผิดขัดขืน ราษฎรจึงต้อง ใช้กำลัง ทั้งนี้ มีข้อจำกัด 3 เงื่อนไขด้วยกันสมดุระหว่างคำสั่งของการป้องกันสาธารณะ และความ ต้องการที่จะปกป้องอิสรภาพส่วนตัว บุคคลใดๆจะใช้กุญแจมือหรือเครื่องพันธนาการไม่ได้ เว้นแต่ได้ พิจารณาถึงอันตราย1.เพื่อผู้อื่น 2.เพื่อตนเอง หรือ 3.ผู้กระทำความผิดจะหลบหนี

4.3.4 การตรวจสอบการจับของราษฎร

ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายระบบซีวิลลอว์ ซึ่งมีแนวความคิดให้อำนาจรัฐในการดูแลความสงบเรียบร้อยของสังคม รวมถึงการดำเนินคดีอาญาที่รัฐพึงต้องคุ้มครองประโยชน์ สาธารณะ โดยมีหน้าที่ตรวจสอบกระบวนการยุติธรรม ในที่นี้คือ การตรวจสอบภายหลังการจับกุม ดังนั้น ขั้นตอนตรวจสอบกระบวนการหลังการจับกุม จึงเป็นหน้าที่ของรัฐ คือ ตำรวจ อัยการ และศาล เพื่อเป็นการรักษาและคุ้มครองประโยชน์สิทธิเสรีภาพของบุคคลเป็นสำคัญ

หลังจากการที่ราษฎรทำการจับผู้กระทำความผิดแล้ว กฎหมายกำหนดให้ต้องรีบนำตัว ผู้กระทำความผิดนำส่งตำรวจให้เร็วที่สุด ขั้นตอนภายหลังการจับจึงเป็นหน้าที่ของตำรวจในการ

⁷⁴ [Legislationline](http://www.legislationline.org) [online] 2 May 2015 Available

From:<http://www.legislationline.org/download/action> Criminal Procedure Code of the French Republic Article 122-7

A person is not criminally liable if confronted with a present or imminent danger to himself, another person or property, he performs an act necessary to ensure the safety of the person or property, except where the means used are disproportionate to the seriousness of the threat.

⁷⁵ [Legislationline](http://www.legislationline.org) [online] 2 May 2015 Available

From:<http://www.legislationline.org/download/action> Criminal Procedure Code of the French Republic Article 803 of the CPC, taking Article 60 of Law No. 93-2 of 04/01/1993, provides for a restrictive use of this coercive approach by asking three strict conditions: "no one shall be subjected to port handcuffs or restraints unless he is considered dangerous ... " 1foranother 2forhimself 3 or likely to want to escape

ตรวจสอบการจับกุมว่าราษฎรได้ทำการจับโดยถูกต้องหรือไม่ ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดจริงตามที่ราษฎรจับหรือไม่ ซึ่งการตรวจสอบการจับอยู่ในกระบวนการสอบสวน ซึ่งจะมีรายละเอียดกล่าวดังต่อไปนี้ ประเภทของตำรวจฝรั่งเศสแบ่งออกเป็น 2 ประเภท⁷⁶ คือ 1. ตำรวจฝ่ายปกครอง (La police administrative) มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม 2. ตำรวจฝ่ายคดี (La police judiciaire) มีหน้าที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือคดีต่างๆ

โดยการสอบสวนคดีอาญาของฝรั่งเศสมี 3 ประเภท⁷⁷ คือ

- (1) การสอบสวนเบื้องต้น เป็นการสอบสวนของตำรวจฝ่ายคดีที่มีอำนาจจับกุมและตรวจค้น
- (2) การสอบสวนความผิดซึ่งหน้า ตำรวจฝ่ายคดีซึ่งมีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐาน จะสอบสวนและรายงานให้พนักงานอัยการทราบกรณีมีการกระทำความผิดซึ่งหน้า
- (3) การสอบสวนโดยผู้พิพากษาไต่สวน โดยพนักงานอัยการร้องขอในคดีที่มีการสอบสวนเบื้องต้นและในคดีอุจฉกรรจ์มีความซับซ้อน

นอกจากนี้มาตรา 62⁷⁸ระบุให้อัยการแห่งสาธารณรัฐเป็นผู้พิจารณาในการตั้งข้อกล่าวหาหรือปล่อยตัวผู้กระทำความผิด หรือจะส่งคดีไปให้ผู้พิพากษาไต่สวน (juged'instruction) ไต่สวนเพิ่มเติมในความผิดอุกฤษฏ์โทษ (crimes) หรือความผิดฆณีมโทษ (delits) หรือความผิดลหุโทษ (contraventions) ที่มีความซับซ้อนได้⁷⁹ จากนั้นจึงส่งสำนวนพร้อมความเห็นไปยังผู้พิพากษาแห่งเสรีภาพและการคุมขัง (juge des libert.s et de la detention) ภายใน 5 วันนับแต่วันที่มีการร้องขอและผู้พิพากษาแห่งเสรีภาพและการคุมขังจะต้องมีคำสั่งภายใน 3 วันทำการ⁸⁰

⁷⁶ Jacqueline Hodgson, *supra* note 83, p.3.

⁷⁷ Pieter Verrest, *The French Public Prosecution Service*, vol. volume 8, European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice. pp.235-239(2000).

⁷⁸ [Legislationline](http://www.legislationline.org/download/action) [online] 2 May 2015 Available From: <http://www.legislationline.org/download/action> Criminal Procedure Code of the French Republic Article 62 “A judicial police officer may summon and hear any person likely to give information in respect of the offence or of the articles and documents seized. The persons he summons are obliged to appear. The judicial police officer may use the law enforcement agencies to compel the persons mentioned in article 61 to appear. With prior permission from the district proSecutor, he may also use the lawenforcement agencies to compel persons who have not responded to a summons or persons he suspects will not respond to such a summons to appear. ...”

⁷⁹ อุทัย อาทิวะช, "การควบคุมตัวในกฎหมายฝรั่งเศส(ตอนที่2)," (สำนักงานอัยการสูงสุด <http://www.humanrights.go.th/files/article10-07-2553.pdf>, 24 ตุลาคม 2553, น.9.)

⁸⁰ [Legislationline](http://www.legislationline.org/download/action) [online] 2 May 2015 Available

หากไม่มีการนำตัวบุคคลผู้ถูกจับไปยังศาลและมีได้มีการไต่สวนภายใน 24 ชั่วโมง บุคคลดังกล่าวจะต้องได้รับการปล่อยตัว และการควบคุมตัวดังกล่าวถือเป็นการควบคุมตัวโดยพลการ (arbitrairement d.tenue) ต้องนำมาตรา 126 มาใช้บังคับ ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 133⁸¹ และบทบัญญัติมาตรา 75-2⁸² พนักงานสอบสวนทำการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นให้ตำรวจฝ่ายคดี ทำการสอบสวนเบื้องต้นในความผิดอาญาร้ายแรงหรือความผิดอาญาไม่ร้ายแรงโดยแจ้งพนักงานอัยการทันทีที่บุคคลที่ถูกจับตัวมีหลักฐานว่าได้กระทำความผิดหรือพยายามกระทำความผิด โดยพนักงานตำรวจฝ่ายคดี⁸³ มีอำนาจสอบสวนในกรณีที่มีความผิดออกฤทธิ์โทษและความผิดมิชฌิมโทษซึ่งหน้า

From:<http://www.legislationline.org/download/action> Criminal Procedure Code of the French Republic Article 147 “In every case, a release with or without judicial supervision may be ordered on his own motion by the investigating judge after hearing the opinion of the district proSecutor, on the condition that the person under judicial examination undertakes to appear for every procedural step as soon as he is required to do so and keeps the investigating judge informed of all his movements.

The district proSecutor may also request release at any time. Unless he orders the person's release, the investigating judge must, within five days of the district prosecutor's requisitions, send the case file, accompanied by his own reason opinion, to the liberty and custody judge, who rules within three working days.”

⁸¹ [Legislationline](http://www.legislationline.org) [online] 2 May 2015 Available

From:<http://www.legislationline.org/download/action> Criminal Procedure Code of the French Republic Article 133 “ Within twenty-four hours of his arrest, a person arrested in accordance with an arrest warrant is brought before the investigating judge or the president or the judge appointed by the latter in order to carry out the interrogation and to rule where necessary on his being remanded in pre-trial detention under the conditions provided for by article 145. Failure to comply with this results in the person's release. The provisions of article 126 are applicable. ...”

⁸² [Legislationline](http://www.legislationline.org) [online] 19 October 2015 Available

From:<http://www.legislationline.org/download/action> Criminal Procedure Code of the French Republic Article 75-2 The judicial police officer carrying out a preliminary enquiry into a felony or misdemeanour informs the district proSecutor as soon as a person has been identified against whom matters exist leading to the belief that he has been identified as having committed or attempted to commit an offence.

⁸³ [Legislationline](http://www.legislationline.org) [online] 19 October 2015 Available

From:<http://www.legislationline.org/download/action> Criminal Procedure Code of the French Republic Article 17 “Judicial police officers exercise the powers defined in article 14; they receive complaints and denunciations; they undertake police preliminary inquiries pursuant to the conditions provided for by articles 75 to 78. In the event of a flagrant felony or misdemeanour, they exercise the powers which are conferred upon them by articles 53 to 67. They have the right to directly request the support of police for the execution of their task.”

ทั้งนี้ มาตรา 53 วรรคสอง⁸⁴แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส กล่าวถึงการสอบสวนกรณีความผิดซึ่งหน้าต้องกระทำภายในระยะเวลาไม่เกิน 8 วัน อันเป็นการแสดงถึงว่าประเทศฝรั่งเศสได้ตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการตรวจสอบภายหลังการจับ ซึ่งต้องกระทำโดยเร็ว ถือเป็น การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลและเป็นการรักษามาตรฐานในกระบวนการยุติธรรม โดยเจ้าหน้าที่สามารถเก็บรวบรวมพยานหลักฐานตามมาตรา 56⁸⁵ ประเภทความผิดอาญาร้ายแรง โดยสามารถยึดเอกสาร ข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์หรือสิ่งของที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลที่ ปรากฏว่ามีส่วนร่วมในความผิดทางอาญาอันเป็นหลักฐานหรืออยู่ในความครอบครองของเอกสารข้อมูลหรือ บทความที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางอาญาที่โดยพนักงานตำรวจฝ่ายคดี

กล่าวโดยสรุปว่า การตรวจสอบการจับอยู่ในหลักการสอบสวนของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งมีลักษณะการทำหน้าที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยมีการถ่วงดุลตรวจสอบอำนาจ ระหว่างตำรวจฝ่ายคดี อัยการ และ ผู้พิพากษาไต่สวน เพื่อเป็นการจำกัดการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทั้งสามฝ่าย โดยตำรวจฝ่ายคดี (La Police judiciaire) มีอำนาจทำการสอบสวน ซึ่งจะมีพนักงานอัยการ (Les procureurs) ควบคุมดูแล และ ผู้พิพากษาไต่สวน (Le juged'instruction) ซึ่งจะจำกัดอำนาจของพนักงานอัยการ อย่างไรก็ตาม ผู้พิพากษาไต่สวนจะต้องมีคำร้องจากพนักงานอัยการจึงจะสอบสวนได้ ด้วยเหตุนี้ การสอบสวนของประเทศฝรั่งเศสจึงแสดงถึงการร่วมมือประสานงานของทั้งสามฝ่ายในการคานอำนาจซึ่งกันและกัน ซึ่งผลให้เกิดข้อผิดพลาดในการสอบสวนได้น้อยลง ทำให้เกิดความโปร่งใสในการค้นหาพยานหลักฐานด้วยตนเองจนเพียงพอที่จะชี้ให้เห็นว่าบุคคลใดกระทำความผิดหรือไม่ เริ่มต้นที่ขั้นตอนการสอบสวนโดยตำรวจฝ่ายคดี นำตัวผู้กระทำความผิดไปหาอัยการ ต่อมาจึงเป็นขั้นตอนการสอบสวนของผู้พิพากษาไต่สวน (Le juged'instruction) ถือได้ว่าเป็นกระบวนการกลั่นกรองที่มีการ

⁸⁴ Following the discovery of a flagrant felony or misdemeanour, an inquiry conducted under the direction of the district proSecutor subject to the conditions provided for by the present Chapter may last for eight days without interruption.

⁸⁵ [Legislationline](http://www.legislationline.org) [online] 19 October 2015 Available

From: <http://www.legislationline.org/download/action> Criminal Procedure Code of the French Republic Article 56 Where the type of the felony is such that evidence of it may be collected by seizing papers, documents, electronic data or other articles in the possession of the persons who appear to be involved in the felony or to be in possession of documents, information or articles pertaining to the criminal offence, the judicial police officer proceeds forthwith to the domicile of such persons to initiate a search, in respect of which he draws up an official report. He is the only person, together with those persons mentioned under article 57 and any persons upon whom he calls pursuant to article 60, to be allowed to examine the papers or documents electronic data before proceeding to seize them. However, he has the duty first to initiate any step appropriate to ensure the observance of professional Secrecy

ตรวจสอบโดยระบบศาลไต่สวนที่ทำการไต่สวนคดีและเป็นผู้มีอำนาจในการตรวจสอบความมิชอบการ
ในจับกุมและควบคุมตัวด้วยอีกชั้นหนึ่งอีกชั้นหนึ่งในการสอบสวนค้นหาความจริงแสดงถึง
ประสิทธิภาพในชั้นสอบสวนของฝรั่งเศสอย่างชัดเจน ในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาสู่กระบวนการ
ยุติธรรม⁸⁶

4.3.5 ผลของการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายของราษฎร

ในเรื่องผลของการจับโดยมิชอบของราษฎร ผู้เขียนจะแบ่งออกเป็น 2 กรณี

(1) กรณีการจับกุมเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

กรณีที่ราษฎรทำการจับกุมผู้กระทำความผิดโดยถูกต้องตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข วิธีการ
ในการจับกุมตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศสกำหนด กล่าวคือ เป็นการจับกุม
ผู้กระทำความผิดที่ได้กระทำลงซึ่งหน้า ในความผิดอุกฤษฏ์โทษ หรือความผิดฆนัตโทษที่มีอัตราโทษ
จำคุก และเมื่อจับกุมผู้กระทำความผิดได้แล้วก็นำไปยังสถานีตำรวจที่ใกล้ที่สุดในทันที เช่นนี้ การจับ
ของราษฎรดังกล่าวย่อมถือเป็นการจับโดยชอบด้วยกฎหมาย และราษฎรไม่มีความรับผิดทางอาญา
จากการจับกุมดังกล่าว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 122-4⁸⁷ตาม
กฎหมายฝรั่งเศสจึงให้อำนาจราษฎรกระทำการจับ โดยไม่มีความรับผิดทางอาญา หากได้กระทำโดย
ถูกต้องตามกฎหมายให้อำนาจไว้ ตามมาตรา 122-4⁸⁸

(1) กรณีการจับกุมเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

⁸⁶ อริยา มนุสข, การจับ : ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดซึ่งหน้า, หน้า 164

⁸⁷ [Legislationline](http://www.legislationline.org/download/action) [online] 19 October 2015 Available

From:<http://www.legislationline.org/download/action> Criminal Procedure Code of the French Republic Article 122-4

A person is not criminally liable who performs an act prescribed or authorised by legislative or regulatory provisions.

A person is not criminally liable who performs an action commanded by a lawful authority, unless the action is manifestly unlawful.

⁸⁸ [Legislationline](http://www.legislationline.org/download/action) [online] 19 October 2015 Available

From:<http://www.legislationline.org/download/action> Criminal Procedure Code of the French Republic Article 122-4

A person is not criminally liable who performs an act prescribed or authorised by legislative or regulatory provisions.

A person is not criminally liable who performs an action commanded by a lawful authority, unless the action is manifestly unlawful.

อนุสัญญาว่าด้วยการปกป้องสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน (The Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms หรือ the European Convention on Human Rights) เป็นหลักเกณฑ์ที่รับรองว่าบุคคลทุกคนมีสิทธิเสรีภาพซึ่งมาตรา 5 1(c)⁸⁹ วางหลักว่า การจับกุมหรือการควบคุมตัวบุคคลโดยชอบด้วยกฎหมายจะกระทำได้เพียงเพื่อวัตถุประสงค์ในการนำบุคคลผู้นั้นไปพบเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลผู้นั้นได้กระทำความผิด หรือเมื่อมีเหตุจำเป็นเพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลผู้นั้นกระทำความผิดหรือป้องกันการหลบหนีภายหลังจากกระทำความผิด

นอกจากนี้ปฏิญญาสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมืองแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส ค.ศ. 1789 ว่าด้วยเรื่องเสรีภาพในร่างกายและการเดินทางของบุคคลเป็นเสรีภาพที่สำคัญเป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส ค.ศ. 1958 ได้รับรองไว้ในข้อ 7 ว่าบุคคลใดจะถูกกล่าวหา จับหรือคุมขัง ได้เฉพาะแต่ ในกรณีที่มีการระบุไว้ในรัฐธรรมนูญและตามรูปแบบที่รัฐบัญญัติกำหนดไว้เท่านั้น และผู้ใดก็ตามที่เรียกร้อง ถ้อยทอ บังคับการ หรือทำให้มีการบังคับการตามคำสั่งโดยพลการ ต้องได้รับการลงโทษ ส่วนในข้อ 9 ก็ได้รับรองหลัก The Presumption of Innocence กล่าวคือ บุคคลทุกคนย่อมได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีการพิพากษาว่าบุคคลนั้น มีความผิด และหากมีความจำเป็นที่จะต้องจับบุคคลใด การใช้กำลังโดยไม่จำเป็นเพื่อให้ได้ตัวบุคคลนั้น มาจะต้องถูกลงโทษอย่างเด็ดขาดตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ⁹⁰ ด้วยเหตุที่เสรีภาพของบุคคลมีความสำคัญ ดังนั้น สมดุลระหว่างสิทธิเสรีภาพของบุคคลและหน้าที่ในการจับผู้กระทำความผิดจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีระบบกฎหมายและการควบคุมที่เคร่งครัด⁹¹

กรณีหากราษฎรจับผู้กระทำความผิด แล้วปรากฏว่าการใช้อำนาจจับของราษฎรกระทำไปโดยไม่มีอำนาจบัญญัติไว้ ไม่ว่าจะเป็นการจับในความผิดที่กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจราษฎรจับได้ก็ดี จับโดยใช้ความรุนแรงเกินสมควร จับผู้กระทำความผิดแล้วคุมตัวไว้ ไม่รีบนำตัวผู้กระทำ

⁸⁹ [Legislationline](http://www.legislationline.org) [online] 19 October 2015 Available

From:<http://www.legislationline.org/download/action> Criminal Procedure Code of the French Republic Article 5 1(c) “the lawful arrest or detention of a person effected for the purpose of bringing him before the competent legal authority on reasonable suspicion of having committed an offence or when it is reasonably considered necessary to prevent his committing an offence or fleeing after having done so;”

⁹⁰ นันทวัฒน์ บรมานันท์ และชาญชัย แสวงศักดิ์, "คำแปลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส ค.ศ.1958." (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2548).

⁹¹ อุทัย อาทิวา, "การจับการค้นในประเทศฝรั่งเศส." (สำนักงานศาลยุติธรรม สถาบันวิจัยและพัฒนาคดี: กรุงเทพมหานคร, 2553).

ความผิดส่งตำรวจทันทีที่มีโอกาส ย่อมจะมีความรับผิดชอบทางอาญาและทางแพ่ง เนื่องจากการจับโดยไม่ชอบนั้น เป็นการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของบุคคลเป็นอย่างมาก การจับของราษฎรจึงเป็นจับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (false arrest) คุมขังโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (false imprisonment)⁹² อย่างไรก็ตาม แม้กระบวนการจับของราษฎรจะกระทำไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเป็นข้อต้องห้ามในการรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าว แต่ศาลก็สามารถใช้ดุลพินิจในการรับฟังได้

4.4 ประเทศนิวซีแลนด์

ในฐานะที่นิวซีแลนด์เป็นประเทศในเครือจักรภพอังกฤษ จึงได้รับการถ่ายทอดระบบกฎหมายจาก สหราชอาณาจักร ในอดีตเมื่อบุคคลถูกดำเนินคดี ผู้พิพากษาจะตัดสินเทียบข้อเท็จจริงคดีที่คล้ายกัน เรียกว่า Judge made law หรือ ระบบคอมมอนลอว์ในเรื่องอำนาจจับของราษฎร นิวซีแลนด์ก็มีบทบัญญัติกฎหมายที่ให้อำนาจราษฎรในการจับผู้อื่นอยู่ตาม The Crimes Act 1961 ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

4.4.1 เจื่อนไขและหลักเกณฑ์การจับโดยราษฎร

ตามพระราชบัญญัติ Crimes Act 1961 มาตรา 35⁹³ วางหลักไว้เรื่องอำนาจจับของราษฎรที่พบความผิดซึ่งหน้า ให้ทุกคนสามารถจับโดยไม่มีหมายจับได้ หากพบว่าเข้าหลักเกณฑ์สองกรณีดังนี้

⁹² [Legislationline](http://www.legislationline.org) [online] 19 October 2015 Available

From:<http://www.legislationline.org/download/action> Criminal Procedure Code of the French Republic Article 224-1 The arrest, abduction, detention or imprisonment of a person without an order from an established authority and outside the cases provided by law is punished by twenty years' criminal imprisonment. The first two paragraphs of article 132-23 governing the safety period are applicable to this offence. However, where the person detained or imprisoned is voluntarily freed within seven days of his capture, the sentence is five years' imprisonment and a fine of €75,000, except in the cases as set out under article 224-2

⁹³ Parliamentary Counsel Office [online] 19 October 2015 Available

From:<http://www.legislation.govt.nz/act/public/1961/0043/latest/DLM327382.html> Crimes Act 1961 35 Arrest of persons found committing certain crimes

Every one is justified in arresting without warrant—

(a) any person whom he or she finds committing any offence against this Act for which the maximum punishment is not less than 3 years' imprisonment:

(b) any person whom he or she finds by night committing any offence against this Act.

ประการแรก หากราษฎรพบบุคคลกำลังกระทำความผิดที่มีอัตราโทษสูงสุดขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือ

ประการที่สอง ราษฎรพบบุคคลที่กระทำความผิดที่ระบุตามพระราชบัญญัตินี้ในเวลา กลางคืน โดยช่วงเวลาระหว่าง 21 นาฬิกา ถึง 6 นาฬิกา

กล่าวคือ กฎหมายนิวซีแลนด์ กำหนดให้ราษฎรมีอำนาจจับผู้กระทำความผิดได้ หาก ปรากฏว่าพบบุคคลกำลังกระทำความผิดที่มีอัตราโทษสูงสุดขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือพบบุคคลที่ กระทำความผิดทุกฐานความผิดที่ระบุตามพระราชบัญญัตินี้ในเวลากลางคืน ซึ่งเป็นการจับที่อยู่ ภายใต้งานไขความผิดซึ่งหน้า โดยราษฎรพบบุคคลขณะกำลังกระทำความผิด

ทั้งนี้ ศาลในประเทศนิวซีแลนด์ ไม่ได้กำหนดนิยาม คำว่า “Found committing” พบขณะ กำลังกระทำความผิด แต่มีความหมายที่ใกล้เคียงกันใน Summary Offences Act ซึ่งเป็นการพบ และมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง และราษฎรอาจจะพบในสถานที่ที่จะเข้าไปอย่างเปิดเผยและอยู่ในสายตา ของผู้อื่น

กล่าวโดยสรุป การจับของราษฎรของประเทศนิวซีแลนด์จำกัดขอบเขตความผิดที่ระบุใน Crimes Act 1961 เท่านั้นโดยมีอำนาจจับของราษฎรสองหลักเกณฑ์ด้วยกัน ได้แก่หลักเกณฑ์อัตรา โทษ โดยราษฎรมีอำนาจจับได้ในความผิดที่มีอัตราโทษสูงสุดขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 3 ปี และหลักเกณฑ์ ความผิดที่ระบุในCrimes Act 1961 เท่านั้น ที่มีการกระทำความผิดในเวลากลางคืน

4.4.2 ขอบเขตความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับ

จากบทบัญญัติ มาตรา 35 พระราชบัญญัติ Crimes Act 1961 ที่กำหนดให้ราษฎรมีอำนาจ จับบุคคลขณะกำลังกระทำความผิดที่มีอัตราโทษสูงสุดขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือหากพบขณะ ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดที่ขัดต่อ Crimes Act 1961 ในช่วงเวลากลางคืน⁹⁴ นั้น เมื่อ พิจารณา Crimes Act 1961 แล้ว จึงจำแนกความผิดที่ราษฎรจับได้ตามลักษณะประเภท อาชญากรรม ดังนี้

Political crime เช่น ความผิดฐานกบฏ (มาตรา 73) ความผิดฐานก่อวินาศกรรม (มาตรา 79) ความผิดฐานจลาจล (มาตรา 87) ความผิดฐานลักลอบเข้าประเทศ (มาตรา 98C) ความผิดฐาน ลักลอบค้ามนุษย์ (มาตรา 98D) ซึ่งความผิดกลุ่มนี้ เป็นความผิดที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ

Organized crime เช่น ความผิดฐานฟอกเงิน (มาตรา 243) ความผิดฐานก่อตั้งหรือ สนับสนุนให้มีการท่องเที่ยวเพื่อค้าประเวณีเด็ก (มาตรา 144C) เป็นความผิดที่กระทำโดยเป็นองค์กร

⁹⁴ “Neighborhood support Newzealand”.

ดำเนินงานตามแบบแผน มีการแบ่งหน้าที่ประกอบกิจการที่ผิดกฎหมาย เพื่อให้ได้เงินมาจากการทุจริต จัดเป็นอาชญากรรมประเภทร้ายแรง

Occasional crime เป็นความผิดที่ใช้หน้าที่ ตำแหน่งเพื่อการทุจริต กระทำความผิดเช่น ความผิดฐานตุลาการรับสินบน (มาตรา 100) ความผิดฐานเจ้าหน้าที่รัฐทุจริตรับสินบนและผู้ให้สินบน เจ้าหน้าที่รัฐ (มาตรา 105)

Street crime เป็นประเภทความผิดที่เกิดขึ้นบ่อยในสังคม เช่น ความผิดฐานใช้กำลัง กระทำอนาจาร (มาตรา 135) ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น (มาตรา 167) ความผิดฐานทำร้ายร่างกายให้ได้รับอันตราย (มาตรา 189) ความผิดฐานลักทรัพย์ในเคหสถาน (มาตรา 219) ความผิดฐานบุกรุกเข้าไปในเคหสถานเจตนากระทำความผิด (มาตรา 231) ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ (มาตรา 269) ความผิดฐานวางเพลิง (มาตรา 267)

โดยในความผิดฐานลักทรัพย์ กำหนดให้บุคคลใดทำการจับกุมราษฎรในความผิดฐานลักทรัพย์ หากราษฎรได้ลักทรัพย์ มีมูลค่ามากกว่า 1,000 ดอลลาร์นิวซีแลนด์ จะถูกจำคุกในอัตราสูงสุดไม่เกิน 7 ปี โทษของการลักทรัพย์ มูลค่ามากกว่า 500 ดอลลาร์นิวซีแลนด์ แต่ไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์นิวซีแลนด์ จะถูกจำคุกในอัตราสูงสุดไม่เกิน 1 ปี และสำหรับทรัพย์สินมูลค่า 500 ดอลลาร์นิวซีแลนด์ หรือน้อยกว่านั้น จะถูกจำคุกในอัตราสูงสุดไม่เกิน 3 เดือน จากบทบัญญัติข้างต้นสื่อให้เห็นว่าหากราษฎรจะทำการจับผู้กระทำความผิดลักทรัพย์ จะต้องเป็นทรัพย์สินที่มีมูลค่ามากกว่า 1,000 ดอลลาร์นิวซีแลนด์ ราษฎรจึงจะสามารถทำการจับผู้กระทำความผิดได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เพราะกฎหมายนิวซีแลนด์กำหนดไว้ให้อำนาจจับผู้กระทำความผิดที่มีอัตราโทษสูงสุดขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 3 ปีได้ ซึ่งการลักทรัพย์ทรัพย์สินที่มีมูลค่าสินค้านั้นมากกว่า 1,000 ดอลลาร์นิวซีแลนด์ กฎหมายบัญญัติโทษจำคุกในอัตราสูงสุดไม่เกิน 7 ปี ซึ่งเข้าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด หากราษฎรทำการจับผู้กระทำความผิดที่ทำให้ทรัพย์สินที่มีมูลค่าน้อยกว่า 1,000 ดอลลาร์นิวซีแลนด์เสียหาย ราษฎรผู้จับจะกระทำการจับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

จะเห็นได้ว่าในความผิดฐานลักทรัพย์ ประเทศนิวซีแลนด์ใช้หลักเกณฑ์เรื่องอัตราโทษ โดยพิจารณาจากราคาสินค้าหากมีมูลค่ามากกว่า 1,000 ดอลลาร์นิวซีแลนด์ ซึ่งเป็นสินค้าที่มีราคาสูงเป็นเกณฑ์จำกัดอำนาจของราษฎรในการพิจารณาความเหมาะสมในการกำหนดขอบเขตให้อำนาจจับราษฎรไม่มากเกินไป ซึ่งแม้ความผิดลักทรัพย์ จะนำหลักเกณฑ์เรื่องมูลค่าสินค้าหรือมูลค่าความเสียหายจากการกระทำความผิดจำกัดในเรื่องอำนาจจับของราษฎรก็ตาม แต่หากความผิดฐานทำให้ลักทรัพย์เกิดในเวลากลางคืน ก็ไม่ต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์นี้เรื่องมูลค่าสินค้าหรือมูลค่าความเสียหายจากการกระทำความผิด อย่างไรก็ตาม การจับโดยราษฎรในความผิดฐานนี้ควรกระทำไปให้เหมาะสมแก่เหตุความเสียหาย

สรุปได้ว่า ประเทศนิวซีแลนด์จำกัดเฉพาะความผิดที่อยู่ใน Crimes Act 1961 เท่านั้น โดยแบ่งเป็นสองกรณี คือ ความผิดที่ระบุใน Crimes Act 1961 ที่มีอัตราโทษจำคุกสูงสุดขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 3 ปี แสดงว่า ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกสูงสุดขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 3 ปีนั้น ประเทศนิวซีแลนด์มองว่า หากให้ราษฎรจับได้ จะเป็นการขยายอำนาจจับของราษฎรมากเกินไป และเป็นการกระทบสิทธิของประชาชนเกินสมควร ซึ่งความผิดเล็กน้อย ไม่จำเป็นต้องให้ผู้กระทำความผิดจับตัวได้ทันทีก็ได้ ซึ่งความผิดฐานทำให้เสียหายทรัพย์ตาม Crimes act 1961 ของประเทศนิวซีแลนด์ บัญญัติไว้ใน มาตรา 269 ซึ่งราษฎรมีอำนาจจับได้ ส่วนกรณีที่สอง ทุกความผิดใน Crimes Act 1961 ที่ได้กระทำในเวลากลางคืน แสดงถึง ให้ความสำคัญกับช่วงเวลาส่วนตัว ซึ่งบุคคลพึงควรได้รับการอยู่อย่างปลอดภัย การให้อำนาจจับราษฎรในเวลากลางคืน ทุกความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ อาจมีวัตถุประสงค์ว่าในเวลากลางคืน ลำพังเจ้าหน้าที่ตำรวจจะดูแลรักษาความสงบแก่สังคมให้ครอบคลุมไปไม่ได้ เนื่องจากช่วงเวลาที่มืดค่ำ จึงยากแก่การสอดส่องดูแล การให้ราษฎรมีส่วนช่วยดูแลจับผู้กระทำความผิดในเวลากลางคืนเป็นการปกป้องตนเองด้วย ซึ่งความผิดทำให้เสียหาย จัดอยู่กลุ่มประเภทความผิด Street crime ซึ่งพบได้บ่อยและสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกสังคม อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ตามกฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์ให้อำนาจราษฎรจับในความผิดฐานทำให้เสียหาย ได้ในขณะที่กฎหมายไทยไม่ให้อำนาจราษฎรในการจับกระทำความผิดทั้งสองฐานดังกล่าว

4.4.3 วิธีการจับโดยราษฎร

ตามกฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์ กำหนดให้ ราษฎรผู้จับกุมต้องแจ้งแก่ผู้ถูกจับว่าเขาถูกจับในเวลาของการจับกุม เว้นแต่ ไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ หรือมีเหตุผลในการจับกุมในสถานการณ์ที่เห็นได้ชัด คนที่จับกุมหรือผู้ช่วยการจับยอมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย Crimes Act 1961 มาตรา 316⁹⁵ ที่ว่าเมื่อราษฎรได้จับผู้กระทำความผิดแล้วจะต้องรีบนำตัวผู้กระทำความผิดไปถึงสถานี

⁹⁵ Parliamentary Counsel Office [online] 19 October 2015 Available From: <http://www.legislation.govt.nz/act/public/1961/0043/latest/DLM327382.html> Crimes Act 1961 Section 316 Duty of person arresting - (1) It is the duty of every one arresting any other person to inform the person he is arresting, at the time of the arrest, of the act or omission for which the person is being arrested, unless it is impracticable to do so, or unless the reason for the arrest is obvious in the circumstances. The act or omission need not be stated in technical and precise language, and may be stated in any words sufficient to give that person notice of the true reason for his arrest. [...]

ตำรวจโดยไม่ชักช้า และสามารถใช้กำลังในการจับได้ หากปรากฏว่ากระทำไปเพื่อป้องกันผู้กระทำความผิดหลบหนี โดยกรณีราษฎรสามารถทำการจับโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการหลบหนี ได้มีบทบัญญัติมาตรา40⁹⁶ (1) กล่าวถึง กรณีที่ผู้มีอำนาจจับตามกฎหมายที่จะจับกุมหรือราษฎรที่จะช่วยในการจับกุม ให้ได้รับความเป็นธรรม หรือได้รับการคุ้มครองจากความรับผิดชอบทางอาญา สำหรับการจับกุมหรือการให้ความช่วยเหลือ ในการจับกุมบุคคลอื่นเมื่อราษฎรมีความจำเป็นต้องใช้กำลังในการจับ

(a) เพื่อป้องกันผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้มีการจับกุม หรือ

(b) เพื่อป้องกันการหลบหนีหรือช่วยเหลือหลังจากจับ เว้นแต่ในกรณีดังกล่าว การจับได้ใช้วิธีป้องกันโดยวิธีการที่เหมาะสมน้อยกว่าความรุนแรง

การใช้กำลังในการจับนั้น ราษฎรต้องคำนึงถึงความเหมาะสมระหว่างการใช้กำลังในการป้องกันผู้กระทำความผิดจากการหลบหนีและความรุนแรงที่ราษฎรต้องเผชิญจากการที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือหลีกเลี่ยงมิให้มีการจับกุมเป็นสำคัญ แม้ราษฎรจะมีความชอบธรรมในการใช้กำลังในการป้องกันตนเองหรือผู้อื่น โดยราษฎรใช้กำลังในขอบเขตที่เชื่อว่ามีเหตุอันควรใช้ได้ สถานการณ์นั้นก็ ตามมาตรา48⁹⁷ อันเป็นการให้ความคุ้มครองกันทางการถูกดำเนินคดี สำหรับราษฎรที่

(4) A failure to fulfil any of the duties mentioned in the foregoing provisions of this Section shall not of itself deprive the person arresting, or his assistants, of protection from criminal responsibility, but shall be relevant to the inquiry whether arrest might not have been effected, or the warrant executed, by reasonable means in a less violent manner.

⁹⁶ Parliamentary Counsel Office [online] 19 October 2015 Available

From:<http://www.legislation.govt.nz/act/public/1961/0043/latest/DLM327382.html> Crimes Act 1961 Section 40 Preventing escape or rescue

(1) Where any person is lawfully authorised to arrest or to assist in arresting any other person, or is justified in or protected from criminal responsibility for arresting or assisting to arrest any other person, that authority, justification, or protection, as the case may be, shall extend and apply to the use of such force as may be necessary—

(a) to prevent the escape of that other person if he or she takes to flight in order to avoid arrest; or

(b) to prevent the escape or rescue of that other person after his or her arrest—

unless in any such case the escape or rescue can be prevented by reasonable means in a less violent manner:

⁹⁷ Parliamentary Counsel Office [online] 19 October 2015 Available

From:<http://www.legislation.govt.nz/act/public/1961/0043/latest/DLM327382.html> Crimes Act 1961 Section 48 Self defence and defence of another - Every one is justified in using, in the defence of himself or another, such force as, in the circumstances as he believes them to be, it is reasonable to use

กระทำไปเนื่องจากป้องกันตัวเองหรือผู้อื่น เว้นแต่มีสถานการณ์ที่เด่นชัดว่าเป็นการป้องกันที่เหมาะสม ซึ่งบุคคลนั้นได้ใช้กำลังอันมีเหตุผลอันสมควร แต่หากหากการจับใช้กำลังมากเกินไปเกินสมควรต้องรับผิดชอบสำหรับการใช้กำลังที่เกินส่วน⁹⁸

4.4.4 การตรวจสอบการจับของราษฎร

ประเทศนิวซีแลนด์ มีบทบัญญัติการตรวจสอบการจับของราษฎร ปรากฏในมาตรา 23⁹⁹ของ The New Zealand Bill of Rights Act 1990 ว่าด้วยสิทธิของผู้ถูกจับหรือผู้ถูกคุมขัง ซึ่งในการให้อำนาจราษฎรในการจับจำต้องมีความสมดุลระหว่างเสรีภาพของประชาชนกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

โดยมาตราดังกล่าว กล่าวถึง สิทธิที่ผู้ถูกจับพึงมีภายหลังการถูกจับ อันเป็นการตรวจสอบหลังการจับที่ โดยผู้ถูกคุมครองผู้ถูกจับ โดยมีสิทธิดังนี้

- สิทธิที่จะได้รับแจ้งเหตุผลที่ตนถูกจับกุม
- สิทธิที่จะได้รับการปรึกษาจากทนายความโดยไม่ล่าช้า

⁹⁸ Parliamentary Counsel Office [online] 19 October 2015 Available

From:<http://www.legislation.govt.nz/act/public/1961/0043/latest/DLM327382.html> Section 62 Excess of force - Every one authorised by law to use force is criminally responsible for any excess, according to the nature and quality of the act that constitutes the excess

⁹⁹ [section-23-rights-of-persons-arrested-or-detained](#)Section 23 of the Bill of Rights Act states that:

Everyone who is arrested or who is detained under any enactment:

- a. Shall be informed at the time of the arrest or detention of the reason for it; and
 - b. Shall have the right to counsel and instruct a lawyer without delay and to be informed of that right; and
 - c. Shall have the right to have the validity of the arrest and detention determined without delay by way of habeas corpus and to be released if the arrest or detention is not lawful.
2. Everyone who is arrested for an offence has the right to be charged promptly or to be released.
 3. Everyone who is arrested for an offence and is not released shall be brought as soon as possible before a court or competent tribunal.
 4. Everyone who is
 - a. Arrested; or
 - b. Detained under any enactment for any offence or suspected offence shall have the right to refrain from making any statement and to be informed of that right.
 5. Everyone deprived of liberty shall be treated with humanity and with respect for the inherent dignity of the person

- สิทธิที่จะถูกตั้งข้อกล่าวหาทันที หรือได้รับการปล่อยตัวหากปรากฏว่าการจับกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างมนุษยธรรม

สิทธิดังกล่าวเป็นการตรวจสอบหลังการจับของราษฎร ที่แสดงให้เห็นถึงความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ ให้ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานหลังการจับกุม และมาตรา 9 Habeas แห่ง Corpus Act 2001 สิทธิของผู้ถูกคุมขัง ตามมาตรา 23(1)(c) เป็นหนึ่งในหลักพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน ในความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล ถ้าพบการจับไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ถูกจับ หรือผู้ถูกคุมขัง จะถูกปล่อยตัวไป

4.4.5 ผลการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายของราษฎร

บทบัญญัติ Crimes Act 1961 มาตรา 37¹⁰⁰ กล่าวถึงเรื่อง ราษฎรผู้จับทำการจับภายหลังมีการกระทำความผิดที่ขัดต่อพระราชบัญญัตินี้ จะได้รับความคุ้มครองจากความรับผิดทางอาญาสำหรับการจับซึ่งบุคคลโดยไม่มีหมายจับไม่ว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดหรือไม่ โดยราษฎรเชื่อโดยมีเหตุอันเหมาะสมและเหตุอันสมควร (reasonable and probable grounds) ว่าบุคคลได้กระทำความผิดขึ้น จะเห็นได้ว่าราษฎรได้รับความคุ้มครองจากความรับผิดทางอาญา หากมีการจับบุคคล แม้เมื่อความจริงจะไม่มีมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นก็ตาม หากกระทำไปโดยเชื่อมีเหตุอันสมควรว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น แต่ในความเป็นจริงไม่มีการกระทำความผิด

ขณะเดียวกันการจับกุมของราษฎรในเวลากลางคืน ราษฎรจะต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีมีการกระทำความผิดที่ขัดต่อCrimes Act 1961ในเวลากลางคืน ตามมาตรา 36¹⁰¹Crimes Act 1961ซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีความคุ้มครองจากความรับผิดขอสำหรับการจับปราศจากหมายจับ

¹⁰⁰ Parliamentary Counsel Office [online] 19 October 2015 Available

From:<http://www.legislation.govt.nz/act/public /1961/0043/latest/DLM327382.html> Section 37. Arrest after commission of certain crimes - Where any offence against this Act has been committed, every one who believes, on reasonable and probable grounds, that any person has committed that offence is protected from criminal responsibility for arresting that person without warrant, whether or not that person committed the offence

¹⁰¹ Parliamentary Counsel Office [online] 19 October 2015 Available

From:<http://www.legislation.govt.nz/act/public /1961/0043/latest/DLM327382.html> Crimes Act 1961 Section 36. Arrest of person believed to be committing crime by night - Every one is protected from criminal responsibility for arresting without warrant any person whom he finds by night in circumstances affording reasonable and probable grounds for believing that that person is committing an offence against this Act.

นอกจากนี้ ในกรณีการจับที่มีการต่อสู้ขัดขวาง¹⁰² ราษฎรผู้จับจะได้รับความคุ้มครองให้หลุดพ้นจากความรับผิดทางอาญา แม้จะเป็นการจับโดยไม่มีหมาย หากราษฎรผู้ทำการจับเชื่อว่ามีเหตุอันเหมาะสม (reasonable) และเหตุอันสมควร (probable grounds) จับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ โดยบุคคลผู้จับจะได้รับการคุ้มครองให้หลุดพ้นจากความรับผิดทางอาญาสำหรับการจับกุมโดยไม่มีหมายจับ โดยมีเหตุอันสมควรที่เชื่อว่าผู้นั้นน่าจะได้ กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ และได้หลบหนี และถูกไล่ติดตามโดยราษฎรซึ่งเชื่อว่ามีเหตุอันสมควรว่ามีการจับโดยชอบด้วยกฎหมายในการจับความผิดนั้น ทั้งนี้ ไม่ว่าความผิดนั้นจะมีการกระทำขึ้น และไม่ว่าราษฎรผู้ถูกจับจะได้กระทำความผิดหรือไม่

ดังนั้น การจับของราษฎรกรณีอื่นที่ไม่มีบทบัญญัติให้ความคุ้มครอง หากราษฎรกระทำไปโดยฝ่าฝืนกฎหมาย เช่น จับโดยไม่ปรากฏว่ามีการกระทำความผิดซึ่งหน้าในความผิดที่มีอัตราโทษสูงสุดขั้นต่ำน้อยกว่า 3 ปี หรือจับบุคคลที่กระทำความผิดที่ไม่ใช่ความผิดที่กฎหมายให้อำนาจจับยอมเป็นการจับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และควบคุมตัวจะเป็นการคุมขังโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หากมีการต่อสู้ ราษฎรผู้จับจะอ้างความคุ้มครองจากความรับผิดทางอาญาไม่ได้ เพราะกฎหมายมิได้ให้อำนาจ และอาจจะถูกฟ้องในทางแพ่งได้ โดยประเทศนิวซีแลนด์ ก็เป็นประเทศอีกประเทศหนึ่งตามระบบคอมมอนลอว์ ที่เปิดกว้างให้ราษฎรมีอำนาจจับผู้กระทำความผิด โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการดูแลสังคมเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

กล่าวโดยสรุป ในบทนี้ เป็นการกล่าวถึงในเรื่องเงื่อนไขและหลักเกณฑ์การจับโดยราษฎร ขอบเขตความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับ วิธีการจับโดยราษฎร การตรวจสอบการจับของราษฎร และผลการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายของราษฎร โดยผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นถึงรายละเอียดว่าในแต่ละประเทศส่งเสริมให้อำนาจจับราษฎรในความผิดกลุ่มใด และอย่างไรบ้าง ซึ่งในบทต่อไปนี้จะเป็นการเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการให้ราษฎรมีอำนาจจับ

¹⁰² Parliamentary Counsel Office [online] 19 October 2015 Available

From: <http://www.legislation.govt.nz/act/public/1961/0043/latest/DLM327382.html> Crimes Act 1961 Section 38 Arrest during flight

(1) Every one is protected from criminal responsibility for arresting without warrant any person whom he or she believes, on reasonable and probable grounds, to have committed an offence against this Act, and to be escaping from and to be freshly pursued by any one whom he or she believes, on reasonable and probable grounds, to have lawful authority to arrest that person for the offence.

(2) This Section shall apply whether or not the offence has in fact been committed, and whether or not the arrested person committed it.

บทที่ 5

แนวทางที่เหมาะสมในการให้ราษฎรมีอำนาจจับ

จากเงื่อนไขและหลักเกณฑ์การจับโดยราษฎร ขอบเขตความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับ วิธีการจับโดยราษฎร การตรวจสอบการจับของราษฎร และผลการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายของราษฎร ในประเทศต่างๆตามที่กล่าวมาแล้วนั้น ในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์เหตุเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่ราษฎรมีอำนาจจับ ขอบเขตความผิดการจับโดยราษฎรจับ วิธีการจับโดยราษฎร การตรวจสอบการจับของราษฎร และผลการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายของราษฎรจากกฎหมายต่างประเทศ ซึ่งผู้เขียนจะขอเสนอในประเด็นที่สำคัญทั้งหมด 6 ประเด็น เพื่อความชัดเจนในการนำมาพิจารณาประกอบให้สอดคล้องกับปัญหา ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 เหตุเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่ราษฎรมีอำนาจจับ

การจับโดยราษฎรตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทย กำหนดเงื่อนไขไว้สองประการ ดังต่อไปนี้

เงื่อนไขประการแรก คือ ต้องปรากฏว่าผู้กระทำความผิดมีการกระทำความผิดซึ่งหน้าราษฎรผู้จับ กล่าวคือ ราษฎรผู้จับเห็นบุคคลที่ตนจะจับขณะกระทำความผิด หรือราษฎรผู้จับพบผู้กระทำความผิดในอาการที่แทบไม่มีความสงสัยว่าเขากระทำความผิดมาแล้วสดๆ และหากเป็นความผิดอาญาดังระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ถือว่ากรณีดังต่อไปนี้เป็นความผิดซึ่งหน้าด้วย

- (1) บุคคลหนึ่งถูกไล่จับตั้งผู้กระทำโดยมีเสียงร้องเอะอะ
- (2) เมื่อพบบุคคลหนึ่งแทบจะทันทีทันใดหลังจากการกระทำความผิดในถิ่นแถวใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุขึ้นและมีสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือมีเครื่องมือ อาวุธหรือวัตถุอย่างอื่นอันสันนิษฐานได้ว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือมีร่องรอยพิรุณเห็นประจักษ์ที่เสื้อผ้าหรือเนื้อตัวของผู้นั้น

เงื่อนไขประการที่สอง คือ ความผิดที่ปรากฏซึ่งหน้านั้นต้องมีระบุไว้ในบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เมื่อพิจารณาจากเงื่อนไขการจับโดยราษฎรตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยแล้ว จะเห็นได้ว่า กฎหมายจำกัดไว้เฉพาะในความผิดอาญาที่ระบุไว้ในบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น ส่วนความผิดอาญารฐานอื่น แม้จะเป็นความผิดซึ่งหน้าราษฎร และมีอัตราโทษมากน้อยเพียงใดก็ตาม ราษฎรก็ไม่มีอำนาจจับ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับเงื่อนไขการจับโดยราษฎรตามกฎหมายของต่างประเทศแล้ว จะเห็นได้ว่า แม้บางส่วนจะมีเงื่อนไขที่

คล้ายกับกฎหมายไทย แต่ก็มีส่วนที่แตกต่างกับประเทศไทยในลักษณะที่กว้างขวางกว่า ดังจะได้วิเคราะห์ให้เห็นดังต่อไปนี้

กรณีประเทศฝรั่งเศส กฎหมายให้อำนาจราษฎรจับผู้กระทำความผิดได้ ภายใต้เงื่อนไข คือ ต้องเป็นความผิดซึ่งหน้า และเป็นความผิดที่เป็นความผิดอุกฤษฏ์โทษ (Felony) หรือความผิดมิชฌิมโทษ (Misdemeanour) โดยในกรณีเงื่อนไขความผิดซึ่งหน้าตามกฎหมายประเทศฝรั่งเศสนั้น จะมีลักษณะเหมือนกับความผิดซึ่งหน้าตามกฎหมายของประเทศไทย คือ เห็นกำลังกระทำความผิด หรือเพิ่งจะกระทำความผิดมาสดๆ และในกรณีเมื่อบุคคลถูกไล่ติดตามโดยมีเสียงร้องเอะอะเพื่อของความช่วยเหลือในที่สาธารณะ และกรณีที่บุคคลซึ่งมีวัตถุในครอบครอง หรือปรากฏร่องรอยหรือพยานหลักฐานแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด ในความผิดอุกฤษฏ์โทษ (Felony) หรือความผิดมิชฌิมโทษ (Misdemeanour) ให้ถือว่าเป็นความผิดซึ่งหน้าด้วย แต่เงื่อนไขลักษณะความผิดนั้น กฎหมายของประเทศไทยและกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสจะมีความแตกต่างกัน โดยกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสจะให้อำนาจราษฎรจับได้ในความผิดที่เป็นความผิดอุกฤษฏ์โทษ (Felony) หรือความผิดมิชฌิมโทษ (Misdemeanour) ซึ่งจะมีฐานความผิดที่กว้างกว่าความผิดตามบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทย อำนาจจับของราษฎรตามกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสจึงมากกว่าอำนาจจับของราษฎรตามกฎหมายของประเทศไทย

กรณีประเทศอังกฤษ กฎหมายให้อำนาจราษฎรจับผู้กระทำความผิดได้ ภายใต้เงื่อนไขคือ ต้องเป็นความผิดซึ่งหน้า หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นกำลังจะกระทำความผิด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดมาแล้ว บนพื้นฐานการจับเพื่อป้องกันมิให้บุคคลนั้นกระทำการอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน และเงื่อนไขอีกประการหนึ่ง คือ ต้องเป็นความผิดที่เป็น Indictable offence ซึ่งเมื่อพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการจับโดยราษฎรตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ จะเห็นได้ว่า กฎหมายให้ความสำคัญกับการป้องกันทรัพย์สินมิให้ได้รับความเสียหายจากการกระทำของบุคคลอื่นที่ฝ่าฝืนกฎหมาย และหากพิจารณาจากเงื่อนไขที่เป็นลักษณะความผิดที่กฎหมายของประเทศอังกฤษให้อำนาจราษฎรจับแล้ว จะเห็นได้ว่า ความผิดที่เป็น Indictable offence ตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ จะประกอบด้วยความผิดหลายๆ ฐาน ซึ่งมีลักษณะกว้างขวางกว่าความผิดตามบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทย อำนาจจับของราษฎรตามกฎหมายของประเทศอังกฤษจึงมีลักษณะที่กว้างกว่าอำนาจการจับของราษฎรตามกฎหมายของประเทศไทย

กรณีมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดเงื่อนไขให้ราษฎรจับผู้กระทำความผิดได้โดยแบ่งตามลักษณะความผิดเป็นหลัก กล่าวคือ ในกรณีความผิดอาญาร้ายแรง (Felony) หากราษฎรผู้ใดมีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดอาญาร้ายแรงมาแล้ว ก็ให้ราษฎรนั้นจับผู้กระทำความผิดได้แม้ไม่ใช่ความผิดซึ่งหน้า ส่วนความผิดต่อสาธารณะ (Public offense) ราษฎรจะจับ

ผู้กระทำความผิดได้ก็ต่อเมื่อเป็นความผิดซึ่งหน้า ซึ่งหากเปรียบเทียบความผิดอาญาร้ายแรงและความผิดต่อสาธารณะของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา กับความผิดตามบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยแล้ว จะเห็นได้ว่า ความผิดอาญาร้ายแรงและความผิดต่อสาธารณะของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา มีความครอบคลุมกว่าความผิดตามบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย ทำให้อำนาจจับของราษฎรตามกฎหมายของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกามีมากกว่าอำนาจจับของราษฎรตามกฎหมายของประเทศไทย

กรณีประเทศนิวซีแลนด์ กฎหมายให้อำนาจราษฎรจับผู้กระทำความผิดได้ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้ คือ ต้องเป็นความผิดซึ่งหน้า และต้องเป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่น้อยกว่าสามปี เว้นแต่เป็นความผิดตาม Crimes Act 1961 ซึ่งเกิดในช่วงเวลา 21 นาฬิกา ถึง 6 นาฬิกา โดยในส่วนของโทษจำคุกอย่างสูงเป็นเกณฑ์นั้น กฎหมายไม่ได้ใช้ฐานความผิดหรือลักษณะความผิดเป็นเกณฑ์ แต่กฎหมายจะใช้อัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่น้อยกว่าสามปีเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ทั้งนี้เพราะความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่น้อยกว่าสามปี ถือได้ว่าเป็นความผิดที่มีความร้ายแรง และเป็นการกำหนดเกณฑ์ที่มีความยืดหยุ่นได้ดีกว่าที่จะกำหนดโดยใช้ฐานความผิดเป็นเกณฑ์อย่างเช่นกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทย และนอกจากนี้ ถ้าเป็นความผิดตามกฎหมาย Crimes Act 1961 และเหตุเกิดในช่วงเวลา 21 นาฬิกา ถึง 6 นาฬิกา ซึ่งถือว่าเป็นช่วงเวลาที่คุณต้องพักผ่อน หรือต้องการความเป็นส่วนตัวและยากต่อการป้องกันหรือสอดส่องดูแล การที่กฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์ให้อำนาจราษฎรจับที่กว้างขวางขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวจึงถือได้ว่าได้เอื้อต่อการคุ้มครองสุจริตชนเป็นอย่างดี

อาจสรุปได้ว่า จากการเปรียบเทียบเงื่อนไขและหลักเกณฑ์การจับโดยราษฎรตามกฎหมายของประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ แล้ว ผู้เขียนเห็นว่า เงื่อนไขการจับโดยราษฎรของประเทศไทยมีลักษณะจำกัดกว่าประเทศต่างๆ มาก ในขณะที่บางประเทศ เช่น ประเทศนิวซีแลนด์ที่ให้อำนาจราษฎรซึ่งพบเห็นการกระทำความผิดในช่วงเวลา 21 นาฬิกา ถึง 6 นาฬิกา จับผู้กระทำความผิดได้ ซึ่งเป็นการให้อำนาจจับที่สอดคล้องกับลักษณะความจำเป็นของบุคคลในสถานการณ์นั้น อันจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการรักษาความสงบสุขของสังคมมากยิ่งขึ้น

5.2 การกำหนดขอบเขตความผิดการจับโดยราษฎร

ตามกฎหมายของประเทศไทย กำหนดขอบเขตความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับผู้กระทำความผิดตามบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยผู้เขียนขอจำแนกเป็นประเภทความผิดอาญาแผ่นดิน และความผิดต่อส่วนตัวดังนี้

ความผิดอาญาแผ่นดิน ได้แก่

1. ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 107-112

ความผิดในกลุ่มนี้เป็นความผิดที่กระทำต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ คุณธรรมทางกฎหมาย คือ ความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร เนื่องจากประเทศไทยมีความผูกพันและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยมาช้านาน โดยสถาบันกษัตริย์เป็นเสาหลักหนึ่งในเสาหลักทั้งสามของประเทศไทย การปกป้องคุ้มครองพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นประมุขของรัฐรวมทั้งผู้ใกล้ชิดกับพระมหากษัตริย์ เช่น พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ จึงเป็นส่วนหนึ่งของการปกป้องความเป็นอยู่ของชาติ (National defense) ซึ่งเป็นหลักการสากลที่ยอมรับกันเป็นการทั่วไป การกระทำความผิดในส่วนนี้จึงถือว่าเป็นความผิดที่สำคัญและร้ายแรง ฉะนั้นการคุ้มครองพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในประมวลกฎหมายอาญาจึงบัญญัติไว้เป็นพิเศษกว่าบุคคลทั่วไป¹⁹²

2. ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 113-118

เป็นความผิดที่กระทบต่อความคงอยู่ของรัฐ โดยคุณธรรมทางกฎหมาย คือ ความปลอดภัยของรัฐและกติกาสถาบันรัฐธรรมนูญ¹⁹³ โดยลักษณะความผิดจะมีความเกี่ยวข้องกับการอยู่รอดของรัฐอันส่งผลกระทบต่อส่วนรวมเป็นอย่างมาก ความผิดลักษณะนี้จึงถือว่าเป็นความผิดที่ร้ายแรงและมีอัตราโทษสูง

3. ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 119-129

เป็นความผิดที่กระทบต่อความเป็นเอกราช การคุกคาม ความลับของประเทศ โดยคุณธรรมทางกฎหมาย คือ ความเป็นราชอาณาจักรเดี่ยว ความลับสำหรับความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยของประเทศ¹⁹⁴ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นเรื่องที่กระทบต่อบุคคลในวงกว้าง เกิดความเสียหายต่อส่วนรวม ความผิดในหมวดนี้จะเป็นความผิดที่มีอัตราโทษสูงและส่วนใหญ่เป็นโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต จึงนับว่าเป็นความผิดที่ร้ายแรง

¹⁹² ชัชพล ไชยพร ขอบเขตของคำว่า “ พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ “ ในประมวลกฎหมายอาญา [ออนไลน์] 8 พฤษภาคม 2559 แหล่งที่มา <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1901>

¹⁹³ คณิต ณ นคร , กฎหมายอาญา ภาคความผิด, หน้า 675.

¹⁹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 691.

4. ความผิดต่อความสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 130-135

เป็นความผิดที่กระทบต่อสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศความปลอดภัยของร่างกาย เสรีภาพในการตัดสินใจ เสรีภาพในร่างกาย¹⁹⁵ ของบุคคลสำคัญของประเทศต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะประเทศไทยเป็นสมาชิกขององค์การระหว่างประเทศเพื่อประโยชน์ในหลาย ๆ ประการ เมื่อมีข้อตกลงร่วมกันของมวลสมาชิกประเทศต่าง ๆ ที่รวมตัวกัน ประเทศไทยจึงต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศเหล่านั้น ซึ่งบางส่วนเป็นเรื่องการให้ความปลอดภัย ให้เกียรติผู้นำหรือเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ของประเทศต่าง ๆ ของตามแนวทางที่มีการตกลงกัน จึงถือได้ว่าความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดที่มีความสำคัญ

5. ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138-142 และมาตรา 145

ความผิดฐานดังกล่าวกระทำต่อตัวแทนผู้ใช้อำนาจรัฐ ซึ่งได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพราะเจ้าพนักงานของรัฐเป็นผู้นำนโยบายของรัฐบาลผู้บริหารประเทศไปปฏิบัติให้เกิดผลอันจะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าในประเทศ เจ้าพนักงานเหล่านั้นของรัฐจึงต้องได้รับการคุ้มครองและป้องกันมิให้ผู้ใดไปกระทำการใดอันจะทำให้เจ้าพนักงานของรัฐนั้นกระทำการใดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ก็เพื่อให้การดำเนินการบริหารประเทศเป็นไปโดยถูกต้องและเรียบร้อย โดยความผิดเกี่ยวกับการปกครองนั้น มีคุณธรรมทางกฎหมาย คือความเด็ดขาดแห่งอำนาจรัฐ¹⁹⁶

6. ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 190-191

ความผิดฐานดังกล่าวเป็นการขัดขืนต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งความผิดในหมวดนี้จะมุ่งเอาผิดกับบุคคลที่กระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อเจ้าพนักงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมทั้งที่เป็นการกระทำต่อตัวเจ้าพนักงานผู้นั้นและกระทำต่อกระบวนการของการยุติธรรมด้วย โดยมีคุณธรรมทางกฎหมาย คือความเด็ดขาดแห่งอำนาจรัฐในการยุติธรรม¹⁹⁷ ทั้งนี้ก็เพื่อให้งานในกระบวนการยุติธรรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย อันจะนำมาซึ่งความสงบสุขในสังคมส่วนรวม

7. ความผิดเกี่ยวกับศาสนา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 206-207

ความผิดในลักษณะนี้ เป็นการเอาผิดกับผู้ที่กระทำให้เกิดความเสียหายต่อพิธีกรรมสัญลักษณ์ หรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ทั้งนี้เพราะสถาบันศาสนานั้น มีความสำคัญต่อสังคมไทยมาก ซึ่งดูได้จากการที่สถาบันศาสนาเป็นหนึ่งในสามสถาบันหลักของชาติ เพราะสถาบันที่เป็นเครื่องยึด

¹⁹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 710.

¹⁹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 739.

¹⁹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 849.

เหนียวจิตใจในการดำรงชีวิตและเป็นที่ยอมรับของประชาชน โดยมีคุณธรรมทางกฎหมาย คือความสงบสาธารณะ เสรีภาพในการปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อ¹⁹⁸ การกระทำผิดเกี่ยวกับศาสนา จึงกระทบต่อจิตใจและความรู้สึกของประชาชนเป็นอย่างมาก รัฐจึงต้องมีกฎหมายคุ้มครองไว้เพื่อความสงบสุขของประชาชนส่วนร่วม ความผิดในลักษณะนี้จึงมีความสำคัญ

8. ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 215-216

ความผิดฐานดังกล่าวเป็นการทำลายความสงบสุขประชาชน สร้างความวุ่นวายในบ้านเมือง โดยมีคุณธรรมทางกฎหมาย คือความสงบสุขของประชาชน¹⁹⁹

9. ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 217-224 , 226 , 229-232 , 235และ237

ความผิดฐานดังกล่าวสร้างความเดือดร้อนและผลกระทบต่อประชาชนและสังคม ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกในความไม่ปลอดภัยต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน โดยมีคุณธรรมทางกฎหมาย คือ ภัยอันตรายต่อประชาชน²⁰⁰

10. ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 240-247และ 249

ความผิดฐานดังกล่าว เป็นความผิดที่กระทำต่อเงินตราอันเป็นสิ่งแลกเปลี่ยนตามสากล โดยมีคุณธรรมทางกฎหมาย คือความมั่นคงเชื่อถือ และการใช้ชำระหนี้ได้ของเงินตรา²⁰¹

11. ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 วรรคสอง , 276วรรคท้าย , 277 279 – 280 , 282-283 ,285

ความผิดฐานดังกล่าวกระทบต่อความรู้สึกและจิตใจของประชาชน อันสร้างความหวาดกลัวให้สังคมโดยมีคุณธรรมทางกฎหมาย คือเสรีภาพในการกำหนดความสัมพันธ์ทางเพศด้วยตนเอง²⁰²

12. ความผิดต่อชีวิต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288-290

ความผิดฐานดังกล่าว เป็นความผิดที่กระทำต่อชีวิต ซึ่งคุณธรรมทางกฎหมาย คือชีวิตมนุษย์ ซึ่งความผิดดังกล่าวมีความร้ายแรง และชั่วร้าย เนื่องจาก “มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตมาแต่กำเนิด สิทธินี้ต้องได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย บุคคลจะไม่ต้องถูกทำให้เสียชีวิตโดยอำเภอใจ”²⁰³

¹⁹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 408.

¹⁹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 572.

²⁰⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 588.

²⁰¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 477.

²⁰² เรื่องเดียวกัน, หน้า 416.

²⁰³ กุลพล พลวัน พัฒนาการสิทธิมนุษยชน หน้า 221

13. ความผิดต่อเสรีภาพ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 309 วรรคสอง , 309 วรรคท้าย, 310 วรรคสอง , 310 ทวิ

ความผิดฐานดังกล่าว เป็นเรื่องที่กระทำต่อเสรีภาพของบุคคล โดยมีคุณธรรมทางกฎหมาย คือ ส่วนบุคคล²⁰⁴ ซึ่งการกระทำความผิดมีลักษณะกระทบสิทธิเสรีภาพของบุคคล

14. ความผิดฐานลักทรัพย์และวิงวอนทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334-336 ทวิ

ความผิดฐานดังกล่าว เป็นเรื่องความผิดที่กระทำต่อทรัพย์ อันกระทบกรรมสิทธิ์ของเจ้าของทรัพย์ โดยมีคุณธรรมทางกฎหมาย คือ กรรมสิทธิ์ และการครอบครอง²⁰⁵ซึ่งผู้กระทำความผิด มุ่งต่อการได้ทรัพย์นั้นมา โดยวิธีการแย่งการครอบครอง

15. ความผิดฐานกรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 337-340 ตริ

ความผิดฐานดังกล่าว เป็นเรื่องความผิดที่กระทำต่อทรัพย์ อันกระทบกรรมสิทธิ์ของเจ้าของทรัพย์ โดยมีคุณธรรมทางกฎหมาย คือ ทรัพย์สิน และเสรีภาพในการตัดสินใจ²⁰⁶ซึ่งการกระทำความผิด มีลักษณะใช้ความรุนแรงในการได้มาซึ่งทรัพย์ของผู้อื่น

ความผิดต่อส่วนตัว ได้แก่

1. ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา 276 วรรคแรก , มาตรา 278 , มาตรา 283 ทวิ และมาตรา 284

2. ความผิดต่อเสรีภาพ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 309 วรรคหนึ่ง และมาตรา 310 วรรคหนึ่ง

ความผิดดังที่ระบุในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังกล่าวข้างต้น โดยส่วนใหญ่จะเป็นความผิดที่มีอัตราโทษค่อนข้างสูง และเป็นความผิดที่ร้ายแรงและสำคัญ ซึ่งจะดูได้จากการที่มีการแยกบัญญัติเฉพาะความผิดบางฐานเท่านั้นไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ย่อมแสดงว่าความผิดดังกล่าวมีความสำคัญ จึงต้องบัญญัติไว้เป็นพิเศษและความผิดตามบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีลักษณะพิเศษอีกอย่างหนึ่งคือ แม้ผู้ใดจะไม่เห็นการความผิดในขณะที่กระทำความผิดหรือในอาการใดซึ่งแทบจะไม่มีใครสงสัยเลยว่าเขาได้กระทำความผิดมาแล้วสุด ๆ แต่ถ้าเห็นบุคคลหนึ่งถูกไล่จับตั้งผู้กระทำโดยมีเสียงร้องเอะอะ หรือเมื่อ

²⁰⁴ คณิต ฒ นคร,กฎหมายอาญา ภาคความผิด, หน้า 207.

²⁰⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 306.

²⁰⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 371.

พบบุคคลหนึ่งแทบจะทันทีทันใดหลังจากการกระทำผิดในถิ่นแฉกใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุขึ้นและมีสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำผิด หรือมีเครื่องมือ อาวุธหรือวัตถุอย่างอื่นอันสันนิษฐานได้ว่าได้ใช้ในการกระทำผิด หรือมีร่องรอยเห็นประจักษ์ที่เสื้อผ้าหรือเนื้อตัวของผู้นั้น ก็ถือว่าพฤติการณ์ดังกล่าวเป็นความผิดซึ่งหน้า ทั้งที่เป็นการพบเห็นหลังจากที่ความผิดเกิดขึ้นมาแล้ว แสดงให้เห็นว่า ความผิดตามบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นความผิดที่ต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ

ส่วนความผิดอื่น ๆ ที่มีได้ระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จะเป็นความผิดซึ่งหน้าก็ต่อเมื่อเห็นกำลังกระทำ หรือในอาการใดซึ่งแทบจะไม่มีเวลาสงสัยเลยว่าเขาได้กระทำผิดมาแล้วสุด ๆ และนอกจากนี้กฎหมายยังจำกัดอำนาจจับของราษฎรไว้เฉพาะในความผิดตามที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น อันทำให้เห็นเจตนารมณ์ของกฎหมาย ที่ต้องการจำกัดอำนาจจับของราษฎรไม่ให้ทัดเทียมกับเจ้าพนักงาน เพราะหากให้ราษฎรมีการจับความผิดอื่นได้ด้วย เช่น ความผิดลหุโทษ ก็อาจเกิดความวุ่นวายในสังคมขึ้นได้ เนื่องจากจะมีการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือกลั่นแกล้งบุคคลอื่นได้ง่าย ซึ่งจะเป็นการให้อำนาจในทางผลเสียมากกว่าผลดี การจำกัดความผิดที่ราษฎรจับได้เฉพาะความผิดที่มีผลกระทบต่อสังคมจึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมมากกว่าที่จะให้ราษฎรสามารถใช้อำนาจได้ตามอำเภอใจ

เมื่อพิจารณาจากลักษณะความผิดฐานบุกรุกเคหสถานและความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์แล้ว เห็นว่า เคหสถาน เป็นสถานที่ที่ผู้ซึ่งเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองเกิดความรู้สึกปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน ทั้งเกิดความรู้สึกในความเป็นส่วนตัวเมื่ออยู่ในเคหสถานที่ตนพักอาศัยอยู่ หากมีผู้ใดบุกรุกเข้าไปในเคหสถานของผู้อื่น ย่อมทำให้ผู้ที่พักอาศัยอยู่โดยชอบด้วยกฎหมายในเคหสถานนั้นได้รับความกระทบกระเทือนต่อความรู้สึกปลอดภัย ต่อความเป็นส่วนตัว ซึ่งจะส่งผลเสียหายต่อเจ้าของเคหสถานหรือผู้ครอบครองเคหสถานนั้นเป็นอย่างมาก หากมีช่องทางให้ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองสามารถแก้ไข ปัดป้องความเสียหายที่เกิดจากการทำความผิดของคนร้ายได้ ย่อมจะเป็นการช่วยบรรเทาความเสียหายในหลาย ๆ ด้านได้ หากไม่แล้วผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาจกระทำต่อได้คนร้ายจนเลยเถิดก็ได้ ส่วนกรณีการทำให้เสียทรัพย์นั้น บางครั้งเหตุการณ์อาจเกิดขึ้นในระยะเวลาที่สั้น แต่เกิดความเสียหายที่รุนแรง หรือเกิดขึ้นต่อหน้าเจ้าของทรัพย์ แต่เจ้าของทรัพย์ไม่สามารถควบคุมคนร้ายไว้เพื่อไม่ให้กระทำให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของทรัพย์ได้ อาจทำให้เจ้าของทรัพย์รู้สึกไม่เป็นธรรมกับตนแล้วเลือกที่จะใช้วิธีตอบโต้ผู้กระทำด้วยวิธีการอื่น ที่อาจทำให้เจ้าทรัพย์มีความผิดได้ ผู้เขียนจึงเห็นว่า โดยพฤติการณ์แล้ว ความผิดฐานบุกรุกเคหสถานและความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ เป็นความผิดที่มีความร้ายแรง

ส่วนประเทศอังกฤษในระบบคอมมอนลอว์ ก็มีพระราชบัญญัติ The justices of the peace Act กำหนดให้ เจ้าของที่ดินมีหน้าที่ดูแลความสงบ ดูแลความยุติธรรมในเขตของตน ซึ่งสะท้อนแนวคิดสิทธิความเป็นเจ้าของที่ดิน และได้สร้างหลักเกณฑ์เพิ่มในการให้อำนาจประชาชนมีหน้าที่ดูแล

รักษาความสงบสุขของสังคม โดยให้ราษฎรมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดได้โดยกำหนดความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับได้ในกรณีที่มีการกระทำความผิดประเภทที่เรียกว่า Indictable offence และความผิดประเภทที่เรียกว่า Triable either way ซึ่งความผิดฐานบุกรุกเคหสถานและความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์เป็นความผิดที่อยู่ในกลุ่มความผิดประเภท Triable either way โดยความผิดประเภท Triable either way เป็นส่วนหนึ่งของความผิดประเภท Indictable offence ซึ่งผู้เขียนจำแนกความผิดฐานบุกรุกเคหสถานและความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ เป็นความผิดในประเภท Street crime ซึ่งเป็นความผิดที่พบได้บ่อยในชีวิตประจำวันทุกๆสังคม อันเป็นความผิดพื้นฐานที่กฎหมายอังกฤษกำหนดราษฎรมีอำนาจจับได้

ส่วนในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดขอบเขตที่ราษฎรมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด ได้แก่²⁰⁷ อาชญากรรมและความผิดต่อสาธารณะประกอบด้วย:

1. ความผิดอาญาร้ายแรง
2. ความผิดอาญาไม่ร้ายแรง
3. การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย

ความผิดอาญาร้ายแรง ไม่ต้องเข้าเงื่อนไขความผิดซึ่งหน้า สะท้อนเจตนารมณ์ว่าความผิดอาญาร้ายแรงควรมีการป้องกันให้ทันทั่วทั้งรวมถึงใช้อัตราโทษเป็นหลักเกณฑ์ในการให้ราษฎรมีอำนาจจับได้ โดยความผิดฐานบุกรุกเคหสถานและความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ เป็นความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับได้ตามกฎหมายมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งทั้งความผิดฐานบุกรุกเคหสถานและความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ต่างก็เป็นความผิดที่เกิดขึ้นได้บ่อยในสังคม จัดอยู่ในประเภท Street crime แสดงให้เห็นว่า ในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ให้ความสำคัญและคุ้มครองในเรื่องเคหสถานและเรื่องการปกป้องความเสียหายที่จะเกิดกับทรัพย์สินของบุคคลเป็นอย่างมากและเร่งด่วน และสนับสนุนให้ราษฎรมีส่วนร่วมดูแลรักษาความสงบสุขของสังคมเป็นสำคัญ

ประเทศฝรั่งเศสกำหนดขอบเขตความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดได้ โดยจะต้องเป็นความผิดอุกฤษฏ์โทษซึ่งหน้า หรือความผิดมิชฌิมโทษซึ่งหน้าที่มีโทษจำคุก ซึ่งการจำแนกจากประเภทความผิดของประเทศฝรั่งเศสเป็นการกำหนดขอบเขตในลักษณะกว้าง โดยเพียงความผิดนั้นต้องเข้าเงื่อนไขความผิดซึ่งหน้าก็เพียงพอต่อการให้อำนาจราษฎรในการจับ โดยความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ เป็นความผิดที่กฎหมายให้อำนาจราษฎรจับได้ แสดงให้เห็นได้ว่า กฎหมายของประเทศ

²⁰⁷ Section 16. Crimes and public offenses include:

1. Felonies;
2. Misdemeanors; and
3. Infractions

ฝรั่งเศสให้ความสำคัญและเร่งด่วนกับการคุ้มครองทรัพย์สินของประชาชน จึงกำหนดให้ราษฎรมีอำนาจจับในความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ได้อันเป็นความผิดประเภท Street crime ที่สามารถพบได้ในทุกสังคม

นอกจากนี้ประเทศนิวซีแลนด์ได้กำหนดให้ราษฎรมีอำนาจจับกุม เมื่อการกระทำความผิดนั้นเป็นการกระทำผิดซึ่งหน้า และมีอัตราโทษจำคุกขั้นต่ำที่สุดไม่น้อยกว่า 3 ปี ซึ่งเป็นการใช้อัตราโทษจำคุกขั้นต่ำเป็นเกณฑ์ในการจำกัดขอบเขตอำนาจจับของราษฎร เมื่อพิจารณาเกณฑ์ของประเทศนิวซีแลนด์ ชี้ให้เห็นว่า การกำหนดให้ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกขั้นต่ำที่สุดไม่น้อยกว่า 3 ปีนั้น แสดงถึงความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับได้นั้นต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะค่อนข้างสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจับผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี เพราะหากปล่อยทิ้งไว้อาจเกิดปัญหาภายหลัง ซึ่งความผิดมีอัตราโทษจำคุกขั้นต่ำที่สุดน้อยกว่า 3 ปี ราษฎรไม่มีอำนาจจับได้ และกรณีพบความผิดที่ขัดต่อ Crimes Act 1967 กระทำในเวลากลางคืน เป็นการให้ความสำคัญในช่วงเวลาที่ยากแก่การสอดส่องดูแล จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของราษฎรช่วยอีกทางหนึ่ง โดยความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์เป็นความผิดประเภท Street crime ที่กฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์ให้อำนาจราษฎรจับได้ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ เป็นความผิดที่สำคัญในประเทศนิวซีแลนด์

ด้วยข้อมูลข้างต้น ผู้เขียนจึงสรุปว่าแต่ละประเทศใช้เกณฑ์การแบ่งประเภทอาชญากรรมกำหนดขอบเขตความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับได้ โดยส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับความผิดประเภท Street crime²⁰⁸ อันเป็นอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคม และราษฎรย่อมสามารถมีส่วนร่วมในการปกป้องการกระทำความผิดนั้นมิให้กระทบต่อสิทธิของตนได้โดยพอสมควรแก่เหตุ

เมื่อผู้เขียนพิเคราะห์แล้ว จะเห็นได้ว่า ประเทศอังกฤษเปิดกว้างในการให้อำนาจราษฎรในการจับ เฉกเช่นเดียวกับรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศฝรั่งเศสและประเทศนิวซีแลนด์ โดยประเทศอังกฤษและรัฐแคลิฟอร์เนียได้ใช้หลักความร้ายแรงของความผิด ประเทศฝรั่งเศสและประเทศนิวซีแลนด์ได้ใช้อัตราโทษเป็นเกณฑ์ การกำหนดความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับได้จากการกำหนดโทษจะสอดคล้องกับความรุนแรงของความผิด จึงกล่าวได้ว่า ความผิดฐานบุกรุกเคหสถาน และความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ในประเทศที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษาถือว่าเป็นความผิดที่มีลักษณะร้ายแรง ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่ม Street crime ที่ราษฎรสามารถมีส่วนร่วมปกป้องสังคมได้ ซึ่งประเทศอังกฤษได้จำแนกประเภทความผิดสัมพันธ์กับกระบวนการดำเนินคดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักที่สำคัญคือ หากความผิดนั้นเป็นความผิดที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกระทำการจับกุมให้ทันท่วงที จะกำหนดให้

²⁰⁸ Rick Michelson, *California Criminal Law: Introduction to Substantive and Procedural*(LawTech Publishing Group, 2016).

ราษฎรอำนาจจับได้ รวมทั้งจะได้พยานหลักฐานจากการจับผู้กระทำความผิดที่ไม่ต้องใช้เวลาในการแสวงหา ซึ่งช่วยทำให้การดำเนินการทางอาญามีความสะดวกรวดเร็วขึ้น

ในขณะที่ ความผิดลหุโทษเป็นความผิดที่มีความร้ายแรงน้อยกว่าความผิดอื่นๆและไม่มีควมจำเป็นที่จะต้องทำการจับให้ทันท้วงที่ อีกทั้ง เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างผลกระทบของอันตรายจากความผิดลหุโทษกับการให้อำนาจจับแก่ราษฎรอันละเมิดสิทธิประชาชนในความผิดเล็กน้อยๆ ทำให้ในต่างประเทศจึงไม่กำหนดให้ความผิดดังกล่าวราษฎรมีอำนาจจับได้ เพราะจะเป็นการให้อำนาจราษฎรมากจนเกินไป อันเป็นการละเมิดสิทธิประชาชนเกินสมควร

เมื่อพิจารณาจากตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เกี่ยวกับความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ เช่น กรณีข่วรถยนต์กระบะสีดำเฉี่ยวชนกับรถยนต์ยี่ห้อฮิสซึแดง เกิดปากเสียง เป็นเหตุให้คู่กรณีรถกระบะโมโหลอยรถยนต์มาชนรถยนต์ยี่ห้อฮิสซึแดง มีวินรถจักรยานยนต์เห็นเหตุการณ์ถ่ายคลิปไว้เป็นหลักฐาน²⁰⁹

กรณีรถเก๋งโตโยต้า วีโอส สีดำ ทะเบียน ศท-3309 กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้เสียหายผู้สื่อข่าว นสพ.ไทยรัฐ ประจำ จ.ปทุมธานี ยืนรอเจ้าหน้าที่ ก่อนชี้ให้ดูที่บริเวณข้างรถด้านขวามีร่องรอยถูกคนร้ายใช้ของแข็งกรีดได้รับความเสียหายเป็นทางยาวมีชายวัยกลางคน ขับรถโตโยต้าวิโก้ สีบรอนด์เทา ไม่ทราบทะเบียน ขับมาจอดหน้ารถตนเอง จากนั้นได้ลงมาจากรถเดินไปมา และใช้ของมีคมกรีดรถตั้งแต่ท้ายรถจนถึงหน้ารถ โดยตนเองสามารถบันทึกภาพวิดีโอไว้ได้ ซึ่งครั้งนี้ถูกกรีดรถเป็นครั้งที่ 6 แล้ว²¹⁰

ตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เกี่ยวกับความผิดฐานบุกรุกเข้าไปในเคหสถาน

กรณีที่ นักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ได้เข้าร้องเรียนกับผู้สื่อข่าว ได้ถูก นักฟุตบอลชื่อดังบุกรุกเข้าไปในบ้าน ในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นบ้านพักของนางสาวเอ และพยายามปลุกปล้ำข่มขืนนางสาวเอ แต่นางสาวเอไม่ยินยอม และได้ต่อสู้ขัดขืนหนีรอดมาได้²¹¹

²⁰⁹ ข่าวสดออนไลน์ ตีเจ๋งแก๊งโผล่ร่ำไห้ อ้างคือๆ ถอยชน-ป้องกันตัว ทำให้เปิดวงจรปิดพิสูจน์คู่กรณีเริ่มคิดจะช่วยเหลือ, "[ออนไลน์], 14 มีนาคม 2559 "(แหล่งที่มา http://www.khaosodonline.com/view_newsonline.php?newsid=1452393988).

²¹⁰ เบลีนิวส์ นักข่าวเศร้าถูกมือมืดกรีดรถ ขณะทำข่าวย่านเมืองปทุม [ออนไลน์], 14 มีนาคม 2559 . แหล่งที่มา <http://www.dailynews.co.th/regional/190397>

²¹¹ สำนักข่าวเนชั่นทีวี Nation TV - เว็บไซต์สถานีข่าวอันดับ 1 ของเมืองไทย, "นศ.สาวแจ้งจับนักเตะทีมนครราชสีมา มาสด้าเอฟซีบุกรุกทำอนาจารยามวิกาล" [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 14 มีนาคม 2559.แหล่งที่มา <http://www.nationtv.tv/main/program/kebtok-evening/378487659/>

กรณี ดาราชื่อดังเดินทางเข้าแจ้งความกับตำรวจว่าถูก รปภ.ของคอนโดมิเนียมย่านถนนพระรามที่ 9 ปีนเข้ามาในห้องพักช่วงกลางดึกขณะหลับพักผ่อนอยู่กับผู้ช่วยผู้จัดการส่วนตัวและน้องสาว รวม 3 คน ได้ยินเสียงที่ประตูบานเลื่อนด้านหลังซึ่งเป็นสวน ลุกมาดูพบว่ามีคนกำลังส่องไฟเข้ามาในห้องนั่งเล่น จากนั้นเริ่มได้ยินเสียงคุยซัดมากขึ้นเหมือนมีคนอยู่ในห้อง เมื่อเปิดประตูห้องนอนเห็น รปภ. กับหัวหน้า รปภ. ยืนอยู่ และกำลังจะไขกุญแจประตูหน้าห้อง²¹²

จึงกล่าวได้ว่า ในประเด็นนี้เป็นการชี้ให้เห็นถึงปัญหาของบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญาว่า ฐานความผิดใดที่ยังไม่มีในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญาและควรที่จะมีการบัญญัติเพื่อให้ครอบคลุมเพียงพอ เมื่อพิจารณาจากกฎหมายต่างประเทศประกอบด้วยกฎหมายประเทศอังกฤษ กฎหมายรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายประเทศฝรั่งเศส กฎหมายประเทศนิวซีแลนด์ เห็นว่า ยังมีฐานความผิดที่บัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญาควรบัญญัติฐานความผิดเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับแนวความคิดคุ้มครองทรัพย์สินของบุคคล ตามหลัก Defence of Property ซึ่งบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญายังไม่มีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ซึ่งเป็นความผิดที่มุ่งคุ้มครองกรรมสิทธิ์ของเจ้าของทรัพย์ เช่นเดียวกับความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ฐานอื่นๆ หรือความผิดฐานบุกรุกเคหสถาน ที่กฎหมายต่างประเทศกำหนดให้ราษฎรมีอำนาจจับได้ แต่กฎหมายไทยไม่มีบัญญัติในบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญาแต่อย่างใด แม้ราษฎรเห็นผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าชัดเจน แต่ก็ไม่มีอำนาจจับผู้กระทำความผิด เพราะบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญายังไม่บัญญัติให้ครอบคลุมเพียงพอที่จะตอบสนองนโยบายรัฐในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการปกป้องดูแลสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งผู้เขียนได้จำแนกความผิดที่ราษฎรจับได้จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

- (1) ความผิดที่ราษฎรจับได้ทั้งในไทยและต่างประเทศ
- (2) ความผิดที่ราษฎรจับไม่ได้ในไทย แต่จับได้ในต่างประเทศ

²¹²ไทยรัฐออนไลน์ แชมป์โรแฉตำรวจ เจอรปภ. บุคคอนโด อ้างช่วยสาวเข้าห้องไม่ได้[ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2559 . แหล่งที่มา<http://www.thairath.co.th/content/541730>

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบฐานความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับ						
ฐานความผิด	ไทย	มลรัฐแคลิฟอร์เนีย	อังกฤษ	นิวซีแลนด์	ฝรั่งเศส	
ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์						
- ความผิดฐานปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์	✓	N/A	N/A	N/A	N/A	
- ความผิดฐานประทุษร้ายต่อพระองค์หรือเสรีภาพของพระมหากษัตริย์	✓	N/A	N/A	N/A	N/A	
- ความผิดฐานหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์	-	N/A	N/A	N/A	N/A	
ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร						
- ความผิดฐานเป็นกบฏ	✓	✓	✓	✓	✓	
- ความผิดฐานสร้างความปั่นป่วน ให้ประชาชนและเมิดกฎหมาย	✓	N/A	N/A	N/A	✓	
- ความผิดฐานร่วมกันทุจตุงาน	-	-	-	-	-	
- ความผิดฐานเหยียดหยามประเทศชาติ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	
ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร						
ความผิดต่อสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ						
- ความผิดฐานทำร้ายร่างกายต่อผู้แทนรัฐต่างประเทศ	✓	N/A	N/A	N/A	N/A	
- ความผิดฐานหมิ่นประมาทผู้แทนรัฐต่างประเทศ	-	N/A	N/A	N/A	N/A	
- ความผิดฐานกระทำการเหยียดหยามต่อธงต่างประเทศ	✓	N/A	N/A	N/A	N/A	
ความผิดเกี่ยวกับกบฏก่อการร้าย						
	-	✓	✓	✓	✓	

ฐานความผิด	ไทย	มลรัฐแคลิฟอร์เนีย	อังกฤษ	นิวซีแลนด์	ฝรั่งเศส
<u>ความผิดต่อเจ้าพนักงาน</u> - ความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงาน - ความผิดฐานแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงาน - ความผิดฐานต่อสู้อัศวินเจ้าพนักงานในการปฏิบัติกรตามหน้าที่ - ความผิดฐานข่มขู่ใจเจ้าพนักงานให้ปฏิบัติกรอันมิชอบด้วยหน้าที่ - ความผิดฐานทำลายทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานยึด อายัดไว้ - ความผิดฐานให้สินบนแก่เจ้าพนักงาน - ความผิดฐานแสดงตนและกระทำการเป็นเจ้าพนักงาน	- - ✓ ✓ ✓ - ✓	- - ✓ ✓ - ✓ -	- - ✓ - - ✓ N/A	- - - - N/A ✓ N/A	- - ✓ - N/A - -
<u>ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ</u> - ความผิดฐานเจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์สิน - ความผิดฐานเจ้าพนักงานเรียกรับสินบน - ความผิดฐานเจ้าพนักงานจัดการทรัพย์สินโดยทุจริต - ความผิดฐานเจ้าพนักงานเข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์ของตนเอง - ความผิดฐานเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ - ความผิดฐานเจ้าพนักงานปลอมเอกสาร - ความผิดฐานเจ้าพนักงานทำเอกสารเท็จ	- - - - - - -	- ✓ - - ✓ - ✓	- - - - - - -	- ✓ - - - - -	- - - - - - -

ฐานความผิด	ไทย	มลรัฐแคลิฟอร์เนีย	อังกฤษ	นิวซีแลนด์	ฝรั่งเศส
ความผิดต่อเจ้าพนักงานในกฤษฎีการ - ความผิดฐานให้สินบนแก่ตุลาการ พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน - ความผิดฐานข่มขู่หรือคำสั่งของศาล - ความผิดฐานแจ้งความเท็จในคดีอาญา - ความผิดฐานฟ้องเท็จในคดีอาญา - ความผิดฐานเบี่ยงความเท็จ - ความผิดฐานทำพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ - ความผิดฐานหลบหนีระหว่างถูกคุมขัง - ความผิดฐานดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณาพิพากษาคดี - ความผิดฐานทำลายศพ	- - - - - - ✓ - -	✓ - - - - - ✓ - ✓	- - - - - - ✓ - -	✓ - - - - - ✓ - -	✓ - - - - - ✓ - -
ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในกฤษฎีการ - ความผิดฐานเจ้าพนักงานในการยุติธรรมกระทำการอันมิชอบเพื่อช่วยบุคคลไม่รับโทษ - ความผิดฐานเจ้าพนักงานในการยุติธรรมเรียกรับสินบน - ความผิดฐานเจ้าพนักงานขัดขวางมิให้เป็นไปตามคำพิพากษา - ความผิดฐานเจ้าพนักงานทำให้ผู้อยู่ระหว่างคุมขังหลุดพ้นไป	- - - -	- ✓ ✓ -	- - - -	- ✓ - -	- ✓ - -

ฐานความผิด	ไทย	มลรัฐแคลิฟอร์เนีย	อังกฤษ	นิวซีแลนด์	ฝรั่งเศส
ความผิดเกี่ยวกับศาสนา - ความผิดฐานกระทำการอันเป็นการเหยียดหยามศาสนา - ความผิดฐานก่อความวุ่นวายในที่ประชุมหรือพิธีกรรมทางศาสนา - ความผิดฐานแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายแสดงว่าเป็นนักบวชในศาสนาโดยมิชอบ	✓ ✓ -	- - N/A	✓ - N/A	- - N/A	- - -
ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน - ความผิดฐานอั้งยี่ - ความผิดฐานชองโจร - ความผิดฐานจัดหาที่ประชุม อุบัติการณ์ชองโจร - ความผิดฐานมั่วสุมตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไปเพื่อให้เกิดความวุ่นวาย - ความผิดฐานไม่ยอมเลิกการมั่วสุม	- - - ✓ ✓	N/A N/A N/A ✓ N/A	N/A N/A N/A ✓ N/A	N/A N/A N/A ✓ N/A	N/A N/A N/A - N/A

ฐานความผิด	ไทย	รัฐแคลิฟอร์เนีย	อังกฤษ	นิวซีแลนด์	ฝรั่งเศส
ความผิดเกี่ยวกับกรก่อให้เกิดขึ้นอันตรายแก่ประชาชน - ความผิดฐานวางเพลิงนาฬิกาหรือทรัพย์สินของผู้อื่น - ความผิดฐานวางเพลิงเผาโรงเรือน สาธารณสถาน - ความผิดฐานทำให้เกิดการระเบิดจนน่าเป็นเหตุให้เกิดอันตราย - ความผิดฐานทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาท - ความผิดฐานทำให้ผู้อื่นเสียชีวิตหรือพิการไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ - ความผิดฐานทำให้เกิดอุทกภัย - ความผิดฐานทำให้ทางสาธารณะน่าเป็นเหตุให้เกิดอันตราย - ความผิดฐานบรรเทาภัยอันตรายน่าเป็นอันตราย - ความผิดฐานทำให้การสื่อสารขัดข้อง - ความผิดฐานปลอมปนอาหาร ยา - ความผิดฐานเอาของมีพิษเจือปนในแหล่งน้ำเพื่อการบริโภค	✓ ✓ ✓ ✓ - - - ✓ - ✓ - ✓	✓ ✓ - ✓ - - N/A ✓ - - - -	✓ ✓ - - - - N/A - - - - ✓	✓ ✓ ✓ - - - N/A - - - - ✓	✓ ✓ ✓ - - - N/A - - - - ✓
ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา - ความผิดฐานปลอมเงินตรา - ความผิดฐานแปลงเงินตราให้มีมูลค่าสูงกว่าจริง - ความผิดฐานมีเงินตราปลอมหรือแปลงไว้เพื่อนำออกใช้ - ความผิดฐานทำหรือมีเครื่องมือสำหรับปลอมแปลงเงินตรา - ความผิดฐานปลอมแปลงเงินตราต่างประเทศ	✓ ✓ ✓ ✓ -	✓ N/A ✓ ✓ -	✓ N/A ✓ - -	✓ N/A ✓ ✓ -	✓ N/A - ✓ -

ฐานความผิด	ไทย	มลรัฐแคลิฟอร์เนีย	อังกฤษ	นิวซีแลนด์	ฝรั่งเศส
ฐานความผิด ความผิดเกี่ยวกับดวงตรา แสตมป์และตรา - ความผิดฐานปลอมดวงตราแผ่นดิน - ความผิดฐานใช้ดวงตรา รอยตราปลอม - ความผิดฐานปลอมแสตมป์รัฐบาล - ความผิดฐานใช้แสตมป์ปลอม - ความผิดฐานปลอมแสตมป์โดยสารในการขนส่งสาธารณะ - ความผิดฐานปลอมแสตมป์สำหรับผ่านเข้าสถานที่ - ความผิดฐานใช้ตัวปลอม - ความผิดฐานทำหรือมีเครื่องมือ วัสดุสำหรับปลอมแปลง	- - - - - - - -	N/A N/A - - ✓ ✓ ✓ ✓	N/A N/A - - - - - -	N/A N/A - - - - - -	N/A N/A - - - - - -
ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร - ความผิดฐานปลอมเอกสาร - ความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิหรือเอกสารราชการ - ความผิดฐานปลอมพินัยกรรม - ความผิดฐานแจ้งเท็จเจ้าพนักงานจดข้อความอันเป็นเท็จ - ความผิดฐานใช้เอกสารปลอม - ความผิดฐานผู้วิวิชาชีพทำคำรับรองอันเป็นเท็จ	- - - - - -	✓ ✓ N/A - ✓ N/A	✓ - N/A - - N/A	✓ ✓ N/A - ✓ N/A	- - N/A - - N/A

ฐานความผิด	ไทย	มัลดีฟส์	อังกฤษ	นิวซีแลนด์	ฝรั่งเศส
ความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ - ความผิดฐานทำบัตรอิเล็กทรอนิกส์ปลอม - ความผิดฐานทำหรือมีเครื่องมือสำหรับปลอม - ความผิดฐานนำเข้าหรือส่งออกบัตรอิเล็กทรอนิกส์ปลอม - ความผิดฐานใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ปลอม - ความผิดฐานใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ - ความผิดฐานมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่น	- - - - - -	✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓	- - - - - -	- - - - - -	- - - - - -
ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง - ความผิดฐานทำหนังสือเดินทางปลอม - ความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางปลอม - ความผิดฐานนำเข้าหรือส่งออกหนังสือเดินทางปลอม - ความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ - ความผิดฐานปลอมตรวจตราในการตรวจการเดินทางระหว่างประเทศ	- - - - -	✓ ✓ ✓ ✓ ✓	- - - - -	- - - - -	- - - - -
ความผิดเกี่ยวกับการค้า - ความผิดฐานใช้เครื่องซึ่งที่ผิดอัตรา - ความผิดฐานขายของโดยหลอกลวง - ความผิดฐานปลอมเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น - ความผิดฐานเลียนแบบเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น	- - - -	N/A - - -	N/A - - -	N/A - - -	N/A - - -

ประเทศไทย	มัลดีฟส์เคย์โพรวีเนี่ย	อังกฤษ	นิวซีแลนด์	ฝรั่งเศส
สมมติฐาน - ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่น - ความผิดฐานกระทำความผิดอายุยังไม่เกินสิบห้าปี - ความผิดฐานกระทำความผิดอายุยังไม่เกินสิบสามปี - ความผิดฐานกระทำความผิดอายุเกินกว่าสิบห้าปี - ความผิดฐานกระทำความผิดอายุยังไม่เกินสิบห้าปี - ความผิดฐานเป็นธุระจัดหาเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น - ความผิดฐานพาบุคคลอายุเกิน ๑๕ ปีแต่ยังไม่เกิน ๑๘ ปีไปเพื่อการอนาจาร - ความผิดฐานพาเด็กอายุไม่เกิน ๑๕ ปีไปเพื่อการอนาจาร - ความผิดฐานดำรงชีพจากรายได้ของผู้ประเวณี - ความผิดฐานผลิต ประกอบการค้าสิ่งของลามก	✓ ✓ ✓ ✓ ✓ - ✓ - - -	✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ - - - -	✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ -	✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ - - -
ความผิดข้อพิพาท - ความผิดฐานข่มขืน - ความผิดฐานข่มขืนโดยมีเหตุฉกรรจ์ - ความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นจนถึงแก่ความตาย - ความผิดฐานประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย - ความผิดฐานทำร้ายบุคคลที่ตรงตนเพื่อให้บุคคลนั้นฆ่าตัวเอง - ความผิดฐานช่วยเหลือเด็กอายุไม่เกิน ๑๖ ปีให้ฆ่าตนเอง - ความผิดฐานเข้าร่วมการชุมนุมต่อสู้เป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย	✓ ✓ ✓ - - - -	✓ ✓ ✓ - - - -	✓ ✓ ✓ - - - -	✓ ✓ ✓ - - - -

ฐานความผิด	ไทย	มลรัฐแคลิฟอร์เนีย	อังกฤษ	นิวซีแลนด์	ฝรั่งเศส
ความผิดต่อร่างกาย - ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย - ความผิดฐานทำร้ายร่างกายโดยมีเหตุฉกรรจ์ - ความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นอันตรายสาหัส - ความผิดฐานเข้าร่วมการชุมนุมต่อสู้เป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส - ความผิดฐานกระทำความผิดโดยประมาทเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส	✓ ✓ ✓ - -	✓ ✓ ✓ - -	✓ ✓ ✓ - -	✓ ✓ ✓ - -	✓ ✓ ✓ - -
ความผิดเกี่ยวกับความผิดทาง - ความผิดฐานหญิงทำของตนเองแก่ลูก - ความผิดฐานทำให้หญิงแก่ลูกโดยยินยอม - ความผิดฐานทำให้หญิงแก่ลูกโดยไม่ยินยอม	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -
ความผิดเกี่ยวกับการทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บหรือคนชรา - ความผิดฐานทอดทิ้งเด็กอายุไม่เกิน ๙ ปี - ความผิดฐานทอดทิ้งคนป่วยเจ็บ คนชรา	- -	- -	- -	- -	- -

ฐานความผิด	ไทย	มลรัฐแคลิฟอร์เนีย	อังกฤษ	นิวซีแลนด์	ฝรั่งเศส
<u>ความผิดต่อเสรีภาพ</u> - ความผิดฐานข่มขืนใจผู้อื่นให้กระทำการ ไม่กระทำการใด - ความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่น - ความผิดฐานเอาคนลงเป็นทาส - ความผิดฐานเรียกค่าไถ่ - ความผิดฐานพรากเด็กอายุไม่เกิน ๑๕ ปี - ความผิดฐานพรากผู้เยาว์อายุกว่า ๑๕ ปี แต่ไม่เกิน ๑๘ ปี - ความผิดฐานพรากผู้เยาว์เพื่อการอนาจาร - ความผิดฐานพาหรือส่งคนออกไปนอกราชอาณาจักร	✓ ✓ - - - - - -	✓ - N/A ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ - -	✓ ✓ N/A ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ - -	✓ ✓ N/A ✓ ✓ ✓ ✓ - -	✓ ✓ N/A - ✓ ✓ ✓ ✓ - -
<u>ความผิดเกี่ยวกับกบฏขัดขวางความสงบ</u> - ความผิดฐานเปิดเผยจดหมาย - ความผิดฐานผู้มิวิชาชีพเปิดเผยความลับ	- -	- -	- -	- -	- -
<u>ความผิดต่อชื่อเสียง</u> - ความผิดฐานหมิ่นประมาท - ความผิดฐานหมิ่นประมาทผู้ตาย - ความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา	- - -	- - N/A -	- - N/A -	- - N/A -	- - N/A -

ฐานความผิด	ไทย	มลรัฐแคลิฟอร์เนีย	อังกฤษ	นิวซีแลนด์	ฝรั่งเศส
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน - ความผิดฐานลักทรัพย์ - ความผิดฐานลักทรัพย์โดยมีเหตุฉกรรจ์ - ความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ - ความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ - ความผิดฐานริบเอาทรัพย์ - ความผิดฐานชิงทรัพย์ - ความผิดฐานปล้นทรัพย์ - ความผิดฐานฉ้อโกง - ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน - ความผิดฐานฉ้อโกงแรงงาน - ความผิดฐานฉ้อโกงอาหาร ค่าโรงแรม - ความผิดฐานฉ้อโกงประกันภัย - ความผิดฐานโกงเจ้าหน้าที่ - ความผิดฐานฉ้อโกงทรัพย์ - ความผิดฐานฉ้อโกงทรัพย์สินหาย - ความผิดฐานรับขโมยโจร	✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ - - - - - - - - - - - -	✓ ✓ ✓ ✓ - ✓ ✓ ✓ - - N/A - - - N/A - - -	✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ - - N/A - - - - N/A - - -	✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ - - N/A - - - - N/A - - -	

ฐานความผิด	ไทย	มลรัฐแคลิฟอร์เนีย	อังกฤษ	นิวซีแลนด์	ฝรั่งเศส
ความผิดลหุโทษ (ต่อ) - ความผิดฐานแสวงหาจรรยาบรรณที่ไม่ได้ขงมอยู่ในถนนสาธารณะ - ความผิดฐานแสดงอาการในการวิวาทต่อสู้ - ความผิดฐานทำให้เกิดปฏิกูลในแหล่งน้ำสำหรับประชาชนใช้สอย - ความผิดฐานกระทำการทารุณต่อสัตว์ - ความผิดฐานใช้สัตว์ทำงานเกินสมควร - ความผิดฐานไม่ช่วยเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเมื่อเกิดเพลิงไหม้ - ความผิดฐานบอกเล่าความเท็จเป็นเหตุให้ประชาชนตื่นตกใจ - ความผิดฐานกีดขวางทางสาธารณะ - ความผิดฐานวางสิ่งของกีดขวางในทางสาธารณะ - ความผิดฐานแขวนสิ่งของที่อาจตกลงในทางสาธารณะ - ความผิดฐานกระทำการอันควรขยหน้าต่อธารกำนัล - ความผิดฐานทำให้ของแข็งตกลงโดยประการที่น่าเป็นอันตราย	- - - - - - - - - - - - - -	- - - - - ✓ - - N/A N/A - N/A	- - - - - - - - N/A N/A - N/A	- - - - - - - - N/A N/A - N/A	- - - - - - - - N/A N/A ✓ N/A

จากข้อมูลในตารางมีความผิดที่ราษฎรจับไม่ได้ในไทย แต่จับได้ในต่างประเทศ เช่น

- ความผิดเกี่ยวกับก่อการร้าย ปรากฏในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส และประเทศนิวซีแลนด์
- ความผิดฐานให้สินบนแก่เจ้าพนักงาน ปรากฏในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศนิวซีแลนด์ เป็นความผิดต่อเจ้าพนักงาน
- ความผิดฐานเจ้าพนักงานเรียกรับสินบน ปรากฏในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกากับประเทศนิวซีแลนด์ เป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ
- ความผิดฐานเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ปรากฏในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา
- ความผิดฐานเจ้าพนักงานทำเอกสารเท็จ ปรากฏในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา
- ความผิดฐานทำลายศพ ปรากฏในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา
- ความผิดฐานเจ้าพนักงานในการยุติธรรมเรียกรับสินบน ปรากฏในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ประเทศฝรั่งเศส และประเทศนิวซีแลนด์
- ความผิดฐานเจ้าพนักงานขัดขวางมิให้เป็นไปตามคำพิพากษา ปรากฏในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา
- ความผิดฐานปลอมปนอาหารและยา ปรากฏในประเทศนิวซีแลนด์
- ความผิดฐานปลอมเอกสาร ความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิหรือเอกสารราชการ ปรากฏในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกาและประเทศนิวซีแลนด์
- ความผิดฐานใช้เอกสารปลอม ปรากฏในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศนิวซีแลนด์
- ความผิดฐานทำบัตรอิเล็กทรอนิกส์ปลอมปรากฏในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา
- ความผิดฐานเป็นธุระจัดหาเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่นปรากฏในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส และประเทศนิวซีแลนด์
- ความผิดฐานเรียกค่าไถ่ปรากฏในรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส และประเทศนิวซีแลนด์
- ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ปรากฏในประเทศรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศนิวซีแลนด์

- ความผิดฐานบุกรุกเคหสถานปรากฏในประเทศรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศนิวซีแลนด์
- ความผิดฐานยิงปืนในหมู่บ้านโดยไม่ใช่เหตุปรากฏในประเทศรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกาและประเทศนิวซีแลนด์

ข้อสังเกต ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ความผิดฐานชิงทรัพย์ เป็นความผิดที่ทั้งสี่ประเทศกำหนดให้ราษฎรมีอำนาจจับได้ ขณะที่ความผิดฐานยกยอกทรัพย์ ความผิดฐานรับของโจรด้วยลักษณะความผิดไม่สามารถพบได้ในขณะกระทำความผิด แม้เข้าเงื่อนไขของแต่ละประเทศ เช่น ความผิดฐานฉ้อโกง ของประเทศอังกฤษ เป็นความผิด Indictable offence ประเทศฝรั่งเศส เป็นความผิดมีขมมิโทษก็ตาม ราษฎรก็ไม่สามารถจับได้ เพราะเป็นความผิดที่ไม่สามารถพบได้ขณะซึ่งหน้า

จากฐานความผิดข้างต้น แม้ในต่างประเทศจะให้ราษฎรจับได้ แต่ฐานความผิดดังกล่าวในประเทศไทยยังไม่ให้อำนาจราษฎรในการจับก็ตาม ผู้เขียนก็เห็นว่าควรเสนอเพียงให้เพิ่มฐานความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ และความผิดฐานบุกรุกเคหสถานอันเป็นฐานความผิดที่ในต่างประเทศให้อำนาจราษฎรจับได้ เข้ามาเพิ่มในบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะสิทธิในทรัพย์สินก็ควรที่จะได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกับสิทธิในชีวิต ร่างกาย อันเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการจับผู้กระทำความผิดที่ฝ่าฝืนสิทธิดังกล่าว ประกอบกับสถิติการเกิดการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินในบทที่ 3 นั้น ชี้ให้เห็นว่า ความผิดทำให้เสียทรัพย์เกิดขึ้นในอัตราค่อนข้างสูง และในปัจจุบันที่มีข่าวเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ และความผิดฐานบุกรุกเคหสถานมากขึ้นเรื่อยๆ สะท้อนให้เห็นว่า ความผิดทั้งสองฐานดังกล่าวมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ผู้เขียนจึงมีความเห็นสมควรเพิ่มความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ และความผิดฐานบุกรุกเคหสถานในบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายอาญาให้ราษฎรมีอำนาจจับได้

นอกจากนี้พยานหลักฐานที่ได้จากการจับผู้กระทำความผิดโดยราษฎรในทันทีภายหลังเกิดเหตุการณ์นั้นย่อมสามารถรวบรวมพยานหลักฐานได้ดีกว่าปล่อยระยะเวลาผ่านไปแล้วมาจับผู้กระทำความผิดได้ภายหลัง ซึ่งทำให้มีความเสี่ยงที่จะเกิดความผิดพลาดในเรื่องพยานหลักฐานมากกว่าพยานหลักฐานที่ได้จากการจับในระยะเวลาก่อนเกิดเหตุการณ์กระทำความผิดทันที เนื่องจากผู้กระทำความผิดอาจทำลายพยานหลักฐานมิให้เหลือร่องรอยของการกระทำความผิดได้

อนึ่ง ผู้เขียนมีความเห็นว่า แม้ในต่างประเทศจะกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดฐานพอกเงินราษฎรมีอำนาจจับได้ แต่เนื่องด้วยลักษณะความผิดที่เป็นเครือข่ายองค์กรขนาดใหญ่

ใหญ่ การกระทำความผิดมีความซับซ้อนและอันตราย จึงไม่เหมาะที่กฎหมายไทยจะบัญญัติให้ราษฎรมีอำนาจจับในความผิดฐานดังกล่าว

อีกทั้ง ตามรายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการแก้ไขบัญญัติแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องขอบเขตความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับได้เป็นปัญหาที่มีการถกเถียงมาตั้งแต่ช่วงที่เริ่มปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยคณะกรรมการมีความเห็นแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ

ฝ่ายแรกเสนอให้ราษฎรมีอำนาจจับในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาภาคสองได้ แต่ฝ่ายที่สองเห็นว่าการให้ราษฎรมีอำนาจจับในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาภาคสองนั้น เป็นการให้อำนาจมากเกินไป

โดยในครั้งนี้มีคณะกรรมการบางท่านให้เหตุผลประกอบไว้ว่า การที่จะให้อำนาจบุคคลธรรมดาจับผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าเพราะเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี่ยังเป็นการฝึกราษฎรให้มีส่วนร่วมป้องกันอาชญากรรมด้วยเพราะปัจจุบันราษฎรเมื่อเห็นมีพบการกระทำความผิดเกิดขึ้นก็จะเพิกเฉยไม่ให้ความร่วมมือในการเป็นพยาน แต่ถ้าไม่มีการจำกัดชนิดของความผิดแล้ว จะมีผู้ฉวยโอกาสมาใช้ชื่อเรียกเอาผลประโยชน์จากบุคคลอื่น อนึ่ง กฎหมายเพียงแต่ให้อำนาจบุคคลธรรมดาที่จะจับได้ ส่วนการที่เขาจะจับหรือไม่ กฎหมายมิได้บังคับ ซึ่งในการประชุมคณะกรรมการปรับปรุงกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในคราวแรก ที่ประชุมมีมติให้ยกเลิกบัญญัติท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ในที่สุดก็ให้ใช้บัญญัติแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเหมือนเดิม

การจับกุมผู้กระทำความผิด โดยปกติเจ้าพนักงานเป็นผู้มีอำนาจจับผู้กระทำความผิด และต้องเป็นการจับโดยมีหมายจับเท่านั้น แต่มีข้อยกเว้นสำหรับเรื่องความผิดซึ่งหน้าตามมาตรา 79 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ส่วนการจับโดยราษฎร แม้จะเป็นหลักสากลที่ใช้กันอยู่ทั่วไป แต่การจับโดยราษฎรก็จะมีขอบเขตที่จำกัดมากกว่าการจับโดยเจ้าพนักงาน การจับโดยราษฎรจึงมีลักษณะเป็นการแบ่งเบาภารกิจในการรักษาความสงบเรียบร้อยของรัฐ จึงควรให้จับได้เฉพาะความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น ส่วนความผิดตามกฎหมายอื่นไม่ควรให้ราษฎรมีอำนาจจับเพราะถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของเจ้าพนักงาน

การจับเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อเสรีภาพของผู้ถูกจับเป็นอย่างมาก แม้กฎหมายจะยอมให้ราษฎรมีอำนาจจับผู้กระทำความผิดได้ แต่ก็ควรจะต้องประกอบด้วยเหตุที่สมควร สองประการ ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง จับเพราะผู้กระทำความผิดจะหลบหนี หรือ

ประการที่สอง จับเพื่อป้องกันผู้จะถูกจับไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน การพิจารณาว่าเป็นเรื่องปัจจุบันทันด่วนหรือไม่นั้นจะพิจารณาจากพฤติการณ์เป็นเรื่องๆไป เช่น ถ้าเตรียมจะวิ่งก็เข้า

ลักษณะที่น่าจะหลบหนีจึงควรให้บุคคลธรรมดาได้มีส่วนช่วยเหลือด้วย ต้องการเปิดโอกาสให้ราษฎรมีอำนาจจับความผิดซึ่งหน้า ทั้งนี้เพื่อป้องกันการกระทำผิดทางอาญา

เหตุผลที่ยอมให้บุคคลธรรมดาจับผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าได้นั้น เมื่อได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ในบางกรณีผู้เสียหายอาจได้รับบาดเจ็บจนไม่สามารถช่วยตนเองได้ ในขั้นแรกจึงให้ญาติพี่น้องมีอำนาจช่วยเหลือจับกุมแทนผู้เสียหายได้ เพราะการที่ญาติพี่น้องเห็นอยู่กับตาว่าผู้เสียหายถูกทำร้าย แต่ไม่มีอำนาจช่วยเหลือ กลับต้องไปแจ้งต่อเจ้าหน้าที่เสียก่อนเช่นนี้ ขัดต่อสามัญสำนึกของปุถุชน และต่อมาจึงได้ขยายไปถึงบุคคลอื่นด้วย เพราะในบางกรณีผู้เสียหายก็ไม่มีญาติพี่น้อง หรือญาติพี่น้องไม่มีโอกาสรู้เห็น ฉะนั้นจึงให้ผู้ที่รู้เห็นมีอำนาจจับได้ด้วย แต่อำนาจจับที่กล่าวมานี้เป็นการจับเพียงชั่วคราว เพราะผู้จับจะต้องรับนำตัวผู้ถูกจับไปมอบให้เจ้าพนักงานทันที การที่ราษฎรช่วยทำการจับกุมย่อมถือว่าเขามีเจตนาที่ดี การร่างกฎหมายที่คำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของราษฎรนั้นย่อมเป็นการไม่สมควร²¹³

ตัวอย่าง เช่น ความผิดฐานใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ในทางทุจริต เป็นเรื่องระบบราชการ มีขั้นตอนการตรวจสอบ ตั้งคณะกรรมการ ซึ่งเป็นเรื่องที่ราษฎรทั่วไปไม่มีความรู้ในระบบสายงานนั้นๆ อีกทั้งจะต้องมีการสอบสวนหาสาเหตุก่อน ซึ่งเป็นความผิดที่ไม่อาจตัดสินได้เพียงขณะกระทำความผิด ซึ่งหน้าราษฎร ดังนั้นราษฎรอาจทำได้เพียงร้องเรียนต่อผู้บังคับบัญชาของเจ้าพนักงานผู้นั้น เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามระบบ

ผู้เขียนจึงวิเคราะห์หาหลักการกำหนดขอบเขตความผิดที่ราษฎรมีอำนาจจับได้ ประเทศไทยใช้เกณฑ์ใดเป็นตัวกำหนด โดยเริ่มพิจารณาจากเกณฑ์ความผิดอาญาแผ่นดินและความผิดต่อส่วนตัว ซึ่งความผิดอาญาแผ่นดิน คือ ความผิดที่ไม่ใช่ความผิดต่อส่วนตัว เช่น ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ แม้ตัวทรัพย์จะเป็นของเอกชน และมีการประนีประนอมระหว่างผู้วางเพลิง และเจ้าของทรัพย์แล้ว ผู้วางเพลิงก็หาพ้นจากความรับผิดทางอาญาไม่ เนื่องจากความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์เป็นความผิดอาญาแผ่นดิน มีผลกระทบต่อส่วนร่วม ไม่เพียงแต่เจ้าของทรัพย์นั้น จึงถือเป็นความผิดที่ย่อมความไม่ได้ แม้เจ้าของทรัพย์จะไม่ใส่ใจเอาความแล้วก็ตาม

ขณะที่ความผิดต่อส่วนตัว คือ ความผิดที่กฎหมายให้ยอมความได้ ซึ่งเป็นความผิดที่เอกชนเป็นผู้เสียหาย การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด จึงถือจากความประสงค์ของตัวเอกชนเป็นหลัก หากมีการตกลงไม่ใส่ใจเอาความกันยอมทำได้ เช่นความผิดฐานข่มขืน หากผู้เสียหายไม่ประสงค์จะร้องทุกข์ ความผิดก็ระงับลงสิ้นไปตามอายุความร้องทุกข์ ซึ่งความผิดฐานดังกล่าวตัวผู้เสียหายได้รับ

²¹³ หยุด แสงอุทัย, "รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. ครั้งที่ 137 -34/2508, วันอังคารที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2506, หน้า 6.."

ผลกระทบเป็นหลัก ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาเรียกความผิดประเภทนี้ว่า ความผิดอันยอมความได้²¹⁴ เมื่อนำมาพิจารณากับบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว ความผิดที่ราชฎรมีอำนาจจับได้ มีทั้งความผิดอาญาแผ่นดินและความผิดต่อส่วนตัว เกณฑ์ดังกล่าวจึงมิใช่เป็นเกณฑ์ในการกำหนดความผิดที่ราชฎรมีอำนาจจับได้

ในอีกประเด็นหนึ่งประเทศไทยเป็นประเทศเดียวที่ยังคงมีบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งประเทศอื่น ๆ มิได้กำหนดความผิดที่ราชฎรมีอำนาจจับได้เหมือนกับประเทศไทย แต่ใช้เกณฑ์กว้างๆ ในการกำหนดความผิด แม้ประเทศอื่นเดียวจะมีบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่บัญชีดังกล่าวมิได้สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ²¹⁵

ในเรื่องการให้อำนาจราชฎรมในการจับผู้กระทำความผิดนั้น ผู้เขียนเห็นว่าสมควรกำหนดให้มีบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอยู่เช่นเดิม เนื่องจากการส่งเสริมให้ราชฎรมมีส่วนร่วมในการปกป้องดูแลสังคม และหากกำหนดให้ราชฎรมมีอำนาจจับได้มากหรือน้อยเกินไป อาจเกิดความไม่สมดุล จึงควรต้องพิจารณาว่าฐานความผิดใดที่สมควรให้ราชฎรมมีอำนาจจับได้ โดยพิจารณาจาก ความผิดที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน และเป็นการรบกวนสิทธิพึงมีของแต่ละบุคคล อีกทั้งความผิดที่ราชฎรมจับได้จะต้องไม่เป็นความผิดที่มีลักษณะรุนแรงหรืออันตรายต่อผู้จับจนเกินไป ซึ่งอาจจะเกิดผลเสียต่อราชฎรมมากกว่าผลดี

กรณีความผิดส่วนตัว เช่น ความผิดฐานฉ้อโกง ความผิดฐานยักยอก เมื่อผู้เสียหายไม่ติดใจเอาความ รัฐก็ไม่มีสิทธิดำเนินคดีได้ ดังนั้น ความผิดดังกล่าวอันเป็นความผิดต่อส่วนตัวจึงไม่ควรระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตรงข้ามกับประเทศเยอรมัน ที่อนุญาตให้ราชฎรมจับในความผิดต่อส่วนตัวได้ ถ้าให้แจ้งตำรวจจะไม่ทันพ่วงที่²¹⁶

อย่างไรก็ดี ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา แม้เป็นความผิดต่อส่วนตัว แต่ก็มีระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นความผิดที่นอกจากกระทบต่อสิทธิเสรีภาพต่อชีวิต ร่างกาย ความปลอดภัยของผู้เสียหายแล้ว ยังกระทบต่อความรู้สึกของประชาชน ความปลอดภัยในสังคมเป็นอย่างมาก เพราะเป็นความผิดที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของคนในสังคมไม่น้อย

ประเด็นที่ควรพิจารณาต่อไปว่า หากราชฎรมได้จับผู้กระทำความผิดในความผิดที่ไม่มีระบุในบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ และ

²¹⁴ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, "คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1," (กรุงเทพฯ: พลสยาม พรินต์ติ้ง, 2551). หน้า 13.

²¹⁵ หยุต แสงอุทัย, "รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. ครั้งที่ 51 -19/2506 , วันอังคารที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2506," หน้า 2.

²¹⁶ หยุต แสงอุทัย . รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. ครั้งที่ 51 -19/2506 , วันอังคารที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2506, หน้า 9.

ความผิดฐานบุกรุกเคหสถาน แล้วผู้ถูกจับจะฟ้องว่าราษฎรจับโดยมิชอบเพราะไม่มีอำนาจจับจะมีแนวทางแก้ปัญหานี้อย่างไรนั้น ในประเทศอเมริกา รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส และประเทศนิวซีแลนด์ได้กำหนดความผิดฐานดังกล่าวให้ราษฎรมีอำนาจจับได้ เนื่องจากความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ เป็นความผิดที่พึงคุ้มครองทรัพย์สินเป็นสำคัญ อันมีความสอดคล้องกับหลัก Defence of Property และความผิดฐานบุกรุกเคหสถาน เป็นความผิดที่คุ้มครองความปลอดภัยในสิทธิเสรีภาพของตนเองอันมีความสัมพันธ์กับหลัก Defence of dwelling จึงไม่มีปัญหาในเรื่องการจับของราษฎรที่ประเทศไทยไม่มีอำนาจ

ในอดีตกฎหมายไทยให้อำนาจราษฎรจับในความผิดลักษณะนี้ได้ โดยปรากฏใน กฎหมายมั่งรายศาสตร์ เช่น เจ้าบ้านฆ่าผู้ร้ายในขณะที่ชดทูปเรือนตอนกลางคืน เจ้าบ้านฆ่าผู้ที่ลอบเข้ามาในบ้าน ผิดกลางคืน เจ้าบ้านฆ่าผู้ถือหอกดาบมาถึงที่อยู่ ฆ่าชู้และเมียในที่รโหฐานฆ่าขโมยซึ่งไล่จับได้พร้อมของกลางในมือ²¹⁷ หลักดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในอดีต หากราษฎรพบเห็นผู้กระทำความผิดกระทำความผิดร้ายแรง ราษฎรสามารถฆ่าผู้กระทำความผิดได้

สภาพสังคมในปัจจุบัน อาชญากรรมเกิดขึ้นมาก หากมีผู้บุกรุกเข้ามาในบ้านและเจ้าของบ้านบอกให้ผู้บุกรุกออกจากบ้าน โดยแจ้งแก่ผู้บุกรุกว่า ผู้บุกรุกจะมีความผิดฐานบุกรุก แต่ผู้บุกรุกไม่ยอมออก หากจะให้เจ้าของบ้านทำได้เพียงรอเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มาจับตัวผู้บุกรุก อาจจะเป็นการแก้ปัญหาที่ล่าช้าเกินไป เนื่องจากกระหว่างที่รอเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้บุกรุกอาจจะกระทำความผิดกับเจ้าของบ้านก็เป็นได้ หรือบางที่อาจเกิดเหตุแทรกซ้อนจนเจ้าของบ้านอดทนไม่ไหว อาจทำร้าย หรือฆ่าผู้บุกรุกนั้นได้ ความเป็นไปได้ ทั้งนี้เพราะกฎหมายไม่เปิดช่องทางที่เหมาะสมให้กับเจ้าของบ้านได้ใช้แก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ปัญหาที่ต้องพิจารณา กรณีมีผู้บุกรุกเข้าไปในเคหสถาน แล้วเจ้าบ้านแจ้งให้ผู้บุกรุกออกไป มิเช่นนั้น จะแจ้งตำรวจมาจับ หากผู้บุกรุกไม่ออกไป ยังคงอยู่ที่เดิม เจ้าบ้านจะสามารถจับผู้บุกรุกได้หรือไม่ หรือกรณีเข้าไปในเคหสถานเพื่อที่จะทำลายทรัพย์สิน เมื่อตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มิได้ระบุให้อำนาจจับแก่ราษฎรในความผิดฐานบุกรุก ราษฎรจึงไม่มีอำนาจจับผู้กระทำความผิดฐานดังกล่าว เนื่องจากความผิดฐานบุกรุกเคหสถานไม่ได้ระบุไว้ในบัญญัติแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่อย่างใด หากเจ้าบ้านได้จับตัวผู้บุกรุกส่งตำรวจ แล้วผู้กระทำความผิดฟ้องเจ้าบ้านกลับว่า การจับนั้นมีชอบด้วยกฎหมายเพราะเจ้าบ้านไม่มีอำนาจจับผู้กระทำความผิด ดังนี้ แนวทางแก้ไขจะทำอย่างไร เพื่อจะเป็นการป้องกันผู้กระทำความผิดฐานบุกรุกเคหสถานกระทำความผิดฐานอื่นๆอีกอันจะสร้างความเสียหายร้ายแรงมากยิ่งขึ้น เนื่องจากความเป็น

²¹⁷ หลวงสุทริวาทนฤพฒติ, "ประวัติศาสตร์กฎหมายชั้นปริญญาโท," (กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2516).หน้า 227.

เจ้าบ้านก็ควรจะมีสิทธิที่จะปกป้องความเป็นอยู่ในบ้าน โดยเฉพาะที่อยู่อาศัยปัจจุบัน เช่นห้องคอนโดมิเนียม อพาร์ทเมนต์จ่ายต่อการบุกรุกและเข้าไปทำลายทรัพย์สิน

แม้ว่าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีการบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจจับของราษฎร แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อการปกป้องคุ้มครองตนเองของสุจริตชนและปราบปรามอาชญากรรมในปัจจุบัน อีกทั้งยังไม่มีการบัญญัติฐานความผิดให้ครอบคลุมในความผิดที่ควรจะให้ราษฎรสามารถจับได้ เช่น ความผิดฐานบุกรุกเคหสถาน ซึ่งเป็นความผิดที่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในการอยู่อาศัย, ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน ซึ่งเป็นความผิดที่ละเมิดทรัพย์สินของผู้อื่น เป็นต้น ทำให้ราษฎรไม่สามารถมีส่วนร่วมในการป้องปรามอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า การแก้ปัญหานั้นเห็นควรด้วยการให้ราษฎรมีอำนาจจับในความผิดฐานบุกรุกเคหสถานได้นั้นเห็นเป็นการสมควรและเหมาะสมกับสภาพสังคมของไทย อันเป็นสิทธิของเจ้าของบ้านที่พึงมีในการอยู่อย่างสงบและปลอดภัยภายในบ้านซึ่งสอดคล้องกับหลัก Castle of Doctrine ของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยราษฎรซึ่งเป็นผู้ได้เห็นขณะกระทำความผิดและมีความใกล้ชิดเหตุการณ์มากกว่าย่อมสามารถที่จะป้องกันตนเองและป้องกันเหตุไม่ให้อันตรายได้ดีกว่าการไปแจ้งตำรวจให้มาดำเนินการให้ทันเวลาที่ซึ่งอาจไม่ทันการแล้ว เพียงแต่การนำหลักดังกล่าวมาปรับใช้จะต้องไม่ให้อำนาจเจ้าบ้านใช้กำลังกับผู้บุกรุกเกินสมควรแก่เหตุ เมื่อเปรียบเทียบกับภยันตรายที่ผู้บุกรุกจะกระทำต่อเจ้าของบ้าน

การเพิ่มอำนาจให้ราษฎรจับได้ในความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุกเคหสถานเมื่อราษฎรเห็นการกระทำความผิดซึ่งหน้านั้น สอดคล้องกับหลักการป้องกันอาชญากรรมเนื่องจากการควบคุมและป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดมากขึ้น แม้จะเป็นการจับภายหลังความผิดเกิดขึ้นแล้วก็ตาม แต่เบื้องต้น หากราษฎรรู้ว่ากฎหมายให้อำนาจจับราษฎรจับผู้กระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุกเคหสถานได้ จะทำให้ผู้ที่มีความคิดจะกระทำความผิดเกิดการยับยั้งชั่งใจ ไตร่ตรองถึงผลดีและผลเสีย เกรงกลัวกับความเสียหายที่จะถูกจับ อีกทั้งเป็นวิธีการสกัดกั้นอาชญากรรมอีกทางหนึ่งด้วย เป็นไปตามทฤษฎีการป้องกันการกระทำที่อาจเป็นภยันตรายต่อผู้อื่น (Harm to Others) ของ John Stuart Mill

ในด้านกฎหมายอาญาจะมีความสัมพันธ์กับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ กล่าวคือ วัตถุประสงค์ของการลงโทษจะสัมฤทธิ์ผลเมื่อผู้กระทำความผิดได้รับโทษอย่างรวดเร็วหลังจากการกระทำความผิด ซึ่งผู้กระทำความผิดจะได้รับการพิจารณาอย่างโปร่งใส และกลับสู่สังคมอย่างรวดเร็ว การลงโทษภายหลังมีความผิดเกิดขึ้นทันทีอาจเกิดผลดีว่าการ

ลงโทษรุนแรง เนื่องจากการตัดสินใจผู้กระทำความผิด และสร้างความปลอดภัยแก่สังคมด้วยการ ตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมอย่างรวดเร็ว²¹⁸

อย่างไรก็ดี กระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะต้องหลีกเลี่ยงการนำตัวผู้บริสุทธิ์มาลงโทษ แม้ สังคมปรารถนาที่จะให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษอย่างรวดเร็ว ดังนั้นกระบวนการยุติธรรมทาง อาญาต้องมีความเป็นธรรมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การจับ การค้น การสอบสวน การควบคุมตัวไปถึง ขั้นตอนหลังกระบวนการพิจารณาคดี²¹⁹

การที่รัฐให้อำนาจจับแก่ราษฎรย่อมจะสามารถช่วยปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างทั่วถึง ประกอบกับเมื่อประเมินจากสถิติการจับกุมของตำรวจไม่สามารถตอบสนองการปราบปราม อาชญากรรมได้ดีเท่าที่ควร รัฐจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนการให้อำนาจจับแก่ราษฎรมากขึ้นใน ความผิดที่สมควรให้ราษฎรสามารถจับได้ ซึ่งจะทำให้ช่วยรัฐประหยัดการใช้งบประมาณ และเครื่องมือใน การใช้บังคับกฎหมายอันส่งผลให้เจ้าพนักงานและราษฎรช่วยกันขับเคลื่อนประสิทธิภาพใน กระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะเพิ่มเติมฐานความผิดที่กฎหมายไทย ควรกำหนดให้ราษฎรจับได้ เพื่อคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล ซึ่งมีความสำคัญรองจากสิทธิใน ชีวิต และร่างกาย เห็นได้จากในปัจจุบันมีข่าวในคดีทำให้เสียทรัพย์ และความผิดฐานบุกรุกเคหาสถาน บ่อยขึ้น หากส่งเสริมให้ราษฎรมีส่วนร่วมจับผู้กระทำความผิดได้จะเป็นผลดีต่อการปกป้องดูแลสังคม อีกทั้งนานาอารยประเทศยอมรับในหลักการสนับสนุนการให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการรักษาความสงบ เรียบร้อยของสังคมเป็นอย่างมาก

5.3 การกำหนดวิธีการจับโดยราษฎร

ตามบทบัญญัติของประเทศไทย ราษฎรผู้จับต้องแจ้งแก่ผู้ที่จะถูกจับว่าเขาต้องถูกจับหาก สามารถแจ้งได้ แต่หากไม่สามารถแจ้งได้ขณะนั้น เช่น ผู้กระทำความผิดต่อสู้ขัดขวาง ราษฎรผู้จับสามารถ จับได้โดยไม่ต้องแจ้งว่าเขาต้องถูกจับ (คำพิพากษาฎีกา ที่ 319-320/2521) โดยปกติ กฎหมาย กำหนดให้ราษฎรซึ่งทำการจับต้องแจ้งแก่ผู้ที่จะถูกจับนั้นว่าเขาต้องถูกจับแล้วสั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ ทำ การของพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับพร้อมด้วยผู้จับ แต่ถ้าจำเป็นก็ให้จับตัวไป โดยตำรวจซึ่ง รับมอบตัวบันทึกชื่อ-นามสกุล, อายุ ,อาชีพ ,ที่อยู่, เบอร์โทรศัพท์ของราษฎรผู้จับ และผู้จับแจ้ง ข้อความและพฤติการณ์แห่งการจับให้ตำรวจทราบ และหลังตำรวจทำบันทึกจับกุม ให้ราษฎรผู้จับลง

²¹⁸ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพฯ:พลสยาม พรินติ้ง, 2551), หน้า 15.

²¹⁹ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, "หลักประกันจากการถูกจับกุมตรวจค้นที่ไม่ชอบธรรม," (นิติศาสตร์ ฉบับที่ 3 ปีที่ 11 (2523)). หน้า 453-468.

ลายมือชื่อไว้ในบันทึกจับกุมด้วย หากบุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับ หรือหลบหนี หรือพยายามจะหลบหนี ผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับนั้น ถ้าผู้ถูกจับได้รับบาดเจ็บ ให้จัดการพยายามก่อนนำตัวส่งพนักงานสอบสวนหรือตำรวจ เมื่อมาถึงสถานีตำรวจกรณีจับมาส่งสถานีตำรวจเอง หรือกรณีจับแล้วแจ้งตำรวจไปรับตัวผู้ถูกจับยังที่เกิดเหตุและเจ้าหน้าที่ตำรวจไปถึงยังที่ที่ราษฎรควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้แล้ว ให้ปฏิบัติตามแล้วแต่กรณี เมื่อส่งมอบตัวผู้ถูกจับแก่ตำรวจแล้ว จะเป็นขั้นตอนของเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานสอบสวนที่จะแจ้งสิทธิและข้อกล่าวหาแก่ผู้ถูกจับตามกฎหมายต่อไป

เฉกเช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐแคลิฟอร์เนีย ได้กำหนดให้บุคคลซึ่งทำการจับต้องแจ้ง ว่าเขาถูกจับ สาเหตุที่ทำการจับ และอำนาจหน้าที่ที่ตนจับต่อบุคคลที่ตนจะจับ ยกเว้นเมื่อการจับโดยบุคคลนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่า (Reasonable cause to believe) บุคคลนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องในการประกอบอาชญากรรม หรือพยายามกระทำความผิด ได้กระทำความผิดหรือ หรือ บุคคลนั้นถูกไล่ติดตามทันทีทันใดหลังจากการกระทำความผิด หรือหลังจากการหลบหนี ราษฎรทำการจับ บุคคลซึ่งถูกจับ มีอาวุธ ต้องนำตัวผู้นั้นส่งศาล เมื่อทำการจับราษฎรต้องนำตัวผู้กระทำความผิดที่ถูกจับส่งศาล หรือนำตัวไปสถานีตำรวจให้แจ้งชื่อ-นามสกุล, อายุ, อาชีพ, ที่อยู่, เบอร์โทรศัพท์ ของราษฎรผู้จับแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ไปรับมอบตัว พร้อมทั้งแจ้งข้อความและพฤติการณ์แห่งการจับให้ตำรวจทราบ และหลังตำรวจทำบันทึกจับกุม ให้ราษฎรผู้จับลงลายมือชื่อไว้ในบันทึกจับกุมด้วย หรือ อาจจับตัวผู้ถูกจับมาส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจที่สถานีตำรวจเองก็ได้

แต่อย่างไรก็ดี รัฐแคลิฟอร์เนีย ได้ให้อำนาจราษฎรในการเข้าไปในเคหสถานเพื่อที่จะทำการจับ แม้จะกระทำไปโดยทำลายประตูหน้าต่างก็ตาม โดยมีเงื่อนไขว่าเป็นกรณีความผิดอาญาร้ายแรง (Felony) โดยมีเหตุอันสมควรว่าบุคคลนั้นกระทำความผิด หรือหลังจากที่ราษฎรได้แจ้งจุดประสงค์ในการเข้าไปแล้ว ทั้งนี้ กระทำไปโดยมีเหตุจำเป็นเพื่อช่วยบุคคลที่ถูกคุมขัง

ผู้เขียนมีความเห็นว่าประเทศไทยยังไม่ควรจะมีการบัญญัติกฎหมายให้ราษฎรมีอำนาจทำลายประตูหน้าต่างแล้วเข้าไปในเคหสถานเพื่อที่จะทำการจับ แม้จะเป็นกรณีกระทำไปโดยมีเหตุจำเป็นเพื่อจับผู้กระทำความผิดและช่วยบุคคลที่ถูกคุมขัง เพราะขัดกับอำนาจในการค้นในที่รโหฐานหรือ ในที่สาธารณสถานที่ราษฎรไม่สามารถกระทำได้ แต่ทั้งนี้ ผู้เขียนเห็นควรกับการใช้กรณี Non deadly force ในการป้องกันโดยใช้กำลังไม่ถึงขั้นตายหรือบาดเจ็บสาหัส ถ้าภัยอันตรายนั้นเกิดขึ้น ผู้กระทำการป้องกันสามารถใช้ Non deadly force ได้ แต่ต้องใช้อย่างรอบคอบ ถ้ามีวิธีอื่นที่เหมาะสมกว่าก็ควรใช้วิธีนั้น และการใช้กำลัง ต้องกระทำให้ได้สัดส่วนกับความรุนแรงของความผิด

นอกจากนี้ แม้ในรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกาก็กำหนดให้อำนาจของราษฎรที่พบเห็นการกระทำความผิดซึ่งหน้า แล้วไปแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมาทำการจับถือเป็นการมอบหมายอำนาจจับความผิดซึ่งหน้าของตนให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจเรียกว่า Delegated Citizen's Arrest Doctrine โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ได้เห็นการกระทำความผิดซึ่งหน้านั้นด้วยตนเองก็ตาม เจ้าหน้าที่ตำรวจก็มีอำนาจจับได้ เนื่องจากราษฎรได้มอบหมายอำนาจจับความผิดซึ่งหน้าแล้วแต่ตามกฎหมายไทย ไม่ได้ให้อำนาจไว้ เพราะกรณีความผิดซึ่งหน้า เจ้าพนักงานผู้จับจะต้องเป็นผู้เห็นเอง มิใช่มีผู้เห็นแล้วมาบอกเล่าแก่เจ้าพนักงานอีกต่อหนึ่ง (คำพิพากษาฎีกาที่ 381/2491)

โดยผู้เขียน มีความเห็นว่า Delegated Citizen's Arrest Doctrine เป็นการถ่ายโอนอำนาจจับของราษฎรให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเป็นวิธีการจับวิธีหนึ่งที่ป้องกันการเกิดอันตรายแก่ราษฎรผู้ซึ่งมีส่วนร่วมในการจับผู้กระทำความผิด ด้วยการมอบหมายอำนาจดังกล่าวให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้จับกรณีราษฎรพบความผิดซึ่งหน้า แต่กระนั้นหลักดังกล่าวก็ยังไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมของไทย

ส่วนในประเทศอังกฤษ ไม่มีวิธีการจับที่ชัดเจน แต่โดยปกติเมื่อราษฎรจับตัวผู้กระทำความผิดได้แล้ว ต้องแจ้งผู้กระทำความผิดให้เร็วที่สุดที่มีโอกาสแจ้ง และราษฎรต้องบอกเหตุผลในการจับกุมแก่ผู้กระทำความผิด และรีบนำส่งสถานีตำรวจหรือศาล Magistrate ทันทีที่ทำได้ หากไม่ทำการแจ้งข้อหา จะเป็นการจับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนเรื่องการใช้กำลัง ราษฎรต้องใช้กำลังพอสมควรแก่เหตุ (Reasonable force) ซึ่งไม่มีนิยามชัดเจน แต่จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในการป้องกันเป็นเรื่องๆ

ในประเทศฝรั่งเศส ได้กำหนดการจับโดยราษฎรไว้ในมาตรา 73²²⁰ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส ว่าในกรณีที่มีการกระทำความผิดซึ่งหน้าที่เป็นความผิดอุกฤษฏ์โทษ หรือความผิดมัจฉิมโทษซึ่งมีอัตราโทษจำคุก ราษฎรมีสิทธิทำการจับผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดซึ่งหน้าได้ และให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดไปยังสถานีตำรวจที่ใกล้ที่สุด โดยให้ราษฎรผู้ทำการจับกุมมีอำนาจใส่กุญแจมือควบคุมตัวผู้กระทำความผิดได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้ 3 เงื่อนไข คือ

- (1) เพื่อป้องกันผู้กระทำความผิดทำอันตรายต่อผู้อื่น
- (2) เพื่อป้องกันผู้กระทำความผิดทำอันตรายผู้จับ
- (3) เพื่อป้องกันผู้กระทำความผิดจะหลบหนี

²²⁰ La procedure penale Article 73

In the event of a flagrant felony or of a flagrant misdemeanour punished by a penalty of imprisonment, any person is entitled to arrest the perpetrator and to bring him before the nearest judicial police officer.

การใส่เครื่องพันธนาการแก่ผู้กระทำความผิด ก็เพื่อป้องกันการหลบหนี แม้จะเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพต่อบุคคล แต่เมื่อคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะในอันที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาส่งตำรวจก็เป็นวิธีการหนึ่งที่เหมาะสม เนื่องจากผู้กระทำความผิดอาจขัดขืนต่อสู้ และสอดคล้องกับมาตรา 73²²¹ ที่จะต้องนำตัวผู้กระทำความผิดส่งแก่ตำรวจฝ่ายคดีที่ใกล้ที่สุด

ในประเทศนิวซีแลนด์ เมื่อราชกรจับตัวผู้กระทำความผิดได้แล้วต้องรีบนำส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจทันทีภายหลังจากจับ ในกรณีที่มีความจำเป็น ราชกรอาจใช้กำลังทำการจับได้ แต่ต้องด้วยวิธีการที่เหมาะสมในลักษณะที่มีความรุนแรงน้อยซึ่งจะทำให้ราชกรผู้จับได้รับการคุ้มครองจากความรับผิดชอบอาญาสำหรับการจับนั้นซึ่งในการใช้กำลังขณะจับนั้นจะใช้กำลังได้ก็ต่อเมื่อมีความจำเป็น และอยู่ภายใต้เงื่อนไข

(a) เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือการขัดขืนการจับ หรือ

(b) เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือการช่วยเหลือผู้ถูกจับให้พ้นจากการจับ เว้นแต่ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวได้หลบหนีก็สามารถใช้กำลังป้องกันได้แต่ต้องเป็นวิธีการที่เหมาะสมในลักษณะที่มีความรุนแรงน้อยกว่า

แต่ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้ต่อสู้ขัดขวางการจับของราชกร ทำให้ราชกรไม่อยู่ในวิสัยที่สามารถแจ้งข้อหาได้ ผู้กระทำความผิดจะอ้างเหตุดังกล่าวมาเป็นข้อต่อสู้ว่าการจับของราชกรมิชอบไม่ได้²²²

จากการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าวิธีการจับผู้กระทำความผิดโดยราชกรของไทยมีความเหมาะสมครบถ้วนอยู่แล้ว เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการจับของราชกรตามบทบัญญัติของต่างประเทศ และผู้เขียนมีความเห็นว่าในเรื่องหลัก Delegated Citizen's Arrest Doctrine แม้ประเทศไทยยังไม่มีหลักการมอบหมายอำนาจจับของราชกรให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจจับความผิดซึ่งหน้าที่ราชกรเป็นผู้เห็นขณะกระทำความผิดเองนั้นมาใช้ในประเทศไทยก็ตาม แต่เนื่องด้วยสภาพสังคมผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าไม่ควรนำหลัก Delegated Citizen's Arrest Doctrine มาใช้กับประเทศไทยแต่อย่างใด

²²¹ Article 73 In the event of a flagrant felony or of a flagrant misdemeanour punished by a penalty of imprisonment, any person is entitled to arrest the perpetrator and to bring him before the nearest judicial police officer

²²² J. W. Cecil Turner, *Kenny's Outlines of Criminal Law*, 18 ed.(Cambridge University Press, 2013).. P 566.

5.4 การกำหนดการตรวจสอบการจับโดยราษฎร

การจับเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายที่อาจพิจารณาในสองด้าน คือ ด้านเพื่อประโยชน์ของรัฐในการดูแลปกป้องสังคมอันพึงรักษาประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญอีกด้าน คือ เป็นการใช้อำนาจที่กระทบสิทธิเสรีภาพของบุคคล อันถือเป็นประโยชน์ปัจเจกบุคคล ดังนั้น การจับจึงเป็นกระบวนการทางอาญาที่ต้องอาศัยอำนาจตามกฎหมาย ราษฎรผู้จับจึงพึงต้องกระทำภายใต้กรอบของกฎหมายที่วางหลักเกณฑ์ไว้ การที่กฎหมายให้อำนาจราษฎรในการจับผู้กระทำความผิด จึงต้องพิจารณาว่าการจับของราษฎรเป็นการจับกรณีความผิดซึ่งหน้าหรือไม่ และได้กระทำภายในขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจหรือไม่ ซึ่งการจับเป็นกระบวนการที่หยุดยั้งไม่ให้ผู้กระทำความผิดดำเนินการกระทำความผิดต่อไป เพราะหากไม่จับให้ทันช่วงที่อาจส่งผลที่มีความร้ายแรงมากขึ้น

การตรวจสอบการจับในประเทศไทย แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จะไม่ได้มีการบัญญัติไว้โดยชัดเจน หรือเป็นการเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นการจับโดยเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือจับโดยราษฎร แต่เมื่อพิจารณาจากกระบวนการดำเนินคดีแล้วการจับเป็นส่วนของการขอให้ศาลออกหมายจับผู้ต้องหา และการขอให้ปล่อยผู้ต้องหาต้องถูกคุมขังในคดีอาญาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย จะเห็นได้ว่ามีผลในทำนองเดียวกันกับการตรวจสอบการจับ ซึ่งผู้เขียนจะได้อธิบายในรายละเอียดดังต่อไปนี้ การขอให้ศาลออกหมายจับผู้ต้องหา หรือที่คนทั่วไปเรียกว่า การฝากขัง ในเหตุที่ต้องขอให้ศาลออกหมายจับเนื่องจากกฎหมายให้อำนาจพนักงานสอบสวนควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ได้ไม่เกิน 48 ชั่วโมง นับแต่ผู้ต้องหาถูกนำตัวมาถึงที่ทำการพนักงานสอบสวน หากผู้ต้องหาไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว พนักงานสอบสวนต้องไปยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ออกหมายจับผู้ต้องหาไว้ ซึ่งศาลจะออกหมายจับผู้ต้องหาตามคำร้องของพนักงานสอบสวนได้ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 71 ประกอบมาตรา 66 กล่าวคือ ต้องมีหลักฐานตามสมควรว่าผู้ต้องหาน่าจะได้กระทำความผิดอาญา และมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น หรือน่าจะได้กระทำความผิดอาญา ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี และเงื่อนไขสำคัญอีกประการหนึ่งที่ศาลออกหมายจับผู้ต้องหา คือ การควบคุมของพนักงานสอบสวนต้องชอบด้วยกฎหมาย หากราษฎรจับผู้ต้องหาในลักษณะจับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย พนักงานสอบสวนย่อมไม่มีอำนาจควบคุมผู้ต้องหา และส่งผลให้ศาลไม่มีอำนาจออกหมายจับให้ตามที่พนักงานสอบสวนยื่นคำร้องขอ ดังนั้น จึงถือได้ว่า กระบวนการที่ศาลจะออกหมายจับ เป็นกระบวนการตรวจสอบการจับอย่างหนึ่ง

การขอให้ปล่อยผู้ต้องหาถูกคุมขังในคดีอาญาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นมาตรการที่กฎหมายให้อำนาจบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ถูกคุมขังเอง พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือพัศดี สามเณร ภริยา หรือญาติของผู้ต้องหา หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกคุมขัง

มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อให้มีคำสั่งให้ปล่อยผู้ถูกควบคุมนั้น และให้ศาลไต่สวนตามคำร้องนั้น หากศาลฟังได้ว่าการคุมขังเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลสั่งปล่อยผู้ถูกคุมขังทันที ซึ่งหากการจับของราษฎรเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย การควบคุมต่อมาย่อมเป็นการควบคุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย กระบวนการขอให้ปล่อยตัวผู้ต้องหาที่ถูกคุมขังในคดีอาญาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงถือได้ว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบการจับของราษฎรอย่างหนึ่ง

การขอให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหา และการขอให้ศาลปล่อยตัวผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมในคดีอาญาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย นับว่าเป็นมาตรการอย่างหนึ่งทางกฎหมายที่มีลักษณะในการตรวจสอบการจับโดยราษฎร ซึ่งจะช่วยกำกับและควบคุมให้การจับโดยราษฎรเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกจับด้วย

ขณะที่รัฐแคลิฟอร์เนีย มีการตรวจสอบการจับของราษฎร โดยกำหนดให้ราษฎรที่มีการจับกุมสำหรับการกระทำผิดกฎหมายต้องนำตัวผู้กระทำความผิดนำส่งเจ้าหน้าที่โดยเร็วเพื่อทำการตรวจสอบการจับ ทั้งนี้ ตามคู่มือคำแนะนำคณะลูกขุน (Judicial Council of California Civil Jury Instructions : CACI) ข้อ 1404 กำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบการจับกุมผู้กระทำความผิดโดยราษฎรนั้นเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งราษฎรผู้จับต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าบุคคลที่ถูกจับกุมนั้นได้กระทำความผิดหรือพยายามกระทำความผิด และตนได้พบเห็นการกระทำดังกล่าวซึ่งหน้า หรือในกรณีที่เป็นความผิดอาญาร้ายแรง ราษฎรผู้จับต้องพิสูจน์ให้ได้ว่ามีการกระทำความผิดอาญาร้ายแรงเกิดขึ้นและตนมีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลที่จับกุมนั้นเป็นผู้กระทำความผิด ถ้าพิสูจน์ได้ดังนี้ ถือว่าการจับกุมผู้กระทำความผิดโดยราษฎรเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งจะเห็นได้ว่าหน้าที่การพิสูจน์การจับเป็นหน้าที่ของราษฎรผู้จับที่ต้องแสดงให้เห็นเป็นพยานแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจว่าบุคคลที่ถูกจับกุมนั้นได้กระทำความผิดหรือพยายามกระทำความผิด หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าราษฎรผู้จับได้กระทำความผิดอันเป็นกระบวนการที่ให้ราษฎรผู้จับเป็นฝ่ายพิสูจน์ความผิดว่าเกิดขึ้นจริง

กรณีประเทศฝรั่งเศส การตรวจสอบการจับ โดยพนักงานอัยการเข้ามามีส่วนร่วมทำการสอบสวน และจะต้องนำตัวผู้กระทำความผิดส่งศาลเร็วที่สุด หลักการสอบสวนของประเทศฝรั่งเศสนั้น มีการถ่วงดุลตรวจสอบอำนาจ ระหว่างตำรวจฝ่ายคดี อัยการ และผู้พิพากษาไต่สวน เพื่อเป็นการจำกัดการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทั้งสามฝ่าย โดยตำรวจฝ่ายคดี (La Police judiciaire) มีอำนาจทำการสอบสวน ซึ่งจะมีพนักงานอัยการ (Les procureurs) ควบคุมดูแล และผู้พิพากษาไต่สวน (Le juged'instruction) จะเป็นฝ่ายดูแลและควบคุมการใช้อำนาจของพนักงานอัยการ อย่างไรก็ตามผู้พิพากษาไต่สวนจะมีอำนาจสอบสวนได้ก็ต่อเมื่อมีคำร้องจากพนักงานอัยการก่อน

ด้วยเหตุนี้ การสอบสวนของประเทศฝรั่งเศสจึงแสดงถึงการร่วมมือประสานงานของทั้งสามฝ่ายในการคานอำนาจซึ่งกันและกัน ซึ่งส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาดในการสอบสวนได้น้อยลง ทำให้เกิดความโปร่งใสในการค้นหาพยานหลักฐานด้วยตนเองจนเพียงพอที่จะชี้ให้เห็นว่าบุคคลใดกระทำ

ความผิดหรือไม่ เริ่มต้นที่ขั้นตอนการสอบสวนโดยตำรวจฝ่ายคดี นำตัวผู้กระทำความผิดไปหาอัยการ²²³ ต่อมาจึงเป็นขั้นตอนการสอบสวนของผู้พิพากษาไต่สวน (Le juge d'instruction) ถือได้ว่าเป็นกระบวนการกลั่นกรองที่มีการตรวจสอบโดยระบบศาลไต่สวนที่ทำการไต่สวนคดีและเป็นผู้มีอำนาจในการตรวจสอบการจับและการควบคุมตัวว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ด้วยอีกชั้นหนึ่ง ในการสอบสวนค้นหาความจริงแสดงถึงประสิทธิภาพในขั้นตอนสอบสวนของฝรั่งเศสอย่างชัดเจน ในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาสู่กระบวนการยุติธรรม

ผู้เขียนมีความเห็นว่าหลักการสอบสวนความผิดซึ่งหน้าของประเทศฝรั่งเศสเป็นกระบวนการที่มีการตรวจสอบจากองค์กรทั้งสามฝ่ายซึ่งเป็นการใช้อำนาจตรวจสอบที่มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน และได้ดำเนินการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว ซึ่งช่วยแก้ปัญหาข้อบกพร่องของการจับกรณีความผิดซึ่งหน้า เนื่องจากเป็นการจับที่เป็นข้อยกเว้นของการออกหมายจับที่ต้องผ่านการกลั่นกรองการออกหมายจากศาลก่อน อันอาจทำให้เป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคล แต่เพื่อวัตถุประสงค์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม และมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องปราบปรามอาชญากรรมให้ทันทั่วถึง จึงต้องมีการจับความผิดซึ่งหน้า หากนำหลักการสอบสวนความผิดซึ่งหน้าของประเทศฝรั่งเศส มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทยจะเป็นการตรวจสอบหลังการจับของราษฎรได้ดียิ่งขึ้น

5.5 ผลการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายของราษฎร

การจับโดยราษฎรเป็นการจับโดยไม่มีหมายจับ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ไม่ผ่านกระบวนการตรวจสอบก่อนออกหมายจับ จึงอาจทำให้เป็นการง่ายต่อการกลั่นแกล้งหรือแสวงประโยชน์จากการใช้อำนาจโดยมิชอบด้วยกฎหมายในการจับผู้กระทำความผิดอันทำให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่บุคคลอื่น

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบภายหลังการจับเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลและเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจของราษฎรมิให้ใช้ไปอย่างอำเภอใจและในทางมิชอบ ทำให้ส่งผลเสียต่อการให้อำนาจราษฎรมีส่วนร่วมในการช่วยดูแลสังคม

ดังนั้นการจับโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ จำต้องพิจารณาตามหลักพอสมควรแก่เหตุ หรือหลักความได้สัดส่วนอันเป็นการควบคุมการใช้อำนาจจับของราษฎรซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพบุคคล ซึ่งผลของการจับของราษฎรโดยมิชอบด้วยกฎหมายแบ่งได้ดังนี้

(1) ผลต่อราษฎรผู้จับ

²²³ เมธา วาติเจริญ . บทบาทของเจ้าพนักงานตำรวจในการสอบสวนคดีอาญา. “ทฤษฎีกับปฏิบัติทำได้ แต่ไม่ค่อยจะตรงกัน” หน้า 214.

หากปรากฏว่าราษฎรผู้จับกระทำไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการกลั่นแกล้งจับผู้อื่นก็ดี กระทำไปเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่ไม่ชอบก็ดี จะมีความผิดฐานทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียเสรีภาพ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 310

นอกจากนี้การใช้กำลังในขณะจับอันเกิดจากการจับที่มีชอบด้วยกฎหมายนั้น หากทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ทรัพย์สิน ราษฎรผู้จับจะมีความผิดตามการกระทำอันเป็นความผิดที่กฎหมายกำหนดเป็นกรณีไป แต่หากราษฎรผู้จับกระทำไปโดยไม่ได้มีเจตนากลั่นแกล้งจับผู้อื่นก็ดี ไม่ได้กระทำไปเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่ไม่ชอบ ราษฎรผู้จับก็ไม่ต้องรับโทษเพราะการกระทำนั้นไม่เป็นความผิดเนื่องจากการสำคัญผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 62

(2) ผลต่อราษฎรผู้ถูกจับ

เมื่อปรากฏว่าการจับโดยราษฎรนั้นเป็นการจับที่มีชอบตามกฎหมายไทย ผู้จะถูกจับสามารถโต้ตอบกลับมาโดยอ้างการป้องกันตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 ได้ อีกทั้งหากราษฎรผู้ทำการจับกระทำการจับโดยไม่ชอบ ผู้ถูกจับมีสิทธิฟ้องว่าราษฎรผู้จับกระทำความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขัง หรือ ความผิดต่อเสรีภาพได้ นอกจากนี้ ผู้ถูกจับสามารถต่อสู้ขัดขวางราษฎรผู้จับได้โดยไม่มี ความผิดฐานต่อสู้ขัดขวางตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138 และราษฎรผู้ถูกจับอาจเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนกรณีละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 จาการราษฎรผู้จับได้

(3) ผลต่อการดำเนินคดีทางอาญา

การจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายส่งผลกระทบต่อสิทธิคุ้มครองซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมาย มาตรา 90 และหากผู้ถูกจับหลบหนีไปก็ไม่มี ความผิดฐานหลบหนีที่คุ้มครอง แต่การจับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหาได้มีผลกระทบการสอบสวนและการฟ้องร้องคดีไม่ ในเรื่องพยานหลักฐานที่ได้จากการจับโดยมิชอบด้วยกฎหมายนั้น โดยหลักแล้วกฎหมายห้ามรับฟัง เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญา หรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน ก็ให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้นได้²²⁴

ส่วนรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา มีบทบัญญัติเอาผิดกับผู้ที่ยึดจับโดยมิเจตนามิชอบด้วยกฎหมาย โดยกำหนดความผิดฐานทำการค้นหรือจับโดยปราศจากเหตุอันควร California Penal

²²⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1

Code ตามมาตรา 170 อันเป็นการคุ้มครองราษฎรผู้ถูกจับไม่ให้ถูกการกลั่นแกล้งจากการที่กฎหมายให้อำนาจจับแก่ราษฎรที่เปิดกว้างอันมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสังคมจากอาชญากรรม

รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส และประเทศนิวซีแลนด์ กรณีหากรราษฎรจับผู้กระทำความผิด แล้วปรากฏว่าการใช้อำนาจจับของราษฎร เป็นการกระทำไปโดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ หรือเป็นการจับในความผิดที่กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจราษฎรจับได้ก็ดี จับโดยใช้ความรุนแรงเกินสมควร หรือควบคุมผู้ถูกจับไว้โดย ไม่รับนำตัวผู้ถูกจับส่งตำรวจทันทีที่มีโอกาส ย่อมจะมีความรับผิดทางอาญาและทางแพ่ง เนื่องจากการจับโดยไม่ชอบนั้น เป็นการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของบุคคลเป็นอย่างมาก การจับของราษฎรจึงเป็นจับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (false arrest) คุมขังโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (false imprisonment)²²⁵ และผู้กระทำความผิดอาจอ้างสิทธิป้องกันต่อราษฎรได้ อย่างไรก็ดี แม้กระบวนการจับของราษฎรจะกระทำไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และศาลต้องห้ามรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าว แต่ศาลก็สามารถใช้ดุลพินิจในการรับฟังได้ ซึ่งในประเทศต่างๆก็กำหนดให้มีผลของการจับโดยไม่ชอบอันเกิดจากการกระทำของราษฎรเป็นไปในทางเดียวกัน คือ ย่อมจะมีความรับผิดทางอาญาและทางแพ่ง ฟ้องเรียกค่าเสียหายในทางแพ่ง (civil lawsuit) กับราษฎรผู้จับได้

อย่างไรก็ดี จากการศึกษากฎหมายของประเทศดังกล่าว ไม่พบว่ามีมาตรการการกระทำของราษฎรผู้จับ ในกรณีที่การจับนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยราษฎรผู้จับอาจถูกดำเนินคดีในความผิดต่อเสรีภาพได้ หากการจับนั้นกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น ราษฎรใช้กำลังเกินสมควรในการจับผู้กระทำความผิด ซึ่งผู้เขียนเห็นด้วยกับหลักการของประเทศต่างๆ ดังกล่าวและเห็นว่าการจับโดยราษฎรในประเทศไทยก็ไม่ควรกำหนดให้มีบทบัญญัติคุ้มครองในกรณีราษฎรจับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะ เพราะจะเป็นการให้อำนาจจับของราษฎรมากเกินไปอาจทำให้ราษฎรใช้อำนาจไปในทางมิชอบด้วยกฎหมายได้

²²⁵ Article 224-The arrest, abduction, detention or imprisonment of a person without an order from an established authority and outside the cases provided by law is punished by twenty years' criminal imprisonment. The first two paragraphs of article 132-23 governing the safety period are applicable to this offence. However, where the person detained or imprisoned is voluntarily freed within seven days of his capture, the sentence is five years' imprisonment and a fine of €75,000, except in the cases as set out under article 224-2

รายการอ้างอิง

- Available:<http://www.kentlaw.edu/perritt/courses/seminar/IR-materials/MPC3.05-defense-of-others.htm> . , American Law Institute :Uniform Rules of Criminal Procedure Reproduced with Permission of the National Conference of Commissioners on Uniform State Laws; Model Penal Code Official Text [Online].
- Code.QWIK-CODE, California Penal. *Law Summaries*. LawTech Publishing Group, 2016.
- Conaway, Jessica. "Reversion Back to a State of Nature in the United States Southern Borderlands: A Look at Potential Causes of Action to Curb Vigilante Activity on the United States Mexico Border,," p. 6.
- . "Reversion Back to a State of Nature in the United States Southern Borderlands: A Look at Potential Causes of Action to Curb Vigilante Activity on the United States/Mexico Border." *Mercer Law Review Summer* (2005): p. 6.
- Cornell University Law School, "Fourth Amendment, " [online] 2015, February 22, Available from http://www.law.cornell.edu/wex/fourth_amendment.
- Fleming, Alison Wakefield and Jenny. *The Sage Dictionary of Policing*.
———. *The Sage Dictionary of Policing*. The Cromwell Press, 2009.
- Garner, Bryan A. *Black's Law Dictionary*. tenth edition ed.: Thomson West Publishing Co, 2014.
- Gilligan, Major Matthew J. "Opening the Gate?: An Analysis of Military Law Enforcement Authority over Civilian Lawbreakers on and Off the Federal Installation." *Military Law Review* (September, 1999).
- Griffiths, Gerhard O.W. Mueller and Pre le. *Comparative Criminal Procedure*.
- Harpwood, Law Vivienne. *Modern Tort*. 6 ed. Great Britain: Cavendish publishing 2005.
- Harrison, Lael. "'Citizen's Arrest or Police Arrest? Defining the Scope of Alaska's Delegated Citizen's Arrest Doctrine." *Washington Law Review* 82:431 (2007): 431-53.

<http://www.nidirect.gov.uk/criminal-justice>, Government Uk [online] 15 January 2015

Available From:.

Ingman, Terence. *The English Legal Process*. 13 ed.: Oxford University Press, 2010.

Jurgen Oelkers. *Jean Jacques Rousseau*. Bedford Square Bloomsbury, 2014.

Kerper, Hazel B. *Introduction to the Criminal Justice System*.

Kobrin, Solomon. *Chicago Area Project in Juvenile Delinquency*. New York: John

Wiley-Sons Inc, 1966.

Michelson, Rick. *California Criminal Law: Introduction to Substantive and Procedural*.

LawTech Publishing Group, 2016.

Murphy, John. *Street on Tort*. 12 ed.: Oxford University Press 2007.

———. *Street on Tort* 12 ed.: Oxford University Press, 2007

Newzealand”, “Neighborhood support. "[Online] 6 March 2015." Available

from:<http://www.ns.org.nz/index.htmlFactsheet/CitizensArrestAndSelf-defenceactionpdf>

Ormerod, Professor David. *The Right Honourable Sir Anthony Hooper Blackstone's Criminal Practice*. Oxford 2011.

Packer, Herbert. *The Limits of Criminal Sanction*. Stanford, 1968.

Perry, Professor David Ormerod David. *Blackstone's Criminal Practice* Oxford University Press, 2016

———. *Blackstone's Criminal Practice* 2016. Oxford University Press

Rossini, Chistine. *English as a Legal Language* Kluwer Law International, 1998

Stanhope, Odette Hutchinson and Angela. *English Legal System*. Routledge Oxon, 2014

———. *Optimize English Legal System*. Routledge:Oxon, 2014.

Steven L, Emanuel *Criminal Law*. 6 ed. New York: Aspen Publisher, 2007.

Thomas, Nicola Groves And Terry. *Domestic Violence and Criminal Justice*. Routledge Oxon, 2014.

Turner, J. W. Cecil. *Kenny's Outlines of Criminal Law*. 18 ed.: Cambridge University Press, 2013.

Verrest, Pieter. *The French Public Prosecution Service*. European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice. Vol. volume 8.

กิจทวี, ชนัญญา. การชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมในคดีอาญาโดยรัฐ.

วิทยานิพนธ์ สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 2546.

กิตยารักษ์, กิตติพงษ์. กระบวนการยุติธรรมบนเส้นทางของการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2543.

โฆษณานันท์, จรัญ. สิทธิมนุษยชนไร้พรหมแดน ปรัชญา กฎหมาย และความป็นจริงทางสังคม. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2545.

จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช, พ.ต.อ. . "คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วย
หมายเรียกหมายอาญา : กลยุทธ์ศึกษาและคู่มือปฏิบัติงานในการออกหมายเรียก จับ ค้น
(ควบคุม) ชั่ง จำคุก ปลดปล่อย (ปล่อยชั่วคราว), กรุงเทพฯ : ภาควิชากฎหมายวิธีสบัญญัติ
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ." กรุงเทพฯ ภาควิชากฎหมายวิธีสบัญญัติ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
2548.

ทำให้เปิดวงจรปิดพิสูจน์คู่กรณีเริ่มคิดจะช่วยตีมี๊ย, ข่าวสดออนไลน์ ตีแจ่งแ่งโผล่ร่ำให้ อ่างตื้อๆ ถอย
ชน-ป้องกันตัว. "[ออนไลน์], 14 มีนาคม 2559 ". แหล่งที่มา
http://www.khaosodonline.com/view_newsonline.php?newsid=1452393988.

นคร, คณิต ฌ. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1.

เปี่ยมสมบุรณ์, ร.ต.อ.ปุระชัย. การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม : หลักทฤษฎีและ
มาตรการ.: สำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991 จำกัด, 2545.

พล.ต.ต., จิรัช ชูเวช. บทบาทของตำรวจในการดำเนินคดีอาญา. law.stou.ac.th/dynfiles/41717-4-na.pdf.

เพ็ชรศิริ, อภิรัตน์. "สิทธิผู้ต้องหาในประเทศไทย" สิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
ในประเทศไทย." กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2529.

มนุสุข, อริยา. "การจับ : ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดซึ่งหน้า." วิทยานิพนธ์ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะ
นิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต: 2548.

ราชบัณฑิตยสถานกรุงเทพมหานคร. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพมหานคร: นาน
มีบุ๊คพับลิเคชั่นส์ พศ. 2542,.

เลี้ยงสังธรรม, กำธร. กฎหมายตราสามดวง เล่ม 3 ฉบับพิมพ์มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และ
การเมือง. กรุงเทพฯ: สถาบันปรีดี พนมยงค์, 2548: สถาบันปรีดี พนมยงค์, 2548.

วัจนะสวัสดิ์, เกียรติขจร. "คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1." กรุงเทพฯ: พลสยาม พรินต์ติ้ง, 2551.

- . "หลักประกันจากการถูกจับกุมตรวจค้นที่ไม่ชอบธรรม." นิติศาสตร์ ฉบับที่ 3 ปีที่ 11 (2523).
- วังนะสวัสดี. คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการดำเนินคดีในขั้นตอนก่อนการพิจารณา., เกียรติขจร. กรุงเทพมหานคร: พลสยามพริ้นติ้ง, 2553.
- วัฒนวานิช, ประธาน. ระบบความยุติธรรมทางอาญา : แนวความคิดเกี่ยวกับการควบคุมอาชญากรรมและกระบวนการนิติธรรม. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520.
- ศรีรัตน์, วิชัย. พัฒนาการของสิทธิมนุษยชน. ดุลพาห. กันยายน-ธันวาคม 2544.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. "รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาครั้งที่ 51-19/2506." วันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ.2506.
- แสงอุทัย, หยุต. "รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. ครั้งที่ 51 -19/2506 , วันอังคารที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2506,."
- . "รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. ครั้งที่ 137 -34/2508 , วันอังคารที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2506, หน้า 6."
- แสงศักดิ์, นันทวัฒน์ บรมานันท์ และชาญชัย. "คำแปลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส ค.ศ. 1958." กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2548.
- หลวงสุทิวาทนฤพุมิ. "ประวัติศาสตร์กฎหมายขึ้นปริญญาโท." กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2516
- อาทิเวช, ดร.อุทัย. "รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส." กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.เจ.พริ้นติ้ง, 2554.
- อาทิเวช, อุทัย. "การควบคุมตัวในกฎหมายฝรั่งเศส(ตอนที่2)." สำนักงานอัยการสูงสุด <http://www.humanrights.go.th/files/article10-07-2553.pdf>, 24 ตุลาคม 2553, น.9.
- . "การจับการค้นในประเทศฝรั่งเศส." สำนักงานศาลยุติธรรม สถาบันวิจัยและพัฒนาศักดิ์: กรุงเทพมหานคร, 2553.
- อูวรรณโณ, บวรศักดิ์. กฎหมายมหาชน เล่ม 1: วิวัฒนาการทางปรัชญาและลักษณะของกฎหมายมหาชนยุคต่าง ๆ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวศศิธรดี สะเดา เกิดเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2533 จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาโรงเรียนลาซาล ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา และปริญญาตรีนิติศาสตร์บัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2556

ประสบการณ์ทำงาน ปีพ.ศ. 2557-2559 โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ตำแหน่ง นิติกร ปัจจุบันดำรงตำแหน่งนักวิชาการศุลกากรปฏิบัติการ กรมศุลกากร

